

ՎԻԼՀԵԼՄ ԲՈՒՇ

Վիլիելմ Բուշը մեծ խանդավառությամբ աշխատել է Գերմանիայի Էսսեն քաղաքում՝ որպես երիտասարդության հոգեւոր հովիվ, միեւնոյն ժամանակ, լինելով բանաստեղծ, բազմաթիվ գրքերի հեղինակ, Ավետարանի նվիրյալ քարոզիչ՝ բավական երկար շրջագայել է:

ՀԻՍՈՒՍԸ՝

ՄԵՐ ՃԱԿԱՏԱԳԻՐԸ

Հիսուսը՝ մեր ճակատագիրը, ահա հոգեւոր հովիվ Վիլիելմ Բուշի քարոզչության հիմնական թեման:

Հազարավոր մարդիկ էին հետեւում նրա քարոզներին: Նա համոզված էր, որ Հիսուս Քրիստոսի Ավետարանը ամենահրապուրիչ լուրն է:

Ցանկանում եք լսել այդ լուրը:

Ուա հնարավոր է: Պատկերացրեք՝ նստած եք լուսարանում ու լսում եք նրա քարոզը. շատ շուտով կհամոզվեք, որ մարդկության համար ամենակարեւոր թեման սա է. «ՀԻՍՈՒՍԸ՝ ՄԵՐ ՃԱԿԱՏԱԳԻՐԸ»:

Jesus unser Schicksal - armenisch

Wilhelm Busch

Taschenbuch, 245 Seiten

Artikel-Nr.: 255531

ISBN / EAN: 978-3-89397-531-0

Jesus unser Schicksal – das war das von Pastor Wilhelm Busch gewählte Generalthema seiner ganzen Verkündigung. Er war mit großer Freude Jugendpfarrer in Essen, aber als leidenschaftlicher Prediger des Evangeliums auch immer wieder unterwegs. Tausende kamen und hörten ihm zu. Er war überzeugt, dass das Evangelium von Jesus die wichtigste Botschaft aller Zeiten ist.

Wenn Sie ein "echtes" Buch bevorzugen oder diesen Artikel verschenken möchten, können Sie diesen Download-Artikel ggf. auch käuflich erwerben, solange verfügbar.

[Artikel ansehen auf clv.de](#)

CLV

ՎԻԼՀԵԼՄ ԲՈՒՇ

**ՀԻՍՈՒՄԸ՝
մեր ճակատագիրը**

Դասախոսություններ՝
ճայմերիդից

CLV

Christliche
Literatur-Verbreitung e.V.
Postfach 11 01 35 · 33661 Bielefeld

Բովանդակություն

© Քննագիրը by Aussat-und Schriftvermissions-Verlag GmbH,
Neukirchen-Vluyn
Քննագրի անկումովը, Jesus unser Schicksal

© Հայերեն հրատարակություն, 2004
ISBN 3-89397-531-4

1. Auflage 2004

© der deutschen Ausgabe
Aussat Verlag
D-47506 Neukirchen-Vluyn
Originaltitel: Jesus – unser Schicksal

© der armenischen Ausgabe
CLV • Christliche Literatur-Verbreitung
Postfach 110135 • D-33661 Bielefeld
Internet: www.clv.de
Druck und Bindung: C.H. Beck, Nördlingen

ISBN 3-89397-531-4

Աստված, այո, բայց ինչո՞ւ Հիսուս-----	7
Ինչո՞ւ եմ ես ապրում -----	22
Ես ժամանակ չունեմ-----	35
Ուշադրություն, վտանգավոր է կյանքի համար-----	49
Ի՞նչ ենք ամելու -----	63
Ինչո՞ւ է Աստված լռում-----	77
Սիրելու մեր իրավունքը-----	92
Կարելի՞ է խոսել Աստծու հետ -----	103
Ինչպե՞ս անալ կանգուն, երբ այլևս չենք կարողանում հավա- տալ-----	115
Ինչպե՞ս հաշտվել կյանքի հետ, եթե մեզ ամենդիստ ողբեցում են զանցանքներն ու բացթողումները-----	130
Ինչպե՞ս վարվենք, երբ մարդիկ նյարդայնացնում են մեզ---	144
Անեմ ինչ պետք է փոխվի, բայց ինչպե՞ս -----	157
Առանց ինձ -----	170
Կարո՞ղ ենք պարզեցնել կրոնական հարցեր-----	181
Քրիստոնեությունը անճանաչա՞ն գործ է -----	197
Ե՞րբ կվերանա աշխարհը -----	213
Ի՞նչ ենք վատասկում մեր կյանքը Աստծուն նվիրաբերելով-230	

ՀԻՍՏՈՒՄԸ՝ մեր ճակատագիրը

Հիսուսը՝ մեր ճակատագիրը. ահա հոգեւոր հովիվ Վիլ-հելմ Բուշի քարոզչության հիմնական թեման:

Վիլհելմ Բուշը մեծ խանդավառությամբ աշխատել է Չեղոմանիայի Էսենն քաղաքում՝ որպես երիտասարդության հոգեւոր հովիվ, միեւնոյն ժամանակ, լինելով բանաստեղծ, բազմաթիվ գրքերի հեղինակ, Ավետարանի նվիրյալ քարոզիչ՝ բավական երկար շրջագայել է:

Հազարավոր մարդիկ էին հետեւում նրա քարոզներին:

Նա համոզված էր, որ Հիսուս Քրիստոսի Ավետարանը ամենահիրապարիչ լույսն է:

Յանկանու՞մ եք լսել այդ լույսը:

Դա հնարավոր է:

Պատկերացրեք՝ նստած եք լսարանում ու լսում եք նրա քարոզը. շատ շուտով կհամոզվեք, որ մարդկության համար ամենակարեւոր թեման սա է. «Հիսուսը՝ մեր ճակատագիրը»:

ԿարդՀեյնց Էրիեդ

ԱՍՏԿԱԾ, ԱՅՈՐ, ԲԱՅՅ ԻՆՉՈՐԻ ՀԻՍՏՈՒՄ

Ես մի ծեր հոգեւոր հովիվ եմ: Իմ ամբողջ կյանքը սպառել եմ աշխատել նմ մի մեծ քաղաքում, որի բնակիչները հաճախ էին ինձ հարցնում. «Ինչո՞ւ է Աստված այս անհնր թույլ տալիս», «Կայենն ու Աբելը եղբայրներ էին, ինչո՞ւ Կայենն սպանեց Աբելին», «Որտեղի՞ց է Կայենն իր համար կին գտել»: Իսկ ավելի հաճախ հարցնում էին. «Պատվե՞լի՛, Դուք միշտ խոսում եք Հիսուսի մասին, բայց չէ՞ որ դա ֆանատիզմ է: Ի՞նչ տարբերություն՝ թե մարդը որ կրոնին է պատկանում. կարեւորն այն է, որ մենք Ամենաբարձրյալ Աստծու առաջ շնորհ ունենանք»:

Տարօրինակ է հնչում, ճիշտ չէ՞: Այս նույն կարծիքն է ունեցել նաեւ իմ հայրենակից Գյոթեն, որը նույնպես Ֆրանկիֆոլտից էր. «Կարեւորը զգացմունքն է, իսկ անունը միայն ձայն է ու ծովս: Ալլահ եմք ասում թե Բուդդա, ճակատագիր թե բարձրյալ՝ մի էակ է, տարբերություն չկա, կարեւորն այն է, որ մենք, ընդհանրապես, հապատ ունենանք, իսկ թե ինչպես կկոչվի դա, կարեւոր չէ»: Այսպես են մտածում նաեւ ձեզանից շատերը. այդպես չէ՞: Հիշում եմ մի տարեց կնոջ, որն ինձ ասում էր. «Ա՛լլա, պատվելի, ինչո՞ւ եք անդադար Հիսուսի մասին պատմում, մի՞թե Իճըլ Հիսուսը չի ասել. «Իմ Հոր տան մեջ բազում օթեւաններ կան. այնտեղ բոլորի համար էլ տեղ կգտնվի»: Բարեկամներ՛դ, սա մեծ շփոթություն է:

Մի անգամ, Բեռլինի «Տեմպելգրիֆերդը» օդանավակայանում, բռիչքից առաջ ստուգում էին մեր անձնագրերը: Իմ առաջ կանգնած էր մի բարձրահասակ պարոն, որը, բխում է՝ մինչեւ հիմա էլ աչքերիս առաջ է. ածղահա մի մարդ՝ պայուսակը թեւատակին: Նա մեկնեց իր անձնագիրը: Հսկիչը, գննելով այն, ասաց. «Ներողություն, Ձեր անձնագրի ժամկետը անցել է»:

Պարոնը սկսեց առաքիլել. «Դա ի՞նչ նշանակություն ունի, կարեւորն այն է, որ ես անձնագիր ունեմ»: «Ո՛չ,՝ առաքիլեց հսկիչը, -կարեւորն այն է, որ Ձեր անձնագիրը ուժի մեջ լինի»:

Ճիշտ այդպես էլ հավատն է: Կարեւորը այն չէ, որ ես

ինչ-որ հավատ ունենան: Ամեն մեկս ինչ-որ հավատ ունենք: Վերջերս մեկը ինձ ասաց. «Ես հավատում եմ, որ երկու ֆունտ մսից կարելի է լավ ապուր եփել»: Մա էլ է հավատ՝ քեզետ բազկականին հասարակ: Կարելոդ այն չէ, քե դուք ինչ հավատ կունենաք, այլ այն, որ ձեր հավատը ճշմարիտ լինի: Այնպիսի մի հավատ, որով կարողանաք հաղթահարել կյանքի փորձությունները բոլոր իրավիճակներում: Այնպիսի մի հավատ, որ մոյհիսկ մահը սարսափելի չլինի: Մանդ մեր հավատի փորձության ամենալավ միջոցն է:

Գոյություն ունի միայն մեկ ճշմարիտ հավատ, որով, իրոք, այս աշխարհում արժե ապրել ու մեռնել: Դա Աստծու Որդու՝ Տեր Հիսուս Քրիստոսի նկատմամբ ունեցած հավատն է: Այո, Հիսուսը Ինքն է ասել, «Իմ Հոր տանը բազում օրհաններ կան...»: Մակայն գոյություն ունի այդ օրհանները տանող միայն մեկ դուռ: Նա մահւ ասում է. «Ես եմ դուք. եթե մեկը Իմ միջով մտնի, կփրկվի...» (Հովհ. 10:9): Այդ դուռը Հիսուսն է: Ես գիտեմ, որ մարդիկ այդ մասին չեն ուզում լսել: Աստծու քեմայով կարելի է ժամերով վիճարանել: Մեկը Աստծուն մի տեսակ է պատկերացնում, մյուսը՝ մեկ այլ: Մակայն Հիսուսը մեզ համար չի կարող վիճարանության քեմա լինել: Թույլ տվեք ասել. «Միայն ես միայն Հիսուսի հավատն է փրկարար, ես միայն Հիսուսի հավատով է, որ արժե ապրել ու մեռնել»:

Պատմեմ մի դեպք նրանց մասին, ում այսպիսի հավատը ծիծաղելի է քվում: Տարիներ առաջ, երբ քայլում էի Էստեն քաղաքի մի փողոցով, հանդիպեցի երկու հանքագործ քանփորների: Նրանցից մեկը բարեկեց. «Բարի՛ օր, պատվելի»: «Մի՞թե մենք ծանոթներ ենք», -զարմացած հարցրի ես: Նա սկսեց բացատրել ընկերոջը. «Մա պատվելի Բուշն է, մի շնորհալի տղա»: «Շնորհակալ եմ», - ասացի: Հետո մա շարունակեց. «Լավ տղա է, բայց խեղբ չունի»: «Այսինքն, ինչպե՞ս քե խեղբ չունեմ», - փորձվեցի ես: «Իսկապես, պատվելի՛ն լավ տղա է, բայց մի թերություն ունի. անընդհատ Հիսուսի մասին է խոսում»: «Մի րոպե, -տրակտությանը բացականչեցի ես, -դա բոլորովին այլ բան է: Հարյուր տարուց հետո դուք հավիտենականության մեջ պետք է լինեք, ես այնտեղ պիտի որոշվի ձեր ճակատագիրը, այսինքն, ամեն ինչ պետք է կախված լինի նրանցից, քե դուք ճանաչե՞լ եք արդյոք Հիսուս-

սին: Միայն դրանից հետո պետք է որոշվի, քե ուր եք գնում՝ դուս՞խտ քե՞ դի՞տեք: Իսկ դուք Հիսուսին ճանաչո՞ւմ եք»: «Այ, տեսա՞՞ր, -զարծյալ ծիծաղեց՝ դիմելով ընկերոջը, -մա նորից մոյհն է կրկնում»:

Ես հիմա էլ եմ ուզում այդ մոյհը կրկնել: Աստվածաշնչում կա մի հատված, որը կուզեի մեջբերել այստեղ. «Ով ընդունում է Որդուն, ընդունում է մահւ կյանքը. ու ով չի ընդունում Աստծու Որդուն, չի ընդունում մահւ կյանքը» (Ա. Հովհ. 5.12): Հավանաբար, դուք լսել եք Հիսուս Քրիստոսի մասին, բայց «Աստծու Որդուն ընդունող...», լսո՞ւմ եք, ընդունողը կյանք ունի՝ այստեղ եւ հավիտենականության մեջ: Իսկ Աստծու Որդուն չունեցողը կյանք չունի, եւ դա մեզ ասում է Աստծու Խոսքը՝ Աստվածաշունչը: Ժողովրդական ասացվածքը ասում է. «Ով ունի, մա ունի»: Այս մոյհ միտքն է արտահայտում մահւ Աստվածաշնչի վերոհիշյալ հատվածը: Համեմայն դեպ, ես կուզեի դրանում ձեզ հանձնել՝ ձեր իսկ բարօրության համար, որպեսզի ընդունեք Հիսուսին եւ ձեր կյանքը Նրան հանձնեք, քանի որ առանց Հիսուսի՝ կյանքն անիմաստ է:

Իսկ հիմա ես ուզում եմ ձեզ պատմել, քե ինչո՞ւ է Հիսուսը ամեն բան՝ ամեն ինչում, եւ ինչո՞ւ է Հիսուսին հավատալը համարվում եզակի ճշմարտություն: Թույլ տվեք հավաքել մտքերս ու ամեն ինչ ինձ վրա առեմքով բացատրել, քե ինչո՞ւ է Հիսուսն ինձ այդքան անհրաժեշտ եւ ինչո՞ւ եմ հավատում Նրան:

1. Հիսուսը Աստծու հայտնությունն է

Եթե որեւէ մեկը ինձ ասի, «Ես հավատում եմ Աստծուն, Հիսուսն ինձ հարկավոր չէ», ես նրան կպատասխանեմ. «Ինչպիսի՞ անմտություն, չէ՞ որ Աստված անուեսանելի է, եւ առանց Հիսուսի՝ մենք Աստծու մասին ոչինչ չէինք կարող իմանալ»:

Ծիշտ է, մարդիկ կարող են իրենց համար տարբեր աստվածներ ստեղծել, օրինակ՝ այնպիսի մի աստծու, որը չի արգելում ամեն օր հինգ շիշ գարեջուր ընկել: Բայց դա բոլորովին էլ Աստված չէ: Ալլահ, Բուդդա՝ դրանք մարդկանց ցանկությունների էկրանավորումն են: Իսկ Աստված՝

Առանց Հիսուսին ճանաչելու՝ Աստծու մասին մենք ոչինչ չենք կարող իմանալ: Աստված բացահայտվում է Հիսուսի մեջ: Աստված Հիսուսի միջոցով հայտնվեց մարդկությանը:

Ուզում եմ ասվածը բացատրել հետևյալ օրինակով. պատկերացրեք բանձր ծխի մի զանգված, որի հետևում Աստված է: Մարդիկ առանց Նրա չեն կարողանում աչքիել եւ, ակա, պատմ են փնտրել Աստծուն: Նրանք փորձում են աչքիելով ու տղոսկելով ճեղքել այդ ծխի զանգվածը: Դա կրոնի ճիգն է: Բոլոր կրոնները համարվում են Աստծուն որոնելու մարդկային ձգտումներ: Եվ դրանց բոլորին միավորում է այն, որ նրանք մոլորվում են այդ ծխի զանգվածում եւ չեն կարողանում գտնել Աստծուն, քանի որ Աստված անհասանելի ու անտեսանելի է: Այդ գաղափարը ճիշտ հասկանալով՝ Եսայի մարգարեն ամբողջ սրտով աղաղակել է. «Տե՛ր իմ, մենք չենք կարող Քեզ հասնել: Ահ, եթե Դու ճեղքելի երկինքը ու իջնելի...»: Եվ պատկերացնո՞ւ՞՞ք. Աստված լսեց նրա ձայնը: Աստված ճեղքեց ծխի զանգվածը ու հանձնեց Հիսուսի՝ մեզ մոտ եկալ: Դա պատահեց այն ժամանակ, երբ հրեշտակները Բեթլեհեմում հայտարարում էին. «Այսօր Դավթի քաղաքում ծեզ համար ծնվեց մի Փրկիչ, որ օծյալ Տերն է. փափաք Աստծուն բարձունքներում...» (Նով. 2.11,14): Եվ հիմա Հիսուսն ասում է. «Ով որ ինձ տեսնում է, նա Հորն է տեսնում»:

Առանց Հիսուսի՝ ես ոչինչ չեի կարող իմանալ Աստծու մասին: Նա է այն Միակը, Ումից ես կարող եմ Աստծուն վերաբերող ստույգ տեղեկություններ ստանալ: Այսքանից հետո ինչպե՞ս ասել, քե ես կարող եմ դեկավարվել առանց Հիսուսի:

Ես պետք է համառոտ խոսեմ այս մասին, ուստի, ստիպված եմ շատ բաներ քաց բողնել: Ես կարող եմ հնարավորինս շատ պատմություններ պատմել Հիսուսի մասին, քայց առաջին սահմանափակվում եմ կարեւորագույն օրինակներով, որոնք պարզաբանում են, քե ինչի՞ համար է Հիսուսը:

2. Հիսուսը Աստծու փրկարար սերն է

Վեղջերս հարցազրույց էի տալիս մի լրագրողի, որը հարցրեց. «Ընդհանրապես, Դուք ինչո՞ւ եք այդպիսի դա-

սախտություններ կարդում»: Ես պատասխանեցի. «Ողովհետեւ չեմ ուզում, որ մարդիկ դժուրը ընկնեն»: Նա ծպտալով ասաց. «Այդպիսի բան չի կարող պատահել»: Ես էլ իմ հերթին առաջիկեցի. «Սլավեք, հարյուր տարի հետո կիմանաք, քե ո՞վ է ճիշտ, դո՞ք թե՞ Աստծու խոսքը: Ասացե՛ք, դուք երբեւէ վախեցե՞լ եք Աստծուց»: «Ո՛չ, -պատասխանեց լրագրողը, -գթալիրտ Աստծուց պետք չէ վախենալ»: Այդ ժամանակ ես ասացի. «Այ, հենց դա է Ձեր սխալը: Ով որ թեկուզ մի փոքր պատկերացում ունի Աստծու մասին, նա պետք է հասկանա, որ չկա ավելի սարսափելի բան, քան սեփական մեղքերի համար Սուրբ Աստծու կողմից դատվելը: Դուք կարծում եք, քե Նա հավանությո՞ւն է տալիս մեր մեղքերին: Դուք խոսում եք գթալիրտ Աստծու մասին, իսկ Աստվածաշունչը բոլորովին այլ բան է ասում. «Ահափոր է ընկնել կեղտակի Աստծու ձեռքը»:

Երբեմեք Աստծու երկյուղը կրե՞լ եք ձեր սրտում: Եթե ոչ, ապա դուք բոլորովին չեք ըմբռնել Աստծու անհանդուրժողականության չափը ձեր սեփական մեղքերի նկատմամբ: Երբ մարդը Աստծուց վախենում է, նա ինքն իրեն հաճախ հարց է տալիս. «Ինչպե՞ս պիտի ներկայանամ Աստծու առաջ»: Իմ կարծիքով՝ Աստծու բարկությունից չերկյուղելը մեր ժամանակի ամենամեծ անհրեթեքությունն է: Աստծու բարկությունը ժողովրդի հանդեպ՝ տակալի սահմանափակումների նշան է: Պրոֆեսոր Կարլ Հեյնը մի անգամ պատմում էր իր՝ Չինաստան կատարած ճամփորդության մասին: Այնտեղ նրան ուղեկցել են մի բարձր կեռ, որը «երկնքի գոհամեղանն» էր: Չինացիները նրան բացատրել էին, որ «հաշտեցնան գիշերը» գույնզգույն լապտերներով հազարավոր մարդիկ այստեղ են գալիս՝ հաշտվելու Աստծու հետ: Կայսրը (այն ժամանակի դեռ Չինաստանը դեկավորում էին կայսրերը) անձամբ բարձրանում էր այդ լեռան գագաթը, որպեսզի ժողովրդի համար Աստծուն գոհ մատուցեր: Պատմելով այս մասին՝ պրոֆեսոր Հեյնը ասաց. «Այդպիսով հեթանոսները որոշ գաղափար էին կազմում Աստծու բարկության եւ այն մասին, որ մարդ արարածը Աստծու հետ հաշտվելու կարիք ունի»:

Իսկ ահա կրթված եվրոպացիներ կարծում է, որ հարկավոր չէ վախենալ գթալիրտ Աստծուց, որը, իբր, «երջանիկ է», որ մարդիկ ազնվորեն վճարում են եկեղեցական հարկե-

րը: Միևեի՛ բարեկամներ, եկեք վախճանեք Աստծուց, չէ՞ որ մենք բոլորս մեղապիտոներ ենք: Դուք՝ ո՞չ: Չեմ կարծում:

Երբ մենք սուիրենք վախճանալ Աստծուց, կիսոցենեք. «Ինչպե՞ս կարող ենք փրկվել Աստծու բարկությունից: Որտե՞ղ է փրկությունը: Եվ այդ ժամանակ մեզ համար կբացահայտվի Հիսուսը՝ Աստծու փրկարար սերը: Աստված ուզում է, որ մարդիկ փրկվեն: Սակայն Նա անարդար լինել չի կարող: Նա չի կարող անտարբեր լինել մեր մեղքերի նկատմամբ: Եվ ինչն այս է պատճառը, որ Նա Իր սիրածին Որդուն տվեց, որպեսզի մեզ փրկի ու հաշտեցնի Իր հետ:

Եվեք մտքով տեղափոխենք Երուսաղեմ: Դեռ քաղաքին չհասած՝ մի գազար ենք տեսնում: Տեսնում ենք հազարավոր մարդկանց, որոնց գլխավերևում երեք խաչ է կանգնեցված: Ձախ եւ աջ կողմերի խաչերին գանձված մարդիկ մեզ պես մեղապիտոներ են, իսկ մեջտեղի՞նը...: Նայե՛ք Նորան, Որի գլխին փշեպսակ է դրված: Դա կենդանի Աստծու Որդին է. «Դու՝ ազնվաբար, Դու՝ լուսավոր մի կեղտաբարանք, ինչի՞ համար են Քեզ այդպես անպատիվ արել»: Այդ խաչը համարվում է Աստծու գոհամեղանը, իսկ Հիսուսը՝ Աստծու Գառը, Որի վրա ծանրացած է ամբողջ աշխարհի մեղքը: Այդպիսով մարկությունը պետք է հաշտվի Հայր Աստծու հետ:

Տեսնո՞ւմ եք՝ եթե դուք Հիսուսին չգտնեք, կանգը Աստծու բարկության տակ: Միայն նա է ստանում Աստծու խաղաղությունը, ով գալիս է Հիսուսի մոտ. «Մեր աշխարհի պատիժը Նորա վրա էր»:

Թո՛ւյլ տվեք մի հասարակ օրինակ բերեմ: Առաջին համաշխարհային պատերազմի ժամանակ ես հրետամապիր էի: Մենք վառանավոր գնդացիորենք ունեինք: Մի անգամ, երբ հետևակազորի առջևում էինք, Քշնամու տանկերը գոռեցին մեզ վրա: Գնդացիորների փամփուշտները կարկուտի պես խփում էին մեր վառաններին: Վառանները այնքան ամուր էին, որ նրանց հետևում մեզ զգում էինք կատարյալ անվտանգության մեջ: Այդ պահին ես մտածում էի. «Եթե հիմա ձեռքս վառանի հետեւից դուրս հանեմ, զնդակի հարվածից անմիջապես կփշշվի, եւ ես կմեռնեմ»:

Դուք հասկանո՞ւմ եք: Հիսուսը ինձ համար այդպիսի մի վառան է դարձել: Ես գիտեմ, որ Աստծու դատաստանի ժամանակ առանց իմ Հիսուսի՝ կյործանվեմ: Առանց

Հիսուսի՝ իմ սրտում խաղաղություն չի լինի: Առանց Հիսուսի՝ ես չեմ կարող մեռնել: Առանց Հիսուսի՝ ես կգնամ հավիտենական կործանում: Իհարկե, հավիտենական կործանում գոյություն ունի, բայց եթե ես կանգնած եմ Հիսուսի խաչի հետևում, ապա կատարյալ անվտանգության մեջ եմ (ինչպես վառանի հետևում): Ես գիտեմ, համոզված եմ, որ Նա ինձ հաշտեցրել է Հոր հետ: Նա իմ Փրկիչն է, իմ Հիսուսը՝ Աստծու սիրո Փրկիչը:

Դուք լսո՞ւմ եք. Աստված ուզում է, որ բոլոր մարդիկ փրկվեն, առա քե ինչու Նա Իր սիրելի Որդուն տվեց մեր փրկության համար:

Չհանգստանաք այնքան ժամանակ, մինչեւ չգտնեք Աստծու խաղաղությունն ու փրկությունը:

Ինչի՞ համար է Հիսուսը:

3. Հիսուսը միակն է, որ կարող է հաղթանարել մեր կյանքի ամենամեծ ինգուը

Գիտե՞ք, քե որն է մեր կյանքի ամենամեծ ինգուը: Ծերերը, իհարկե, մտածում են իրենց լսարդի, երիկամների, մի խոսքով՝ իրենց առողջության մասին: Երիտասարդները ջանել արթիկների մասին են մտածում եւ հապառակը: Այսփնքն, յուրաքանչյուր մարդ ինչ-որ ինգու ունի, սակայն, հավատացե՛ք ինձ, որ մեր կյանքի ամենամեծ ինգուը մեր մերքին են Աստծու առաջ:

Տասնյակ տարիներ շարունակ ես աշխատել եմ որպես երիտասարդության ինգուը ինգուի: Ես միշտ փնտրել եմ վառ, պատկերավոր օրինակներ, որպեսզի կարողանամ բացահայտել Աստծու առաջ գործած մեր մեղքերի խոթորները: Այդ օրինակներից մեկը հիմա ուզում եմ ձեզ ներկայացնել: Պատկերացրեք, քե ձեր ծնված օրից ձեր վզին երկաթյա շոթա է անցկացված: Ամեն անգամ, երբ դուք մեղք եք գործում, այդ շոթային մի օղակ է ավելանում: Օրինակ, եթե իմ գլխում մի անմաքուր միտք է ծագում, ապա մի օղակ վզիս ավելանում է: Եթե, ասենք, կոպիտ վարդեցի ծնողիս հետ՝ ես մեկ օղակ: Մարդկանց հետ սիրավոր չխոսեցի՝ դարձյալ մեկ օղակ: Մի օր Աստծուն չարոքեցի՝ էլի մեկ օղակ, մի տեղ անազնություն կամ խաբեբայություն՝

խնդրեմ, նորից օղակ եւ այդպէս շարունակ:

Դուք հիմա պատկերացնո՞ւմ եք, քե ինչքան երկար շրջա ենք մեզ հետ քարշ տալիս: Դա մեր պարտքերի շրջան է, հասկանո՞ւմ եք: Աստծու առաջ մեր պարտքերը կամ մեղքերը իրական են համարվում: Այդ շրջան, քերես, անտեսանելի է, սակայն, չափազանց երկար է եւ մեզ ամեն օր այն քարշ ենք տալիս մեզ հետ: Ես հաճախ ինքս ինձ հարց եմ տալիս. ինչու մարդիկ չեն կարողանում եղջանիկ լինել: Ասացե՛ք, խնդրեմ, դուք մեզ երջանի՞չ եք գտնւ: Դուք չեք կարող երջանիկ լինել, քանի դեռ քարշ եք տալիս մեր մեղքերի շրջան: Այդ ծանր շրջանից ձեզ ոչ քահանաները, ոչ պատգիւնները, ոչ էլ նույնիսկ իրեշտակները ազատել չեն կարող: Աստված նույնպէս չի օգնի, քանի որ Նա քարեպաշտ է. «Մարդը ինչ որ ցանի, այն կիճի»:

Եվ, անա, չխուսդ: Նա եւ միայն Նա՝ Միակը, Եզրակին, միայն Աստծու Որդին կարող է հաղթել մեր կյանքի ամենամեծ իղձաբը: Նա մեր մեղքերի համար է մեռել: Նա Իր մնաւի վճարել է մեր մեղքերի վարձը, ուստի, միայն Նա կարող է արձակել մեր մեղքերի շրջան:

Ես ուզում եմ դա քաջատրել իմ սեփական փորձով, այն համոզմունքը, որ մեղքերս ներված են, ես ազատություն եմ համարում: Ես դիմում եմ ծերերին «Դուք հնարավորություն ունեք մեռնելուց առաջ բողոքելու խնդրել ձեր մեղքերի համար: Մեղքերով հալիսունականություն մտնելը անհափր քան է:

Ես ճանաչում եմ մարդկանց, ովքեր միշտ պնդում են. «Ես քարի եմ, ես արդար եմ», իսկ մահիվան շեմին գիտակցում են, որ կյանքում քվացյալ հարթությունները պղտոր հոսանքով լրդում են դեպի հավերժություն՝ Աստծուն ընդառաջ: Բացի մեղքերից՝ նրանք իրենց հետ ոչինչ չեն կարող տանել, ոչ տուն, ոչ էլ դրամարկրի գրքոյի: Այս վիճակում կանգնել Աստծու առաջ: Մարտափեփ է, սակայն այսօր շատ մարդիկ են այդպէս մեռնում: Իսկ դուք չպետք է այդպէս մեռնեք, որովհետեւ Հիստար կարող է ներել ձեր մեղքերը: Եվ դա համարվում է ազատություններից մեծագոյնը, որն ընդհանրապէս գոյություն ունի:

Ես տասնութ տարեկանից գիտեմ, քե ինչ քան է մեղքերի ներումը: Իմ շրջան վարդուց փշրվել, կործանվել է: Ես ուզում եմ, որ ձեր շրջան նույնպէս փշրվի ու կործանվի:

Հենց այսօր եւեք մտտեցեք Հիստարին: Նա ձեզ ապատմ է: Այսպէս դիմեք Նորան. «Տե՛ր իմ, կյանքս լի է մեղքերով ու արատներով: Մի՞զեւ հիմա ես լռել եմ այդ մասին, բայց հիմա Քո առաջ եմ դնում իմ ապրած տարիները ու հալատում, որ Քո ալյանք Դու լկացել ես իմ մեղքերը: Ների՛ր ինձ՝ մեղադրիս»: Ինչ իրաշալի քան է, երբ մարդը մեղքերի բողոքում է ստանում:

17-րդ դարում Անգլիայում մի մարդ էր ապրում, ազգանունը՝ Բույան: Այս մարդը իր հալատի պատճառով երկար տարիներ ձերբակալված է եղել: Այդպիսի դեպքեր պատահել են բոլոր ժամանակներում: Աստծու Խորքից հետո հասարակության մեջ իրագործվող անենաստատուն հայտնությունները ստեղծագործվել են քանտերում: Անա Բույանն էլ քանտում մի իրաշալի գիրք է գրում, որը այսօր նույնպէս կարում ենք մեծ հետաքրքրությամբ: Նա գրում է մի քրիստոնյա մարդու մասին, որը ներկայացվում է որպէս վտանգների ու արկածների միջով անցնող մի ճանապարհորդ: Այդ գիրքը այսպէս է սկսվում. «Մի մարդ ապրում էր Խաղարություն անունով մի քաղաքում: Մի օր այս մարդը սկսում է իռզվել ու կնոջն ասում է. «Ինչ-որ քան ցրտովս չէ, ես հանգիստ չունեմ, ես երջանիկ չեմ, ես պիտի հեռանամ այս քաղաքից»: Կինն ատում է. «Դու նյարդայնանում ես, քեզ հանգիստ է հարկավոր»: Նորան, սակայն, ոչինչ չի օգնում, ու մի օր էլ նա հեռանում է այդ քաղաքից: Հանկարծ ճանապարհին նկատում է, որ ինչ-որ ծանր բեռ կա մեջքին: Ուզում է ազատվել դրանից, բայց չի կարողանում: Ինչքան շատ է հեռանում, այնքան բեռը ավելի է ծանրանում: Ի վերջո, նա այլեւս չի կարողանում շարժվել, ու հանկարծ դիմացի իաչմերուկում նրա առաջ մի խաչ է կանգնում: Համարյա գիտակցությունը կորցրած՝ նա ծնկի է գալիս ու մի կերպ խաչից կաշռելով՝ վերեւ քարճութանում: Հենց այդ պահին գիտակցում է, քե ինչպէս է մեջքի բեռը արդիվում ու շրմիոցով անդունդը գործում:

Աս հիմանալի պատկերն է այն քանի, քե ինչպէս է մարդը վերածնվում եւ վերանորոգվում Տեր Հիստու Քրիստոսի խաչով: «Ես իայացքս քարճութանի խաչին. իմ առջեւ կանգնած էր Աստծու Գառը, Որդ քափելով Իր տուրք արյունը մեռել էր ինձ համար: Ամբող պիտի խոստովանեմ, որ այդ ժամանակ ինձ միանգամից երկու իրաշքներ հանդիպեցին.

մեկը՝ Աստծու սիրո շնորհը, մյուսը՝ մեղքերի ծանրությունը, որոնց համար արդեն Հիսուսը վճարել էր: Միայն Հիսուսը կարող է մեղքերին բողոքություն տալ»:

Ինչի՞ համար է Հիսուսը: Ես դեռ պետք է պարզաբանեմ, թե ինչու եմ հավատում Հիսուսին :

4. Հիսուս՝ Բարի Հովիվը

Մենք՝ ամեն մեկս, գտնեմք մեկ անգամ մեր կաշվի վրա զգացել ենք, թե ինչ է մեռափությունը. կյանքը մեզ թվում է դատարկ, ու զգում ենք, որ շատ կարեւոր մի բան մեզ պակասում է: Իսկ ի՞նչ: Ես ունեմ այս հարցի պատասխանը, մեզանից պակասում է կենդանի Փրկիչը:

Ես հենց մոր պատմեցի, որ Հիսուսը խաչի վրա մեռավ, որպեսզի վճարի մեր մեղքերի գինը: Ուշադրություն դարձրեք հետևյալ բառերի վրա. «Աշխարհի պատիժը Նրա վրա էր»։ Նրան դրել էին ժայռի մեջ փորված մի գերեզմանում, իսկ մուտքը փակել մեծ ու ծանր մի քարով: Ապահովության համար հռոմեացի դեպակաղը քարի վրա կնիք էր դրել ու գինգորներին պատվիրել իսկել գերեզմանը: Իսկ կարծիքով՝ այդ գինգորները քաջ մարտիկներ են եղել ու կռվել են տարբեր երկրներում, ինչպես, օրինակ, Գալլիան (այսօր՝ Ֆրանսիա), Գերմանիայում կամ այլ երկրներում: Եվ այսպես, խաչելության երդրդ օրը, դեռ լույսը չբացված, անհավանգամ են գինգորները՝ վահաններով ու նիզակներով զինված, սարավարտները՝ զվիճերին: Համկարծ լուսավորվում է ժայռի շրջակայքը: Աստվածաշունչը մեզ պատմում է. «Տիրոջ հրեշտակը իջավ երկնքից ու քարը հեռացրեց գերեզմանի մուտքից»։ Հիսուսը գերեզմանում վերակենդանացնում է: Այս հրաշք-իրողությանը ակամատես գինգորները անից սարսափած՝ ուշագնաց գետնին են ընկնում: Այս դեպքից մի քանի ժամ հետո Հիսուսը հանդիպում է Մարիամ Մագդալենացուն: Աստվածաշունչը մեզ պատմում է, որ Հիսուսը նրա միջից յոթ դեմ է հանել, իսկ հիմա նա լաց է լինում: Հիսուսը մոտենում է նրան, ու նա ուրախությունից քսափակնում է. «Ռաբբի», բարձրանալով՝ վարդապետ: Այստեղ մենք տեսնում ենք, որ Մարիամը արդեն մոխրափայլած է, որովհետև գիտի, որ Հիսուսը՝ Բարի Հովիվը, կեն-

դանի է ու իր մոտ է գտնվում:

Գիտե՞ք՝ Հիսուսը ինձ հարկավոր է նաեւ իմ ձեռքից բռնելու համար: Մի անգամ, մոդից իմ հավատի պատճառով, բանտարկվել էի մազիստական բանտում: Մերք ընդ մերք ինձ թվում էր՝ ես մեկ քայլ, ու ես կընկնեմ խելացնություն խակար բազափությունը, որտեղից հետադարձի ճանապարհ գոյություն չունի: Հենց այդ պահին հայտնվեց Իմը՝ Տեղ Հիսուս Զրիստոսը, եւ իմ ներսում ամեն ինչ հարթվեց: Այլ կերպ ես դա ձեզ չեմ կարող քացատրել:

Այնտեղ ես ասլրեցի մի այնպիսի երեւոյ, որը նման էր իսկական դժոխքի: Այդ օրը բանտի տարածք մտավ մի ակտոմբենա, որը պետք է բռնափորներին տեղափոխելու համակենտրոնացման ճամբար: Դրանք հույաները կարած մարդիկ էին. մի քանիսը՝ քրեական հանցագործներ, մյուսները՝ ամենից հրեաներ: Բանտը լցվել էր այնպիսի քառաշյուններով ու վայնատուններով, որ դժվար է նկարագրել: Պահակները նյարդայնացում էին, ատրճանակներով կրտսւրում առատաւորին, հետ ու առաջ վազում, բոլորին մի տեղ կրտսւրում...: Ես այդ պահին իմ խցիկում նստած մտածում էի. «Ծիշտ այսպես էլ դժոխքում պետք է լինի»։ Բառեր չեմ գտնում այդ մարդկային սարսափելի քառու ակնի պարզ նկարագրելու համար: Հենց այդ իրարանցման պահին իմ գլխում մի միտք է ծագում. «Հիսուսը, չէ՞ որ Նա այստեղ է»։ Այն, ինչ հիմա պատմում եմ ձեզ, ճշմարիտ իրականություն է: Ըստ ցածր ձայնով սկսեցի կանչել. «Հիսուս, Հիսուս, Հիսուս...»: Իմ կանչելուց մոտ երեք րոպե հետո հանկարծ բանտում քար լռություն տրիեց: Դուք հասկանո՞ւ եք, ես միայն կանչեցի Նրան: Բացի Տիրոջից՝ ոչ ոք չլսեց իմ ձայնը: Դեռերը իսկույն չքվեցին, ու ես սկսեցի բարձրաձայն երգել, ինչը խստիվ արգելված էր. «Հիսուս, Դու իմ ուղարություն, Դու իմ հոգու ողորմություն, Դու իմ հպարտություն, ինքքան եմ երգում հավիտյան Ժեզ հետ լինել»։ Բոլոր բանտարկյալները լսում էին իմ երգի ձայնը: Նույնիսկ պահակները: Անգամ նրանք ինձ չսատեսցին, եւ ես շարունակեցի երգել. «Եթե նույնիսկ դաժան մորիկն էլ աշխարհը ցնցի, իմ օգնականը Հիսուսն է...»: Հարգելի՛ բարեկամներ, այն ժամանակ ես, իրոք, զգացի, թե ինչ է նշանակում կենդանի Փրկիչ ունենալ: Ժե՞ որ մենք բոլորս էլ մի օր լքելու ենք այս աշխարհը:

Մի անգամ մեկը ինձ ասաց. «Դուք՝ հոգեւորականներդ, միշտ մարդկանց մահով եք վախեցնում»։ Ես համբերությանը պատասխանեցի. «Ես ոչ մեկի վախեցնել չեմ ուզում, բայց մեկը բոլորս եկք մահից սարսափում»։ Եվ այն ժամանակ, մահվան շեմին, որքան հրաշալի կլինի շոշափել Բարի Հովիւի ձեռքը։ Ինձ ասում են. «Ժամանակակից մարդը մահից ավելի քիչ է վախեցնում, քան կյանքից, որովհետեւ կյանքը մահից սարսափելի է»։ Բարեկամների, կարելի է նաեւ այս կյանքում Հիսուսին ունենալ։

Ես հիմա ուզում եմ մի օրինակ բերել, որը, միգուցե, ձեզ անհավատալի թվա, բայց, այնուամենայնիվ, իրականությունը սա է։ Էսենն քաղաքում ես ծանոթացա մի արքյումաբերդի, որը մի բարյացակամ մարդ էր։ Նա ինձ ասաց. «Պատվելի՛, ինչքան սիրալիր եք, որ մեր երեխաներին կյանքի ճիշտ ճանապարհն եք տվորեցնում, ահա Ձեզ հարյուր մարդ՝ Ձեր բարեգործության համար»։ Ես հարցրի. «Իսկ Դուք ի՞նչ եք մտածում»։ «Ո՛չ, ո՛չ, պատվելի, ես իմ սեփական աշխարհայացքն ունեմ»։ Հապանում եմ եք, մարդը բարի է ու սիրալիր, սակայն Լսածուց այնքան է հեռու, ինչքան Լուսինը՝ Միդիոսից։

Տարիներ առաջ մեծ ու կիսադատարի մի եկեղեցում պատկառություն էի կատարում։ Հարս ու փեսայի հետ եկեղեցի էին եկել եւս մի 10 հոգի, իսկ մարդը ում մասին քիչ առաջ պատմեցի, հանդես էր գալիս որպէս վկա։ Պարզ երևում էր, որ նա չէր կողմնորոշվում, թե ինչպէս պետք է պահի իրեն. ո՞ր դնել գլխարկը, ի՞նչ անել ձեռքերը։ Նկատեցի, որ գլխարկը ձեռքերում պինդ սեղմած՝ լուռ ու լարված կախել է գլուխը։ Ո՞վ գիտե, գուցե նույնիսկ մտածում էր, թե որ կողմից պիտի անի իսպառնակներ։ Կարողավ նրա մտքերը՝ եւ գլխարկը վերցրեցի ձեռքից ու դրեցի կողքի նստարանին։ Հետո սաղմոս երգեցինք։ Իհարկե, նա սաղմոսի մասին գաղափար չուներ (իսկնայն դեպք՝ տեքստից այդպէս էր երևում)։ Եվ հանկարծ պատահեց զարմանալիս. քանի որ հարսնացուն երեխա ժամանակ մասնակցել էր եկեղեցու ժամերգություններին, նրա պատվին սրահում սկսեցին երգել մոտ երեսուն արջիկ-երեխաներ։ Նրանք բարակ, քաղցր ձայներով հնչեցնում էին մանկական հասարակ մի սաղմոս, որը, հավանաբար, դուք էլ եք լսել. «Ես գառնուկն եմ Բրիտանի, սիրտս լի է ուրախությամբ, իմ Հո-

ւվիլը հոգ է տանում ինձ համար...»։ Ես նկատեցի, որ այս մարդու հետ մի ինչ-որ արտատիպ բան է կատարվում. գուցե վա՞տ էր զգում։ Նա բոլորովին գունատվել էր, ձեռքերով ծածկել էր դեմքը ու դողացնում էր։ Արդեն պատրաստվում էի բժիշկ կանչել, բայց հանկարծ նկատեցի, որ նա արտասպում է։ Իսկ երեխաները շարունակում էին երգել. «Իմ Հովիվը ինձ համար հոգ է տանում, ես Նրա սուրբ մատուցում եմ լինում, Նա սիրով է ինձ կանչում, Նրա սուրբ մատուցում եմ լինում, Նա սիրով է ինձ կանչում...»։ Իսկ նա դեռ շարունակում էր հեկեկալ։ Ես գլխի ընկա, թե վերջապէս ինչ է կատարվում նրա ներքում. երեխաները ունեին այն, ինչ ինքը չուներ։ Նա իրեն զգում էր միայնակ ու կրկած։

Բարեկամներ, ձեր կյանքի ամենավաղ ճակատն է այն կլինի, որ դուք էլ այս երեխաների նման խոստովանեք, որ պատկանում եք Բարի Հովիւի հոտին։ Կրկնեք այդ մի քանի բառը։ Ինչո՞ւ եմ հավատում Հիսուսին։ Որովհետեւ Նա իմ Բարի Հովիւն է, իմ ամենազավ Ընկերը, իմ կենդանի Փրկիչը։ Ինչի՞ համար է Հիսուսը։ Կուգին մի բան էլ պատմել ձեզ։

5. Հիսուսը՝ կյանքի տիրակալը

Մրանից մի քանի տարի առաջ մի խումբ երիտասարդների հետ հանգստանում էինք Բոհեմյան անտառում։ Երիտասարդները քաղաք վերադարձան ինձանից մեկ օր շուտ, իսկ ես սպասում էի մեքենայի, որի գալու մասին պայմանավորվել էինք նախապես։ Այնպէս ստացվեց, որ ստիպված պիտի գիշերեի մի հին որսորդական ողջակում, որը ժամանակին պատկանել էր մի իշխանի, իսկ հիմա այստեղ միայն անտառապահն էր ապրում։ Տունը կիսաքարե էր, էլեկտրականություն չկար, ու սննդակում մի մեծ օջախ էր վառվում։ Ինձ մոտ մի նափի լամպ դրեցին, բարի գիշեր մաղթեցին, ու ես մեռակ մնացի։ Հապառակի նման՝ հետո կարդալու ոչինչ չէի վերցրել, ու ես օջախի մոտ մի գրքույկ գտնելով՝ լամպի լույսի տակ սկսեցի կարդալ։ Պետք է խոստովանեմ, որ դրանից ավելի սարսափելի բան չէի կարողացել։ Դա պատմություն էր մի բժշկի մասին, որը անգուսպ ցատումով ընթրատանում էր մահվան դեմ. «Օ, մահ, դու՛

մարդկության բշնամի: Ես մի ամբողջ շաբաթ պայքարեցի մի հիվանդի կյանքի համար ու կարծում էի, քե՛ս արդեն փրկել եմ, բայց դու ծարրելով մեկնեցիր քո անհիշյալ ձեռքը ու նրան իւրեցիր ինձանից: Ի՞նչ բոլոր ջանքերը ապարդյուն անցան: Թեպետ ես ջանում եմ օգնել մարդկանց, սակայն գիտեմ, որ պայքարս իզուր է. դու կգաս ու քո ուկրոտ ձեռքերով կիրազդո՞ւես քո չարաբաստիկ ամեկնքը: Օ՛, անհիշյալ ձ, դավաճան մահ, դո՛ւ մարդու հավերժական բշնամի»: Էջերը ի՛նչ մահվան նկատմամբ ատելությամբ: Հետո գալիս է ամենասարսափելին. «Օ, մահ, դու վերջակետ ես, դո՛ւ բացականչական նշան: Օ, անհիշյալ, երանի քե՛ս բացականչական նշանի նման լինեիր մշտապես. երբ տեսնում եմ քեզ, դու հարցական նշան ես դառնում, ու ես հարցնում եմ. «Մի՞թե՞ դու վերջն ես ամեն ինչի»:

Ես հավատացնում եմ, որ մահը դեռ ամեն ինչի վերջը չէ: Հիսուսը, որ այդ հարցի պատասխանը բոլորից լավ գիտի, ասում է. «Լայն է ճանապարհը, որ դեպի կործանում է տանում, եւ նեղ է դեպի կյանք տանող ճանապարհը»: Ես երջանիկ եմ, որ ունեմ Փրկիչ, Որը այստեղ՝ երկրի վրա ինձ կյանք է տալիս եւ հետո դարձյալ դեպի կյանք է տանում: Դրա համար էլ հիմա հաճույքով վկայում եմ Նրա մասին:

Գլխո՞ւք՝ երկրորդ համաշխարհային պատերազմի ժամանակ ես շաբաթներ էի անցկացնում Վերդենի շրջակայքում, որտեղ այն ժամանակ ահեղ մարտեր էին մղվում: Երկու բշնամի բանակների դիակները կիտված էին իրար վրա: Մինչեւ այսօր էլ դեռ ինչում եմ այդ դիակների տիպա՝ տղ...: Եվ միշտ, երբ պատերազմի գոհերի հիշատակը հասվերձացնող հուշարձան եմ տեսնում, թվում է՝ նորից եմ զգում այդ հոտը: Եվ ընդհանրապես, երբ ես մտածում եմ, որ մոտ հարյուր տարի հետո մենք բոլորս այստեղ չենք լինելու, զգում եմ մահվան շունչը: Իսկ դուք երբեմն ունեցե՞լ եք այսպիսի զգացողություն:

Մահվան աշխարհում կա Մեկը, Որը հարություն է առել մեռելներից: Ուշադրություն դարձրե՛ք, քե՛ս ինչ է ասում Նա. «Ես ապրում եմ, եւ դուք էլ պիտի ապրեք: Հավատացե՛ք Ինձ, եկե՛ք Ինձ մոտ, դիմե՛ք Ինձ: Դարձե՛ք դեպի Ինձ, եւ Ես ձեզ դեպի կյանք կտանեմ»: Մի՞թե՛ս իրաշարի չէ: Եվ ինչպե՞ս կարելի է այս մահվան աշխարհում ապրել առանց Փրկչի,

Որ հենց Ինքը կյանքն է, ու մեզ էլ հավիտենական կյանքի է կանչում:

Մի քանի օր առաջ ես մի նամակ կարդացի, որը տպագրել էր պոռֆեսոր Հեյնը: Նամակի հեղինակը երկրորդ համաշխարհային պատերազմի ժամանակ Ռուսաստանում գտնված քրիստոնյա մի զինվոր էր: Նա գրել էր. «Մեր շուրջը մի՞նչակաց է: Երբ ռուսները գործի են դնում իրենց իրանոթները, բոլորս խուճապի ենք մատնվում: Իսկ ձյունը, սառնամանիքը աննկարագրելի ահավոր են: Բայց ես չպետք է վախենամ: Ինձ համար ավելի լավ կլինի, եթե գտնվեմ ու մի ակնթարթում հայտնվեմ երկրքում: Այն ժամանակ իմ կյանքի փորձրիկը կհանդարտվի, ու ես իմ դիմաց կտեսնեմ Տիրջը ու վերջապես կմիջիթարվեմ Նրանով: Ես չեմ վախենում այստեղ գոհվելուց»: Նամակը գրելուց հետո մա գոհվել էր: Այն կարդալուց հետո մտածեցի. «Ինչ լավ է, որ Հիսուսին ճանաչելու շնորհիվ երկուսսաարը չի վախենել մահից»:

Այո, Հիսուսը կյանքի տիրակալն է ու Իր հետնորդներին հավերժական կյանք է պարգևում:

Մի անգամ, Լալյցիգի քաղաքապետարանում, եկեղեցական տոնի ժամանակ հանդիպել էին կառավարության եւ եկեղեցու ղեկավարները: Նրանք արտասանում էին չպարտավորեցնող ճառեր, որպեսզի խուսափեն վիճարանությունից: Վերջում ելույթ ունեցավ այն ժամանակվա ավետարանական կոմիտեի գլխավոր քարտուղար Հենրիխ Գիզները: Երբեք չեմ մոռանա նրա խոսքերը. «Պարոնա՛յք, դուք ուզում եք իմանալ, քե՛ս ինչ մարդիկ ենք մենք: Ես ուզում եմ ձեզ պատասխանել միայն մեկ մախարաություն. մենք այսպես ենք արդթւոյ. «Հա՛յր Աստված, հեզուրթյուն տուր ինձ, որ իմ պսակը երկնքում կատարվի»: Նա նորից նստեց իր տեղը: Պատասխանը ուղղակի ցնցեց հավաքվածներին:

Պառլ Գերհարդը երեսնամյա պատերազմի ընթացքում գրել է. «Աշխատում եմ սրբորեն ապրել աշխարհում, գնում եմ իմ ճանապարհով, որը ինձ երկինք է տանում: Հայրը ինձ համար այնտեղ միջիթարանք է պատրաստել»:

Ինչի՞ համար է Հիսուսը, ինձացե՛ք, որ ի վերջո դա ձեզանից է կախված, դուք ընդունո՞ւմ եք Նրան:

ԻՆՉՈՒՆԵՍ ԱՊՐՈՒՄ

Եվ այսպես, ինչո՞ւ եմ ես ապրում, ի՞նչ եմ անում այս աշխարհում կամ ո՞րն է իմ կյանքի իմաստը:

Մի անգամ Էստեռնո լսափողի մեջ լսեցի դեկավար մի աշխատողի հուզումնալից ձայնը. «Պատվելի՛, շտապ մեզ մոտ հառեք»: Ես շտապեցի նրանց տուն: Դեռ շեմքում ինձ դիմավորելով՝ նա դողդողալով ասաց. «Իմ որդին ինքնասպան է եղել»: Ես ճանաչում էի այդ պատանուն, նա ուսանող էր, ամեն ինչով ապահովված, առողջ, հարուստ ու գեղեցկաբն: Դեռ պատանի հասակում արդեն սեփական ավտոմեքենա ունեւ, բայց ահա մի գեղեցիկ օր՝ այս երիտասարդը, ատրճանակը ճակատին դնելով, վերջ է տվել կյանքին՝ բողնելով այսպիսի մի երկտող. «Ես հեռանում եմ կյանքից, դողմեա՜ն ապրելու իմաստը չեմ տեսնում»:

Ինչպես տեսնում ենք՝ կյանքի իմաստը գտնելը շատ կարեւոր հարց է: Շատ կարեւոր է այն հասկանալի պատճառով, որ կյանքը մեզ միայն մեկ անգամ է տրվում: Երբեմն խորապես մտածե՞լ եք, թե ինչ է նշանակում միայն մեկ եզրակի կյանք ապրելը:

Դպրոցում մաթեմատիկայի իմ գործերն այնքան էլ բարեհաջող չէին ընթանում: Իմ լուծած խնդիրները ծածկվում էին ուսուցչի կարմիր գրիչով: Նման դեպքերում ես տեսոս դեմ էի շարտում ու մի նոդ, մաքուր տետրում նորից էի սկսում գրել լուծված խնդիրը: Այն, եթե կյանքի հետ էլ այսպես վարվելու հնարավորություն ունենայի: Հավատացած եղեք, որ միլիոնավոր մարդիկ մահվան շեմին այսպես են մտածում: «Այն, եթե կարողանայի կյանքս նորից սկսել, միանգամայն այլ կերպ կապրեի»:

Նոր դպրոցական տետր կարելի է գնել ու նորից սկսել, բայց կյանքը ոչ: Կյանքը մեզ միայն մեկ անգամ է տրվում: Որքան ծանր կլինի գիտակցել, որ մենք փչացրել ենք մեր կյանքը կամ ճիշտ չենք ապրել: Եթե կյանքը խաբարվում է, ապա այն կորած է հավիտյան, ես դա ասում եմ ամենայն լրջությամբ:

Այսօր առափուտյան իմ հյուրանոցի մոտով կովերի մի

նախիր էր անցնում: Ես պատրաստվում էի այսօրվա դասախոսությանն ու կովերին նայելով՝ ակամա այսպես մտածեցի. «Ինչքան բախտավոր պետք է լինեն այս կովերը, որ չեն մտածում կյանքի իմաստի մասին: Նրանց մոտ ամեն ինչ պարզ է. նախ պիտի կաք տան, իսկ հետո միս: Դուք հասկանո՞ւմ եք՝ անատմը կյանքի իմաստի մասին մտածելու անհրաժեշտություն չունի: Մարդը անատմից բանականությամբ է տարբերվում: Սակայն տարրիմակ է, որ շատ մարդիկ ապրում ու մեռնում են եւ ոչ մի անգամ իրենք իրենց չեն հարցնում՝ ինչո՞ւ: Բանականությամբ նրանք անատմից համարյա չեն տարբերվում: Իսկ ի՞նչն է մարդուն մարդ դարձնում: Հարցնեք ինքներս մեզ, «Ինչո՞ւ ենք ապրում, ո՞րն է մեր կյանքի իմաստը»:

1. Մակերեսային եւ հապճեպ պատասխաններ

Եվ այսպես, բարեկամնե՛ր, այն հարցին, թե ինչի՞՞ համար ենք մենք ապրում, տրվում են հապճեպ եւ մակերեսային պատասխաններ: Շատ տարիներ առաջ ես միաժամանակ ստացա այդ երկու պատասխանները: Դա պատահեց Հիտլերի դիկտատուրայի շրջանում, երբ Մյունստեր քաղաքի ուսանողները ինձ հարցազրույցի էին հրավիրել՝ «Ո՞րն է իմ կյանքի իմաստը» թեմայով: Նրանք նախազգուշացրին, որ ուզում են ոչ թե իմ դասախոսությունը լսել, այլ միայն վիճարկել թեմայի շուրջ: Քանի որ վիճարկությունը տեղի էր ունենում Հիտլերի դիկտատուրայի ժամանակ, նրանցից մեկը տեղից վեր ցատկեց ու բացականչեց. «Ես իմ ժողովրդի համար՝ ինչպես ծառն ու տերեղը: Տեղեղ ոչինչ պո՛ւն, իսկ ծառը՝ ամեն ինչ»:

«Լավ,- ասացի ես,- իսկ ո՞րն է ծառի (այսինքն՝ ժողովրդի) գոյության իմաստը»: Լռություն տիրեց: Պատասխանը ոչ մեկին հայտնի չէր: Հասկանո՞ւմ եք, բուն հարցը անաց անպատասխան: Այդ ժամանակ ես ասացի. «Թանկագիններս, դուք պետք է խոսափեք հարցերը շրջանցող պատասխաններից: Եվ այսպես, ո՞րն է իմ կյանքի իմաստը, ինչո՞ւ եմ ես ապրում»: Մի ուսանող այսպես պատասխանեց. «Ես ապրում եմ, որպեսզի կատարեմ պարտքս»: «Ընկե՛ր, հենց հարցն էլ դա է. ո՞րն է իմ պարտքը: Օրինակ, ես իմ պարտքն եմ համարում Աստծու խոսքը

ձեզ հաղորդել: Իսկ, ասենք, Մաթիոյաւ Լուդենդորֆը իր պարտքն է համարում հերքել Աստծուն: Ընդհանրապէս, ի՞նչ է նշանակում պարտք», -հարցը ճշտեցի ես:

Մի անգամ մի բարձրաստիճան ծառայող ասաց, «Պատ-վելի, մեր մեջ ասած՝ ես ամեն օր փաստաթղթեր եմ լրաց-նում, բայց եթե համկարծ մի օր դրանք այրվեն, կյանքը մո-րից կշարունակվի, այդպէս չէ՞: Ես տանջվում եմ, որովհետեւ գգում եմ, որ անիմաստ աշխատանք եմ կատարում»:

Ի՞նչ է պարտքը: Հազարափող խնամականքը հաղորդ-հազարափող կյանքեր են գոհաբերել, բայց երբ մի օր մրանց կանգնեցին դատի առաջ, բոլորն էլ մոյն բանն էին ասում. «Մենք մեր պարտքն էինք կատարում, դա էր մեզ կրանայ-ված»: Մի՞թե դուք հապատում եք, որ մարդու պարտքը կա-րող է լինել իր նմանին կյանքից զրկելը: Ես դրան չեմ հապա-տում: Եվ այսպէս ես մորից հարցրեցի ուսանողներին. «Հարցը դա է, ո՞րն է իմ պարտքը: Տեսնո՞ւմ եք, որ մենք խր-վում ենք ցեխի մեջ»: Երկուստապող պարոնները սկսեցին պատասխաններ դրոնել, եւ նրանցից մեկը կանգնեց ու սկ-մեց հարցաւ պարզաբանել. «Ես մի հին ազնվական տոհմից եմ: Կարող եմ մեկ առ մեկ թվարկել իմ նախնիների անուն-ները՝ մոյնիսկ մինչեւ 16-րդ ապուպապը: Դա մի մեծ տոհ-մածառ է, եւ մի՞թե կյանքի իմաստը ժառանգությունը շարու-նակելու մեջ չէ»: Ես նրան կարող էի միայն այսպէս պա-տասխանել. «Տղաւ, եթե չգիտես, թե ինչու եմ ապրել քո տանակեց ապուպապերը, արժե՞ այդ թվին 17-րդն էլ ափ-լացնել»:

Տեսնո՞ւմ եք, թե որքան հապճեպ ու մակերեսային պա-տասխաններ կարող են տրվել: Մեր քերթերում հաճախ ենք հանդիպում այսպիսի մահախոսականների. «Միայն աշ-խատանքն էր կյանքի իմաստը: Դու, բողոքին մոռանա-լով քո մասին, ամբողջ կյանքում աշխատեցիր հարազատ-ներիդ համար՝ դա համարելով քո սրբազան պարտքը»: Մա ծանոթ է ձեզ: Նման հայտարարություն կարողաւ՝ ես ամեն անգամ սարսռում եմ ու մտածում. «Այս հայտարարությունը ճիշտ մասին է...»: Ճիշտ չէ՞: Ամբողջ կյանքում միայն ճիշտ կարող է աշխատել: Մակայն ես չեմ կարծում, թե մարդը այս աշխարհում ապրում է ամբողջ կյանքում անդադար աշխատելու համար: Այդ ժամանակ ավելի ճիշտ կլինէր տալ տարեկանում վերջ տայինք մեր կյանքին, քան թե

միայն աշխատելու մեջ տեսնեինք մեր կյանքի իմաստը: «...Միայն աշխատանքն էր քո կյանքի իմաստը...»: Դա տակալի է: Ոչ, դա չէ կյանքի իմաստը:

Հետո մեկ ուրիշ ուսանող խոսք խնդրեց. «Գիտե՞ք ինչ, ես որոշել եմ բժիշկ դառնալ: Մի՞թե հրաշալի չէ փրկել մարդ-կանց կյանքը»: Մակայն ես նրան էլ առարկեցի. «Եթե Դուք չգիտեք, թե ինչու է մարդը ապրում, ի՞նչ իմաստ ունի փրկել նրա կյանքը»: Խնդրում եմ, ինձ ճիշտ հասկացե՛ք, թե չե՛ հաճ-կարծ կտարածե՛ք՝ իբր պատուելի Բուշը ասաց, որ բժիշկնե-րը իզոյր են փրկում մարդկանց կյանքը: Ես պարզապէս ուզում եմ նկատել, որ դա մեր հայրի պատասխանը չէ: Այդ-տեղ ինձ ապշեցնում էր այն միտքը, որ մոյնիսկ կրթված մարդիկ (նրանք բոլորն էլ ուսանողներ էին) ապրում են մեր օրերում ու չգիտեն թե ինչու:

Երեսուն է՝ ձեզ զրգրում է իմ ճառածելը: Ես, ինչպիսի, կարող էի արտասահմանյան բառեր մեջբերելով՝ «զարդա-րել» իմ դասախոսությունը, բայց դուք, հապանաբար, կքնե-իք: Հենց դրանից խուսափելով՝ ես ձեզ հետ խոսում եմ այնպէս, ինչպէս մարդիկ գոյցում են իրար հետ առօրյա կյանքում: Պա՞րզ է:

Այ, տեսնո՞ւմ եք, երբ խորանում ենք այս քեմայի մեջ, ստանում ենք ճիշտ Մյուստեր քաղաքի ուսանողների պա-տասխանները. «Ընդհանրապէս, կյանքը խոր իմաստ չու-նի: Իսն ծնունդը մի հասարակ պատահականություն է, եւ այդ իսկ պատճառով էլ պետք է կյանքից վերցնեմ այն ամե-նը, ինչ կարող եմ»:

Շատ հնարափող է՝ մարդու ամենամեծ փորձությունը նրա այս տեսակետն է. «Իսն կյանքը իմաստ չունի, նպա-տակ չունի: Եթե իմ ծնողները չանունանային, ես էլ չէի ծնվի: Ես այս աշխարհում պատահականորեն եմ ապրում եւ, ըստ էության, իմ կյանքը անիմաստ է»: Իսկ ում կյանքը համեմատաբար ծանր է, նա ավելի մոտ է ինքնապայանու-թյանը. «Հանուն ինչի՞ շարունակեմ կյանքս, երբ այն հա-մարվում է պատահականություն եւ դատարկություն: Ավելի լավ չէ՞ ամեն ինչին վերջ տալ»: Գիտե՞ք, որ Արեւմտյան Գերմանիայում ինքնապայանների քիվը ավելի շատ է, քան ավստրիացիների քանակը: Գիտե՞ք, որ ինքնապայանների հիսուն տոկոսը կազմում են մոտ երեսուն տարեկան երի-տասարդներ: Մեր ժամանակներում դա ցնցող ցուցանիշ է.

մենք այլևս ապրելու իմաստը չենք տեսնում: Ես հաճախ եմ գրուցել մարդկանց հետ, ովքեր սատում էին, քե՛կյանքը այն-քան անհիմատ է, որ պետք է այն վերջացնել զվարճալիքների և հաճույքների, իսկ եթե պետք է՝ մահի ինքնապատկոթանք: Այն ժամանակ ես հարցնում էի. «Իսկ եթե կյանքը իմաստ ունի, ես դուք ապրում եմ անհիմատ, որե՛մն, այս քենայով սատում է. «Մարդուն պաշտան է մի անգամ մեռնել, իսկ հետո ներկայանալ Աստծու դատին»: Սրանից հետևում է, որ հարկավոր է իմանալ այդ պատասխանը, որպեսզի կարողանանք լրջորեն հարցնել, քե՛կյանք՝ ենք ապրում: Ինչպե՞ս կարող ենք ներկայանալ Աստծու դատատանին, երբ կորցրել ենք մեր կյանքի իմաստը:

Այս հարցը պա՞րզ է:

Շարունակե՛նք:

2. Ո՞վ կարող է պատասխան տալ

Վերջապես, ո՞վ կարող է պատասխան տալ այն հարցին, քե՛կյանքն ինքն ապրում»: Ո՞վ: Եկե՛հեցի՞ն, ո՛չ: Քահուան՞, ո՛չ: Պրոֆեսորներ՞ը, ո՛չ: Փիլիսոփաներ՞ը, ո՛չ: Մարդկանցից՝ ոչ ոք: Այդ հարցին կարող է պատասխանել միայն Նա, Ով մեզ ստեղծել է, այսինքն՝ Տեր Աստված:

Թույլ տվեք մի հասարակ օրինակ բերել. մի անգամ մտա մի բնակարան. այնտեղ մի երիտասարդ էլեկտրական պերից ու հաղորդալարերից ինչ-որ բան էր շինում: «Այս ինչ դժոխսային մեքենա ես պատրաստում», - հարցրի նրան: Նա ինձ բացատրեց: Թեպետ ես ոչինչ չհասկացա, բայց մտածեցի, որ բացի վարպետից՝ ոչ մեկը չի հասկանա, քե՛կենքը ինչ է շինում եւ ինչի համար:

Ծիշտ աշրդիսին է մահւ մեր կյանքը: Միայն Նա, Ով մեզ ստեղծել է, միայն Նա կարող է ասել, քե՛կյանքն իմաստ ենք ստեղծվել: Դա նշանակում է, որ այն հարցի պատասխանը, քե՛կյանքն ենք ապրում, կարող ենք գտնել միայն հայտնության ճանապարհով, այսինքն, դա պետք է Ինքը՝ Աստված մեզ ասի: Եթե ես միմեկի հիմա Աստվածաշունչը կարդացած չլինեի, այդ հարցը պետք է ողորդի Աստվածաշունչին: Ես այլևս չեի կարող համբերել, եթե չիմանայի, քե՛

կյանքն եմ ապրում այս անիծյալ աշխարհում: Երեւի ձեզ շատ դժան է քիմ իմ «անիծյալ աշխարհ» արտահայտությունը. բայց այդ բառերը Աստվածաշունչից են: Մեր երկրագունդը գտնվում է սալսափելի անեծքի տակ: Ես չեի կարող այս աշխարհում ապրել, եթե չիմանայի Աստվածաշունչի հայտնությունը՝ Աստծու Խոսքի միջոցով:

Աստվածաշունչը հատակ պատասխան է տալիս մեր կյանքի իմաստի հարցին: Ես ճանաչում եմ մարդկանց, որոնք անբարոյականորեն սատում են. «Միեւնույնն է, մենք Աստվածաշունչ չենք կարդալու»: Նրանց ես վստահորեն կարող եմ ասել. «Համոզված եմ, որ դուք երբեք լրջորեն չեք մտածել, քե՛կյանք եք ապրում: Անխիստությունը տարածված հիվանդություն է, իսկ եթե այն մահւ ցավիտ լիներ, ապա ամբողջ աշխարհը ցավից կտնջար: Ես ուզում եմ մի նախադասությամբ ձեզ փոխանցել Աստվածաշունչի պատասխանը՝ մեր հարցերին. «Աստված մեզ ստեղծել է, որպեսզի Նրա երեխաները դառնանք»:

Ինչպես ասեն հայր, այդպես էլ Աստված ուզում է, որ մենք նման լինենք Իրեն: Նա մեզ ստեղծել է Իր պատիեթով եւ նմանությամբ: Աստված ուզում է, որ մենք Իր երեխաները լինենք ու գրուցենք, հաշիվ տանք Իրեն: Այդ ժամանակ Ինքն էլ կիսոսի նրանց հետ, ում սիրում է, եւ ովքեր Աստծուն են սիրում: Իսկ դուք արթա՞նք՝ ո՛չ եք: Ընդհանրապես, ինչքան են տխրում մեր երկրային հայրերը, երբ զավակները տարիներով չեն խոսում իրենց հետ: Ծիշտ աշրդես էլ տխրում է մեր երկնային Հայրը, երբ մենք Իրեն չենք արթալ: Տեսնու՞մ եք՝ Աստված ուզում է, որ ում Ինքը սիրում է, եւ ովքեր Իրեն են սիրում, Իր երեխաները դառնան: Ահա քե՛կյանքն ենք ապրում այս աշխարհում: Խնդրում եմ՝ ինձ ճիշտ հասկանալ, ես չեմ պատմում եկեղեցու, կրոնի կամ մեծ բաների մասին, այլ պատմում եմ կենդանի Աստծու մասին, իսկ Նա ստեղծել է մեզ, որպեսզի մենք Իր զավակները լինենք: Իսկ դուք Աստծու զավակներ համարվու՞մ եք: Դժբախտաբար՝ ոչ: Մենք մեր բնությանը Աստծու զավակներ համարվել չենք կարող: Աստվածաշունչի սկզբում գրված է. «Աստված մարդուն ստեղծեց Իր կերպարանքով»: Հետո Աստվածաշունչը մեզ հայտնում է մեծ արեւտի մասին: Մարդը ստեղծվել է կատարյալ ազատության մեջ ու հանկարծ Աստծուն չհնազանդվելու որոշում է կայացրել: Նա ուտում

է արգելված ծառի պտուղը, ինչը նշանակում է. «Ես ուզում եմ ամենայն լինել: Ես կարող եմ ապրել առանց Աստծու»: Հավանա՞մ եք, Ադամը երբեք չի կասկածել Աստծու գոյության մասին, այնուամենայնիվ Աստծուց բաժանվելու որոշում է կայացրել. «Ես իմ կյանքը ապրում եմ ըստ իմ հայեցողության»:

Այս աշխարհի ուզում եմ ձեզ մի կարճ պատմություն պատմել: Վերջերս մի մարդ մոտեցավ ինձ ու հարցրեց. «Պատկե՛լի՛, Դուք միշտ խոսում եք Աստծու մասին, բայց ես Նրան չեմ տեսնում, ասացե՛ք ինձ, ինչպե՞ս կարող եմ գտնել Աստծո՞ւմ»: Ես պատասխանեցի. «Ուշադիր ինձ լսե՛ք. պատկե՛րացրե՛ք, թե իբր գոյություն ունի ժամանակի մեքենա, որի միջոցով ես կարող եմ հազարավոր տարիներ առաջ կամ հետ գնալ: Այդպիսով, այդ ժամանակի մեքենայի օգնությամբ ես գնում եմ դեպի մարդկության ստեղծման ժամանակաշրջանը եւ մի երեկո քայլում եմ դռախտի այգում: Ծանոթ եք մեղսագործության մասին պատմությանը: Այնտեղ՝ քիմերի հետեւում, հանդիպում եմ առաջին մարդուն՝ Ադամին: «Բարի երեկո, Ադամ»,- արշուրում եմ նրան: «Բարի երեկո, պատկե՛լի Բուշ»,- պատասխանում է Ադամը: «Դու զարմանա՞ւ եմ ես մեր հանդիպման համար»,- հարցնում եմ ես ու սկսում նրան բացատրել, որ մեր ժամանակի մարդկությունը այնքան է զարգացել, որ նույնիսկ ժամանակի մեքենա ենք ստեղծել, եւ ես պատահականորեն հայտնվել եմ եղենակյան այգում: «Բայց ինչո՞ւ ես այդքան տխուր»,- հարցնում է Ադամը, ու ես իսկույն պատասխանում եմ. «Գիտես՞ ես հիմա մտածում եմ մի մարդու մասին, որը ինձ հարցրեց, թե ինչպես կարելի է Աստծուն գտնել»: Քանի-քան ծիծաղելով՝ Ադամը սկսում է ինձ բացատրել. «Դժվար բան չէ Աստծուն գտնելը, Նա այստեղ եւ ամենուր է: Խոհեմ եղիր, պատկե՛լի՛, եւ ավելի լավ է մտածես, թե ինչպես Նրանից ազատվել, քանի որ, դա, իրականում, հնարավոր չէ»:

Ճիշտ չե՞ Ադամը: Աստված ամենուր է, կարելի է Նրան գտնել, սակայն ամենար է Նրանից բաժանվել: Ուսումնասիրելով վերջին 300 տարիների իրգնադ պատմությունը՝ մենք տեսնում ենք, թե մարդկությունը որքան ջանքեր է քսվել Աստծուց ազատվելու համար, սակայն ապարդյուն: Բարեկամներ՛ի, միգուցե էությունը դուք հավատում եք Աստծու գոյությանը, բայց Նրան չեք պատկանում: Միգուցե

շատ-շատերի նման դուք էլ եք ձգձգում Աստծուն մոտենալու հարցը (ուրբեր Նրան չեն արհամարհում, բայց չեն էլ պատկանում): Միգուցե Աստված ձեր բշտակն չէ, բայց չե՞ որ Նա ձեր ընկերն էլ չէ: Ուրեմն, ձեր կյանքի ամենամեծ խնդիրը մնում է չլուծված:

Շվեյցարացի մի բժիշկ իր գրքում հաստատում է, որ եթե մարդը չի լուծել իր կյանքի կարեւոր հարցերը, ապա նա հոգեպես իրկվան է. «Մեզը այստեղ՝ արեւմուտքում, Աստծով ենք իրկվում: Մեզը Նրան չենք միտում եւ չենք էլ պատկանում: Մեզը ուղրակի չենք ուզում Աստված ունենալ, դրա համար էլ Աստված համարվում է մեր իրկանությունը»:

Այո, ես համաձայն եմ այդ բժշկի հետ:

Երբ ասում եմ, թե ժամանակակից մարդը Աստծով չի հետաքրքրվում, ես հասկանում եմ, որ ժամանակակից մարդու գործերը լավ չեն ընթանում: Ես էլ եմ ինձ ժամանակակից համարում, բայց չե՞ որ հետաքրքրվում եմ Աստծով: Եթե ժամանակակից մարդը լքշուրեն չի հետաքրքրվում սեփական փրկության հարցով, ապա նրա գործերը վատ են: Ուզում եմ մի հասարակ օրինակ բերել: Մի անգամ մի ռեստորանի ավագ խոհարար բողբոջում էր իր աշակերտից. «Նա խոհարարական հարցերով բոլորովին չի հետաքրքրվում»: Ես հարցնում եմ. «Իսկ ինչո՞վ է նա հետաքրքրվում»: «Ձայնակավառակներով ու աղջիկներով»,- պատասխանում է ավագ խոհարարը»: «Ի՞նչ արած,- ասում եմ նրան,- ուրեմն, նրա հետ խոսե՛ք միայն ձայնակավառակների ու աղջիկների մասին»: «Ո՛չ, ո՛չ,- առարկում է նա,- եթե այս տղային չեն հետաքրքրում խոհարարական գործերը, ապա նա սխալ մասնագիտություն է ընտրել»:

Հիմա դուք հասկանա՞ւ եք մեր կոչումը՝ լինել Աստծու երեխաներ: Եթե ժամանակակից մարդը դրանով չի հետաքրքրվում, ապա նա սխալվել է, որ մարդ է կոչվել, ու այլևս ինաստ չունի նրա հետ խոսել հնարավոր կամ անհնարին այնպիսի բաների մասին, որոնք, թերեւս, հետաքրքրում են նրան: Ես, սակայն, ասում եմ ձեզ, «որ դուք միայն այն ժամանակ մարդ կլինեք, երբ դառնաք Աստծու զապակը»:

3. Աստծու պատասխանը հարցերի հարցին

Ես կրկնում եմ, որ մենք մեր բնությանը Աստծու երեխաներ չենք համարվում, բայց այս աշխարհում ապրում ենք Աստծու երեխաները դառնալու համար: Ուստի, ամերսոնեշտ է ձեռափոխել մեր կյանքը: Իմ դասախոսության նպատակը ձեզ օժանդակություն ցույց տալն է: Ես այստեղ դասախոսություն եմ կարդում, որ ձեզանից գոնե մի քանիսի սրտերը բացվեն, ու կյանքը իմաստալից դառնա: Այի, երանի քե ես կարողանայի օգնել ձեզ:

Եվ այսպես, մենք Աստծու երեխաները չենք, մենք Աստծուն չենք սիրում, մենք խախտում ենք Նրա պատվիրանները, չենք արդարում եւ հիշում ենք Աստծուն միայն այն ժամանակ, երբ հայտնվում ենք որեւէ փորձության կամ ներության մեջ: Այստեղ էլ ծնվում է հարցերի հարցը. ինչպե՞ս դառնալ կենդանի Աստծու զավակը: Հիմա ավելի լավ կլինի, եթե բոլորիդ բոլոր ու գրիչ բաժանել ու խնդրեն գրել հարցի ձեռ պատասխանը: Ձեզանից մի քանիսը կգրեն, որ հարկավոր է քարի գործեր կատարել, ուրիշները՝ պետք է հավատալ Տեր Աստծուն եւ այլն: Մակայն այդ ամենը դեռ քավական չէ:

Ինչպե՞ս դառնալ Աստծու զավակը. այդ հարցի պատասխանը ես կարող եմ ստանալ միայն հայտնության միջոցով. Աստված Ինքը պետք է ասի, քե որպես Աստծու զավակ ինչպես պետք է ընդունի ինձ: Աստվածաշունչը մեզ հատակ պատասխան է տալիս. «Միայն Տեր Հիսուս Քրիստոսի միջոցով»: Բարեկամներ, երբ խոսքս Հիսուսին է վերաբերում, այսինքն, երբ խոսում եմ իմ կյանքի գլխավոր քննադով, սիրտս սկսում է տակնուվրա լինել, զարկերակիս սրտիկումը հաճախակի է դառնում: Ես կարող եմ Աստծու զավակը դառնալ միայն Հիսուսի միջոցով:

Աստվածաշնչում կա մի նախադասություն, որը բառացի այսպես է թարգմանվում. «Հիսուսը Աստծու աշխարհից եկավ այս աշխարհը»: Այսօր հաճախ կարելի է գրույցներ լսել այն մասին, որ Աստվածաշնչում հին աշխարհն է պատկերված. վերելք՝ երկինքը, ներքեղ՝ երկրագլուխը: Դա, իհարկե, բյուրեղացություն է, Աստվածաշնչում այդպիսի նկարագրություն գոյություն չունի, այլ ճիշտ հակառակը՝ Աստված ամենուր է: Դուք համպանո՞ւ եք: Եթե ես նույնիսկ

ուզենայի թաքնվել գետնի տակ, Նա ինձ այնտեղ էլ կգտներ: Մենք ապրում ենք երեք չափումների աշխարհում՝ երկարություն, լայնություն եւ բարձրություն: Մակայն գոյություն ունեն ավելի մեծ չափումներ, եւ Աստված գտնվում է մեկ այլ չափման մեջ: Նա մեզ շատ մոտ է, մա քայլում է մեզ հետ, Նա մեզ տեսել է մեր անաստվածային ճանապարհներում: Մենք չենք կարող քանդել այդ չափման պատը ու մտնել Աստծու մոտ: Դա կարող է անել միայն Աստված. Նա քանդեց այդ պատը եւ մեզ մոտ եկավ Հիսուսի մեջ:

Հիսուսի մասին Նոր Կտակարանում գրված է. «Եկավ յուրայինների մոտ, բայց յուրայինները Նրան չընդունեցին...»: Այս նախադասության վերջում կարելի է վերջապետ դնել, քանի որ միշտ չէ, որ Աստծու հետ մարդու հարաբերությունը դրական է: Ողբան էլ տարօրինակ է, շարունակությունը հետեւում է. «...իսկ ովքեր Նրան ընդունեցին, նրանք իշխանություն տվեց Աստծու զավակները լինել»: Այսպիսով, Աստծու զավակը դառնալու համար հարկավոր է ընդունել Հիսուսին: Իսկ դուք ձեռ սրտի դուռը բացե՞լ եք Հիսուսի առաջ:

Առաջին համաշխարհային պատերազմի ժամանակ ես եղիտասարդ սպա էի, Աստծուց շատ հեռու: Բայց հետո եկա այն եզրակացության, որ ինձ Հիսուսին պիտի հանձնեն եւ ընդունեն Նրան: Եվ իմ այդ քայլը արձատապես փութեց կյանքս, ու չեմ փորձանել: Հանում Հիսուսի, ես շատ խոշորությունների հանդիպեցի իմ կյանքում: Հիսուսի հավատի պատճառով ինձ բանտ են նստեցրել: Հանում Հիսուսի՝ ես ինձ գրիել եմ բազմաթիվ երկրային վայելքներից: Իսկ եթե հազար կյանք ունենայի, ապա հենց իմ խելահաս տարիքում կառաջնորդվելի այս բառերով. «Իսկ նրանց, ովքեր ընդունեցին Նրան, իշխանություն տվեց Աստծու զավակները լինելու»: Իմ կյանքը միայն այն ժամանակ իմաստ ունեցավ, երբ Աստծու զավակ դարձա: Բնավ տարբերություն չկա, քե ով եմ եմ՝ իմ գետնի իմ քե՞ որոնապան, դիմելու յ քե՞ փակցանագործ: Իմ կյանքը իմաստ է ստացել միայն այն ժամանակ, երբ Աստծու զավակ եմ դարձել: Այսպիսով, երբ դուք Հիսուսին ընդունեք, միայն այն ժամանակ ձեռ կյանքը իմաստ կունենա:

Շատ հետաքրքիր է այս առիթով դիմել Նոր Կտակարանին: Օրինակ, այնտեղ մենք հանդիպում ենք մի կնոջ՝ Մա-

րիւսմ Մազդադեանացուն, որը սկզբում գտնվում էր սարսափելի վիճակում, քանի որ նրան յոթ չար ոգիներ էին բռնել, ու դրա հետեւանքով էլ նրա կյանքը խեղաթուրվել էր: Եւ, անուս, Հիսուսը մտնում է նրա կյանքի մեջ: Փրկիչը Լստծու Որդին՝ Հիսուս Բրիտաուը, չար ոգիներին դուրս է հանում այդ կնոջից: Նա կարող էր այդ անել եւ անում է: Հենց այդ պահից Մարիամը պատկանում է Հիսուսին, ու նրա կյանքն արդեն իմաստ է ստանում: Հետո մենք նրան հանդիպում ենք Հիսուսի խաչման պահին: Նա վախենում է, թե կարող է նորից սկսվել իր առաջվա անիմաստ կյանքը: Երրորդ օրը, վաղ առավոտյան, նա ծնկի է գալիս Հիսուսի գերեզմանի մոտ ու արտասպում, որովհետեւ գերեզմանի քարը մի կողմ էր տարված, ու նա չգիտեր, թե ուր է անհետացել Հիսուսի մարմինը: Եթե եւս էլ այսօր կորցնեի Հիսուսին, ապա դա ինձ համար կհշանակեր ընկնել անիմաստ կյանքի անդունդը: Եւ Մարիամին լավ եմ հասկանում. «Փրկիչը չկա: Հիմա իմ կյանքը նորից է սկսում կորցնել իր իմաստը»: Բայց հանկարծ նա իր հետեւից մի ձայն է լսում. «Մարիամ»: Նա հետ է նայում ու տեսնում է հայրություն առած Հիսուսին: Կարծես եւս հիմա տեսնում եմ նրան. եղջանկության արցունքները իտտում են նրա աչքերից. «Ռաբբի, Տե՛ր իմ...»:

Այդ կնոջ օրինակով ինձ պարզ է դառնում, որ հարկաւոր չէ շատ փիլիսոփայել՝ ստանալու համար կյանքի իմաստին վերաբերող հարցի ճիշտ պատասխանը, դա պարզ է նույնիսկ ամենահասարակ մարդուն: Այն պահին, երբ Մարիամ Մազդադեանցին ընդունեց Հիսուսին, նրա կյանքը իմաստավորվեց: Նա դարձավ կենդանի Լստծու երեխան:

Դրա համար էլ եւս դիմում եմ ձեզ, ընդունե՛ք Հիսուսին: Նա սպասում է ձեզ: Տունդարձի ճանապարհին դուք կարող եք խոսել Նրա հետ: Նա շատ մոտ է ձեզ: Ըստ լավ կյանքի, եթե դուք կանչեիք Հիսուսին՝ անելով. «Տե՛ր Հիսուս, իմ կյանքը անիմաստ է, արի՛ ինձ մոտ, ինչպես Մարիամ Մազդադեանցու մոտ էիր գնացել»: Եթե մենք իրականում ընդունեմք Հիսուսին, ապա մեր կյանքում մի մեծ հեղափոխություն տեղի կունենա: Հին մարդը մեռնում է իմ մեջ, ու եւս իրականում եմ ունենում Հիսուսի հետ նոր կյանք սկսել՝ որպես Լստծու երեխա: Նա ինձ Մուրը Հոգին է տալիս, եւ եւս սկսում եմ այլ կերպ մտածել: Միայն ընդունե՛ք Հիսուսին եւ իսկույն կհամանայնվեք ինձ հետ: Եւ ձեզ նախապես

ստում եմ. ով ընդունում է Հիսուսին, նա նոր կյանք է ընդունում: Դառնալ Լստծու զավակը՝ նշանակում է նոր կյանք մտնել, այլ ոչ թե փոխել մտքերը:

Անցյալ դարում Վեստաֆալի քաղաքում մի կոչկակար էր սպում, անույն՝ Ռահիլենդեկ: Նրան անվանում էին նաեւ Բարեպաշտության քահանա, որովհետեւ նա Հիսուսի փոխաջան հետնորդներից էր: Նա մի մեծ ու շնորհալի մարդ էր: Մի անգամ նրա մոտ է գալիս մի երկրորդ քահանա: Ռահիլենդեկը ասում է. «Հարգելիս, աստվածաբանության ուսումնասիրությունը ձեզ դեռ երաշխավորություն չի տալիս, որպեսզի Լստծու զավակը դառնաք, դուք պիտի նաեւ Հիսուսին ընդունեք»: Քահանան պատասխանում է. «Ես ունեմ Հիսուսին, իմ առանձնանկյակի պատիւն նույնիսկ Նրա պատիւներն է կախված իսպի վրա»: Մակայն ծեղունի Ռահիլենդեկը առարկում է՝ անելով. «Իսկ եթե դուք Նրան անբոլջ արտով ընդունեիք, ապա ձեր կյանքում շնորհություն կառաջանա...»:

Եւ ցանկանում եմ, որ ձեր կյանքում էլ այդ շնորհությունն առաջանա, որպեսզի ձեր մեջ մեռնի հին մարդը, եւ արդեն որպես Լստծու երեխաներ՝ սկսեք փառափրկել ձեր Երկնային Հորը ու իմանաք, թե ինչու եք սպում այս աշխարհում:

Խոնքում եմ ինձ ճիշտ հասկանալ: Այն ամենը, ինչ պատմում եմ ձեզ, կրոնական հորքի չէ, ոչ էլ քահանայական աշխարհայացք, այլ դրանից է կախված ձեր հավիտենական կյանքը կամ հավերժական մահը:

Տե՛ր Հիսուս ասում է. «Ահա բախում եմ ձեր դուռը, ով իմ ձայնը լսի ու դուռը բացի, կմտնեմ նրա մոտ»: Մեզ էլ ասում է. «Ահա կանգնած եմ քո կյանքի դռան առջեւ, բացի՛ր դուռը, եւ ուզում եմ իմաստ տալ քո կյանքին»:

Մի անգամ ինձ մոտ եկավ մի ծեր հանքագործ ու ասաց. «Պատվելի, եւ ուզում եմ ձեզ հետ խոսել: Եւս հիմա յոթանասուն տարեկան եմ: Դեռ տասնյոթ տարեկան հասակում մասնակցում էի ավետարանչական հավաքույթներին եւ այն ժամանակ զգում էի, որ Հիսուսը բախում է սրտիս դուռը, բայց մտածեցի, որ եթե եւս լքջորեն ընդունեմ Տիրոջը, ապա ընկերներս կծաղրեն ինձ, եւ այդպես էլ սրտիս դուռը փակ պահեցի: Բայց արդեն կյանքիս մաքրամտւորն եմ հասկանում, որ այն ժամանակ սխալ եմ վարվել, ու ճիշտ չեմ ապ-

ԷՍ ՓԱՄԱՆԱԿ ԶՈՒՆԵՄ

րել, այսինքն, ապրել եմ անինձատտ՝ առանց Հիսուսի»։

Բարեկամներդ, մենք միայն մի կյանք ունենք, եւ մեր կյանքի ամենակարեւոր հարցը սա է. «Ինչո՞ւ եմ ես ապրում»։ Լստիված Հիսուսի միջոցով այս հարցին պատասխանում է շատ պարզ ու հստակ՝ Նա մեզ համար խաչվեց ու հաղթություն առաք, իսկ հիմա Նա կանգնած է ձեր դռան առաջ ու թակում է։ Ձեր կյանքը Նրան հանձնեք ու եղբւրջներ գրջաւ։

Երբ մարդկանց հրավիրում են իմ դասախոսություններին՝ թե գնանք լսենք պատվելի Բուշին, հաճախ այսպիսի պատասխան է հնչում. «Ես ժամանակ չունմ»։

Մի տարի առողջարանում ես ծանոթացա մի մարդու հետ, ում մաքին ուզում են պատմել նաւի ձեւը։ Մենք միշտ միասին էինք ճաշում. ես նախանձում էի այս մարդու ակտորժակին։ Մենք իրար շատ լավ էինք հասկանում, բայց հետո ինձ հետգիտե սկսեցին ձանձրացնել մեր գրույցի մակերեսային թեմաները։ Հիմա, գուցե, ձեզանից մեկը հարցնի. «Ի՞նչ կա դրանում»։ Բայց ես այլ կերպ եմ մտածում։ Ես համոզված եմ, որ Լստիված մեծ իրականություն է։ Իմ կյանքը արմատապես փոխվեց միայն այն ժամանակ, երբ իմացա, թե Լստիված ինչ արտակարգ բան է արել ինձ համար. «Լստիված այնքան սիրեց աշխարհը, որ մինչեւ իսկ Իր միածին Որդուն տվեց, որպէսզի, ով Նրան հավատում է, չկորչի, այլ ընդունի հավիտենական կյանքը» (Հովհ. 3.16)։ Ինչքան ահալոր է, երբ մարդը ամուսնաբեր է անցնում Լստծու այդ շնորհի մոտով։ Ու ես մտածում էի. «Ի՞նչ պիտի լինի այս մարդու վիճակը, երբ նա մի օր կանգնի Լստծու առաջ»։ Մի օր ճաշի ժամանակ նրան մեկնեցի իմ գրած գրքերից մեկը՝ ասելով. «Կարդացե՛ք, խնդեմ, այս գիրքը, այստեղ Լստծու մասին է գրված»։ Նա շնորհակալություն հայտնեց ու ասաց. «Հիմա ես պիտի այստեղ հանգստանամ, բայց երեւի տանը ժամանակ կգտնեմ, կկարդամ»։ Ու գիրքը մի կողմ դրեց։ Ես ինձ վիրավորված զգացի, քանի որ սակելի շատ ժամանակ, քան այստեղ՝ առողջարանում, նա ոչ մի տեղ չէր կարող գտնել։

Պարզ էր, որ Լստծուն ժամանակ հատկացնելու ցանկություն չկար։ Վտանգավոր է արդեւս վարդել Լստծու հետ, դրա համար էլ արժե այդ թեմայով խոսել։

1. Գործերի տարօրինակ դրությունը

Իսկապես, ինչո՞ւ մենք ժամանակ չունենք: Նախ, ես ուզում եմ ձեր ուշադրությունը հրավիրել մի կարևոր համգամանքի վրա, որը ոչ ոք ինձ չի կարողանում բացատրել:

Ուշադրություն դարձրեք. հարյուր տարի առաջ, երբ շատուգարջի մի առևտրական ուզում էր Էստն քաղաքի մեկ այլ առևտրականի հետ գործարքի մեջ մտնել, նրան հինգ օր էր հարկավոր, որպեսզի ճիսասլակով ուղևորվեր այնտեղ, եւ հա հինգ օր՝ որպեսզի տուն վերադառնար: Այսօր, տալը օր միայն ճանապարհի համար, եւ երկու օր էլ, որպեսզի գործարքի բանակցություններ վարեր: Այս բոլորի համար նա վատնում էր կես ամիս: Ժամանակակից կոմերսանտը այդ նույն գործողությունը կատարում է մի քանի լոպեի ընթացքում՝ ինտախտով: Այլ կերպ ասած՝ տնտեսում է տասներկու օր: Բայց եթե մենք այսօր դիմենք կոմերսանտներին, ապա կտեսնենք, որ նրանցից ոչ մեկը այդ տնտեսածի հաշվին ավելորդ տասներկու օր ժամանակ չունի: Ինչո՞ւմն է բանը: Առաջ շարքապահան աշխատում էին վաթսու ժամ եւ ավելի, իսկ այսօր՝ մոտ քառասուն: Եվ ոչ ոք ժամանակ չունի, այդ ինչպե՞ս է ստացվում: Իմ մայրը ամեն օր հասցնում էր Աստվածաշնչից չորս գրուխ կարդալ ու բողոքիս համար աղոթել: Իսկ այն ժամանակ դեռ գոյություն չունեին լվացքի մեքենա կամ ուրիշ կենցաղային հարմարություններ: Մինչդեռ մայրս ուր երեխաների հոգս էր քաշում: Մեր սպիտակեղենը երբեք մետաքսյա չի եղել, իհարկե, բայց միշտ մաքուր էր: Մայրս պիտի հասցներ նաեւ գուլպաներս կարկատել, եւ այս ամենի հետ՝ դեռ ժամանակ էր գտնում Աստվածաշնչից օրական չորս գրուխ կարդալ մեզ համար: Դուք է՞լ եք այդպես անում: Ո՛չ: Դուք այդքան ժամանակ չունեք: Ինչո՞ւ է այդպես ստացվում: Հասկանո՞ւմ եք. այսօր շատ բան է արվում, որպեսզի ժամանակ խնայենք, իսկ մարդիկ, միեւնոյն է, ժամանակ չունեն: Դուք կարո՞ղ եք ինձ բացատրել, թե ինչո՞ւ: Այդ ուղղությամբ ես շատ եմ մտածել. դա անհնար է բացատրել: Իրականում, այս հարցը միայն մեկ բացատրություն ունի: Թեպետ ոմանք այս մասին նույնիսկ չեն էլ ուզում լսել, բայց բանն այն է, որ ինչ-որ մեկը կողքից քշում է մեզ, որպեսզի մենք ժամանակ չունենանք: Այսինքն՝ գոյություն ունի ինչ-որ մե-

կը, որը հոգում է այն մասին, որպեսզի մարդը ժամանակ չունենա: Եվ դա սատանան է: Իսկապես, գոյություն ունե՞ն սատանա կամ դեւ: Ես ձեզ կասեմ, որ այդ, իրականում, սատանան գոյություն ունի, եւ նա է մթության աշխարհակալը: Վերջերս մեկն ինձ ասաց, որ նրաժապիկը է քրիստոնեությունից: «Ինչպիսի բյուրիմացություն, -առարկեցի ես, - սատանան առաջնորդում է ձեզ եւ շատով կկեղացնի»: Նա բծիծաղով պատասխանեց. «Սատանա՞ն, միթե՞ այդպիսին գոյություն ունի»: Աստվածաշնչում գրված է այսպես. «Սատանան Հիտային մի շատ բարձր լեռան վրա առաջնորդեց, որտեղից երևում էին բոլոր բազալիդությունները: Նա ինքացրեց բոլոր արգելքները, որպեսզի Հիտայը հոգով տեսնի դրանց փառքը, եւ ասաց. «Եթե ինձ երկրպագես, այս ամբողջ իշխանությունը ու դրանց փառքը քեզ կտամ, որովհետեւ այն տրված է ինձ եւ ես ում ուզեմ՝ նրան կտամ»: Աստվածաշնչի այս հատվածը հստակ ներկայացնում է, որ սատանան իշխանություն ունի աշխարհի վրա (Կարդա՛ Մատթ. 4-րդ գլուխը):

Ես ձեզ կասեմ, որ մարդ պիտի կույր ու անմիտ լինի, որպեսզի չգիտակցի, այսպես ասած, «մթության իշխանություն» գոյությունը: Այլ կերպ դա բացատրել ինպեսիտ չէ: Ես ճանաչում եմ սարսափով ու զարհուրանքով լիքավորված բազմաթիվ մարդկանց: Մի գիշեր հարքած վիճակում ինձ մոտ եկավ մի հիմնարկության տնօրեն եւ ասաց. «Օգնեցե՞ք ինձ, ես չեմ կարողանում չիսնել: Հայրս հարբեցող է եղել, ու այդ հիվանդությունը ժառանգաբար ինձ է փոխանցվել»: Ի՞նչ եք կարծում, քանի-քանիսներն են այդպես ասում. «Ես չեմ կարող»: Ո՞վ է նրանց դեկավարում: Հետեւելով երկրային արեւտներին՝ դուք կհամոզվեք, որ գոյություն ունի իսպաղի իշխանը, ինչը հաստատում է նաեւ Աստվածաշնչումը:

Կամ եկեք մտորենք այսօրվա անկայուն անուանությունների մասին: Վերջերս մի այլ ձեռնարկության տնօրեն, որը մի հոյակապ ընտանիք ուներ, գեղեցիկ կին, իր քարտուղարուհու «կարթի մեջն էր ընկել»: Ես նրան ասացի. «Թանկագին, դուք կործանում եք ձեր կյանքը, քայքայում եք ձեր ընտանիքը, դուք դառնում եք ձեր երեխաների ծաղրի առարկան»: Կարծես թե հիմա էլ տեսնում եմ նրան՝ այդ հաղթանալամ մարդուն, որը կույզ գալով՝ պատասխանեց.

«Ես այդ աղջկան չեմ կարողանում ու չեմ կարող թողնել»։ Մի՞թե այս պատմության մեջ չի նկատվում խավարի իշխանությունը։

Անգլիացի հռչակավոր գրող Մոմերթեր Մոնեղ մի մեծածավալ գիրք է գրել՝ «Ստրիկություն մարդկային» վերնագրով, այսինքն, այն մասին թե ինչպես են մարդիկ կախված միմյանցից։ Քանի՞ մարդու կյանք էր պայմանավորված Հիտլերի պահվածքով։ Նրանց հավատում էին, որ երկու անգամ երկուսը հավասար է քամի, քանի որ Ֆյուրերն այդպես է ասում...։ Արդեն համոզվի՞՞մ եք, որ գոյություն ունի խավարի իշխանություն։

Գերմանացի հռչակավոր բանաստեղծ Գյոթեն գրել է վեհապահ մի պիես, որը կոչվում է «Ֆաուստ»։ Այստեղ ներկայացվում է մի աղջիկ՝ անունը Մարգարիտա։ Այդ երբեմնի մաքուր աղջնակը դառնում է գայթակրության գոհ։ Երբ նրա եղբայրը փորձում է պաշտպանել քրոջ պատիվը, գայթակղիչները սպանում են նրան։ Որպեսզի վերջիններս կարողանային իրեն այցելել, աղջիկը իր սիրը քնաբեր է խնեցնում, և մայրը մահանում է։ Ծննդաբերելուց հետո նա սպանում է երեխային, ինչպես շատերը մեր օրերում։ Ինչ ահափոր մեղքեր են։ Եվ ահա, պիեսի վերջում կանգնած է Մարգարիտան։ Մայրը, եղբայրը, երեխան սպանված են, և նա արտասպիլում է. «Ի՞նչը ինձ ստիպեց կատարել այս ամենը, Տե՛ր աստված»։ Գյոթեն հիմար չէր։ Այդ պատմությանը նա հաստատում է սատանայի գոյությունը։

Որպես մեծ քաղաքի հոգևոր հովիվ, ես շատ հաճախ եմ արնչվում մեծ ղեպքերի։ Իսկ եթե մեկը ինձ ասում է, որ սատանա գոյություն չունի, հայցնում եմ. «Ներեցե՞ք, իսկ դուք ո՞ր ստվիչ եք...», թեպետ սատանան գոյություն ունի նաև ստվերում։

Բարեկամներ, սատանայի գոյության մեջ ես համոզվել եմ քրիստոնյաների կուպիտ վերաբերմունքը տեսնելով։ Օրինակ՝ բարեպաշտ կինը կարող է անսահման եասներ լինել և հարսին հոգեպես տանջելով՝ խեղացնողության հասցնել։ «Բարեպաշտ կին...»։

Հավատի՛ մարդիկ, խնդրե՛ք Աստծուն, բոլ ձեզ ազատի խավարի իշխանությունից։ Տեսնո՞ւ եք, որ մեր աշխարհա-յեցողությունը ճիշտ բացահայտելով՝ հնարավոր է կյանքը ճիշտ հասկանալ։

Մենք եկանք այն եզրակացության, որ սատանան գոյություն ունի, որ նա նպատակապես գործում է, որպեսզի մենք ժամանակ չունենանք։ Նա ամբողջ ուժով պայքարում է, որպեսզի չգտնենք իրենից ազատվելու հարմար պահը։

Իսկ հիմա ես ձեզ կպատմեմ, թե ինչպես կարելի է խուսափել սատանայից.

2. Հիմնալի փաստ

Հիմնալի փաստ, գոյություն ունի ազատում։ Այլ, բարեկամներ, ինչքան ինձ երջանիկ եմ գտնւ, որ այս սքանչելի ավետիսը կարողանում եմ հաղորդել ձեզ։ Դժմահիսանդեսում երույթ են ունենում տարբեր ոճերի ծաղրածու-դատարկախոսներ։ Երբեմն ես միտք եմ անում, թե նրանք ինչ տրամադրություն են ունենում «աշխատակցից» հետո, իրենց տներում, երբ կանգնում են հայելու առաջ ու մաքրում գրիմը։ Այդ պահին նրանք, ցուցա այսպես են մտածում. «Հիմադրություններ դուրս տարվ ու ծանածորությունը ամենով՝ ես փող եմ վատահանում»։ Իենց այս մտքից մարդը պիտի ամուսնանար զգա։

Ես շատ հույսար եմ ինձ գգում, որ կարողանում եմ ձեզ պատմել խավարի իշխանությունից խուսափելու այս հրաշալի փաստի մասին։ Պողոս առաքյալը այսպես է նկարագրել քրիստոնյայի ճշմարիտ դրությունը. «Աստված մեզ ազատեց խավարի իշխանությունից ու Իր սիրելի Որդու Թագավորությունը շնորհեց, որտեղ մենք գնվել ենք Նրա Աղյան գնով»։ Այսինքն, դառնալ քրիստոնյա՝ չի նշանակում առաջին հերթին կնքված կամ օծված լինել։ Էթիստոնյա նշանակում է վերածննդ, ազատվել խավարի իշխանությունից և նոր կյանքում գտնվել նոր Տիրոջ իշխանության ներքո։

Այս առիթով ես ձեզ մի ղեպք կպատմեմ, որը լսել եմ մի բեռլինցի ավետարանչից։ Նա հովանավորում էր մի հայրենցողի, ինչը շատ տիպան գրադնունք էր։ Մի անգամ լսում է, որ այդ մարդը շատ ակտիվ օգտագործելով՝ ծեծել է կնոջը ու քարո ու փշուր արել տան ամբողջ կահույքը։ Ավետարանիչն այցելում է նրան։ Տեսնում է՝ մարդը խոհանոցում նստած՝ սուրճ է խմում, իսկ կողքին նստած է նրա

իինգ տարեկան տղան: Ավետարանիչը սիրալիր քարեռում է ու հարցնում. «Հը՞, նորի՞ց ես խեղճը խնիչքին տվել»: Նա, առանձնեղը կրճատացնելով, տեղից վեր է ցատկում, առանց որեւէ քառ արտասանելու՝ գնում, պատշգամբից արձակում է լվացքի պարանդ ու նորից խոհանոց վերադառնում: Հետո լուռ սկսում է որդուն արոշից կապել: Ավետարանիչը մտածում է. «Ի՞նչ է նշանակում այս բոլորը, մի՞թե սա դեռ միմիջեւ ինձնա հարթած է»: Երեխային պինդ կապելուց հետո՝ նա բարձրածայն, հրամայական տոնով ասում է. «Վե՛ր կաց»: Երեխան արտասպելով ու հագվով լսելի ձայնով ասում է. «Ես չեմ կարող վեր կենալ»: Հետո հայրը դիմում է ավետարանչին. «Ա՛յ, տեսնո՞ւմ եք, նա չի կարող: Նույնն էլ ինձ հետ է կատարվում: Ես չեմ կարող չիմել, հասկանո՞ւմ եք, չեմ կարող»: Թեպետ ավետարանիչը կարող էր արձակել պարանդ, բայց նա վերցնում է դանակը, կտրատում, հատակին է թափում պարանդ ու հանգիստ տոնով դիմում երեխային. «Վե՛ր կաց, որդյակ»: Երեխան վեր է կենում, իսկ ավետարանիչն ասում է հորը. «Ահա, խնդրե՛մ»: «Այո՛, ինարկե՛, առարկում է մարդը, քանի որ դուք պարանդ կտրեցիք, երեխան կարողացավ վեր կենալ»: Ավետարանիչը պատասխանում է. «Կա Մեկը, որ կտրատում է պարանենդը, դա Հիսուս Քրիստոսն է»: Շատ քրիստոնյաներ այսպես են վկայում.

Եկավ Հիսուսը, պարանո քանդեց,
դիմը շոթաներս կտրտեց, քափեց,
Ինձ համար Նա Իր հոգին ավանդեց,
Ինձ Փրկիչը ինձ ազատ արձակեց:
Գթաց ինձ, մեղքերս ներեց,
Իր մահով իմ անձը նորեց:

Հրաշալի է եւ փաստ: Խապարի իշխանի ճանկերից գոյություն ունի եղբ, ազատություն:

3. Թեմայի բուն էությունը

Ազատությունը գալիս է միայն Հիսուսով, եւ Նորա մասին խոսելիս՝ դա է դառնում իմ գլխավոր թեման:

Հիշում եմ, մի անգամ Նյու-Յորքում ինձ հրավիրեցին մեզերի ակումբ: Հավանաբար, դուք գիտեք, որ նրանց մոտ առաջնեկում ռասայական խտրականության լարվածություն կար: Ակումբի մուտքի մոտ մարմարե սի արձան էր կանգնեցված: Իսկույն երեւում էր, որ քանդակվածը մեզը չի, ու ես զարմանքս չգալելով՝ մի մեզի հայրի. «Այս ու՞մ արձանն է»: Երբեք չեմ մոռանա այդ մարդու հանդիսավոր պատասխանը. «Սա իմ ազատարար Աբրահամ Լինկոլնն է»: Հետո սկսեցի մտածել, որ այս երկրորդական մեզի աշխարհի գալուց դեռ շատ առաջ մակազահ Լինկոլնը արյան գնով մեզերից ազատել է ստրկությունից: Այս երկրորդականը, ինարկե, չի մասնակցել այդ պատերազմին, բայց որքան է երախտասպարտ իր ազատարարին: Ես աստիճանեղով արդեն անագին վերել էի բարձրացել, սակայն իմ ականջներում դեռես զրնգում էին երկրորդական մեզի խոսքերը. «Սա իմ ազատարար Աբրահամ Լինկոլնն է...»:

Ծիշտ այդպես ես կուզեի կանգնել Հիսուսի խաչի մոտ ու հանդիսավոր տոնով արտասանել, «Սա իմ ազատարար Հիսուս Քրիստոսն է...»:

Աստվածաշնչում կա այսպիսի մի մակարդատություն. «Կյանքի ոգու օրենքը մեզ ազատել է մեղքի ու մահի օրենքից»: Գոյություն ունեն բնության օրենքներ: Եթե ես ձեռքիս բռնած թաշկինակը բաց բորենն, կրկնի գետնին: Բայց եթե հենց օդում հասցնեմ այն բռնել, գետնին չի հասնի: Այսպիսով, եթե գործադրվում է ավելի ուժեղ մի միջոց, կանխվում է թաշկինակի լրիվ անկումը: Մեր բնությունից մենք եմք բարկվում ենք մեղքի եւ մահվան օրենքին: Բողոքս էլ երբեմն սայթաքում ենք ու ընկնում, դա մենք գիտեմք: Հիմա մեզ այնպիսի մի ուժ է հարկավոր, որը, բռնելով մեր ձեռքից, կկանխի մեր անկումը: Չէ՞ որ այդ անկումը դեպի հավիտենական մահ է մեզ տանում: Այդ անհրաժեշտ ուժը մենք ստացանք Աստծուց, Որը Հիսուսի մեջ եկավ որպես մեղքերի քակություն, ինչպես նաեւ՝ մեր ազատության եւ պաշտպանության համար: Հասկանո՞ւմ եք, որ Հիսուսը ոչնչացրել է սատանայի վերջին իշխանությունը: Եվ Հիսուսը մեզ Սուրբ Հոգի է նվիրում, որպեսզի մենք կարողանանք ասլուել նոր, ազատ, կատարյալ կյանքով: Հատկանշական է, որ աշխարհը չի կարող Հիսուսից բաժանվել, որք հասկանո՞ւմ եք: Ինչ-որ մեկը ասել է, որ Հիսուսը համարվում է

օտար մարմին: Այո, եւ դա ճիշտ է: Օտար մարմին՝ երկնքից: Ո՞վ է Հիսուսը: Այստեղ եւս պիտի մի քիչ կանգ առնեմ, որպեսզի ձեզ ավելի մոտիկից ծանոթացնեմ Հիսուսի հետ: Նախ կուզեի խնդրել, որ դուք Հիսուսին չպատկերացնեք այնպես, ինչպես ներկայացնում են ամսագրերում կամ կինոնկարներում: Միայն Նոր Կտակարանն է ճշգրտորեն վկայում Հիսուսի մասին: Մարտին Լյութերը, ինքնավերլուծված Լստվածաշնչի վրա, այսպես է արտահայտվել Հիսուսի մասին. «Ճշմարիտ Լստված՝ Հայր Լստծու Որդին, եւ սիւսածանձանակ, ճշմարիտ մարդ՝ ծնված կոյս Մարիամից: Նրա մեջ երկրիքը կապվում է երկրի հետ»: Հիսուսը ճշմարիտ Մարդ է: Նա կարող էր արտասովոր Դավարտի գերեզմանի մոտ: Եւ կարծում եմ, որ Նա կարող էր նաեւ ծիծաղել, երբ աշակերտներին ասում էր. «Նայեցե՛ք երկնքի թռչուններին: Նրանք չեն ցանում, բայց հնձում են, եւ շտեմարանները չեն լցնում, սակայն ձեր Երկնային Հայրը նրանց կերակրում է»: Անպատկառ ճնճորուկներ, նրանք կուշտ են, անհոգ ու ոչ մի բանի մասին չեն մտածում: Ինչ որպես Մարդ է Հիսուսը:

Լստվածաշունչը մեզ ասում է, որ քարոզելուց հետո Նա հինգ ժապար մարդ է կերակրել՝ չիաշված կանանց ու երեխաներին: Ինչ կմնար այսօր մեզանից, եթե կանանց չիաշվեինք: Հետո, ինչքան որպես ճայն պիտի ունենար Հիսուսը, չէ՞ որ այն ժամանակ բարձրախոսներ չեն եղել: Նա հիսունայի Մարդ է եղել:

Նոր Կտակարանի ամենացավալի տեսարանն այն է, երբ Պիղատոսը մտրակել է տալիս Հիսուսին ու գլխին փշեպսակ է դնում: Մարդկային որեշագործություն...: Եվ ասես Նա դուրս է գալիս: Սկզբից Պիղատոսը նայում է Հիսուսին, ապա՝ հավաքված բազմությանը: Հետո Նա ասում է. «Այս մարդու մասին ի՞նչ անբաստանություն եք ներկայացնում»: Նա դրանով երեւի ուզում էր ասել. «Եւ երկուտանի շնչավորներ շատ եմ տեսել, բայց նրանք սոված գայլեր են եղել, փտանգավոր վագրեր, խորանանկ աղվեսներ, նույնիսկ կապիկներ: Բայց Հիսուսը մարդ է, այնպիսի մի Մարդ, որպիսին մենք պիտի լինեինք»: Վերջերս մեկն ինձ ասաց. «Հիսուսն էլ մեզ նման մարդ է եղել»: Եւ նրան, ինտրիկե, առարկեցի, ասեղով, որ Հիսուսը մեզ նման մարդ չի եղել, այլ այնպիսին, Որին մենք պիտի ձգտենք նմանվել:

Եթե որեւէ մեկը ձեզ ասի, թե Հիսուսը մեզ նման է եղել, հարցրեք. «Մի՞ թե դու նման ես Հիսուսին»:

Հիսուսը Հոր հակիրճակաբանության մեջ ծնված ճշմարիտ Լստված է, եւ եւս կուզեի անդնդմեջ պատմել այդ մասին:

Մի անգամ Հիսուսը Իր աշակերտներին հետ մականրում էր Գեղիսարեթյան լճում: Հանկարծ ուժեղ փոթորիկ է սկսվում, եւ քիչ հետո մակը լցվում է ջրով: Թեպետ նրանք բոլորն էլ փորձառու մականատիներ էին, բայց վախից իրականում է սկսվում: Իսկ որտե՞ր է Հիսուսը: Նա մականեղի կողմը բարձրի վրա ննջում էր: Բոլորը վախեցած՝ Նրան արթնացնում են եւ ասում. «Վարդապետ, վարդապետ, վեր կաց, կործանվում եմք»: Եվ եւս տեսնում եմ, թե ինչպես է Նա կանգնում փոթորիկի դիմաց: Թվում է, թե փոթորիկն ուզում է քշի Նրան, բայց Նա ձեռքը մեկնում է ու աստում բանում. «Լռի՛ր»: Ամեն ինչ հանդարտվում է, նույնիսկ սեւ ամպերն են չքվում (Կարդա՛ Մարկ. 4. 35-40):

Մի անգամ, երբ այս պատմությունը պատմում էի իմ դերես փոքր երեխաներին, ամենափոքրս հարցրեց. «Ու փոթորիկը լռե՞ց»: «Այո՛, պատասխանեցի եւ. լռեց, եւ նրա փոխարեն շողշողաց արեղ: Իսկ Հիսուսի աշակերտները ծնկի իջան ու ասացին. «Հիսուսը մեզ նման հասարակ մարդ չէ, փառք Ամենաբարձրդային եւ Իր Որդուն»: Այստեղ արդեն երեխաներս գտան հարցի պատասխանը. «Նա Լստված է, բայց՝ մարդու կերպարանքով»:

Իրականք, Չատիկ օրերին աշակերտները հարյուր տուրտով համոզվեցին դրանում, երբ Հիսուսը հարություն առավ մեռելներից: Բարեկամներ, եւս հեքիաթ չեմ պատմում: Եւս համարձակություն չէի ունենա այստեղ կանգնելու, եթե գտնե մի քիչ կանկածեի այս իրողության վրա:

Իսկ հիմա, եւս ուզում եմ Նրան գննել իսպին գամված ժամանակ: Այնտեղ խաչված է Մարդ եւ Լստված: Փորձենք նկարագրել այդ պահը. Նրա ձեռքերն ու ոտքերը մեկուկած են խաչին, Նա՝ գլուխը կախած, դանդաղ մահաանում է: Եվեք հարցնե՛ք, թե ինչու՞ է Նա խաչին գամվել: Պատասխանը սա է. «Այնտեղ Նա ինձ ազատում է խակարի իշխանությունից: Այնտեղ Նա ինձ փրկում է մահից»: Եւ ուզում եմ, որ դուք մի լուպե մտքով կանգնեք Գողգոթայի խաչի առաջ, տեսնեք ու հավատաք, որ այնտեղ քավվում են ձեր

մեղքերը, որպեսզի դուք Աստծու երեխաները դառնաք ու ուղախոյանք բացակայեցեք. «Եկալ սատանայի իշխանության վախճանը, Հիտուը շատ ավելի ուժեղ է, Նա ինձ գնեց, եւ ես ազատ եմ»:

Դե, որեւէն բողոնճը դատարկ բաները: Մենք պարտափոր ենք եւ իրափունք ունենք դառնալ Աստծու երեխաները: Աստված Հիտուի մեջ է, Որը խաչվեց ու երբորդ օրը հաւորայուն առալ: Այնուամենայնիվ, մեզանից շատերը այն «Անտաղ որդուն» են նմանկում, որը պատկերված է Դուկայի Ավետարանում: Հեռանալով հայրական տնից՝ նա մի դժբախտ մարդ է դառնում եւ մեծ ուղախոյանք տուն կլեւադառնար, բայց չի համարձակվում, որովհետեւ վերդվեցրել է հորը:

Ճիշտ ալոյաես էլ մեր օրերում՝ շատերը խուսափում են Աստծուն հանդիպելուց: Նրանք հոգու խորքում մտածում են, որ իրենց եւ Աստծու միջեւ անհամապատասխան շատ բաներ կան: Նրանք ճիշտ են մտածում, որովհետեւ գտնվում են խավարի իշխանության տակ եւ, հետեւաբար, չեն կարողանում հաղորդակցվել Աստծու հետ: Այո, դա ալոյաես է, բայց ի՞նչ եք կարծում. եթե Հիտուն ուզում է մեզ փրկել խավարի իշխանությունից ու դարձնել Աստծու երեխաներ, Նա վերացնում է այն խոչընդոտները, որոնք ընկած են մեր եւ Աստծու միջեւ: Հիմա մենք կարող ենք մեղքերի ներում ստանալ: Այո, մեր Տեր Հիտուը բորություն է տալիս մեր մեղքերին: Իրավացիորեն ըմբռնելով այս համոզվածությունը՝ Պողոս առաքյալը ալոյաես է ասել. «Աստված մեզ ազատեց խավարի իշխանությունից ու բերեց Իր սիրելի Որդու Թագափորությունը»: Մեր բնությունից մենք գտնվում ենք խավարի իշխանության տակ, բայց Հիտուը՝ Աստծու Որդին, փրկում է մեզ՝ նվիրելով մեր մեղքերի քսփությունը: Հենց դրա համար էլ մեզ Աստված ժամանակ է հատկացրել, որպեսզի ընդունենք ազատությունը մեր Տեր Հիտու Էրիտտուի միջոցով:

4. Նրա մասին, ով ժամանակ չունի

Ուզում եմ ձեզ պատմել մի մարդու մասին, որը նույնպես ժամանակ չունի: Այս մարդուն մենք հանդիպում ենք

Նոր Էտակարանում: Նա պաշտոնյա էր, անունը՝ Ֆելիքս: Գեղեցիկ անուն է: Ընդհանրապես, «Ֆելիքս» նշանակում է «երջանիկ»: Նրա կնոջ անունը Դրովիլլա էր, դատաւարտյալի անունը՝ Պողոս: Մի անգամ, երբ Ֆելիքսը ժամանակ է ունենում, դիմում է կնոջը. «Արի այդ Պողոսին կանչենք ու հարցաքննենք»: Նրանք հագնում են իրենց պատկափոր զգեստները, պնճվում ու գնում դատական դահլիճ: Հետո բերում են բռնավորին. «Պատսիդ, Պողոս, ինչու՞ ես դու այստեղ», բացատրություն է պահանջում Ֆելիքսը: Եվ Պողոսը սկսում է իր նրաշալի ճաշը: Ես էլ կցանկանայի ալոյաես գեղեցիկ ճաշել: Հանկարծ դահլիճում զգացվում է կենդանի Աստծու ներկայությունը: Պողոսը խոսում է արդարության մասին, որը պիտի ունենար յուրաքանչյուր դատափոր: Բիարկե, այդ բեման կաշառակեր Ֆելիքսի սրտովը չէր: Հետո Պողոսը խոսում է բարոյակաւորության մասին: Այս մասին լսելով՝ Դրովիլլան քիչ է մնում աբորից վալո ընկնի: Նա երեւի ալոյաես է մտածում. «Տեսնես այս մարդը ո՞ր ժամանակներից է հայտնվել»: «Աստված ալոյաես է ուզում», շարունակում է Պողոսը եւ ավելացնում, որ բոլորին Աստծու դատաստանն է սպասվում: Այստեղ Ֆելիքսը աբորից վեր է ցատկում ու ասում. «Սկսսիր, Պողոս, այն, ինչ դու ասում ես, շատ լավ է ու շատ կարեւոր: Եթե ես ժամանակ ունենամ, քեզ նորից կլսեմ, իսկ հիմա ժամանակ չունեմ»: Նա հրամայում է տանել Պողոսին: Հետո նա ալլես ժամանակ չունեցալ: (Կարդա՛ Գործք. 24-26 գլուխները):

Ես վախենում եմ, որ մենք նույնպես ժամանակ չենք ունենա լսելու ճշնարտությունը Աստծու ու Նրա դատատանի ահափորության մասին: Վերջապես մեզ հետ էլ կարող է լինել այն, ինչ Ֆելիքսի հետ եղալ: Երբեմն, երբ մենք էլ ենք համոզվում Աստծու գոյության մեջ, հիշում ենք մեր անցյալի մեղքերը ու աշխատում խույս տալ այդ քննալից ու կամ հեռուստացույցն ենք միացնում, կամ նման մի բան, որպեսզի նորից մնանք անորոշության վիճակում: Այսպիսով, ամեն ինչ նույնն է մնում: Մի՞թե սարսափելի չէ, երբ զգում ենք, որ մեր կյանքում ամեն բան նույնն է, միշտ նույնը: Մակայն Աստծու Որդին եկալ ու ասաց. «Ահա ամեն ինչ նորից եմ արարում: Ես ներում եմ ձեր անցյալը: Ես Իմ մահով ձեզ գնել եմ եւ արժանի դարձրել Աստծու

Թագավորությանը: Ես ձեզ եմ տալիս Սուրբ Հոգին, որպես-
զի դուք նոր մարդիկ դառնաք»: Իսկ մենք հրաժարվում ենք,
և ամեն ինչ նույնն է մնում:

Կամ այնպիսի քրիստոնյաներ, որոնց քրիստոնեայու-
նը վերջուց մեռած է, միայն թե նրանք այդ չեն նկատում, և
ոչինչ չի փոխվում: Բարեկամներ, ես ցանկանում եմ, որ ձեզ
մոտ այլ կերպ լինի, և մաքրում եմ այն բոլոր բարիքներից,
որ կամ ընդհանրապես: Դա կօգնի, որ ամեն ինչ նույնը
չմնա, այլ մեր Տեր Հիսուս Քրիստոսով՝ ճեպփոխվի նորի:

5. Նրա մասին, Ով ժամանակ ունի

Պիտի ասեմ, որ քանի դեռ մեզ վրա իշխում է սատա-
նան, մենք հալածված եւ ուժասպառ պիտի լինենք: Բայց ես
գիտեմ Մեկին, որ միշտ ժամանակ ունի մեզ համար. դա մեր
Տեր Հիսուս Քրիստոսն է, մեր Փրկիչը: Մեր օրերում հաճախ
կարելի է լսել այսպիսի գրույցներ. «Իմ կինը ինձ համար
ժամանակ չի ունենում»: Կամ հակառակը կարող է կինը
ամուսնու մասին ասել: Իսկ ծնողները բողբոջում են. «Մեր
երեխաները մեզ համար ժամանակ չունեն»: Լաո¹ մ եք, իսկ
Տեր Հիսուսը մեզ համար ժամանակ ունի միշտ: Սա վեր-
ջերս բացահայտեցի: Մրանից մի շաբաթ առաջ ես այնքան
էի գործերով ծանրաբեռնված, որ ազատ ժամանակ չունեի:
Կինս ինձ ասաց. «Դու ուղղակի չես հոգում, բայց ես քեզ
հասկանում եմ»: Ես բողբոջի ամեն ինչ ու անտառ վազեցի:
Այնտեղ, լռության մեջ, ես գրույցի բռնկեցի՝ Փրկչիս հետ.
«Հիսուս, վերջապես պիտի բացատրեմ Զեզ իմ գործերի
բուն էությունը...»: Նա ինձ համար ժամանակ գտավ, ու ես
ամեն բան մանրամասնությամբ պատմեցի Նրան՝ նույ-
նիսկ չնկատելով, թե ինչպես անցավ ժամանակս: Ես եկա
տուն, քաջեցի Նոր Կտակարանը, իսկ այնտեղ ամեն բանը
ինձ էր վերաբերվում: Հասկացա, որ Հիսուսը միշտ էլ ինձ
համար ժամանակ ունի: Մեր այս թեմայով Նոր Կտակա-
րանում մի հրաշալի պատմություն կա. մի կույր մարդ,
նստած ճանապարհին, մոլորացկանություն է անում: Նա
լսում է, որ մի մեծ բազմություն է անցնում իր մոտով, ու ինչ-
որ մեկին հարցնում է՝ ի՞նչ բան է սա: Նրան պատմում են,
որ անցնում է Հիսուս Նազարեթցին: Լսելով Հիսուսի անու-

նը՝ կույրի հոգին լուսավորվում է: Նա առաջնորդում էլ էր լսել
Հիսուսի մասին:

Նա հավատում է, որ Հիսուսը Լստծու Որդին է, ու աղա-
ղակում է. «Հիսուս, Դավթի Որդի, ողորմիր ինձ...»: Եթե այդ
պահին նրա մոտ լինեի, այսպես կասեի. «Լսիր, Հիսուսը
Գողգթա է գնում, որպեսզի այնտեղ մեռնի բոլորիս համար,
որպիեռես աշխարհը հավիտյան կործանվում է մեր մեղքե-
րի ծանրությունից: Հիսուսը Իր վրա է վերցնում մեր մեղքե-
րը, որպեսզի մեզ հաշտեցնի Հայր Լստծու հետ: Մեռելուց
հետո, երբոք օրը, Նա քանդելու է մահվան կապակցվածը ու
հարություն պիտի առնի մեռելներից: Նա աշխարհ է եկել,
որպեսզի մեզ մահից փրկի, հասկանո՞ւ՞մ ես»: Բայց այդ
պահին կույրն ինձ չէր ցանկանա լսել, նրան Հիսուսն էր
հարկավոր, Որը անցնում էր իր մոտով. «Հիսուս, Լստծու
Որդի, զբա՛ր ինձ...»: Հետո Լստվածաշունչը մեզ ներկայաց-
նում է Իր ուկյա տողերից մի քանիսը. «Հիսուսը տեղում
կանգնեց և հրամայեց Իր մոտ բերել կույրին»: Այդ պահին
Հիսուսը պիտի համար ժամանակ չունենար, որպիե-
տե՛ս շտապում էր Գողգթա՝ փրկելու ամբողջ աշխարհի
մարդկությանը: Տեսե՛ք, թե Նա մարդուն ինչքան բարձր է
գնահատում: Ճիշտ այդքան բարձր էլ Նա մեզ է գնահա-
տում: Ասացե՛ք. կա՞ աշխարհում դեռև՛ մեկը, որ ձեզ այդպես
բարձր գնահատի: Իսկ դուք Նրա ժամանակը չունեք:

Մի՞թե սատանան այդքան քննեցրել է ձեզ: Ուզում եմ մի
սահմանելի բան պատմել. մի նալ պկում է խորտակվել:
Նապի մատուցորոհին վազում է նավակցիկների առջևով
ու բարձրաձայն հայտարարում. «Նավը խորտակվում է,
բոլորը դեպի տախտակամած»: Նա մոտենում է նաեւ խո-
հանդին ու նույնը խոհարարին ասում: Իսկ խոհարարը
ժամանակ չունի, նա հալ է տալակում: «Ես առաջին հեր-
թին պիտի վերջացնեմ աշխատանքս...»: Նա այդպես էլ
խորտակվում է իր տալակած հավերի հետ միասին: Այդ
նույնը ես տեսնում եմ մեր ժամանակի մարդկանց մեջ. «Հի-
սու՛ս: Ինձ չի հետաքրքրում, ես ժամանակ չունեմ»: Եվ աշ-
խարհը, չընդունելով Հիսուսին, շտապում է դեպի դժոխք:
(Կարդա՛ Մատթ. 20,29-34):

Ես ենթադրում եմ, որ ամենակարեւորը հարկավոր է
սկզբում անել, այսինքն, եթե Լստված մեզ փրկություն է

նվիրում, ապա հարկավոր է ընդունել այդ նվերը: Ես կցանկանայի, որ դուք հիմա կանգնեք Հիտուսի խաչի առաջ ու պոտասանք այս տողերը.

Ի՞նչ Թագավոր՝ խաչին գամկած,
Վստահում եմ կյանքս Քեզ,
Ահա սիրտս իմ փակված,
Բաց եմ անում վերջապես:

ՈՒՇԱԿՐՈՒԹՅՈՒՆ, ՎՏԵՂԱՎՈՐ Ե ԿՅՈՒՆՔԻ ՀԱՄԱՐ

Այսօր, երբ մեքենայով ձեզ մոտ էի գալիս ու մտածում այս գեղուցման մասին, ուրեղս ինձ ամենդիտա իռշտում էր. «Ուշադրություն, վտանգավոր է կյանքի համար»: Հասկանա՞մ եք, մեր օրերում շատ մարդիկ մինչևի կյանքի մայրամուտ չեն ապրում ու մեռնում են անժամանակ՝ չկշտացած այս աշխարհից: Շատ հաճախակի են դարձել դժբախտ պատահարները, ինֆարկտները, վարակիչ հիվանդությունները եւ այլն: Առաջնորդում մարդիկ ապրում էին ուրտուն տարի ու մահանում բնական մահով: Եթե մեր օրերում մի որեւէ տեղ ինքնաթիռ է ընկնում, ամենաքիչը՝ վաթսուն գոհ է լինում: Ավտորուղ վթարի է ենթարկվում երեսուն գոհ, համբերում միշտ մարդիկ են գոհվում, միշտ մեծ-մեծ պատերազմներ՝ մարդկության ամբողջ պատմության մեջ: Մի պատերազմում երկու միլիոն գոհ, մյուսում՝ հինգ: Ամեն քաղաքիսի մեզ մի վտանգ է հանդիպում:

Երբ ես մտածում եմ այս մասին, ինքս ինձ ասում եմ. «Սա ի՞նչ կյանք է, չեն էլ բողնում մարդ իսնճվառ մեռնի»: Իսկ հիմա պատկերացրեք, թե մենք ծանր տապին մեռնում ենք: Որտե՞ղ ենք լինելու տաանմեկին: Ի՞նչ է լինելու մեզ հետ՝ մեռնելուց մի ժամ հետո:

1. ԴՐՈՒՅԱՆ ՄՐՈՒՅՈՒՆ

Հիմա լսեք պատմեմ մի կարճ պատմություն, որն ինքս իմ պապից եմ լսել: Իմիջայրոց, պիտի նախօրոք ասեմ, որ պապս իրաշալի պատմություններ գիտեր:

Մի անգամ մի երիտասարդ գալիս է իր ավետոր քեռու մոտ ու ասում. «Քեռի՛, շնորհավորիր ինձ, այսօր հասունության վկայական եմ ստացել»: «Հրաշալի է, ասում է քեռին, անա քեզ քսան մարի, քեզ համար մի որեւէ քան կգնես, իսկ հիմա ասա ինձ, հետո ի՞նչ ես մտադիր անել»: «Հետո, ասում է պատանին, անտ պիտի տվորեմ: Ես ուզում եմ իրավաբան դառնալ»: Քեռին ասում է. «Լավ, իսկ հետո՞»: «Հետո առաջին աստիճանի ատենակալ կդառ-

նամ», - պատասխանում է տղան: «Լա՛վ,- ասում է քեռին ու նորից նույն հարցն է տալիս, -խկ հետո՞»: «Քեռի՛, դե, հետո կամուսնանամ, ընտանիք կկազմեմ»: Քեռին նորից է նույն հարցը տալիս, և երիտասարդը պատասխանում է. «Դե՛, հետո էլ մեծ մարդ կդառնամ, ասեմք՝ մեր մարդի զվաճար դատավազը»: Քեռին մի անգամ էլ է նույն հարցը կրկնում, և այս անգամ երիտասարդը զայրացած է պատասխանում. «Հետո էլ քեզ նման կծեղանամ ու բռնակի կանցնեմ»: Քեռին էլի է կրկնում հարցը: Տղան արդեն համբերությունից դուրս է գալիս: «Հետո մի օր էլ կծեռնեմ»: «Ծիշտ է,- հանգիստ ասում է քեռին,- խկ հետո՞»: Պատասխանում ասի է գգում. «Ես այդ ուղղությամբ դեռ երբեք չեմ մտածել»: «Ինչպե՞ս քե չես մտածել,- ասում է քեռին,- դու բնությունն ես հանձնել, իստությունն փայտիկն ասացել ու մինչև իրմա մտածում ես միայն այսքանից այնքա՛ն: Չէ՞ որ Աստված քեզ բանականություն է տվել, որ-պեսզի դու կարողանաս հեռուն մտածել: Ասա՛ ինձ, ի՞նչ է լինելու մահից հետո»: Պատասխան, ուսերը թրթվելով, պատասխանում է. «Քեռի՛, այդ մասին ոչ ոք չգիտի»: «Դա այդպես չէ, որդյա՛կս,- ասում է քեռին,- կա Մեկը, Որը հաստատ գիտի, քե մահից հետո ինչ է լինելու: Դա Հիսուսն է: Գիտե՛ս, քե Նա ինչ է ասել. «Լայն է այն ճանապարհը, որը դեպի կործանում է տանում, և նեղ է այն ճանապարհը, որը հավիտենական կյանք է տանում»: Մահից հետո Աստծու դատաստանը պիտի լինի, որտեղ կարելի է փրկվել կամ կործանվել:

Ես ուզում եմ ձեզ ասել, որ մինչև մահ կամ մինչև գերեզման կյանքի պլաններ կառուցելը դեռ բավական չէ, պետք է հարցնել, քե ի՞նչ է լինելու հետո: Որպես երիտասարդության հոգևոր իռլի՛՝ ես միշտ էլ այսպես եմ քաջարիել ջանքերին. «Եթե ինձ հարկավոր է վերանորոգել կոշիկներս, ես չեմ գնում փականագործի մոտ: Փականագործները լավ մարդիկ են, բայց կոշիկներից գրու՛ն չեն հանում: Ուստի, ես կոշիկներս տանում եմ կոշկակարի մոտ: Իսկ եթե վթարի է ենթարկվել ատոմաբեկան, ես այն մասագործի մոտ չեմ տանում: Մնացործը լավ մարդ է, բայց նա մեքենա չի նորոգում: Այսինքն, ես միշտ դիմում եմ մասնագետին: Իսկ եթե մենք ուզում ենք իմանալ, քե մահից հետո ի՞նչ է լինելու, ապա մեզ պետք չէ՛ ամեն համոզարդի հարց-

նել կամ բավարարվել մակերեսային մտքերով: Այդ շատ կարևոր հարցով պետք է դիմենք մասնագետին: Այդ Մասնագետը Աստծու Որդին է, Որը եկավ այլ աշխարհից և այցելեց մահվան բազմափորձություն: Նա խաչի վրա մեռավ և մեռելների միջից հարություն առավ: Նա Էդ գործը շատ լավ գիտի: Նա ասել է. «Դու կարող ես դժոխք ընկնել, բայց կարող ես նաև հայտնվել երկինքում»: Եթե այսօր տասնյակ պրոֆեսորներ փորձեին ինձ ապացուցել, որ մահով ամեն ինչ փերջանում է, ապա ես նրանց այսպես կասեի. «Ես շատ եմ հարգում ձեր պաշտոնները, բայց դուք այդ գործի մասնագետը չեք: Դուք դեռ երկնքում չեք եղել, բայց ես լավ գիտեմ, քե Ուրի է եղել Հիսուսը: Նա այլ կերպ է այս մասին խոսում»: Հիմա մարդիկ ազդում են այնպես, կարծես, ինքնուրույն, երկնքում են հայտնվելու, որովհետև կնքված են եղել ու քահանայի արթքով են թաղվել: Մի օր դժոխքը պիտի բերմերդան լցվի նրանցով, ովքեր կնքված են եղել ու թաղվել են քահանայով: Հասկանո՞ւմ եք, որ գտնվում եք կյանքի լուրջ, ահափոր վտանգի տակ: Վաղ քե ոչ մեք բռնուք պիտի հայտնվենք Աստծու դատաստանի առաջ: Ես պիտի բացահայտորեն խոստովանեմ, որ հենց այդ պատճառով եմ այսօր ձեր առաջ կանգնած: Երբ դեռ երիտասարդ էի, իմ մտքով չէր էլ անցնում, քե մի օր ամբիոնի առաջ պիտի կանգնեմ: Առաջին համաշխարհային պատերազմի ժամանակ ես էլ, բազմաթիվ գինիորակամների պես, մի հասարակ սպա էի, և եթե այն ժամանակ որեւէ մեկը ինձ ասեր. «Մի օր դու քահանա ես դառնալու», ես բարձրաձայն կփծարելի: Անկեղծորեն խոստովանում եմ, որ ես շատ հեռու էի Աստծուց:

Մի անգամ հայրս ինձ հարցրեց. «Որդյա՛կ, դու Աստծուն հավատա՞նք ես»: Ես պատասխանեցի. «Ես այդքան էլ հիմար չեմ, որ Աստծուն արհամարհեմ: Իհարկե, աթեիզմը հիմարություն է, սակայն ես Աստծուն չեմ հանդիսվել, և դրա համար էլ Նա ինձ չի հետաքրքրում»: Այդ գրոյցից երկար ժամանակ չանցած՝ ես, մի ուրիշ ազգայի հետ նստած խոսմատներում, հարձակվան հրամանի էի սպասում: Ես մի անվայելուչ անեկորտ էի պատմում ու, երբ այն ավարտեցի, ընկերս չփծարեց: «Ինչո՞ւ՝ չփծարեցիք», - հարցրի: Նա պատասխանելու փոխարեն ընկավ, և ես տեսա, որ մեռած է: Ակամի բեկորը ուղիղ սրտին էր դիպել: Միզքում ես շատ

անտարբեր կանգնած էի ընկերուցս դիակի մոտ ու մտածում էի. «Ժամանակից շուտ ծղկեցիր, ընկե՛րս, նույնիսկ չիսմբերեցիր անեկդոստ վերջացնեմ: Մակայն հենց այդ պահին գլխումս մի այլ միտք ծագեց. «Տեսնե՛ս՝ հիմա որտե՞ղ է նա»: Իմ հաջորդ միտքն այն էր, որ եթե մենք հակառակ տեղերում նստած լինեիք, հիմա նրա փոխարեն ես կանգնած կլինեի Աստծու առաջ: Եվ այն էլ այն Աստծու, Որի օրենքները ես պատվիրանները զանց եմ առել, ինչպես որ դուք եք զանց առել: Կամ մարդիկ, որոնց մեղքերին հաշիվ չկա, բայց նրանք սատմ են. «Ես արդար եմ ու ոչ մեկից չեմ վախենում»: Դա ինքնախաբեություն է: Այդ ժամանակ մտածեցի, որ մեռներուց հետո ես էլ պիտի Աստծու դատաստանի առաջ կանգնեմ: Հասկացա, որ ինձ էլ է դժոխքը սպստում: Դեռ այս մտքերով էի տարված, երբ մոտեցան մեր գնդի տղաները: «Առաջ»: Մենք սկսեցինք գրոհել, իսկ ընկերս մնաց խրամատում պտակած: Եվ ես իմ կյանքում առաջին անգամ այսպես արդենց. «Աստված իմ, բող ես չգրոհեմ այնքան ժամանակ, մինչեւ չիսանձվեմ, որ դժոխք չեմ ընկներ»: Դրանից մի որոշ ժամանակ անց՝ ես հարցրեցի մեր գլխավորական հոգեւոր հովիվին. «Պատվե՛ր, ինչպե՞ս ամեն, որ դժոխք չընկնեմ»: Նա պատասխանեց. «Պարոն լեյտենանտ, առաջին հերթին մենք պիտի հարթենք, հարթենք, հարթենք...»: «Դուք ինքներդ էլ չգիտեք», առարկեցի նրան: Հետաքրքիրն այն է, որ հազարավոր մարդիկ դեպի մահ են ճանապարհվում, ու չկա մեկը, որ փրկության ճիշտ ճանապարհը ցույց տա, այն էլ այս քրիստոնյա կոչվող ժողովրդի մեջ: Ես բոլորովին կոուսատվեի, եթե այդ ժամանակ իմ ձեռքը չընկներ Նոր Կտակարանը: «Այստեղ երեւի գրված է, քե ինչպես կարելի է փրկվել», - մտածեցի ես ու սկսեցի ուղրակի քերթել, որովհետեւ Գրքի հետ դեռ ծանոթ չէի: Իմ ուշադրությունը գրավեց հետեւյալ նախադասությունը. «Հիսուս Քրիստոսն աշխարհ եկավ՝ փրկելու մեղավորներին...»: «Մեղավոր... չէ՞ որ դա ես եմ, ես դա արքայո՞ւմ եմ», - մտածեցի ես: Չե՞ք ցանկանում վերջապես դուք էլ Աստծու եւ մարդկանց առաջ անկեղծ խոստովանել. «Մեղավորը ես եմ»: Թողե՛ք ձեր կեղծ արդարացումները: Այն ժամանակ ինձ ոչ մի քահանա էլ հարկավոր չէր: «Ես մեղավոր եմ, դա ինձ պարզ է, սակայն ուզում եմ փրկվել»: Իսկ «փրկվել»՝ նշանակում է ազատվել այն դրու-

բյունից, որի մեջ ես էի հայտնվել. նշանակում է հաշտվել Աստծու հետ: «Հիսուս Քրիստոսը եկել է, որպեսզի փրկի մեղավորներին...»: Եթե Հիսուսը դա կարող է ամեն, ուրեմն, ինձ հարկավոր է գտնել Նրան: Անցավ մի քանի շաբաթ: Ես ուզում էի գտնել մեկին, ով ինձ ցույց կտար Հիսուսին: Հերթական գրոհներից մեկի ժամանակ ես մտա մի Ֆրանսիացի գյուղացու տուն: Տունը կիսով չափ ավերված էր ու դատարի, բայց սեյսմիկներից մեկը դեռ լավ կիճակում էր: Անցա այդ սեյսմիկը, դուռը բանալով փակեցի, ծնկի եկա ու բացականչեցի. «Հիսուս, Աստվածաշնչում գրված է, որ Դու Աստծուց եկել ես, որպեսզի փրկես մեղավորներին: Ես էլ եմ մեղավոր: Ես ապագայի համար էլ Քեզ ոչինչ չեմ կարող խոստանալ, որովհետեւ անհերթ բնավորությամբ ունեմ: Մակայն ես չեմ ուզում դժոխք ընկնել եւ այսուհետեւ ինձ Քեզ եմ վստահում՝ մագերիցս մինչեւ ոտքերիս պճեղները: Ինչ ուզում ես՝ արա՛ ինձ հետ»: Այդ պահին արտասովոր ոչինչ տեղի չունեցավ, բայց ես գտա իմ Տիրոջը, Որին հիմա պատկանում եմ:

Ես այն ժամանակ ընդամենը տասնութ տարեկան էի, բայց մտածում էի, որ մարդիկ ահապիր վտանգի առաջ են գտնվում: Իսկ դուք համոզվա՞ծ եք, որ ձեր մեղքերը ներված եմ: Եթե ոչ, ապա ինչպե՞ս եք պատրաստվում կանգնել Աստծու դատաստանի առաջ: Մարդիկ առանց խաղաղության ապրում են Աստծու հետ ու փոխվելու ցանկությամբ: Երանե՛ք ունենալ, իսկ ներսում մի խղճալի, արքատ ու անհաշտ երանգ ունեն, իսկ ներսում մի խղճալի, արքատ ու անհաշտ սիրտ: Լաու՞ն եք, մարդիկ դեպի դժոխք են ձգտում, բայց Աստված չի ուզում: Աստված ուզում է, որ մարդիկ ճշմարտությունն իմանան ու փրկվեն: Դրա համար էլ Նա Իր Որդուն աշխարհ է ուղարկել:

Բարեկամներ, ուրեմն, մենք պարտավոր ենք մոռենալ Հիսուսին ու պատկանել Նրան: Իմ երիտասարդների մեջ մի նրաշալի պատանի կար, անունը՝ Գյումբեր: Սկզբում նա կանոնավոր հաճախում էր մեր հոգևորական հավաքույթներին: Դա հիտլերական ռեյխի ժամանակ էր: Ստացվեց այնպես, որ նա պիտի մասնակցեր ազգային-սոցիալիստական ուսումնական կուրսերի ու բոլորովին շեղվեց ճանապարհից: Երկար ժամանակ չէի տեսնում նրան, ու մի օր էլ անսպասելիորեն հանդիպեցիք: «Բարի՛ օր, Գյումբեր»:

«Հա՛յլ Հիտեր»,- պատասխանեց նա: «Գյունթե՛ր, ինչպե՛ս են գործերդ, վարոց է՝ քեզ չեմ տեսել»,- առացի ես: Նա ձգվեց ու համարյա զգաատ կանգնելով՝ առաց. «Ի՜նճ նշա-նաբանն է. ես արդար եմ ու ոչ մեկից չեմ վախենում: Եվ եթե իմ կյանքում ինչ-որ բան շիտակ չէ կամ եթե Աստված գոյո-թյուն ունի, ապա որպես ազնիվ մարդ՝ կպատասխանեմ: Ինձ հարկավոր չէ Հիտալը, որը պիտի մեռներ ինձ համար»:

Ես մտովի տեսնում եմ միլիոնավոր մարդկանց, ովքեր ճիշտ Գյունթերի պես են մտածում. «Ես ամենը ու ամապատ եմ ես պատրաստ եմ իմ կյանքի համար պատասխան տալ Աստ-ծու դատաստանի առաջ»:

Միրելի բարեկամներ, ես չեմ վկայակոչում իմ արդարությունը: Ընդհակառակը, ես գի-տեմ, որ երբ հենվում եմ իմ արդարության վրա, մեծ վտան-գի առաջ եմ հայտնվում: Հավատացած եղեք, որ մենք մի օր կանգնելու ենք Աստծու դատի առաջ: Ես ուզում եմ նախագ-գուշացնել ձեզ, քանի որ շատ եմ ափսոսում, երբ մարդիկ անփութորեն են գնում Աստծու դատաստանի առաջ կանգ-նելու:

Նշանավոր նկարիչ եւ քանդակագործ Էռնեստ Բարյա-խը հրաշալի պատկերներն է ստեղծել: Բացի այդ՝ նա մի քա-տերակա՞ն պինս է գրել, որը կոչվում է «Հարբած Բողբ»:

Հարբած Բողբը կալվածատեր է ու ամեն օր խմում է: Մի օր էլ, ճաշելիս, մի լավ ուտում-խմում ու ճաշվա շոգին գնում է փողրիկ քաղաքի շուկայի հրապարակը: Նա կանգնում է մի եկերեցու առաջ, որի մուտքի մոտ քանդակված են չորս հորեշտակներ՝ շեփորները բերաններին: Երբ հարբած նա-յուն է հրեշտակներին, նրան քվում է, քե դղանք ողջ եմ եւ Աստծու դատի շեփորներն են ինչեցնում: «Հիմա ամբողջ մարդկությունը կկանգնի Աստծու դատի առաջ», -ստում է նա: Բարյախը գրում է. «Բողո՛ր մեռածներդ, որո՞ւս եկեք ձեր դագաղներից: Փտեղու մեջ փրկություն չկա, որո՞ւս եկեք»:

Այստեղ հարբած Բողբը լրջանում է ու վախից սկսում դուրաց-նել: «Ես չեմ կարող քաջնվել Աստծուց, գիտեմ, որ երբեմն պիտի պատասխան տամ իմ անաստված կյանքի համար»:

Իրականում՝ շատ լավ գիտեմք, որ մեր արդարությամբ չենք կարող ինչու գնալ: «Ես արդար եմ եւ ոչ մեկից չեմ վա-խենում»:

Անշուշտ, Աստծու դատը պիտի կայանա, եւ այն ժամանակ մեր ամբողջ արդարությունը կհալվի, ինչպես մեղրամոնը՝ կրակի մեջ: Ես, ինչպե՞ս, գիտեմ, որ մարդիկ

չեն ցանկանում լսել այդ մտային: Երբ ես ստամ եմ՝ առանց Հիտուսի առջեւ ապաշխարելու՝ դժոխք կընկնեմ, ինձ քնծիծարելով պատասխանում են. «Դժոխքը միջնադար-յան հասկացություն է, այսօր այն գոյություն չունի»:

Երբ ես այսպիսի պատասխան եմ ստանում, միշտ մի պատմո-թյուն եմ հիշում, որը հիմա ուզում եմ պատմել:

Դա պատահեց երկրորդ համաշխարհային պատերազ-մի ժամանակ: Ես ճանապարհիկեցի մի գյուղ, որտեղ պիտի այցելեի մի ընտանիքի: Մինչեւ հիմա էլ այդ գյուղը գոյո-թյուն ունի: Դեռ տեղ չիսսած՝ օդային ռմբակոծություն սկսվեց: Ես քաջնվեցի մոտակա ռմբակատարարանում: Հե-տո մորից շարունակեցի ճանապարհս: Գյուղ հասնելով տեսա, որ բոլոր տները դատարկ են, ոչ մի կենդանություն չկա: Այստեղ հանդիպեցի ռմբակատարարանի պահակին ու հարցրի. «Ինչո՞ւ եմ մարդիկ լքել իրենց տները»:

Եվ նա ինձ ցույց տվեց մի վիթխարի թուփ: «Չպայա՞ծ թուփ է», -ասացի ես: «Չէ՛,- առարկեց պահակը,- դա դանդաղ գոր-ծող թուփ է»:

Դրանք ամենադավաճող թուփերն էին, որոնք ոչ քե ընկնելով էին պայթում, այլ ընկնելուց հինգից մինչեւ քսան ժամ հետո: Նրանք պայթում էին այն ժամա-նակ, երբ մարդիկ արդեն ռմբակատարարաններից դուրս էին գալիս: Մենք մոյցինակ լսում էինք ժամացույցի տխրի-ցը: Ամեն վայրկյան թուփը կարող էր պայթել: «Գնա՛նք այստեղից»,- դիմեցի պահակին,- այստեղ մի տեսակ տիպն է»:

Մենք հեռացանք ու մտամբ մոտակա ապաստարանը՝ սպասելով թուփի պայթյունին: Հենց այդ պահին ճնճուկ-ների մի եղամ իջավ ու նստեց թուփի վրա: Ես ճշացի. «Ճնճուկներ, դա շատ վտանգավոր է»:

Ինձ քվաց՝ նրանք պատասխանեցին. «Մենք տեղյակ ենք: Այսօր ո՞վ է թուփ-բերին հավատում, բոլորովին էլ վտանգ չկա»:

Համակամո՞ւ եք, այսօրվա մարդկությունն էլ այդ ճնճուկներից նման ին-լստ է: Աստված բավական լրջորեն մեզ հետ խոսում է Իր Խոռքի միջոցով, եւ ամեն օր պիտի հասկանանք, որ Աստ-ված գոյություն ունի եւ սուրբ է: Երբ մարդկանց բացատ-րում եմ, որ իրենց կյանքը վտանգի տակ է, ու պետք է փրկվել իռզինները, հաճախ այսպիսի պատասխաններ եմ ստանում. «Ո՞վ է հիմա նման բաների հավատում»:

Տեսե՛ք, որ Աստվածաշունչն էլ կարող է խոցել: Աբեղգը հիշեցնող, այսինքն, Աստծուն հեղբոր ընդամենը մեկ նա-

խաղաղություն կա Աստվածաշնչում. «Անմիտն ասաց իր սրտում. «Աստված չկա»:

2. Կյանքի փրկությունը

Աստված մի անգամ արեւն դատել է մեր երկիրը: Այդ դատաստանից միայն մի մարդ է փրկվել՝ իր ընտանիքով: Նրա անունը Նոյ էր: Մինչեւ դատավճիռը կայացնեղը՝ Աստված Նոյին պատվիրեց մի տապան կառուցել: Լսե՛լ եք համաշխարհային ջրհեղեղի պատմության մասին: Եթե չգիտեք, ավելի լավ է մի խոստովանեք, որովհետեւ ամիս է այդ մասին չիմանալը:

Եվ այսպես, ջրհեղեղից առաջ Աստված Նոյին ասում է. «Դու եւ քո ողջ ընտանիքը մտե՛ք տապանը» (Ծն. 7.1): Նոյը մտնում է, եւ Աստված նրանց ետեւից փակում է տապանի դուռը: Ուշադրություն դարձրեք. այսօր աշխարհը մոտենում է Աստծու արդար դատաստանին, այսինքն, մեր փրկության տապանը այն վառ եւ պատկերավոր գբունն է, որը մեզ առաջարկում է Հիսուսը:

Նա Աստծու աշխարհից մեր ողորմելի երկիրը եկավ, որպեսզի մեզ համար մեռնի խաչի վրա: Եթե Աստված բոլր է տալիս, որ Իր Ողորմ տանջվելով մեռնի մեզ համար, ողբեն, այդ ճանապարհով փրկություն է ձեռք բերվել, որը հասնում է նույնիսկ ամենամեղավոր մարդուն: Նա հարություն է առել մեռելներից ու մեզ կանչում է Սուրբ Հոգու միջոցով: Հիսուսը հանդիսանում է մեր փրկության Տապանը: Ինչպես Աստված Նոյին ասաց. «Դու եւ քո ողջ ընտանիքը մտե՛ք տապանը», այնպես էլ Նա հիմա ձեզ է դիմում իմ միջոցով. «Ընդունե՛ք Հիսուս Քրիստոսի գթությունը, մի քայլ արեք դեպի Աստծու Թագավորությունը եւ այսպես դիմե՛ք Նոյան. «Ընդունի՛ր, ների՛ր ինձ՝ մեղավորիս»:

Բոլոր մեղքերդ դի՛ր խաչի վրա: Հավատա՛, որ Նոյա արյունը բազիլե է նաեւ քե՛զ համար, ու ասա՛. «Տե՛ր իմ, Քե՛զ եմ հանճնում իմ կյանքը», եւ դա կնշանակի, որ դու մտնում ես փրկության տապանը:

«Ուշադրությո՛ւն, վտանգավոր է կյանքի համար»։ մեր մեջ դեռ շատ են չվերածնվածները, որոնք կանգնած են Աստծու դատաստանի շեմին: Աստծու գթալսությունը

մեծ է, իսկ հավատը միայն մի քայլ է՝ Աստծու դատաստանից դեպի Հիսուսի գթությունը: Եվ այդ քայլը մանկական խաղ չէ, այլ փրկություն վտանգից:

Իմ ծանոթ Ալբերտ Հոֆմանը, որը Նոր Գլխինեայի առաջին ավետարանիչն էր, մի պատմություն պատմեց ինձ: Մի անգամ ես նրան ասացի. «Երբա՛յր Հոֆման, ես շատ եմ պայքարում իմ քրիստոնեական հանդձմունքների համար: Հոգեւոր հովիվ համար հեշտ բան չէ պատկանել Հիսուսին այն երկրում, որտեղ մարդիկ ծառայում են դեռերին ու շտապում են դժոխք»։ Եվ նա սկսեց իր պատմությունը. «Նոր Գլխինեայում կա այսպիսի սովորություն. այն պապակաները, որոնք ուզում են քրիստոնյա դառնալ, մեզ մոտ հատուկ դասընթացներ են անցնում, որպեսզի ճանաչեն Հիսուսին: Հետո, մի կիրակի օր, նրանք կհրվում են: Այդ օրը տոն է համարվում: Տոնին մասնակցում են նաեւ հարեւան ցեղերը: Հիմնական արարողությունը կատարվում է երեկոյան, երբ վաղված խառնվում մոտենում են նոր կնքվածները: Նրանց ձեռքերին կապաշտության տարբեր առարկաներ են, օրինակ, կառքեր, բալիսաններ եւ այլն: Միտենալով խառնվին՝ նրանք այդ առարկաները գցում են խառնվին մեջ՝ որպես իրենց անցյալը վերացնելու նշան: Մի անգամ մի ջահել կին մոտեցավ խառնվին՝ ձեռքին տարբեր տեսակի կառքեր: Մակայն այն պահին, երբ նա ուզում էր դրանք խառնվել նետել, անսպասելի կանգ առավ: Հավանաբար, նա մտածեց. «Միանցով ապրել եմ իմ նախնիներից, սրանց հետ կապված է իմ ամբողջ անցյալը, որից բաժանվել ես չեմ կարող»։ Նա ետ նահանջեց: «Բայց այս դեպքում ես չեմ կարող Հիսուսին պատկանել», հավանաբար դարձյալ մտածեց նա եւ երեք քայլ արեց դեպի խառնվելը, ապա նույնիսկ մոտեցավ շարժել ձեռքի կառքերը ու նորից հետ դարձավ: Ես մոտեցա նրան: «Դժվա՞ր է բաժանվել: Ուշնե՛, մտածի՛ր, հաջորդ կիրակի նորից կգաս»։ Կհինդ մի ակնթարթ եւս մտածեց, շտապով երեք քայլ առաջ եկավ, ձեռքի կառքերը կրակը նետեց եւ ուշաբաթի ընկավ գետնին...»։ Վերջում ավետարանիչ Հոֆմանն ինձ ասաց. «Այդ կնոջ ցնցումը կարող է հասկանալ միայն նա, ով իսկական վերածնունդ է ապրել»:

Բարեկամներ՛ի, մինչեւ փրկության տապանը միայն մի քայլ է: Դու՛րս եկեք վտանգավոր գոտուց, ձեզ հանճնե՛ք Հի-

տառի ձեռքը: Մակայն այդ քայլը այնքան էլ հեշտ չէ. ձեզ հարկավոր է ընդօինշտ հրաժեշտ տալ անցյալին: Այսինքն, դա այնքան էլ էժան չի նստի ձեզ վրա:

Պա՞րզ եմ բացատրում: Տեսնելով, թե ինչպես են մարդիկ գնում դեպի հավերժական կործանում, ես ամեն անգամ ցնցվում եմ: Նրանք ուղղակի արհամարհում են Աստվածաշնչի նախագգուշացումները: Աստված ուգում է, որ մարդիկ փրկվեն, դրա համար էլ ուղարկել է Իր Որդուն, որպեսգ զի Նա մեզնի մեզ համար մեր մեղքերը քակելու համար: Ձեզ մնում է միայն խոստովանել բոլոր մեղքերը եւ հապատով ընդունել փրկությունը:

Երրորդ ռեյլի ժամանակ մի օր ինձ գետապա կանչեցին: Այնտեղ ես պրտի սպասեի մի սենյակում, որտեղ մի քանի պահարաններ էին շարկած: Այդ պահարանների մեջ, թղթապանակներում, պահպանվում էին քաղաքացիների «գործերը»: Երկար սպասելուց հետո՝ ես սկսեցի կարդալ թղթապանակների վրա գրված անոն-ագգանոները. «Մեյլեր, Շույց, Շմիդտ...» եւ այլն: Հետո ուշաղությունս գրավեց մի այլ թղթապանակ, որի վրա գրված էր «Վիլհելմ Բոշ»: Դա իմ «գործն» էր: Պատկերացնո՞ւ եք, մի ակնթարթում այդ պահարանները նոր ինստատացան: Իհարկե, իմ մեջ ցանկություն առաջացավ կարդալ, թե ի՞նչ է գրված այնտեղ իմ մասին, սակայն ռիսկի չլինեցի ու դրոշարով՝ կանգնել մնացել էի թղթապանակի առաջ:

Ու գիտե՞ք, ճիշտ այդպես եմ ինձ զգացել Քրիստոսի խաչի առաջ կանգնած: Ինձ կյանքի ընթացքում եղել են պահեր, երբ քրիստոնեությունը ձանձրույթ է թվացել, բայց դա տեւել է մինչեւ Քրիստոսի խաչը տեսնելը: Չէ՞ որ դա ինձ է վերաբերվում՝ իմ մեղքերին ու իմ փրկությանը: Եվ մինչեւ հիմա Հիստոսի խաչը ինձ համար համարվում է ամենահետաքրքիրը: Դոր ուշաղիր նայեք այս Մարդուն, Որի գլխին փշեպակ է դրված: Նա մեր Փրկիչն է: Այս խաչի վրա է իրականացվում մեր փրկությունը: Դա ձեզ էլ է վերաբերվում, եթե նույնիսկ դուք այդ մասին ոչինչ չգիտեք: Բայց մի՞ թե կարելի է փրկության մասին ցածրաձայն խոսել:

3. Մահից դեպի կյանք

«Ուշաղություն, վտանգավոր է կյանքի համար»: Ես կրգեմալի այս բառերը, որ ինձ հաճախ են ցնցել, մի այլ տեսանկյունից ներկայացնել ձեզ: «Ուշաղություն, վտանգ է, կանգ առ, վերադարձի՛ր, փնտրի՛ր քո Փրկիչին»: Հետո ես մտածեցի, որ վտանգի մեջ կարող է գտնվել միայն կենդանի մարդը: Եթե ավտոբոսն անդունդ է գլորվել, եւ բոլոր ուղեւորները մահացել են, ապա նրանց այնու վտանգ չի սպառնում, հասկանո՞ւ եք: Ձեզ սպառնում է երբեւէ դեպի կյանք չդառնալու վտանգը, մեռած ապրելը, մրաժամանակ, այդ մեռած վիճակում այս աշխարհի սահմաններից դուրս շարվելը: Հիրավի, ես պարզ եմ արտահայտվում, որպեսգ զի դուք ճիշտ հասկանաք: Ես չեմ ցանկանում, որ դուք քաց թողնեք ձեր կյանքը: Աստվածաշունչը շատ ափելի պարզ է ասում. «Ով Աստծու Որդուն ունի, նա կյանք ունի: Իսկ ով Աստծու Որդուն չունի, նա կյանք չունի»:

Մրանից մի քանի օր առաջ ես հանդիպեցի բեռլինցի մի կնոջ՝ օտար լեզուների ուսուցչուի: «Ներեցե՞ք՝ ասացի նրան,՝ երբեմն հոգեւորականները անտակտ հարցեր տալու իրավունք են վերապահում իրենց: Քանի՞ տարեկան եք Դոր: Ընդհանրապես, կանանց տարիքը ընդունված չէ հարցնել, քայց ինձ նման ծեր հոգեւորականին դա չի արգելվում»: Նա առանց դանդաղելու՝ պատասխանեց. «Որ տարեկան»: «Որ տարեկան,՝ գարնանցա ես,՝ դուք երեք օտար լեզուների ուսուցչուի եք եւ ընդամենը ութ տարեկան»: Նա ծիծաղելով քացարեց. «Որ տարի առաջ ես գտա Հիստոսին եւ սկսեցի իսկական կյանքս, իսկ մինչ այդ մեռած էի»: Այ՛ թե լավ պատասխանեց: Հետո նաեւ ավելացրեց. «Ով Աստծու Որդուն չունի, նա կյանք չունի: Որ տարի առաջ ես միայն փող էի վատտակում, զվարճանում, քայց դա կյանք չէր»: Մի՞ թե սա վճռական հաստատում չէ: Ով ինքն իրեն կամավոր չի հանձնում Հիստոսին, նա կյանք չունի: Առանց Հիստոսի՝ մենք նույնիսկ չենք կարող պատկերացնել կյանքը: Կյանք ունի միայն նա, ով ունի Աստծու Որդուն:

Մրանից մի քանի տարի առաջ ինձ մտնեցավ մի երիտասարդ: Հարցնում եմ. «Ի՞նչ ես ուգում»: Ասում է. «Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ եմ ուգում: Միայն գիտեմ, որ սա

կյանք չէ: Այն կյանքը, որ ես հիմա ապրում եմ, ոչ թե կյանք է, այլ տանջանք»: «Ինչպե՞ս թե,- պատասխանեցի ես,- դու փականագործ ես ու լավ էլ վատասկում ես»: «Միեմույնն է, սա կյանք չէ,- շարունակեց նա,- երկուշաբթի օրվանից միմյանի տրբաբ փականագործ, շաբաթ օրը՝ ֆուտբոլ, կիրակի օրը՝ կինո, աղբիկներ: Սա կյանք չէ»: Այդ ժամանակ ես նրան ասացի. «Ես քեզ կբացատրեմ, թե ինչ է իսկական կյանքը: Իմ կյանքում մեծ հեղաշրջում կատարվեց, երբ գտա Հիսուսին, այն Հիսուսին, Որը ինձ համար մեռավ ես հարություն առավ: Նա փրկեց իմ կյանքը եւ հաշտեցրեց Հայր Աստծու հետ: Երբ այս բոլորը հասկացա, ես Նրան հանձնեցի իմ սիրտը: Եվ պատկերացնում եմ՝ այն օրվանից վերականգնացա»:

Վերջերս մորից հանդիպեցի նրան Ֆրայբուրգ քաղաքում ու հարցրեցի. «Ինչպե՞ս եմ գործերդ, հիմա արդեն կյանք ունե՞ս»: Նա հուպարտ պատասխանեց. «Այո, հիմա ես կյանք ունեմ»: Նա դարձել էր քրիստոնեական խմբակի ղեկավար եւ քարոզելով՝ Հիսուսի մոտ էր բերում մարդկանց: Նա իր կյանքը գտել էր Հիսուսի մեջ: Հասկանում էր՝ ձեզ վտանգ է սպառնում, դրովհետեւ դուք կարող եք լսել Հիսուսի մասին, բայց երբեք չգտնել Փրկչին:

Ես մի քիզմանեմ ընկեր ունեմ: Վերջերս մի գործարանատեր նրան հրավիրել էր իր շքեղ ամառանոցը, որտեղ հաղորդավոր հյուրեր էին հրավիրված: Խոցույթի ընթացքում ընկերս ասում է գործարանատիրոջը. «Դուք քաղաքական շքերդյանք եք ապրում. լավ ունեցվածք, սեփական գործարան, շքեղ ամառանոց, գեղեցիկ կին, հրաշալի երեխաներ»: Գործարանատերը, կնճռաղիկով, պատասխանում է. «Այո, ես լավ եմ ապրում, Դուք ճիշտ եք, միայն խնդրում եմ չհայցնեք, թե ինչ է կատարվում իմ ներսում», - եւ նա ցույց է տալիս իր սիրտը: Շատ հաճախ, երբ ես քայլում եմ փողոցներով, այսպես եմ մտածում. «Եթե մարդիկ գտնե մի քիչ ազնվություն ունենային, կանգ կառնեին ու կսողալեկեին. «Խնդրում եմ՝ չհայցնեք, թե ինչ կա իմ ներսում՝ սրտիս մեջ»: Այնտեղ խաղաղություն չկա: Այնտեղ մեղքն է ծանրացած, որը հոգուս հանգիստ չի տալիս: Միայն Մեկը կարող է բողոքյուն տալ: Աստված տեսնում է մեր ամաստվածային վիճակը:

Մենք՝ ինքներս, անգործ ենք Աստծուն մոտենալ, բայց

Նա Իր մեծ սիրով Հիսուսի մեջ մեզ մոտ եկավ: Ես ուզում եմ համոզավոր կերպով հայտարարել Աստվածաշնչի իետեյալ հատվածը. «Աստված այնքան սիրեց աշխարհը, որ միմյանի իսկ Իր միածին Որդուն տվեց, որպեսզի ով Նրան հավատում է, չկորչի, այլ ընդունի հավիտենական կյանքը» (Հովհ. 3:16): Ես չեի սիրի այս աշխարհը, ես կոչնչացնեի այս դաժան ու մեղքերով լի աշխարհը, իսկ Աստված՝ սիրեց: Դրանից առաջիկ Աստված ի՞նչ կարող էր անել մեզ համար, Նա մույկոսի Իր սիրելի Որդուն մահկան մատնեց, որպեսզի մենք հավիտենական կյանք ունենանք:

Անգլիացի նշանավոր ավետարանիչ Չարլզ Սպեյրենցի մոտ է գալիս մի երիտասարդ եւ ասում. «Պարոն Սպեյրենց, Դուք ճիշտ եք, ես էլ եմ ուզում երբեմ գտնել Աստծուն ու դառնալ Նրա երեխան»: «Երբեմ, իսկ ինչո՞ւ ոչ հիմա», - խորցնում է Սպեյրենցը: Երիտասարդը փոքր-ինչ շփոթված պատասխանում է. «Ես կուզեի փրկվել, դրա համար պիտի ապաշխարեմ Հիսուսին, բայց մինչ այդ՝ ուզում եմ այս կյանքից էլ ինչ-որ բան վերցնել»: Սպեյրենցը, բարձրաձայն ծիծաղելով, ասում է. «Երիտասարդ, Դուք շատ պարկեշտ եք: Այն, ինչ որ Դուք ուզում եք կյանքից վերցնել, շատ քիչ է: Իսկ ես ուզում եմ ոչ թե ինչ-որ բան ունենալ կյանքից, այլ կյանք ունենալ: Իմ Աստվածաշնչում գրված է. «Ես եկա, որ պեսգի կյանք ունենամ եւ՝ առավել ես ունենամ» (Հովհ. 10:10): Թույլ տվեք, խնդրեմ, մորից համառոտապի կրկնություն կատարել: Աստված Իր սիրելի Որդուն խաչափայտին հանձնեց մեզ համար, մեզ՝ անիծյալ ու մեռած մեղավորներին, որպեսզի մենք կյանք ունենանք: Երբ առավոտները մոդ եմ քնեց արթնանում, կարող եմ ողբախոթումից երգել, որ ես Աստծու երեխան եմ, քանի որ Նրա մեջ կյանք ունեմ: Ես եմ Աստծու երեխան եմ, որպեսզի մենք այս աշխարհում կյանք ունենանք, իսկ հավերժության մեջ ազատվենք Աստծու դատաստանից: Միայն այդ ժամանակ կարող ենք շարունակել մեր ճանապարհը: Թույլ տվեք մի օրինակ բերեմ: Աշնանային մի ցուրտ ու քամոտ օր էր, եւ ձյունախառն անձրեւ էր տեղում: Փողոցով երկու մարդ էին անցնում: Նրանցից մեկը՝ առանց անձրեւառնցի, պիջուսի օձիքը վեր բարձրացրած, ոտից գլուխ քրջված: Նա քայլում էր ու չգիտեր, թե ուր է գնում, քանի որ օթեւան չուներ: Շատ մարդիկ եմ այսպես անմպաստապ թափառում աշխարհում: Ի՞նչ է յի-

նելու նրանց վերջը: Ողբան վշտալի է աննպատակ ապրե-
լը: Անաստված փիլիսոփա Նիցշեն գրել է. «Ազգավեղը
արվոյով դեպի քաղաք են քոչում: Շուտով ձյուն է գալու, և
վայ նրանց, ովքեր ապաստարան չունեն»:

Շարունակեմ պատմություն: Ահա երկրորդ մարդն է
գալիս փողոցով: Նրա համար էլ նույն տիպի եղանակն է,
նույն ճնախառն անձրեղը: Բայց սա գալիս է հաստատուն
քայլերով, նույնիսկ՝ քթի տակ երգելով: Ինչո՞ւ: Որովհետև
դեռ հեռվից նա տեսել էր իր տան լույսերը: Նրան այնտեղ
հաճելի ժամանակ էր սպասվում, այնտեղ տաք էր: Ճանա-
պարհը նրան չէր ընկճում: Նրա նման այս աշխարհում
քայլում են այն մարդիկ, ովքեր Հիսուսին են պատկանում և
Նրա մեջ կյանք ունեն քե՛ս այստեղ, քե՛ս հավիտենականու-
թյան մեջ:

Աստված ասել է Նոյին. «Մեղի՛ տապանը»: Այդպես էլ
ես եմ ձեզ խնդում՝ մտե՛ք Հիսուսի մոտ: Նա ձեզ շատ մոտ
է: Դուք կարող եք գրուցել Նրա հետ: Բացե՛ք ձեր սրտերը
Նրա առաջ: Մի անգամ մեկը ինձ հարցրեց. «Դուք ընդունե-
լության ժամեր ունե՞ք»: Ես պատասխանեցի. «Ինչի՞ հա-
մար: Մարդկանց հարկավոր է ո՞չ քե՛ս ինձ խոսել, այլ՝
Հիսուսի»: Դուք էլ նույնն արե՛ք:

ԻՆՉ ԵՆՔ ԱՆԵԼՈՒ

Բարեկամներ, ես տարբեր հարցերով բազմաթիվ նա-
մակներ եմ ստանում, և նրանցից մեկում այսպիսի մի հարց
էր տրված. «Դուք ձեր սեփական կարծի՞քն եք քարոզում
թե՞ դա ձեր եկեղեցու տեսությունն է»: Ես կարող էի այսպես
պատասխանել. «Դա Աստվածաշնչի տեսությունն է», բայց
մտածեցի. «Քանի դեռ Դուք լսում եք պատվելի Բռշի կար-
ծիքը, ապա Դուք խաբված մարդիկ եք, ու դրանից ձեզ ոչ
մի օգուտ չկա: Դուք պիտի Հիսուսի ձայնը լսեք: Հիսուսն
ասել է. «Ես եմ Բարի Հովիվը»: Դուք պիտի լսեք այդ Հով-
վի ձայնը: Ես փոքր մարդ եմ, կարող եմ միայն ծառայու-
թյուն մատուցել, որպեսզի Հիսուսի ձայնը (ինձ հոգում Բարի
Հովիվ) ձեզ լսելի ու հասկանալի դարձնեմ: Եվ եթե մենք հի-
մա պատրաստվում ենք պատասխանել այն հարցին, քե՛ս
ի՞նչ եմք անելու, ապա, հատկապես, կարևոր է, որ դուք ոչ
թե խոչընդոտեք, այլ թույլ տաք Հիսուսին գրուցել ձեզ հետ,
և կարողանաք լսել Նրա ձայնը:

1. Հրաժարվե՛ք առաջվա անհավատ կյանքից

Լինելով մեծ քաղաքի հոգևոր հովիվ՝ երկար տարինե-
րի ընթացքում Աստվածաշնչին վերաբերող շատ առարկու-
թյուններ եմ լսել: Ես իմ կյանքում բազմաթիվ անհավատ
մարդկանց եմ հանդիպել: Իսկ իրենս դիմում եմ ձեզ. բոլե՛ք
ձեր անհավատությունը՝ հանուն ձեր հոգու փրկության:

Երկրորդ համաշխարհային պատերազմի ժամանակ,
բացի երիտասարդության հոգևոր հովիվ ծառայությունից,
հոսպիտալներից մեկում կատարում էի նաև հոգևորի
խնամակալի աշխատանք: Մի անգամ, երբ պատրաստվում
էի բաժնի պալատներից մեկի դռնը, ինձ մոտեցավ բուժ-
քույրը և ասաց. «Պատվելի՛, խնդում եմ՝ այս պալատը
չմտնե՛լ»: «Ինչո՞ւ», - հարցրի նրան: «Այս պալատը խստո-
րեն պատվիրել է, որ ոչ մի հոգևորական չայցնի իրեն:
Ավելի լավ է՝ պալատ չմտնել, միեւնոյնն է, նա ձեզ դուրս
կամի»: Եվ բուժքույրն ինձ ցույց տվեց դռան վրա գրված

հիվանդի անուն-ազգանունը: Նա մի խոշոր ձեռնարկատեր էր, ում անունը ինձ ծանոթ էր գովազդներից: Ես բուժքույրը բացատրեցի, որ իմ նյարդերն արդեն վարույց դարձել են երկարատև, ու բախեցի դուռը: «Մտե՛ք»,- լսեց ներսից: Ես ներս մտա: Մահճակալին պառկած էր ավտոակ մագերի, տարիքով մի մարդ: «Բարի՛ օր», ասացի,- ես պատկերի Բուշն եմ»: «Օ՛, ես շատ եմ լսել Ձեր մասին, Դուք կարող եք ինձ այցելել», - պատասխանեց հիվանդը: «Հրաշալի է», - ողբախացա ես: Իսկ նա ավելացրեց. «Բայց, խնդրում եմ ձեզ քրիստոնեական որևէ քենայով ինձ հետ չխոսել»: «Ինչպիսի անհաջողություն, - ասացի ծպտալով, -ես հենց այդ մասին էլ ուզում էի ձեզ հետ գրուցել»: «Բացառվում է, - խույս տվեց հիվանդը, -այդ քենան բոլորովին ինձ չի հետաքրքրում, դեռ պատանի հասակից գրոխա Լցնում էին տարբեր սարմուներով ես մեծան բաներով: Բայց հետո ես ձեռք բերեցի իմ աշխարհայացքը՝ հիմնվելով Դարվինի, Հեգելի եւ Նիցշեի ուսմունքների վրա»: Այստեղ ես համբերությունից դուրս եկա (դժբախտաբար, շուտ եմ բռնկվում) ու համարյա հարձակվեցի նրա վրա. «Լսե՛ք, տարիքով մարդ, եթե մի տասնվեցամյա պատանի ինձ ասեր, որ մարգարեններից ընտրել է Նիցշեին, ես կծպտայի՝ մտածելով, որ նա անցումային տարիքում է, ու դեռ կիսացնի հասկանալ, որ ժամանակակից փիլիսոփաները այսօր չեն հավատում իրենց մարգարեններին: Բայց, երբ մեծան բան ասում է տարիքով մեկը, ով հավիտենականության շեմին է, դա արդեն ահափոր է: Դուք մահացու հիվանդ եք եւ ուզում եք այդպիսի անմտությանը կանգնել Աստծու առաջ»: Իսկ խոսակցության անսպասելի տոնից զարնացած՝ նա շփոթված ինձ էր նայում: Հետո անմիջապես փափկեցի, քանի որ հիվանդի մոտ չի կարելի գայտոյթով կամ բարձրաձայն խոսել: Եվ հանկարծ ես խոճառադություն զգացի այս մարդու նկատմամբ ու սկսեցի նրան սլատանել Հիստորի մասին, Որն ուզում է նաեւ նրա Բանի Հովիվը լինել: Հիվանդը ծանր շնչերով ասաց. «Այո՛, լավ կլիներ, բայց ես ինչպե՞ս վարվեմ իմ աշխարհայացքի հետ, որին ամբողջ կյանքում հավատացել եմ: Մի՞թե կարող եմ մի ավերակություն դնել նետել այդ ամենը»: «Դե՛, ինչպիսի», - ողբախությունից ես վեր բռա տեղիցս,- «Թանկագին նու, դեմ նետեք այն ամենը, ինչը Ձեզ հավերժության շեմին հարկափոր չէ: Դեմ նետե՛ք այսօր, մի՛ թողեք վարկան, միեւնոյնն է,

Ձեր հին անհավատությանը անհնար է ապրել ճշմարտացիորեն եւ փրկվել մեռնելով: Հենց հիմա, առանց հապաղելու, հանձնեք Ձեզ Աստծու Ողորմեքը, Որը մեռավ Ձեզ համար: Նա ուզում է նաեւ Ձեր Փրկիչը լինել»: Այստեղ բուժքույրը ներս մտավ ու մեր քերտ գրույցից զարնացած, նշան արեց, որ հեռանան: Ես սեղմեցի ալեկերի հիվանդի ձեռքը եւ դուրս եկա պալատից: Չգիտեմ՝ ընդունե՞ց նա Տեր Հիստակն բե՞ ոչ, բայց հետո իմացա, որ հաջորդ գիշեր մահացել էր:

Գիտե՞ք՝ ինձ ապշեցնում է այն, որ այսօր նույնիսկ կրթված մարդիկ են համաձայնվում Դարվինի, Հեգելի եւ Նիցշեի հետ: Հնուց եկող այդ անհավատության պատճառով շատերն այսօր էլ են գրկվում հավիտենական երջանկությունից: Հետեաբար, առաջին հերթին ես ձեզ խնդրում եմ. գրողի ծոցը ողորկե՛ք ձեր հին անասովածային համոզմունքները, որոնց վրա կառուցել եք Ձեր անհավատ կյանքը: Դրանք ոչ մի կույեկ չարեն: Աստվածաշնչյուն գրված է. «Մեկ Աստված եւ մեկ միջնորդ՝ Աստծու եւ մարդկանց միջեւ. Հիսուս Քրիստոս մարդը» (Լ. Տիմ. 2.5):

Մի անգամ այցելեցի մի մարդու, որին ես «Շերտավոր» էի կոչում, որովհետեւ նա միշտ շերտավոր շորեր էր հագնում: Նրա կրնն ու երկու տղաները գոհվել էին պատերազմի ժամանակ: Խեղճ մարդ: Ես որոշեցի նրան այցելել, ապա նրան դեռ նոր էի ներս մտել, նա ինձ գգոշացրեց. «Պատկերի՛, խնդրում եմ ինձ հանգիստ թողեք ու քրիստոնեական ոչ մի քենա մի շոշափեք : Այնքան վշտեր եմ տեսել, որ այլեւս ոչ մի բանի չեմ հավատում»: Ես ծպտալով առարկեցի. «Պարոն Շերտավոր (նա, ինչպիսի, ուրիշ անուն էլ ուներ), ես չեմ կարող ձեզ հավանալ: Դուք երբեւէ ճանապարհորդե՞լ եք գնացքով»: «Այո՛,- պատասխանեց նա, -իսկ ես շաբունակեցի. «Երեւի ամեն անգամ մոտենում եք գնացքի մեքենավարին ու պահանջում, որ նա Ձեզ ներկայացնի իր մեքենավարի վկայականը, այնպես չէ՞»: «Չէ՛, չէ՛», - պատասխանեց նա: «Ես կարող եմ վստահել երկաթգծի դեկավարներին, ես համոզված եմ, որ նրանց մեքենավարները...»: «Ինչպե՞ս բե,- ասում եմ, -դուք վագոն եք մտնում՝ առանց իմանալու՝ փորձառու է մեքենավարը բե՞ ոչ: Լսե՛ք, պարոն Շերտավոր, եթե որեւէ մեկին վստահում եք Ձեր կյանքը, որեւն, հավատում եք նրան: Այնպես որ, ինձ մի՛ ասեք, թե

Դուք ոչ մի բանի չեք հավատում»: Հետո հարցրի. «Պարո՛ն Շերտափոր, Դուք երբե՛ւ մտե՛լ եք դեղատոմ»: «Այո՛»- պատասխանեց նա, -ես հաճախ եմ զվիացավեր ունենում»: «Բայց, պարո՛ն Շերտափոր, պատահում է, որ դեղատոմ աշխատողները սխալմամբ դեղի տեղ բույն են տալիս, գիտե՞ք այդ մասին: Դուք նախօրոք ստուգո՞ւմ եք դեղը»: «Ոչ»: «Նրանք փորձառու աշխատողներ են, հասկանում են դեղից, նրանք ինձ չեն խաբի»: «Ինչպե՞ս քեհ, զարմացա ես, -առանց ստուգելո՞ւ եք դեղը խմում: Դուք ձեր կյանքը վստահում եք դեղատոմ աշխատողի՞ն: Այ քեզ հավատ: Պարո՛ն Շերտափոր, էլ չասե՛ք, քե ոչ մեկի չեք հավատում կամ, որ ավելի ճիշտ է, ասե՛ք, որ միայն երկաթգծի եւ դեղատոմ աշխատողներին եք հավատում: Գիտե՞ք, մի անգամ ես իմ կյանքում հանդիպել եմ Աստծու Ավետարանին, Որը հարություն է առել մեռելներից: Նրա ճեղքերին ու ոտքերին մեկների հետքեր կային, որոնք վկայում էին, որ Նա ինձ սիրել է մինչեւ մահ: Ոչ մեկը այս աշխարհում այնքան բան ինձ համար չի արել, որքան Հիսուսը: Ոչ ոք արժանի չէ այնքան վստահության, որքան Հիսուսը: Կարծում եք Հիսուսը երբեւէ տո՛ւ է խոսել: Ոչ: Ես ոչ մեկի համար այդպես չեի վկայի, ինչպես Հիսուսի: Երբ ես դրանում համոզվեցի, ինքս անձամբ ինձ հանձնեցի Հիսուսին»: «Մի՞թե դա այդքան հեշտ է ու հասարակ»: - հարցրեց իմ գրուցակիցը: «Այո՛, պարո՛ն Շերտափոր, դա շատ հեշտ է ու հասարակ, չնայած Դուք հավատում եք բոլոր նրանց, ովքեր պատահում են Ձեր ճանապարհին: Ում հարկավոր է հավատալ, Դուք հավատալ չեք ուզում: Ուրեմն, դե՛ն նետե՛ք Ձեր հին անհավատությունը ու Ձեր կյանքը հանձնե՛ք մեր Տեր Հիսուս Բերիստուն»:

Մի անգամ ես հարցրուափոր երիտասարդների առաջ այսպես ասացի. «Միլիոն մարդ կտան նրան, ով Հիսուսին կհավատա ու կգրա»: Ես, իհարկե, միլիոն մարդ չունեի, սակայն համոզված էի, որ ոչ ոք չի գրջա, եթե հավատա Հիսուսին: Ձեզ էլ նույնն են ասում. վե՛րջ տվե՛ք ձեր հին անհավատությունը եւ հավատացե՛ք Նրան, Ով ձեզ համար Իդ սեփական կյանքն է տվել: Այդ հարցը որոշվում է Նրա եւ Ձեր միջեւ: Դրա համար հարկավոր է առանձնանալ ու դիմել Հիսուսին. «Տեր Իմ Հիսուս, այսօրվանից իմ կյանքը Քեզ է պատկանում»:

2. Վե՛րջ տվե՛ք ինքնադուրացմանը

Աստվածաշնչում գրված է. «Վստահելի եւ ամենայն ընդունելության արժանի է այս խոսքը. քե Բերիստու Հիսուս աշխարհ եկավ փրկելու մեղավորներին»: Շատերին դուր չեն գալիս այս բառերը, ու նրանք ասում են. «Ես մեղավոր չեմ, ես մեղք չունեմ, ես հանցագործ չեմ»: Հիմա ես այդ մարդկանց եմ դիմում. «Դուք ստում եք: Կկարդանա՞ք կանգնել Աստծու դատաստանի առաջ ու ասել. «Ես մեղավոր չեմ, ես պաիպանել եմ բոլոր պատվիրաճները»: Կաո՞ր էք այդպես ասել: Ախ, բողեք ձեր կասկածելի ինքնադուրացումը, որը շփոթեցնում է այնպես, ասեւ, ամեն ինչ կարգին է:

Մի քանի տարի առաջ ես գրուցում էի մի քսանամյա երիտասարդի հետ: Երբեք չեմ մոռանա այդ գրույցը, որն ինքս սկսեցի. «Թանկագինս, ես այեւս քեզ չեմ տեսնում Աստվածաշնչի մեր դասերին, երիտասարդական հավաքույթներում, Ի՞նչ է պատահել»: Նա պատասխանեց. «Գիտե՞ք, պատվելի՛, ես կշռադատեցի ամբողջ իրականակը: Դուք միշտ պատմում եք Հիսուսի մասին, Որը մեռել է մեղավորների համար: Սակայն ինձ քափության նոխազ հարկավոր չէ, որ պաշտպանվեմ: Եթե ես իմ կյանքում երբեիցե սխալ եմ գործել, եւ եթե գոյություն ունի Աստված, ուրեմն, ես հենց նրան էլ պատասխան պիտի տամ, ինձ պե՛տք չէ ինչ-որ Փրկիչ, որը ինձ համար մեռել է»: Ես սկսեցի նրան առարկել. «Լավ, դու ուզում ես Սուրբ Աստծու առաջ կառչել օրենքից: Դու կարող ես արհամարել Հիսուսին եւ ասել. «Ես Աստծու առաջ կառչում եմ օրենքից»: Բայց դու պիտի ճիշտ համկանաս, որ Ֆրանսիայում այլ օրենքներ են, Անգլիայում այլ: Իսկ Աստծու առաջ Աստծու օրենքներն են: Ես ցանկանում եմ, որ դու ոչ մի օրենք զանց չառնես, քե չէ կկործանվես: Յոնտություն»: «Սպասե՛ք» - ասաց նա, - մի՞թե գործը այդքան մանրամասնորեն պիտի քննարկվի»: «Հապա ինչպե՞ս ես դու պատկերացնում Սուրբ Աստծուն: Մի լույս պատկերացրու, քե ես հիսում տարի ազնիորեն եմ ասրել, իսկ հետո մի անգամ, երեք լույսեր ընթացրում, ինչ-որ բան եմ գողացել: Իհարկե, հասկանալի է, որ դատարանի առաջ պիտի կանգնեմ: Եվ այսպես, պատկերացրու, քե ես բացատրություն եմ տալիս դատավորին. «Պարո՛ն դա-

տափոր, այդքան բծախնդիր մի՛ եղեք: Հիտուն տարի ես ապրել եմ ազնվորեն եւ առանց որեւէ պատիժ կրելու ու միայն երեք թույն գորություն եմ արել, մի՞թե կարելի է համեմատել»։ Այդ ժամանակ դատավորը ինձ այսպես կպատասխանեմ. «Մի թույն, բայց ես չեմ դատում ձեր հիսուն տարի ազնվորեն ապրած կյանքի համար, ես դատում եմ այն երեք թույնների համար, որ գորություն եք արել, օրենքը դրա համար է ձեզ մեղադրում»։ Եթե ձեզ հետ այդպես է վարվում երկուսիսն դատավորը, հապա ինչպե՞ս կվարվի Երկնայինը: Թե՞ կարծում եք Ղուք ամենը եք Աստծու արաչ: Կարծում եք՝ ձեր մեղքերը պետք չէ՞ քափություն թե՞ Ղուք մեղքեր չունեք: Այո, վերջ տվեք ձեր կապածելի ինքնադրությանը ու փնտրե՛ք Տիրույն, Որը ձեզ համար մեռավ խաչի վրա, որպեսզի քափություն տա ձեր խաչ մեղքերին: Խոստովանե՛ք Նրան ձեր մեղքերը ու ասե՛ք. «Տե՛ր իմ, Քեզ մոտ եմ գալիս իմ բոլոր անարդարությունների, գրա՛ ինձ ու մաքրի՛ր Քո արյամբ»:

3. Կատարե՛ք վճռական քայլը

Որպեսզի պարզ ու հասկանալի լինի, թե ինչի մասին եմ խոսելու այս վերնագրի ներքո, ուզում եմ մի դեպք պատմեմ, որը տեղի ունեցավ նացիստական ռեյխի սկզբնաշրջանում: Ես անող ու սարսափով պիտի այցելեի բարձրաստիճան մի սպայի: Այն ժամանակ իռեզուականորեն հեղինակություն չունեին: Ջարմանալին այն էր, որ այդ մարդը ոչ միայն ինձ որդւ չարեց, այլ մինչեւ վերջ լսեց սիրով: Ջրույցի վերջում ասացի. «Գիտե՞ք, շատ քիչ է պատահել, որ ձեր նման բարձր պաշտոն ունեցողները ինձ հետ այդքան սիրամիտ վերաբերվեմ: Անչափ երախտապարտ եմ եւ ուզում եմ ձեզ Աստվածաշնչից մի փոքր հատված նվիրել. «Աստված այնքան սիրեց աշխարհը, որ մինչեւ իսկ Ի-ը միտման Որդուն տվեց, որպեսզի, ով որ Նրան հավատում է, չկորչի, այլ ընդունի հավիտենական կյանքը» (Հովի. 3.16): Նա ինձ նախեց ու ասաց. «Կարող եք չշարունակել, պատվելի՛, իմ ծնողներից քարեպետ, հավատացյալ մարդիկ եմ եղել, եւ այդ հատվածը ինձ ծանոթ է դեռ մանկուց»։ Նա մի բուրբ ու գրիչ վերցրեց եւ թղթի մեջտեղով մի երկար գիծ քաշեց, հետո

ցույց տալով գիծը՝ ասաց. «Պատվելի՛, ես գիտեմ, որ եթե ուզեմ, կանցնեմ այս սահմանը, ու դրա համար ինձ միայն մի վճռական քայլ է մնում, բայց, դժբախտաբար, իմ պաշտոնը թույլ չի տալիս»։ Ես վշտացած որդւ եկա նրա մոտից: Նա արքեն վաղուց մեռել է, չկա, սակայն գիտեմ, որ հավիտենականության մեջ կենդանության տարիներից ունեցած դիրքը նրան փրկել չէր կարող, թեպետ նա ասում էր. «Եթե ես ցանկանամ Աստծու Թագավորությունը մտնել, ինձ հարկավոր է սահմանից միայն մի քայլ անել»։ Իսկ որք ունե՞ք այդ քաջությունը: Համոզված եղե՛ք՝ այն իրեն կարողացան:

Հիտուղ ձեռքերը պարզած՝ սպասում է ձեզ: Վերջապես իրագործե՛ք այդ վճռական քայլը. սահմանի վրայով՝ դեպի Հիտուսի պարզած ձեռքերը:

4. Այլեւս մեղք մի՛ գործեք

Ես ճանաչում եմ մի մարդու, որը դավաճանում էր կնոջը: Երբ դա բոլորին հայտնի դարձավ, եւ նրան ասացի. «Դավաճանելով ձեր կնոջը՝ Ղուք նրան դժբախտացնում եք, Ղուք հավիտյան կկորչե՛ք»։ «Կրնա ինձ չի հասկանում», - պատասխանեց նա ու շարունակեց արդարանալ, թեպետ ինքն էլ շատ լավ գիտեր, որ մեղք է գործում: Կան այնպիսի մարդիկ, որ միշտ սիրում են վիճարանել, բայց արդարանալու համար ասում են, թե դիմացինը, երբեք եւ ոչ մեկը ինքը չի սկսում վեճը, ճիշտ չէ՞: Իսկ ես ուզում եմ ձեզ ասել, որ Աստծու աչքերի առաջ վեճը ապամոթյունից ավելի թեթեւ հանգամը չէ: Որեմն, այլեւս մեղք մի՛ գործեք:

Մի պահ կանգ առե՛ք ու ձեզ հարցրե՛ք. «Ի՞նչն իմ կյանքում կարգին չէ, ի՞նչն պիտի ես բողնեմ»։ Որոշե՛ղ ձեզ համար դժվար չի լինի: Ղուք կարծում եք, եթե գիտակցաբար մեղք գործեք, Հիտուղ կգրա՞ ձեզ: Աստվածաշնչում գրված է. «Ապաշխարե՛ք»։ Անստապ որդին իր անցյալի վրա վերջապետ է դնում: Ղուք էլ կարող եք Հիտուսի մոտ գալ այնպիսին, ինչպիսին որ կաք՝ ծանրաբեռնված ու անհավատ: Բայց որք այլեւս չպիտի մեղք գործեք, որովհետեւ մեղքը ձեզ դեպի կործանում է տանում: Այն, ինչը գիտեք, որ մեղք է համարվում, մի՛ արեք:

Եւս քազմաքիվ նամակներ եմ ստանում: Շատերը ինձ քննադատում են. «Դուք շատ խիստ եք դատում. այս-այն բաները մեղք չեն համարվում»: Եվ հաճախ նշում են այն-պիսի մեղքեր, որոնց մասին նույնիսկ չեմ էլ հիշեցրել: Այս-պիսով, եւ եզրակացնում են, որ մեր խիղճը ապստամբում է Հիսուս Քրիստոսի իշխանության դեմ: Լսե՛ք, դուք չեք հաս-նի կենդանի հալատի եւ չեք կարող այդ հալատի մեջ մնալ, եթե քաջություն չունեք ձեր կյանքը Հիսուսին հանձնել այն-պես, որ կարողանաք վերացնել ձեր բոլոր բեղությունները: Այլեւս մեղք մի գործեք:

5. Չորացն՛ք Աստծու հետ

Դուք կարողանո՞ւմ եք արթել: Լավագույն դեպքում՝ մի քանի ոտանավոր եք ատում, իսկ արթե՞լ: Գիտե՞ք՝ շա-տերը արթալի մասին այնպիսի հավաստություն ունեն, որ եթե գլխիս վրա մազեր ունենայի, զարնանքից բիզ-բիզ կկանգնեին:

Վերջերս այցելեցի մի ընտանիքի, որի տանտիրուհին ասաց. «Այո, մենք էլ եմք կարգին քրիստոնյաներ, մի արի՛ այստեղ, Կլարա՛», - կանչեց չորս տարեկան աղջկան: «Դու այնքան լավ արդքներ գիտես, հապա մի լավ արդք ար-տասանի՛ր պատվելի համար»: Երեխան սկսեց իր «արդ-քը», իսկ եւ իսկույն ընդհատեցի. «Բավական է, հարկավոր չէ պատվելին արդք արտասանել, վերջացրե՛ք, դա բոլո-րովին էլ արդք չէ: Աղոթե՛լ՝ նշանակում է գրուցել կենդանի Աստծու հետ, Որը Հիսուսի մեջ աշխարհ եկավ: Աղոթե՛լ նշանակում է սիրտը բացել Տիրոջ առաջ»: Դուք երբեւիցե այդպես արթե՞լ եք:

Ռոբինզոն ազգանունով մի անգլիացի եպիսկոպոս, զարհուրելի մի գիրք է գրել, որը կոչվում է «Ուրիշ Աստ-ված»: Այնտեղ կարդում ենք, որ ժամանակակից մարդը ընդհանրապես արթել չի կարողանում: Եւ, ինչպե՛ս, դրա հետ համաձայն եմ, սակայն դա բոլոր է ո՛չ թե արդքի դեմ, այլ ժամանակակից մարդու, ճիշտ չէ՞: Եպիսկոպոսն ուզում է ամբողջ քրիստոնեությունը վերադաստիարակել, որովհետեւ ժամանակակից մարդը արթել չի կարողանում: Եւ նրա փոխարեն այսպես կասեի. «Թող ժամանակակից

մարդը նորից արթել տիրի»: Փորձեք մի անգամ ինքնու-րույն արթել, օրինակ՝ այսպես. «Տե՛ր իմ, օգնի՛ր ինձ՝ գտնեմ Քեզ»: Կամ՝ «Տե՛ր իմ, փրկի՛ր ինձ»: Կամ՝ «Տե՛ր իմ, ճշմարիտ հալատի բե՛ր ինձ»: Կամ՝ «Տե՛ր իմ, մերի՛ր իմ մեղ-քերը»: Միայն թե սկսեք: Անհնար է սկսել արթել պերճա-խոսությամբ: Հաճախ շատ հոգեւորականներ, արթագիր-քը ձեռքերին պիմը բռնած, պերճախոսելով արդքներ են կարում, բայց մեզ պետք չէ պերճախոսել Աստծու հետ: Կարեւորն այն է, որ մենք ընդհանրապես սկսեցք խոսել կենդանի Աստծու հետ: Սկսե՛ք եւ կտիրեք արթել:

Հավատը՝ իմ եւ իմ Տիրոջ միջեւ գործող հոգեկան կապն է, հետեւաբար, առանց գրույցի՝ գործը գլուխ չի գա, այդ-պես չէ՞: Երբ եւ խոսում եմ՝ Նրա հետ, Նա էլ ինձ հետ է խո-սում:

6. Կարողաց՛ք Աստվածաշունչը

Ինչպե՞ս է Աստված խոսում մարդու հետ. Աստվա-ծաշնչի միջոցով, դրա համար էլ ձեզ անհրաժեշտ է կարողալ Աստվածաշունչը: «Հիմա ոչ ոք Աստվածաշունչ չի կար-դում», - կանեք դուք: Դժբախտաբար, այդպես է:

Մի անգամ այսպիսի բացատրություն լսեցի. «Տոների ժամանակ ավետարանիչ քրիստոնյաները միշտ երգում են Մարտին Լյութերի հիմնը, որը կոչվում է «Հուսալի ապաս-տարան»: Հիմնը վերջանում է այսպես. «Թող հոռուք ան-խախտելի լինի»: Եվ, անու, քրիստոնյաները Աստվածա-շունչը դնում են գրապահարանում եւ ձեռք չեն տալիս, բայց մտածում են, որ եթե ունեն, դա արդեն լավ է: Իսկ Լյութերը բողոքվին դա ի նկատի չունեք: Տե՛ր մտնելով՝ եւ հաճախ լսում եմ. «Այո՛, պատվելի՛, մենք նույնիսկ հին Աստվածա-շունչ ունենք՝ տպագրված 1722 թվականին ու նախապա-պելից մեզ հասած», եւ ցույց են տալիս գիրքը, որից պարզ երևում է, որ ոչ ոք չի կարդում: Թեպետ եւ հարգում եմ իմն Աստվածաշունչը, բայց ձեզ խորհուրդ կտայի գնել Նոր Կտակարան: Նրանցից մի քանիսը նույնիսկ իմ ձեռքից էլ փրդ են: Գոյություն ունեն Նոր Կտակարանի հիսնավի տպագրություններ, որը դժվար չէ ձեռք բերել: Դրանից հե-տո ամեն օր ժամանակ հատկացրեք կարդալու ու ակննց

դրեք: Ինքը՝ Հիսուսն է՝ ձեզ հետ խոսում:

Հնարավոր է, որ որոշ անհասկանալի հատվածներ լինեն, չըմբռնեք, շարունակեք կարդալ: Ես միշտ այսպես եմ բացատրում իմ երիտասարդներին. բրավոյակցի մի ֆերմեր ինձ պատմել է, որ մի ժամանակ նրան հողամաս էին հատկացրել, որտեղ բավական անտառ էր: Նա կտրատում է ծառերը, կոճերը պրծատափել է անուն, հավաքում քարերը: Մի օր էլ նա մի արտ եզ է լծում ու սկսում է վարել հողը: Քայց դեռ երեք քալ չարած՝ խոփը դեմ է առնում մի մեծ քարի: Ֆերմերը շրջանցում է քարը՝ շարունակելով վարել: Վերջացնելով գործը՝ նա նայում է հողամասին, որը մի խոճակի տեսարան էր ներկայացնում: Քայց նա առանց ընկճվելու՝ ցանում է ու հետո էլ ինչ-որ բան է հնձում: Իսկ երբ հաջորդ տարի է վարում, գործերն արդեն ավելի լավ են գնում: Այսինքն, նա էլի կոճեր էր արծատափել անուն, բայց անցյալ տարվա համեմատ՝ դրանք քիչ էին: Իսկ երբորդ տարին ավելի լավ է լինում, քան՝ երկրորդ: Ճիշտ այսպես էլ դուք Աստվածաշունչը պիտի կարդաք, այսինքն, եթե դեռ բան անհասկանալի է, շրջանցեք, քան բոլոր այդ տեղը, անցեք առաջ, միայն թե շարունակեք կարդալ: Դուք Նոր Կտակարանի սկզբում կհանդիպեք այս խոսքերին. «Հիսուսը պիտի փրկի իր ժողովրդին՝ իր մեղքերից» (Մատթ. 1.21): Եվ կասեք. «Սա ինձ հասկանալի է, սա ինձ ձեռք է տալիս»: Այդպիսով, բոլոր տվեք Աստծուն Աստվածաշնչի միջոցով գրուցել ձեզ հետ: Անեն օր ժամանակ գտեք Աստծու խոսքի համար: Կարդալուց առաջ խնդրեք. «Տե՛ր իմ, լուսավորի՛ր ինձ, օգնի՛ր ինձ ճիշտ հասկանալ. Քո խոսքը, լուսավորի՛ր իմ սիրտը, իմ հոգին, իմ գիտակցությունը»: Ոչ մեկին բոլոր մի՛ տվեք, որ ձեզ անբարյացակամություններ չնշեն Աստվածաշնչի հանդեպ, քանի որ Աստվածաշունչը հորաշափ գիրք է, արդիական եւ հուզումնալից: Ուրիշ այդպիսի գիրք ուղղակի գոյություն չունի:

Առաջին համաշխարհային պատերազմի ժամանակ մի անգամ հետախուզության էինք գնացել: Արդեն սկսել էր մթնել, երբ ես, մի բլրի վրա նստած, նկատեցի Քշնանու անվախոր խոհանոցը: Մենք չէինք էլ պատկերացնում, որ կիրճի այդ անանցանելի տեղամասով անվախոր խոհանոց կստոլ է անցնել, սակայն այդ խոհանոցով Քշնամին մատենց իր տեղը: Եթե դաշտային խոհանոցն անցել էր, յոթնն, այդ նույն տեղով կարող էր անցնել նաեւ Քշնանու հետնազորը,

ինչպես նաեւ գորայունը՝ իր ռազմամբերդով: Եվ մենք այդ կածանը ամբողջ գիշեր գնդակոծության տակ պահեցինք:

Աստվածաշունչն էլ նման է այն կածանին, որտեղով կարելի է աննդամբերդ ու ռազմամբերդ տեղափոխել, որպեսզի քրիստոնյաները ամբողջովին Աստծու ճանապարհով: Իսկ սատանան այնքան խորամանկ է, որ այդ ճանապարհը գնդակոծության տակ է պահում: Եվ «խելացի» պրոֆեսորները պնդում են, որ Աստվածաշունչը մարդու ձեռքի գործն է: Հասկանո՞ւ՞մ եք, որ նրանք միաբանված կրակ են քսցում Աստվածաշնչի վրա: Քայց եթե դուք ուզում եք Աստծու երեխաները դառնալ, ապա նրանց վրա չպիտի ուշադրություն դարձնեք: Ոչ մեկին բոլոր մի՛ տվեք Աստվածաշնչի հանդեպ անբարյացակամություններ չնշե՛լ ձեզ, քանի որ Աստվածաշնչում ապկում է, որ այն գրող բոլոր մարդիկ Եզրիկ են եղել Սուրբ Հոգով, եւ եթե դուք ուշադրությանը կարդաք Աստվածաշունչը, խնդրե՛ք կենդանի, որ Նա Աստծու Հոգին ունի:

Մի անգամ մեկը ինձ բողբոսում էր. «Աստծու խոսքը ինձ համար բողբոսի մեռած է: Ես ուզում եմ փրկություն ստանալ, սակայն Աստծու խոսքը ինձ ոչինչ չի ասում»: Ես նրան պատասխանեցի. «Խոնդրե՛ք Աստծուց Սուրբ Հոգին, խնդրե՛ք ամեն օր՝ երեք ամիս անընդմեջ, դիմե՛ք Աստծուն. «Տե՛ր իմ, տո՛ւր ինձ Սուրբ Հոգին, որ ես կարողանամ հասկանալ Քո խոսքը ու ապրեմ ճշմարիտ հավատով»: Հավատացե՛ք ինձ, Աստված անպայման կպատասխանի ձեզ:

7. Երբեք Աստծու խոսքի ներքո

Գնացե՛ք այնտեղ, որտեղ կարելի է լսել Աստծու մաքուր խոսքը: Ես ձեզ ճիշտ ժամանակին եմ դիմում. այսօր կան ամբիոններ, որտեղից քարոզում են «խառնած» Ավետարան:

Ես այնտեղ չէի գնա, որովհետեւ հետաքրքրվում եմ Ավետարանի ողբալու ընկերվելով, այլ ոչ թե ինչ-որ շինծոմ նյութով: Դուք պիտի իսկույն գլխի ընկնե՛ք՝ արդյո՞ք Ավետարանի Քարի Լուրն է ձեզ քարոզվում: Ամբողջ աշխարհում այսօր հազար ու մի տեսակ պատիելիներ, քահանաներ, քարոզիչներ կան, որոնք կարող են «ծաղկեցնել» Ավետարանը:

Ընկերացե՛ք նրանց, ովքեր պատրաստ են ցանկացած իրավիճակում լսել Աստծու խոսքը: Դուք կարող եք տարբերել, քե՛ղ որտեղ են քարոզում ճշմարիտ Ավետարանը: Վերջերս մեկը ինձ ասաց. «Ես անհատապաշտ եմ»: Ասեմ, որ դուք ինքներդ դժկար քե՛ղ կարողանաք հաստատուն մնալ հավատի մեջ, եթե այլ քրիստոնյաների հետ չշփվեք ու չայցեկեք այնտեղ, որտեղ քարոզվում է Աստծու ճշմարիտ խոսքը:

Ուզում եմ ձեզ պատմել մի պատակ կնոջ մասին, որի հետ ծանոթացել եմ տարիներ առաջ: Մի անգամ մի երիտասարդ ինձ ասաց. «Միայն քե՛ղ «պատակ կնոջ» պատմությունը ինձ չպատմեք: Այդպիսին են մեր երիտասարդները: Մական այդ կինը մեծ դեր է խաղացել իմ կյանքում: Տարբեր ժամանակներում հանդիպել եմ երեք ինձեներների, որոնք այդ կնոջ միջոցով հավատացել են Հիսուսին: Ես հասկացա, որ այդ կինը օժտված է մեծ ուժով, և սկսեցի որոնել նրան: Մի համբավորի այրի կին էր նա: Ինձ տեսնելով՝ շատ որդախաղաղ ու սկսեց պատմել, քե՛ղ ինչպես է հավատքի եկել: Նա ասքում էր քաղաքամերձ մի բնակավայրում, որը այսօր միացվել է Էստենին: Մի անգամ նա քերթում կարդում է, որ Սուրբ Պատրոս եկեղեցում ներկայացվելու են երկու նոր իզգևոր առաջնորդներ: Նա դիմում է ընկերոսիներին. «Դա միշտ էլ մեծ իրադարձություն է Էստենում, գնա՛նք մասնե՛ք»: Երբ նրանք եկեղեցի են հասնում, տեսնում են, որ այդ մեծ եկեղեցին այնքան բազմամարդ է, որ անհնար է ներս մտնել, և ստիպված մնում են մուտքի մոտ: Սկզբում ներկայացնում են Յուլիոս Դամնանին, որը Էստենում մեծ հեղինակություն ուներ: Միտենալով ամբիոնին՝ նա սկսում է կարդալ. «Աստված այնպես սիրեց աշխարհը, որ մինչև իսկ Իդ միսածին Ուրում տվեց, որպեսզի, ով Նրան հավատում է, չկորչի, այլ ընդունի հավիտենական կյանքը» (Հավի. 3.16): Հետո նա ասում է. «Աստվածաշնչի հարյուր հազարավոր բառերից ինձ համար ամենաապրապիկին «կորչել» բառն է, եթե Աստծուն չդիմենք, կարող ենք հավիտյան կորչել, իսկ դա մահ է»:

Նա այդ ժամանակ դեռ ջանիլ արշիկ է եղել, ու իզգևորականի այս խոսքերը կայծակի նման բախանցել են ինձ խորքը: Նա սկսել է մտածել. «ԶԷ՞ որ կորածը՝ ես եմ, չէ՞ որ ես խաղաղություն չունեմ Աստծու հետ: Իմ մեղքերդ ներված չեմ, ես Աստծու երեխան չեմ եւ, հետևաբար, կորած

եմ»: Նա տուն է գնում, ասեւ, երազի մեջ: Մի երեք օրից հետո հայրը հարցնում է. «Ի՞նչ է, հիվանդ ես»: Արջիկը փորձում է իր մտքերը հայտնել ծնողներին: «Դու խելքը բոցիկ ես, քո նյարդերը հիվանդ են», - ասում են ծնողները: Եվ այդպես էլ մարդկանցից ոչ մեկին նա չի կարողանում բացատրել իր մահացու վախի պատճառը «Ես կորած եմ»:

Ես ձեզ, ինչպես, ցանկանում եմ բարիք ու, չնայած դրան, ուզում եմ, որ դուք էլ այդ կնոջ նման վերապրեք, որպեսզի ճանաչեք Սուրբ Հոգու կարողությունը ու խնամք, քե՛ղ ինչ է նշանակում «Ես կորած եմ» կապակցությունը:

Հետո պատմությունը շարունակվում է այսպես. «Չորս շաբաթ ես չէի կարողանում ոչ մի բան անել, ոչ մի բանի ընդունակ չէի: Շուտով ձեռքս ընկավ էլի մի քերթ, որտեղ գրված էր, որ պատվելի Դամնանը մոլորց պիտի քարոզի: Ես դարձյալ Էստեն մեկնեցի: Լմեքոք ճանապարհին արդար եի: Գլուխս միայն մի արթը էր մտել. «Տե՛ր իմ, ինձ միայն մի բան է հարկավոր, բոլոր տուր ինձ՝ գտնեմ, ճանաչեմ Քեզ»:

Այդպես արթերով՝ նա հասնում է Սուրբ Պատրոսի եկեղեցին, որտեղ մոլորց քարոզում է պատվելի Դամնանը: Եկեղեցին դարձյալ լեռն-եցուն էր մարդկանցով, և նա մոլորց հնարավորություն չունեղ ներս մտնելու: Ստիպված մնում է մուտքի մոտ ու կրկնում իր առաջվա արթը. «Տե՛ր իմ, ինձ միայն մի բան է հարկավոր՝ բոլոր տուր ինձ՝ ճանաչեմ Քեզ»: Հետո նա բացում է գրքի հենց այն մասը, որ մարդիկ արդեն սկսել էին երգել: Նա զարմանքով տեսնում է, որ դա հենց այն հիմն է, որ ինքը բազմիցս կրկնել էր. «Տե՛ր իմ, բոլոր տուր ինձ՝ ճանաչել Քեզ...»: Նա մտածում է. «Եթե բոլորն էլ արթըքով նույն հիմն են երգում, որեմն, ինչ-որ մի բան պիտի փոփոխվի իմ կյանքում»: Հետո պատվելի Դամնանը կանգնում է ամբիոնի մոտ և մի հատված կարդում Հովհաննեսի Ավետարանից. «Հիսուս ասում է. Ես եմ դուռը, եթե մեկը Իմ միջով մտնի, կիրկվի» (Հովի. 10.9):

Եվ այդ կրկը շարունակում է իր պատմությունը. «Հիմա ես արդեն երկուրդ անգամ էի եկեղեցում և շատ բան չլսեցի, այլ միայն այն, որ ինձ ավելի անհրաժեշտ էր. Հարություն առած Հիսուսը կյանքի դուռն է, ու ես, առանց հասպաղելու, մտա այդ դռնով: Ես կյանք մտա»:

Ես հաճախ եմ այս պատմությունը պատմում նրանց, ովքեր ասում են. «Ես եկեղեցի չեմ հաճախում, այնտեղ օղը

շատ ծանր է, ավելի լավ է գնամ անտառ, որտեղ ե՛ր օրն է մաքուր, ե՛ր քոչոճներն են ուրախ ծղկում»։ Այդ ժամանակ ես առաքելով եմ. «Այդ կի՛նը երբեք հավատքի չ'եր գա, եթե Աստծու խոսքը լսելու չգնար»։

Ի՞նչ ենք ամենու մե՛նք, քո՛ղե՛ք ձեղ հին ամուսկատությունը, քո՛ղե՛ք ձեր կամականի ինքնադարպացումը, դի՛մե՛ք վճռական քայլի, մեղք մի՛ գործեք, գրուցե՛ք Աստծու հետ, մտե՛ք Աստծու իսկանակությունում տակ։

Այն հարցին, թե ի՞նչ ենք ամենու մե՛նք, կարծում եմ՝ պատասխանեցի եւ վերջում կուզեի մի քանի համառոտ, բայց շատ կարեւոր խոսքեր ասել։

Կարեւորն այն չէ, թե մե՛նք ինչ ենք ամո՛ւ, այլ այն, թե Աստված ինչ արեց մեզ համար Հիսուսի միջոցով։ Հենց սա է այն ուրախալի լուրը, որի մասին ես մեզ ուզում եմ հայտնել։ Հիսուսը արեց ամեն ինչ՝ ամենքիս համար։ Իջնելով երկնքից՝ Նա մեզ հարություն տվեց։ Նա հիմա նստած է Հայր Աստծու աջ կողմում։ Նա է Բարի Հովիվը, Որը ամեն ինչ անում է Իդ ոչխարների համար։ Քսաներեքերորդ սաղմուղ այսպես է վկայում. «Տե՛րն է իմ Հովիվը, ես կարտություն չեմ ունենար»։ Հետո Դավիթ թագավորը փկարկում է այլ բարություններ, որ Տե՛ր Հովիվն անում է մեզ համար։ Ես ցանկանում եմ, որ դուք էլ կարողանաք արտասանել. «Տե՛ր իմ, Հովիվ իմ»։

ԻՆՉՈ՞Ւ Է ՄՈՏԳԱՆԵ ԼՈՒՈՒՄ

Ջարիուրելի իրադարձություններ են կատարվում աշխարհում։

Հիշում եմ՝ 1937 թվականն էր։ Էստեն քաղաքի փողոցներով քայլելիս՝ հանդիպեցի տասնփեցայա մի պատանո, որը չափից դուրս վերդկված էր։ Ես ճանաչում էի նրան։ «Ի՞նչ է պատահել», - հարցրի։ Նա տխուր պատասխանեց. «Ինձ բռնությամբ իրվանդանոց տարան եւ, որովհետեւ մայրս իրեա է, թլպատեցին։ Երբ տուն վերադարձա, ծնողներս արդեն չկային»։ Դրանից հետո մա այլեւս չտեսավ ծնողներին։ Հորը ճերքակալե էին, իսկ մորը ողորկել էին Աուշվիցի համակենտրոնացման ճամբար։ Միակ բանը, որ արեցի այդ պատանու համար, նրան ողորկեցի Հոլանդիա, որտեղից մա ընկավ Ամերիկա։ Ես, սակայն, երբեք չեմ մոռանա նրա շփոթված տեսքը. «... որովհետեւ մայրս իրեա է, ինձ հետ ազգային անկացում կատարեցին»։ Այսպիսի դեպքերին հաշիվ չկա, եւ նման իրավիճակներում միշտ մույն հարցն է ծագում. «Իսկ Աստված՞։ Ու՛ր է Աստված։ Ինչո՞ւ է Աստված լում»։

Գերմանացի մեծ բանաստեղծ Ֆրիդրիխ Հիլեդը իր «Ուղախոթյամբ» գովերգում այսպիսի տողեր ունի. «Երբայրներ, անդրատաղային ողորներում է ապրում մեզ սիրող Հայրը»։ Իսկ այսօրվա «ժամանակակից» մարդը այսպես է ասում. «Եղբայրներ, անդրատաղային ողորներում մեռած է մեր սիրելի հայրը»։ Նա, ով փնտրում է Աստծուն ու զարնանում, թե ինչու է Նա թույլ տալիս, որ երկրի վրա արեւտներ եւ հազար ու մի անարդարություններ լինեն, հավանաբար, սկսում է կասկածել Աստծու գոյությանն ընդհանրապես։ Գուցե, իսկապես, արեւիզնը Աստծու լինել-չլինելու հարցին պատասխանող միակ ճշմարիտ գիտությունն է։

Բարեկամներ, եթե որեւէ մեկի գլխում հանկարծ այդպիսի միտք ծագի, նա, պետք է որ, սարսափ գզա։ Չե՞ որ շատ ավելի սարսափելի կլինեն, եթե, իրոք, Աստված գոյություն չունենար։ Այդ դեպքում մենք՝ մարդկային ճիկաղներս, թողնված կլինեինք բախտի քնահաճույքին։ Մենք կնման-

վելիքը մոլորված երեխայի, որը չի կարողանում գտնել տուն տանող ճանապարհը: Շատ խիստ է հնչում «Լստված չկա» արտահայտությունը, ու ես չեմ պատկերացնում, թե ինչպես կարող է մարդ-արարածը այդպես խոսել: Դրանք փուչ, դատարկ խոսքեր են, ու մենք ինքներս ենք այդ բաները ընտելել: Մակայն, չե՞ որ մարդուց սարսափելի գազան գոյություն չունի: Համեացիները այսպիսի մի ասացվածք ունեն. «Մարդը մարդու համար գայլ է»: Չարհուրելի է: Ես դժկարամում եմ թվարկել, թե քանի-քանիսն են ինձ դիմում այսպիսի հարցերով. «Ինչու՞ է Լստված թույլ տալիս այս ամենը, ինչու՞ է լռում» եւ այլն: Ես հիմա ուզում եմ պատասխանել այդ հարցերին: Նախօրոք պիտի ասեմ, որ ես Լստծու քարտուղարը չեմ, ու Լստված ինձ չի հայտնել Իդ պլանները եւ տրագոդիաները, որոք ինձ հասկանալի է եղ: Այսինքն, այն կարծիքը, թե մենք կարող ենք ամեն ինչ, ինչպես Լստծու մասին, ինքնուրուիքյան, չի հաստատվում: Այն Լստվածը, որին մենք որպես վանահայր ենք պատկերացնում, ճշմարիտ Լստված լինել չի կարող: Այս առումով Լստվածաշնչում մի համոզիչ հատված կա, որտեղ Լստված ասում է. «Իմ խորհուրդները նման չեն ձեր խորհուրդներին, եւ ոչ էլ իմ ճանապարհները՝ ձեր ճանապարհներին...» (Ես. 55:8): Ամեն դեպքում, ես Լստվածաշնչից բավական գիտելիքներ եմ քաղել ու հիմա, իմ հմարավորության չափով, պատասխանում եմ այն հարցին, թե ինչու՞ է Լստված լռում:

1. Հարցը սխալ է դրված

Առաջին հերթին պիտի ասեմ, որ այդ հարցը արճատևած է հնչում: Կարծես դատարանի նիստում, դատավորներ տրիբն Շույցերի եւ պատվելի Բուշի առաջ, մեղադրյալի արժանիքն ասած է Ինքը՝ Լստված: Ու մենք Նրան հարցնում ենք. «Մեղադրյալ Լստված, ինչու՞ ես այս ամենը թույլ տալիս: Ինչու՞ ես լռում»: Ուզում եմ պարզ ու հասարակ ասել, որ գոյություն չունի այնպիսի Լստված, որը, նստելով, մեղադրյալի արժանիքն, դատվի Իդ արարածների կողմից: Հիշում եմ, երբ ես 27 տարեկան երիտասարդ հոգեւորական էի ու նոր էի եկել Էսան, հանքագործները համընդհանուր գոր-

ծարդ եւ ցույց էին անում հենց այն պահին, երբ ես անցնում էի իրապարակով: Մի մարդ կանգնել էր օճառի արկղի վրա ու բարձրաձայն ելույթ էր ունենում: Նա խոսում էր քաղցած երեխաների ու ցածր աշխատավարձի մասին: Համկարծ նկատեց ինձ ու բարձր ձայնով ասաց. «Ահա եւ հոգեւորականը, հապա, այստեղ արի՛»: Ես, ընդհանրապես, սիրալիկ կանչեղիմ եմ միայն արձագանքում, սակայն այս անգամ բազմության միջով մոտեցա ինձ կանչողին: Մարդիկ, ես քաշվելով, ճանապարհ էիմ տալիս: Իմ շուրջը հավաքվեցին հարյուրավոր հանքագործներ: Ճիշտն ասած, ես մի քիչ շփոթվել էի, դե՛, համալսարանում ես նման իրավիճակների չէի նախապատրաստվել: Ու ճառախոսն սկսեց. «Լսե՛ք ինձ, պատվելի, եթե Լստված գոյություն ունի (գուցե դա այդպես է, ու ես չգիտեմ), եւ ես մեռեմ, կկանգնեմ Նրա առաջ ու կստեմ. «Ինչու՞ Դու թույլ տվեցիր, որ մարդիկ գոհվեն պատերազմներում, ինչու՞ թողեցիր, որ երեխաները սովից մեռնեն, երբ կալին մարդիկ, ովքեր հազր դեմ էին շարժում: Ինչու՞ թողեցիր, որ քաղցիկները մարդկային կյանքեր խլի ինչու՞, ինչու՞: Եվ, վերջապես, ես Նրան կստեմ. Դու, Լստված, ինչու՞, կորի՛ր»: Այս ամենը այդ մարդն ասում էր գորշավրձ, եւ ես մոյճվեա սկսեցի արարավել. «Շատ ճիշտ է, կորչի՛ արյուկիս Լստվածը, կորչի՛ ...»: Հորս բողոքս համկարծ լռություն տիրեց: Ճառախոսող գործնացած ինձ նայելով՝ ասաց. «Մի բուգե, չե՞ որ Դուք հոգեւոր հովիվ եք, Դուք իրավունք չունեք բացահայնչելու՝ «Կորչի՛ արյ Լստվածը»: Ես պատասխանեցի. «Լսի՛ր ինձ, այդպիսի Լստվածը, որի առաջ դու այդպես ելույթ ես ունենում, որի առաջ դու համարձակվում ես լայնորեն բացել քո բերանը, որը քո արջի հաշվեհատու պիտի լինի՝ ինչպես մեղադրյալը դատավորի առաջ, նման Լստված գոյություն ունի միայն քո երեսակայության մեջ, եւ այդպիսի Լստծուն ես էլ կարող եմ ասել. «Կորչի՛ արյ անմիտ Լստվածը, որին երեսակայել է մեր ժամանակի մարդը, որին մենք կարող ենք անպատվել, մեղադրել կամ հեռացնել մեզանից, երբ ցանկանանք: Այդպիսի Լստված, իրոք, գոյություն չունի: Բայց ես քեզ ուզում եմ ասել, գոյություն ունի մի այլ՝ իսկական Լստված, ու դու նրա առաջ պիտի կանգնես որպես մեղադրյալ եւ չես էլ համարձակվելու բերանը նույնիսկ բացել: Նա քեզ պիտի հարցնի. «Ինչու՞ ինձ հաշվի չէիր առնում, ինչու՞ ինձ չէիր

կանցում, ինչո՞ւ մաքուր կյանքով չէիր ապրում աշխարհում, ինչո՞ւ էիր սուտ խտում, ինչո՞ւ էիր ատում մարդկանց, ինչո՞ւ էիր վիճաբանում, ինչո՞ւ էիր...: Այդ հարցերը Նա պիտի քեզ տա, ու բառերդ պիտի խրվեն կրկնորում, որովհետեւ Նրա հազար հարցից ոչ մեկին չես կարողանալու պատասխանել: Չկա Աստված, որին կարելի լինի ասել՝ «Կորչի՛»: Գոյություն ունի Սուրբ, ճշմարիտ Աստված, Որը կառող է մի օր քեզ ասել. «Հեռացի՛ր ինձանից...»:

Այդ նույնը հիմա ես եմ ուզում ասել: Եթե լսում եք, որ մարդիկ կշտաբքում են Աստծուն, հիշեցրե՛ք նրանց. «Եթե մեկը կարողանալիք մեղադրել Աստծուն, ապա դա ոչ քե՛զմարիտ, այլ անմիտ ու հնարավոր Աստված կլինե՛ր: Գոյություն ունի միայն մի Սուրբ Աստված, Որը մեղադրում է մեզ՝ բոլորիս»:

Դուք պահպանե՛լ եք Աստծու պատվիրանները: Աստված խստորեն է վերաբերվում նրանց հետ, ովքեր խախտում են պատվիրանները. հիշե՛ք, որ մենք ե՛նք մեղադրյալները եւ ոչ քե՛ն Տեղը: Առաջին հարցի պատասխանը մենք ամփոփեցինք եւ եկանք այն եզրակացության, որ հարցը ճիշտ դրված չէր: Իսկ հիմա պատասխանե՛ք երկրորդ հարցին:

2. Աստծու լռությունը Նրա դատավճիռն է

Ինչո՞ւ է լռում Աստված: Այո՛, Աստված հաճախ է լռում, եւ մեզ համար Աստծու լռությունը ամենադժան դատավճիռն է:

Ես համոզված եմ, որ դժոխքը, ընդհանրապես, գոյություն ունի, բայց այն բոլորովին էլ այնպիսին չէ, ինչպիսին պատկերվում է նկարներում՝ դեռի կերպարանքով, որը, իբր քե՛ն, իռլիներ է խորովում կրակի մեջ եւ այլ դատարի բաներ: Ես դժիւք եմ համարում այն իրավիճակը, երբ Աստված այլաւ ոչինչ չունի մարդկանց ամենը: Այդ ժամանակ մարդիկ պիտի Աստծուն կանչեն, արթեն, ճշան, բայց նա այլաւ չի պատասխանի: Ռուս գրող Դոստոևսկին ասել է. «Դժոխքն այնպիսի մի տեղ է, որի վրա Աստված այլաւ ոչ մարդություն չի դարձնում», այսինքն, որտեղ մենք, իրոք, քված ենք Աստծուց: Այո՛, Աստծու լռությունը Նրա դատավճիռն է:

Այսպիսով, դժոխքն սկսվում է արդեն այս կյանքում, եթե Աստված լռում է:

Ես կուզեմայի այս քենային առնչվող մի պատմություն ինչե՛կ Աստվածաշնչից. շատ տարիներ առաջ գոյություն են ունեցել երկու քաղաքներ՝ Սոդոմ եւ Գոմոր: Երկուսն էլ հարուստ են եղել նրբագեղ կառույցներով եւ պատկանել են իմ ժամանակների զարգացած քաղաքների թվին: Հավանաբար, այնտեղ եղել են նաեւ իռլետրականներ՝ խոճակի ու ողորմելի արարածներ: Այդ երկու քաղաքներում էլ մարդիկ լուրջ չեն ընդունել Աստծուն: Գուցե հարսանքների կամ քաղաքների ժամանակ նրանք դիմել են Աստծուն, բայց, ընդհանրապես, նրանց հարկավոր չէր Աստված: Աստծու բոլոր պատվիրանները ոտնահարվում էին: Սոդոմ քաղաքում մի արքար մարդ էր ապրում, անունը՝ Դովտ: Նա հաճախ էր ասում, որ Աստծու հետ այդպես չի կարելի վարվել: «Չիտքե՛ք. Աստված չի ծաղրվում, որովհետեւ ինչ որ մարդ սերնդանում է, նույնը եւ կինն» (Գալ. 6:7-8): Իսկ մարդիկ Դովտի ասածը բանի տեղ չէին դնում: Նրանք ասում էին. «Այո, Դովտ, մի՛ կատակիր, դու իռլետրական չես, այնպես որ դատարի բաներ դուրս մի՛ տուր»: Եվ ահա, մի առավոտ, Աստված երկնքից ծծումբ է քսվում այդ երկու քաղաքների վրա (մենք նման բաներ տեսել ենք պատերազմի ժամանակ՝ այն տարբերությամբ, որ Աստված ինքնաբերական չի ունենում, քաղաքները): Ես կարող եմ պատկերացնել, քե՛ն ինչպես էին մարդիկ վազում իրենց նկուղները, որտեղ, պիտի որ, սաստիկ շոգ լինել, ինչպես վառարանում: Այնտեղ դժվար քե՛ն նրանք երկար դիմանալին: Հետո, երեւի, լսվե՛ն նոր քացականություններ. «Դու՛րս եկե՛ք», իսկ դրանք երկնքից կրակ ու ծծումբ է քսվում: Այսպիսով, անօգնական մարդիկ դուրս գալ չեն կարողանում, իսկ նկուղում խեղդվում են: Այդ մասին մեզ պատմում է Աստվածաշունչը, ու ես շատ լավ եմ պատկերացնում այդ խայտաբերտ մարդկանց ամբողջը: Նրանց մեջ մի քանի, նրբակիրք տիկին, Աստծուն համարելով քարեպիտա մի անճանակություն, անտարբեր է եղել Նրա նկատմամբ: Ահա եւ մի ավելի արարած, որը կարող էր գինին համետա ամենով՝ ասել Աստծու անունը: Սա էլ դեմ չէր Աստծուն, բայց միանգամայն անտարբեր էր Նրա նկատմամբ: Նկուղներում տարբեր տեսակի մարդիկ կլինե՛ն. փառա-

փոր, օրինակոր, ազնիվ, կրթված, ճշտապահ: Յուրաքանչյուրը մի մտք գաղտնիք կունենար՝ ինչպես այսօր ամեն մի մարդ: Նկողներում շողը ավելի է անտանելի դառնում, նրանք ուզում են դուրս գալ, բայց դրսում միայն կործանում է սպառվում, և սարսափը պատում է նրանց: Հանկարծ խոտում է մի մռայլ պարոն. «Ժողովիդ, բայց չէ՞ որ Դավաղ ճիշտ էր, Աստված, իրոք, գոյություն ունի»: Իսկ այն ջահել տիկինը ավելացնում է. «Դե, որենն մեզ միայն մի բան կօգնի՝ հայրկափոր է արդե՞լ»: Իսկ ո՞վ է կարողանում արդե՞լ...: Եվ ահա բարձրանում են ձեռքերը, որոնք մինչ այդ երբեք չէին բարձրացել (նման ձեռքերը բարձրացրած էին արթուն), ու սկսում են արդե՞լ. «Տե՛ր Աստված, գթա՛ մեզ, մեզք մեղանչել, արհամարհել ենք Քեզ, վերջապես լսի՛ր մեզ, չէ՞ որ Դու սիրող Աստված ես, գթա՛ մեզ, խղճա՛ մեզ, Տե՛ր Աստված»: Սակայն Աստված լռում է: Դարձյալ լսվում են կրակի ճրճոթոցն ու մարդկանց վայնասունը: Այն ժանանակ բարձրացրած ձեռքերը նորից իջնում են, ու սեղմվում են բռնեցնելով. «Աստված, ինչո՞ւ ես լռում»: Դարձյալ ոչ մի պատասխան: Հիմա նրանք կարծես թե կհշտանալեն՝ միմեկույնն էր, Աստված չէր պատասխանում: Գոյություն ունի մի սահման, որը չի կարող անցնել ոչ մի մարդ, ոչ մի ժողովորդ, ոչ մի քաղաք: Դա կենդանի Աստծու անուարերությունն սահմանն է, և այդ սահմանից դուրս՝ Աստված այլևս չի լռում ու չի պատասխանում: Սահմանի սյուս կողմից մարդիկ կարող են թե՛ արթել, թե՛ կշտանալ, միմեկույնն է, Աստված այլևս չի պատասխանում: Դուք հասկանո՞ւմ եք, որ Աստծու այդ լռությունը Սողոմի և Գոմորի համար ամենասահափոր դատավճիռն է եղել: Աստվածաշնչում գրված է.

«Ես կանչում էի, բայց դուք չէիք լսում» (Առ. 1.24):

Ո՞վ մարդ, ինչո՞ւ ես լռում, երբ Աստված կանչում է քեզ:

Այսպես մենք համոզվում ենք, որ Աստծու լռությունը մեզ համար նշանակում է դատավճիռ:

3. Մեծ հեռավորությունը բուլացնում է լսողությունը

Եթե տեսնում ենք, որ Աստված լռում է, որենն, ամենայն հավանականությամբ, մենք չափազանց շատ ենք հեռացել Նրանից:

Վերջերս մի երիտասարդ ինձ առաջ. «Պատվելի, անընդհատ Աստծու մապին խոսելով՝ Դուք ինձ նյարդայնացնում եք: Մեր հանդիպումներին պատմում եք մեկի մասին, ում ես ոչ տեսնում եմ, ոչ լսում: Ասացե՛ք, ինչպե՞ս է Աստված խոսում: Ես նրան պատասխանեցի. «Երիտասարդ, գիտե՞ք անառակ որդու պատմությունը»: «Դե, միտավորապես», - պատասխանեց նա: Ես շարունակեցի. «Նշանակում է՝ Դուք ոչինչ էլ չգիտեք: Ես ձեզ կպատմեմ այդ պատմությունը, որը Ինքը՝ Հիստան է պատմել: Մի հարուստ մարդ երկու որդի ունեւ: Նրանցից մեկը մի քիչ թեթևամիտ էր: Հայրական տանը նա մեղվում է՝ չի ուզում այլևս հին կյանքով ապրել ու մի գեղեցիկ օր դիմում է հորը. «Տո՛ւր ինձ իմ հասանելիք ժառանգությունը, ես գնում եմ աշխարհ տեսնելու»: Հայրը տալիս է նրա ուզածը, և որդին, բողբոջով հայրական տունը, հեռանում է: Հետո կարյուն ենք. «Նա այնտեղ վատնեց իր ունեցվածքը, որովհետև անառակ կյանքով էր ապրում»: Դուք դա, ինքսի՛ն, պատկերացնում եք: Մեծ քաղաքներում, ընդհանրապես, փողը արագ է վերջանում: Հախառակի պես՝ այդ քաղաքում սով ու գործազրկություն է սկսվում: Անեղանդությունը նրան ստիպում է խղարածությամբ գբաղվել: Իսրայելում խղզերը համարվում էին պիղծ կենդանիներ, և խղարակացու համար դա մի անպատկաբեր ու անվայել գբաղծումը էր: Բայց քանի որ սով էր, նա պատրաստ էր ոտել նույնիսկ խղզերի կերակուրը, թեպետ նրան նույնիսկ դա չէին տալիս: Հոր ձայնը այստեղ այլևս չէր լսվում, որովհետև հայրը քակված հեռու էր: Այժմ թույլ տվեք որոշ մանրամասներ ավելացնել այս պատմությանը, թեպետ Աստվածաշունչը այդ մասին ոչինչ չի ասում:

Պատկերացնենք, թե անառակ որդին նստած է խղզերի մոտ: Նրան տանջում է սովը, և նա մեղադրում է հորը. «Ինչպե՞ս է նա թույլ տալիս, որ ես այսպես սովից տանջվեմ»: Հենց այսպես են նա տեսնում այսօրվա մարդուն՝ նա արհամարհել, քել է Աստծուն, բայց երբ տեղը մեղանում է, արհադակում է. «Ինչպե՞ս է Աստված թույլ տալիս այս բոլորը: Ինչո՞ւ է Նա լռում»: Անառակ որդու կյանքում լինում է մի օր, երբ նա խեղճի է գալիս ու ասում. «Քանի՞ վարձու աշխատողներ կան իմ հոր տանը, որ առատ հաց ունեն, իսկ ես այստեղ սովանա եմ լինում: Վեր կենան, գնան իմ հոր մոտ ևւ ասեմ.

«Հա՛յր, մեղանչեցի երկնքի ու քո առաջ»։ Նա տուն է վերադառնում։ Դեռ հեռվից հայրը տեսնում է որդուն ու ընդառաջ վազում։ Անառապ որդին առում է. «Հա՛յր, ես մեղանչեցի երկնքի ու քո առաջ»։ Հայրը նրան գրկում է, համբուրում ու ծառաներին պատվիրում. «Նոր պատմածան հացքի՛ք որդուս, մատանին դե՛ք մատը եւ նոր կոշիկներ տվե՛ք»։ Հիմա արդեն որդին լսում է հոր ձայնը։ «Եթե Դուք չեք լսում Աստծու ձայնը, պիտի մոռենաք եւ դիմեք Նրան», -վերջում ասացի այդ երիտասարդին (Կարդա՛ Դուկ. 15-րդ գլուխը)։

Մարդիկ կարող են Աստծուց շատ հեռու գտնվել, մոյճիսկ մինչեւ խոզերի ավտոռը՝ ինչպես անառապ որդին էր։ Առաջին համաշխարհային պատերազմի ժամանակ եւս միշտ մտածում էի, որ հայրկապոր է դիմել Հայր Աստծուն։ Ինձ դեռ չի համոզվել մեկը, որ չիասկանա, թե իրեն անհրաժեշտ է դիմել Աստծուն։ Ինքնավստահ մի կին բացատրում էր, թե իր մոտ ամեն ինչ կարգին է, սակայն երբ սկսեցի հետը գրոցել, մա խոստովանեց. «Այո, իրականում, ինձ հարկավոր է դիմել Աստծուն, ես իմ կյանքում շատ եմ մեղանչել, եւ սիրտս աստիճանաբար քարացել է»։ Յուրաքանչյուրս գիտեմք, որ մեզ անհրաժեշտ է դիմել Աստծուն, սակայն ինչու՞ ենք հապարում, ինչու՞ չենք դիմում։ Դիմե՛ք, եւ դուք նույնպես կսնեք Աստծու ձայնը։

Ես անցնում եմ հաջորդ հարցին. «Ինչու՞ է Աստված լռում»։

4. Մենք պետք լսենք Աստծու եզրագիսկիչ խոսքը

Դուք դեռ ի վիճակի՞ եք լսել Թե՞ ես ձանձրացրի ձեզ։ Եթե ձանձրանում եք, դա ոչ թե Ավետարանից է, այլ՝ ինձանից։ Հոգեւորականները կարող են Ավետարանը ձանձրալի դարձնել, նրանք ընդունակ են դրան։ Դե՛, որ այդպես է, որեւն, Ավետարանը առանց մեզ կարդացեք։ Հավատացե՛ք ինձ, Ավետարանը հոգիներ է գրավում։

Այն, ինչը ես իմնս պատրաստվում եմ պատմել ձեզ, շատ կարեւոր է։ Եթե զգում եք, որ Աստված լռում է, որեւն, պետք է լսեք Աստծու եզրագիսկիչ խոսքը։ Ես ուզում եմ մի նախադասություն մեջբերել Աստվածաշնչի «Թուրք երբս-յեցիներին» գրքից, որը կարող եմ կրկնել նորից ու նորից։

Այնուե, առաջին գլխում, գրված է. «Աստված բազմապիսի ձեւերով ու այլապան օրինակներով նախապես խոսեց մեր հայրերի հետ մարգարեների միջոցով (Մոիսեսի եւ Երեմիայի) այս վերջին օրերին մեզ հետ խոսեց Իր Որդու միջոցով» (Եբր. 1.1)։ Դուք գիտե՞ք, թե ով է այդ Աստծու Որդին։ Դա Հիսուս Քրիստոսն է։

Հիսուս Քրիստոս...։ Ես նորից վերադարձա իմ սիրելի քեմային։ Երբ խոսում եմ Հիսուսի քեմայով, սիրտս սկսում է ավելի արագ աշխատել։ Հիսուսը դարձել է Աստծու խոսքի մարմնավորումը, ինչպես Աստվածաշունչն է ատում. «Եվ բանը մարմին եղավ ու բնակվեց մեր մեջ» (Հովհ. 1.14)։ Հավանո՞ւ եք, եթե մենք մի խոսք ենք ատում, այն գոյրշիվանում ու անհետանում է, իսկ Աստված Իր խոսքը մարմին է դարձնում Հիսուսի մեջ։ Հիսուսը համարվում է Աստծու եզրագիսկիչ խոսքը։ Ծանո՞թ է ձեզ այս արտահայտությունը. «Իմ վերջին խոսքը»։ Պատկերացրեք՝ թե ես ձեզ մի կրվ եմ ծախում։ Զվախեմաք, ես այդպիսի բան չեմ անի, նույնիսկ գաղափար չունեմ կոկերի վաճառքի մասին։ Բայց, ասեմք թե, վաճառում եմ, գինն է՛լ՝ հազար մարկ, ու դուք ինձ ատում եք՝ երեք հարյուր մարկից ավելի չեմ կարող վճարել։ Ես սկսում եմ բացատրել, որ իրականում այս կովը արժե հազար երկու հարյուր մարկ։ Այդ ժամանակ դուք ինձ առաջարկում եք չորս հարյուր մարկ։ Ես համառում եմ՝ պնդելով, որ ես պիտի ստանամ գոնե հազար հարյուր մարկ։ Մենք սակարկում ենք այնքան, մինչեւ ես ատում եմ իմ վերջին խոսքը՝ ուր հարյուր մարկ եւ վերջ։ Եթե ես իմ խոսքի տերն եմ, այլեւս չեմ գիշում՝ ուր հարյուր մարկ եւ վերջ։

Հիսուսը համարվում է Աստծու վերջին խոսքը։ Եթե դուք Նրան չընդունեք, ապա Աստված այլեւս ոչինչ չունի ձեզ ամեյու, հասկանո՞ւ եք։ Եթե մարդիկ մտահոգվում են, թե ինչու՞ Աստված իրենց հետ չի խոսում, ինչու՞ է լռում, ապա այդ մարդկանց ես պետք է ասեմ՝ Աստված ձեզ ամեյու այլեւս ոչինչ չունի, քանի որ դուք Նրա վերջին խոսքը չեք ուզում ընդունել։ Եթե դուք Հիսուսին չընդունեք, ապա ոչ մի բանի չեք հասնի։ Ես հաճախ հանդիպում եմ մարդկանց, ովքեր ինձ ատում են. «Ես հավատում եմ Աստծուն»։ Իսկ Հիսուսը։ Լսե՛ք, Հիսուսը մեզ ուղղված Աստծու վերջին՝ մարմնավորված խոսքն է։ Ես սա մի քիչ հետո ձեզ կբա-

ցատրեմ, բայց հիմա ուզում եմ Հիսուսի մասին պատմել (ես այսպիսի հաճույքով ուրիշ ոչ մի բան չեմ անում): Ահա Հիսուսի մոտ մարդիկ են հավաքվել, ու Տերը Աստծու խոսքն է քարոզում նրանց: Համկարծ բազմության վերջից անհամ-վիստ խոսակցություններ են լսվում: Հիսուսը մի պահ դարս-րեցնում է քարոզը ու հարցնում. «Ի՞նչ է պատահել»: Նրան ասում են, թե մի բոլոր մարդ մոտենում է բազմությանը: Գի-տե՞ք, թե ինչ է բոլորությունը: Դա սարսափելի մի բան է՝ մարդը ողջ-ողջ սկսում է փսիել, նեխել: Փստում են ականջնե-րը, ընթրը, շրթույքները, ամբողջ մարմինը: Դա մի վարակիչ հիվանդություն է, որը տարածվում է նույնիսկ շնչառության միջոցով: Այդ պատճառով էլ բոլորումները պիտի մարդկան-ցից հեռու ապրեին, ասեմք՝ անապատում: Նրանք իրավունք չունեին մարդկանց մոտենալու: Եվ հանկարծ մի այդպիսի բոլորտ հայտնվում է ամբողջի կողքին: Նա լսել էր Հիսուսի մասին ու հիմա ուզում էր տեսնել Նրան: Ժողովուրդը սպառ-նում է քարենոթ, սակայն նա համառորեն առաջ է գալիս: Կարծես հիմա ես տեսնում եմ այդ պահը. զայրացած մար-դիկ հեռու-հեռ են քաշվում, իսկ բոլորող մոտենում է Հիսուսին: Ո՛չ, նա չի կանգնում, այլ ընկնում է Հիսուսի ոտքերի առաջ՝ փռու մեջ ու, աչքերը արցունքներով լցված, դիմում է Փրկչին: «Հիսուս, իմ կյանքը կորսված է, բայց եթե Դու կա-մենաս, կարող ես մաքրել ինձ, գթա՛, օգնի՛ր ինձ»: Գիտե՞ք, Աստծու Որդին՝ Փրկիչը, անպայման պիտի հանդիպեր այդ մարդուն, ում կյանքը կորսված էր: Այդպես էլ պիտի լիներ: Մենք մեր դժբախտությունները պիտի բերենք, դենք Հիսու-սի առաջ: Ախ, որքան կցանկանայի, որ դուք հրաժարվեիր այն ամենից, ինչը «կրոնական» է կոչվում, եւ ձեր դժբախ-տության հետ գալիք Հիսուսի մոտ:

Եվ ահա բոլորող պատկած է Հիսուսի առաջ. «Եթե Դու կամենաս, կմաքրես ինձ»: Այստեղ մի արտատալիտ բան է կատարվում, ինչը ես տեսնում եմ լուսավոր ու պայծառ գույներով: Թվում է՝ Հիսուսը պիտի մի քայլ ետ գնար բող-տից ու ասեր. «Լավ, վե՛ր կաց, մաքրվի՛ր»: Բայց Նա այդ-պես չի անում: Հիսուսը ընդառաջ է գնում ու ձեռքերը դնում բոլորտի գլխին: Մարդիկ սարսափից բացականշում են. «Բոլորտին չի կարելի դիպչել»: Աստվածաշունչն ասում է. «Հիսուսը Իր ձեռքը երկարեց, դիպցրեց նրան ու ասաց. «Կամենում եմ, մաքրվի՛ր (Մատթ. 8:3)»: Ոչինչ նողկալի չէ

Հիսուսի համար. Նա Իր ձեռքը բոլորտի գլխին է դնում: Եթե ես մի ուրիշ վկայեմ Բոլշ լինեի (ասեմք՝ նկարիչ), այդ պա-ռը այսպես կպատկերեի. բոլորող՝ կիսով չափ փռած դեմ-քով եւ Հիսուսի ձեռքը՝ նրա գլխին դրած: Այդպիսին է Հիսուսը՝ ժամանակի իրաշքը:

Եթե հիմա ձեր մեջ կա մեկը, որից բոլորը օտարանում են, ապա Հիսուսը Իր ձեռքը դնում է նրա գլխին ու ասում. «Ես գնեմ եմ քեզ, դու Իմն ես»: Եթե կա այստեղ որեւէ մեկը, որին տանջում է բոլորտի մեղքը, Հիսուսը ձեռքը դնում է նրա վրա ու ասում. «Մաքրվի՛ր»:

Աստվածային լուսկատար Սերը Հիսուսի օգնությամբ իջնում է մեր դժբախտության, մեր մեղքերի, մեր անմաքու-րյան, մեր հիվանդության վրա: Հիսուսը համարվում է Աստ-ծու խոսքի մարմնացումը, եւ այսքանից հետո էլ մարդիկ դեռ ասում են. «Ինչո՞ւ է Աստված բռն»: Մի՞թե Աստված պարզ եւ հստակ չի խոսում մեզ հետ: Մի՞թե դա Աստծու խոսքը չէ:

Եվ ահա մի օր էլ այդ Հիսուսին դնում են խաչի վրա ու ոտ-քերը եւ ձեռքերը մեխում խաչափայտին: Հռոմեական զին-վորները մարդկանց մի կողմ են հրում: Եկեք մի պահ պատ-կերացնենք, թե մեզ էլ ենք ներկա այդ արարողությանը: Նայի՛ր Նրան՝ Գողգոթայի Տառապանք: Նայի՛ր ծաղր ու ծանակով Նրա գլխին դրված փշեպատկին, որտեղից աղբյուր է հոսում: Մի հայացք ձգի՛ր Նրա վրա: Հայրցու՛ր Նրան. «Ին-չո՞ւ ես այստեղ կախված»: Եվ Նա քեզ կպատասխանի. «Կամ դու պիտի դժոխքում այս պատիժը կրեիր, կամ էլ Նա այստեղ կզնալիս քո մեղքերի վարձը, որովհետեւ դու մեղան-չել ես Աստծու առաջ: Այսօրվանից հավատա՛ Ինձ»:

Դեռ երիտասարդ հասակում՝ ես գիտակցեցի, որ Աստ-ծու Գառը, Որը Իր վրա վերցրեց ամբողջ աշխարհի մեղքը (այդ բիւմ՝ նաեւ իմ), ներեց ինձ եւ հաշտեցրեց Հայր Աստ-ծու հետ: Իմ փոխարեն խաչվեցի՛ր՝ Նա վճարեց մեղքերիս վարձքը: Այն ժամանակ ես իմ սիրտը խաչի մոտ բերեցի ու ասացի. «Էլ ու՞մ կարող եմ ես ինձ վստահել, իմ Իշխան, եթե, խաչի վրա արդունաբանվելով, Դու՛ր փրկեցիր ինձ: Ահա քո գոհաճության եմ բերում իմ անձը, այդուհի, մար-մինը, սիրտը ու ինքիս»:

Հիսուսին դնում են ծալքի մեջ փորված մի գերեզմանում: Գրողները՝ մի մեծ քար են բերում ու, որպես կափարիչ,

դնում մուտքի առաջ: Որպես պահապաններ՝ հռոմեական զինվորները երեք օր պետք է հսկեին Հիտուսի գերեզմանը: Մակայն երրորդ օրը, վաղ առավոտյան, գերեզմանի շրջակայքը այցելեա է լուսավորվում, կարծես մոտակայքում ատոմային ռումբ էր պայթել. այնպիսի կուրացնող մի լույս, որ զինվորները (որոնք անրական անվտանգության մասին: Ես ձեզ հեքիաք չեմ պատմում: Ես պատմում եմ այդ մասին, որպիսեստի ստույգ գիտեմ, որ Հիտուսը հարություն է առել մեռելներից: Այն Հիտուսը, Որը մեռավ ձեզ համար, հիմա ողջ է: Չկա մի մարդ, ում համար Հիտուսը Իդ կյանքը տված չլիներ: Հիտուսը ողջ է: Լինելով Աստծու Խոսքը՝ Նա կանչում է ձեզ: Կընդունե՞ք Նրան: Մա է ձեր կյանքի հիմնական հարցը:

Ինչո՞ւ է Աստված լռում: Աստված չի լռում: Նա խոսում է: Նրա Խոսքը Հիտուսն է, իսկ դա նշանակում է սեր, շնորհ, գթություն: Իսկ կյանքի ընթացքում ես սարսափելի օրեր եմ վերապրել մացիստական բանտում եւ ռեպրեսիոնարությունների ժամանակ: Հիշում եմ դրանցից ամենաապրտափելին: Չար-հորամբի ճիշդ խոսքի էր կոկորդոս, երբ ռեպրեսիոնարության ժամանակ ինձ բազի դուրս բերին: Իսկ կողքին դարաված էին մոտ ութսուն դիակներ, որոնք դուրս էին բերել ռեպրեսիոնարությանից: Նման տեսարաններ ես տեսել էի թե՛ առաջին, թե՛ երկրորդ համաշխարհային պատերազմներում, բայց այս մեկը ամենաապրտափելին էր, որպիսեստի գոհվածները ոչ թե զինվորներ էին, այլ երեխաներ, կանայք եւ ծերեր: Երեխաներ, որոնք երկարատև պատերազմի պատճառով քաղցից նիհարել էին ու մաշվել: Ի՞նչ ընդհանուր բան ունեին երեխաները այդ խեղացնող պատերազմի հետ: Կանգնած բազմաբանակ դիակների կողքին, սարսափին դեմ-դեմաց, սիրտս բացականում էր. «Օ՛, Աստված իմ, որտե՞ր ես Դու, Ինչո՞ւ ես լռում»: Ու հանկարծ միտքս է գալիս Աստվածաշնչի այս հատվածը. «Աստված այնպես սիրեց աշխարհը, որ մի՞նչեւ իսկ Իդ միածին Որդուն տվեց...»: Գուցե Աստված տեսներով իմ հուսալատող վիճակը՝ Ինքն էր այդ քառերոմ ինձ ողորկել...: Ու հանկարծ այդ պահին իմ առջեւ Գողգոթայի խաչը կանգնեց, որի վրա Աստծու Որդին մեզ համար Իդ արյունն է բափել: Ես Աստծուն չեմ հավանում. ինչո՞ւ է նման բաներ թույլ տալիս: Հիտուսի խաչը մեր հան-

դեպ տածած մեծ սիրտ ազդանշանն է, հուշարձանը: Պորոս Առաքյալն ասում է. «Նա, որ իր Որդուն իսկ չխնայեց, այլ մեր բոլորի համար մահվան մատմեց նրան, էլ ինչպե՞ս մեզ չի շնորհելու ամենայն ինչ նրա հետ մեկտեղ» (Հռոմ. 8:32): Եվ շատ էլ ճիշտ է ասում: Երբ ես Հիտուսի խաչի մոտ Աստծու հետ խաղաղություն եմ գտնում, այնուհարցեք չեմ ունեւում: Երբ իմ երեխաները դեռ փոքր էին ու չէին հասկանում, թե ինչ եմ անում, վստահում էին ինձ. «Հայրիկն ինչ էլ անում է, ճիշտ է անում»: Երբ ես Հիտուսի խաչի մոտ Աստծու հետ խաղաղություն եմ գտնում, դառնում եմ Աստծու երեխան ու վստահում եմ Երկնային Հորը, քանի որ Նա ամեն ինչ ճիշտ է անում, եւ ինձ մոտ այնուհարցեք չեմ առաջանում: Կարենողն այն է, որ մեկը ընդունում եմք Աստծու եզրափակիչ Խոսքը՝ Հիտուսին:

Դուք դեռ լսո՞ւմ եք: Ես շատ կարենող բան պիտի հայտնեմ ձեզ:

5. Աստծու լուրջությունը կարող է կանչի վերածվել

Կարելի է ժամերով վիճաբանել այն մասին, թե ինչո՞ւ է Աստված թույլ տալիս այս կամ այն դժբախտությունը: Իսկ երբ հարցը անմիջապես քեզ է վերաբերվում, ձեռք է բերում առավել սուր եւ արդիական հնչողություն. այդպես չէ՞: Իսկ կյանքի խափար ու սարսափելի օրերին ես միշտ Հիտուսի խաչի մոտ եմ հանգիստ գտել:

Վերջերս մի ջրահեղ աղջիկ, բոլորովին հուսահատած, ինձ ասաց. «Ես այլևս չեմ կարող ապրել»: Չգիտեմ, թե որք ինչ վիճակում եք հիմա, բայց եթե ձեր կյանքում մթություն է տիրում, ապա կասեմ, թե ինչո՞ւ: Բանն այն է, որ դուք հարցնում եք. «Ինչո՞ւ, ինչո՞ւ, ինչո՞ւ»: Միմյեքեռ հարկավոր է հարցնել. «Ինչի՞ համար»:

Մի քանի տասնյակ տարիներ առաջ ես մի հանքագործային մարզի հոգևոր հովիվն էի: Այնտեղ զարհուրելի դեպքեր էին տեղի ունենում: Մի անգամ լսեցի, որ մի հանքագործի հետ դժբախտ դեպք է պատահել. մարդն ընկել էր մեջքի վրա, ու մարմնի ստորին վերջույթները կաթվածահարվել էին: Նա հույսը կտրել էր, թե երբեւէ կառույցանա: Դա սարսափելի է:

Ես որոշեցի այցելել նրան: Դա իմ գործի բեղունիք ունեցած ամենասարսափելի այցելությունն էր: Նրա սեմյակը լիքն էր իր համբավոր ընկերներով: Մեղանի վրա շարված էին օրոշ 22 եղ: Տոժածը նստել էր քառանկի սայլակի վրա: Երբ ես մերս մտա, տանեցիները արձուկ քարձրացրին. «Դու, սեմ կեռնե՛ի, մերս չմո՛նս: Ու՞ր էր քո Աստվածը, երբ քարը իմ մեջքին ընկավ: Ինչո՞ւ է Աստված լռում»: Հետո հետևեցին հայկությանցները: Իսկական դժոխք: Ես չկարողացա մի խոսք ասել ու դուրս եկա: Ես մի քանի համբավոր ընկերներ ունեի: Հաջորդ երեկոյան նրանց պատմեցի իմ այցելության մասին:

Մի շաբաթ անց, երբ պատրաստվում էի սկսել իմ գրույցը ավելի մեղ մի շրջանակում, հանկարծ դուռը շրխկալով բացվեց ու մերս մտավ տոժածը՝ քառանկի սայլակին նստած: Ես նույնիսկ չգիտեմ՝ շատ էի՞ն, արդյոք, նրան համոզել թե՞ ոչ: Ահա նա նստած է իմ առջև:

Իմ գրույցը ես սկսեցի այսպես. «Աստված այնպես սիրեց աշխարհը...». իմացեք, որ Նա աշխարհը սիրեց ոչ թե նրա համար, որ մենք այստեղ լավ ապրենք, այլ սիրեց այնքան, որ «...մինչև իսկ Իր միածին Որդուն տվեց...»: Ես խոսում էի Հիսուսի՝ Աստծու եզրագիսկիչ խոսքի մասին. «...որպեսզի ով Նրան հավատում է, չկորչի...»: Այդ մարդը առաջին անգամ էր լսում Հիսուսի մասին, ու նրա իռլանդական լուսավորիչը: Կարճ ատած՝ երեք անվաճ ընթացքում նա դարձավ Հիսուսի սեփականությունը: Ես նույնիսկ դժվարանում եմ նկարագրել, թե ինչպես ամեն քան նորոգվեց այդ մարդու մեջ: Նրա բնակարանում, դռներից առաջ միայն հայկությանցներ էին լսվում, հինա Հիսուսի գովքն էին երգում: Հին ընկերները վերացել էին, այցելում էին նորերը, իսկ օրոշ 22 երի փոխարեն սեղանին դրված էր Աստվածաշունչը: Նա մի շատ գեղեցիկ անուն ուներ՝ Ամգել: Հուսով եմ՝ չի մեղանա, որ ես այստեղ մշտն եմ իր անունը. հինա նա արդեն հափտեմականության մեջ է: Հիշում եմ մի օր ես նրան հարցրի. «Ամգել, ինչպե՞ս են գործերդ»: Նա պատասխանեց. «Այն օրվանից, երբ իմ կյանքը Հիսուսին է պատկանում, ես մեղքերս մերված եմ, ես դարձա Աստծու երեխան: Հինա իմ տանը, կարծես, ամեն օր Քրիստոսի Սուրբ Ծննդյան նախօրյակ լինի»: Նրա պատասխանը ինձ շատ դուր եկավ, բայց ես սրտի մորմոքով եմ հիշում

մեր գրույցի, հատկապես, այն հատվածը, երբ նա առաջ. «Բո՛ւշ, ես գտն եմ, որ շուտով պիտի մեռնեմ»: Մենք միմյանց արդեն եզակի դեմքով էինք դիմում, որպիսեսու մտերիմ ընկերներ էինք դարձել: Նա շարունակեց. «Ես դարպասավ մերս կյանքում ու կիսյունվեմ Աստծու առաջ: Ինձ համար պարզ է, որ մահը դեռ ամեն ինչի վերջը չէ: Երբ հալերծության մեջ կանգնեմ Աստծու առաջին առաջ, պիտի ծնվի իջնեմ ու ճորիակարություն հայտնեմ Նրան, որ դժբախտ պատահարի արդյունքում մեջքս ջարդվել է»: «Ամգել, վախեցած ընդհատեցի ես, - այդ ինչե՞ր ես խոսում»: Նա պատասխանեց. «Ես գիտեմ՝ ինչ եմ ասում: Եթե ինձ հետ այդ դեպքը չպատահեր, ես եթե Աստված ինձ անաստվածային ճանապարհին բողներ, ապա պիտի գնայի ողիղ դժոխք՝ դեպի հալիտեմական կործանում: Սակայն Աստված Իր մեծ սիրով իմ կյանքը մտավ ու մեջքս ջարդեց, որպեսզի կարողանամ գտնել Իր Որդուն՝ Հիսուսին, Ուն միջոցով ես դարձա Աստծու երջանիկ զավակը: Դրա համար երախտապարտ եմ Աստծուն»: Հետո նա արտասանեց ինչորթության մեջ դաշված այս բառերը. «Ավելի լավ է լինել կաթվածահար ու պատկանել Հիսուսին, դառնալ Նրա երեխան, քան գույց առողջ ոտքերով վազել դեպի դժոխք»: Ես նրան ասացի. «Թանկագին Ամգել, Տեր Աստվածը քեզ մեծ դժվարությունների առաջ կանգնեցրեց: Սկզբում դու համառում էիր՝ ասելով, «Ու՞ր է Աստված: Ինչո՞ւ է լռում: Իսկ հինա հասկացար, որ Նա ուզում էր քեզ Հիսուսի մոտ բերել, որպեսզի Հիսուսն էլ քեզ տաներ Իր Հոր մոտ»: Հինա դուք տեսնո՞ւմ եք: Մենք պետք է հարցնենք ոչ թե «ինչո՞ւ», այլ՝ «ինչի՞ համար»: Ուզում եմ ասել, որ ես հավատում եմ. մեր կյանքի բոլոր դժվարությունները կան, որպեսզի Աստված Հիսուսի միջոցով կարողանա Իր մոտ ձգել մեզ: Ես շատ եմ սիրում այս երգը. «Օ, Հա՛յր, Դու ինձ Որդու մոտ ձգիր, որպեսզի Քո Որդին ինձ ձգի Քեզ մոտ: Եվ Հոգին բնակեցրո՛ւ սրտումս, որպեսզի Աստծու խաղաղությունը իմ մեջ տիրի: Եվ ես սրտիս մեջ ողբախոսյա՛մք սարմուս կերպեն Քեզ»: Ես շատ կուզեի, որ դուք էլ երգեք այս երգը ու ինձ հետ միասին արդեք:

ՄԻՐԵԼՈՒ ՄԵՐ ԻՐԱՎՈՒՆՔԸ

Այս թեման այսպես եմ ձեռակերպում. «Կարո՞ղ է, արդ-յոք, սերը մեղք համարվել»։ Այստեղ խոսքս մարմնային սիրո մասին է, այսինքն, այն սիրո, որը ձգում է բոլորիս ամիստիք։ Թույլ տվեք ինձ այստեղ եւս ամբողջաբանալ տայն թեմային՝ այն վերնագրերով այսպես. «Սիրելու մեր իրա-վունքը»։ Այս առիթով շատ կարեւոր գրույց պիտի մեղիա-յացնեմ ձեզ։

1. Մտկալի աղետ

Հայտնի է, որ անցած ժամանակներում մարդը երբեք այնքան միայնակ չի եղել, որքան այսօր։ Սա բավական ուշ-ագրավ իրողություն է։ Միաժամանակ, աշխարհը երբեք այնքան մարդաշատ չի եղել, որքան հիմա։ Փաստորեն, այս-քան մոտ ապրելով հանդերձ՝ մենք դարձյալ միայնակ ենք։

Մի տասնվեցամյա պատանի մի օր ինձ ասաց. «Ես ոչ ոք չունեմ»։ Ես առարկեցի. «Հիմարություններ դուրս մի՛ տուր, չէ՞ որ դու հայր ունես»։ «Ա՛խ, այդ ծերուկը,- պատահականեց նա,- ճաշից հետո, ժամը հինգին մոտ տուն է գալիս, մի քիչ վիճարանում, ուտում եւ նորից դուրս գնում»։ «Իսկ մա՞րդ»։ «Նա էլ այնքան հոգս ունի, որ ինձ համար ժամանակ չի գտնում»։ «Իսկ աշխատանքային ընկերո՞ւ՞րդ»։ «Նրանք միայն կոլեգաներ են, ես չունեմ այնպիսի մեկը, որի մոտ կս-րողանայի սիրտս թեթեւացնել»։ Դա ինձ ասում է տասնվե-ցամյա պատանին։ Բայց մեռակության այսպիսի զգաց-րություն ունենում են նաեւ մեծերը։ Երբեմն կանայք, ապրե-լով ամուսինների կողքին, կատարյալ միայնակ են գտնո՜ւմ կամ՝ ընհակառակը։ Ամուսինը չգիտի, թե ինչ է խուզում իր կնոջը, կամ կինը զարդապար չունի, թե ինչ պահանջներ ունի ամուսինը։ Եվ սա կոչվում է ամուսնություն։ Իրականում, մենք բոլորս էլ միայնակ ենք։

Երբ մեր օրերի փիլիսոփայաները խոսում են ժամանակա-կից մարդու մեռակության մասին, ունկնդիրների թիվը լո-ւ-

պե առ լույս ավելանում է։ Միայնակությունից մարդ պար-զապես ուզում է գոռալ, իսկ դրանից ազատվելու ջանքերը, իրմնակա՞նում, գալիս ու նույնանում են սեռական ցանկու-թյան հետ։ Այդժամ քանդվում են բոլոր պատմեշները։ Տասնհինգամյա պատանին մեռակությունից ազատվելու համար ընկերոհի է փնտրում։ Ամուսինը, որն ապրում է չսիրած կնոջ հետ, գնում է քարտուրարի մոտ, որպեսզի ազատվի մեռակությունից։ Երիտասարդ ուսանողը հագա-րափոր ռասնողների մեջ իրեն միայնակ զգալով՝ գտնում ու միանում է իր սեւս միայնակ մի ռասնողի։ Մեռակու-թյունից ազատվելու ձգտումը միանում է կյանքի անհագը-րելի բնագրին՝ սեռական հակմանը։ Ստացվում, որ մենք այ-սօր ապրում ենք չափազանց անբարոյական միջավայ-րում։ Այն փաստը, որ մարդիկ մեռակությունից ազատվելու ելքը գտնում են անբարոյականության մեջ, շատ հաճախ մեզ ի ցույց են դնում կրճատեփայտներն ու գողները, որոնք ձգտում են այդ գործերով մեծ եկամուտներ ստանալ։ Նրանց նշանաբանը մեկն է. «Ոչ մի կինոնկար եւ ոչ մի գիրք՝ առանց սեռական գործողությունների»։ Նման սյու-ժեներում շատ հաճախ ենք հանդիպում սիրատաժության, սիրախաղերի ու համբույրների։

Մի քանի ամիս ինձ ասաց. «Պատվելի, նոր սերունդը, ի տարբերություն մեր նախնայորեի, բոլորովին այլ կերպ է պատկերացնում ժամանակակից կյանքը։ Մենք նոր քա-րոյականություն եւ նոր էթիկա ունենք»։ Եթե ես այդ պահին գլխիս գլխարկ ունենայի, կիսանձի ու կտանի՝ հարգանք-ներս։ Բայց քանի որ տարիներ շարունակ մեծ քաղաքնե-րում քարոզչություն անելով մարդկանց հետ շփվելու հա-րուստ փորձ ունեմ, ավելս ճռուժախտանքներն չեմ հափա-տում։ Մեփական փորձից գիտեմ, որ այդ փքված փիճակը միայն դիմակ է, որի ետևում անասանան դժբախտությունն է քաջնկում, այսինքն, երիտասարդներն ու արջիկները սի-սելով անբարոյական կյանքը՝ այնուս ուղղվել չեն կարողա-նում։ Եթե նույնիսկ ամուսիններից մեկը շերտիւմ է ճիշտ ճա-նապարհից, արդեն դժվար է լինում ետ վերադառնալը, ուս-տի, այդպիսի ընտանիքը քայքայվում է։ Անասանան մի աղետ է դա, եւ այդ աղետի մասին բոլորս գիտենք։ Ես չեմ պատմում ինչ-որ այլ ժողովրդի մասին, եւ խոսում եմ մեր մասին։

Մի քանի տարի առաջ մի փոքր քաղաքում՝ Լիպեդլանդում, այդ թեմայով դասախոսություն կարդացի երիտասարդության համալսարանում: Երբ դաիվեմ մտա, այնպիսի տպավորություն ստացա, կարծես դժոխք մտած լինեի: Աղբիկ-տղա միայն ծխում էին դաիվեմ: Տղաներից մի քանիսը մոյ-միսկ օդու 22-եր հանգեցին իրենց գրպաններից...: Մի քանի աղբիկներ մտալ էին տղաների ծնկներից: «Այ քեզ իրավիճակ», մտածեցի ես ես սկսեցի այսպես. «Մեռական հարս-բերությունների ողորտում դրությունը սարսափելի է»: Այդ պահին, ասես, վարագույրները ետ քաշվեցին: Հրմա էլ, կարծես, տեսնում եմ այն տղային, որը մի կողմ է հղում ըմ-կերտում: Խոքս, հիմնականում, նրան էր վերաբերվում: «Հի՛մն ող սկզբում բոլորն էլ ողբախանում, հրճվում էին, ի՞նչ պատահեց»: Պատահեց այն, ինչին ձգտում էի. իմ խոքե-րով ես սրբակեցի նրանց. «Մեռական հարսերությունն-րի ողորտում դրությունը սարսափելի է»:

2. Ի՞նչ աղետ է սա

Մենք չենք կարողանում բարին տարբերել չարից, ես սա կարող է աղետալի հետեւանքներ ունենալ: Մենք ասում ենք. «Ես միանգամայն այլ բան եմ մտածում այս մասին»: Միայն մի բան է մնում անփոփոխ՝ մեղքը, ես սա իրականու-թյուն է: Երբ ես մեղք եմ գործում, այդ մեղքը ծանրանում է խղճիս, ես սա նույնպես իրականություն է: Այսպիսով, արե-տղ գալիս է այն ժամանակ, երբ մենք դարձնում ենք բարին տարբերել չարից: Եվ այսպես, թո՛ւյլ տվեք անհամեստ մի հարց տալ. նախաամուսնական սեռական հարաբերու-թյունները, ձեր կարծիքով, արժանի՞ են հավանության թե՞ դա չարիք է միանշանակորեն: Այսպեսով մեղքը աղբիկն-րի միջին մե՞ղք է թե՞ ոչ: Չարի՞ք է արդյոք, համասեռամու-թյունը (այն վերտուտ արարքները, որ տղաներից գործում միմյանց նկատմամբ): Չարի՞ք են, արդյոք, ձեռնաշարժու-թյունը, բաժանումները: Ի վերջո, ի՞նչն է բարի եւ ի՞նչը՝ չար: Այ թե որտեղից է սկսվում աղետը: Հազարավոր սիրու-յին վեպեր հաճախ են անցնում բարու ու չարի սահմանը եւ, կարծես, փորձում են վերջնական պատասխան տալ: Ան-

բարյացականությունը չարիք է, սակայն այդ բնագավառը բարիքի եւ չարիքի հետ ոչ մի ընդհանուր կապ չունի: Վերց-նենք ժամանակակից կինոնկարները՝ խոշոր պլանով հաս-բույրներ, փակվող վարագույրներ, իսկ դրանց ետևից՝ ստ-վերներ: Այդ ամենը այնքան բնական է թվում, կարծես գտն-վում է չարի եւ բարու սահմաններից դուրս. պարզ է, չե՞:

Իսկ հիմա ես ձեզ ասում եմ, որ Աստված ող է: Եթե որք հարցնեք, թե որտեղից գիտեմ, կպատասխանեմ. «Ողիե-տն Նա բացահայտել է Հիսուսի մեջ»:

Ես ուզում եմ ձեզ հայտնել, որ Հիսուսի աշխարհ գալուց ի վեր Աստծու նկատմամբ ամեն մի թեթևաստություն եւ մեղքում համարվում է անհրաժեշտություն կամ չար դիտակի-րություն:

Ուրեմն, դա նշանակում է, որ Աստված կենդանի է ու, հե-տևաբար, Նորան է պատկանում բարին ու չարը որոշող եզ-րափակիչ խոքը: Դուք, ինչպիսի, կարող եք Աստծուն հե-ռացնել ձեր կյանքից՝ ասելով. «Մենք այլ բարոյական հիմ-քեր ունենք», բայց ես ասում եմ ձեզ, որ Աստծու առաջ բո-լորս հաշվետվություն պիտի ներկայացնենք մեր ապրած կյանքի համար: Ինչպիսի թեթևություն ենք մենք գտն, երբ հավանում ենք, որ Աստված Ինքն է բարին ու չարը տար-բերողը: Աստվածաշունչը պարզ ու հստակ մեզ ներկայաց-նում է այդ անփոփոխ փաստը: Մի օր մեկը գարնանցած ինձ հարցրեց. «Մի՞թե Աստվածաշունչում գրված է այդ մասին»: Ես պատասխանեցի. «Այո՛, գրված է: Աստված մատչելի կերպով բացատրում է, թե ի՞նչն է բարի եւ ինչը՝ չար»: Դուք հետևում եք իմ մտքին: Հարցն այսպես պիտի դնեք. «Ընդհանրապես, Աստված ի՞նչ է ասում մարդկանց սեռու-կան հարաբերությունների մասին»: Տեսնե՞ք՝ սինչպես է այս թեման ներկայացված Աստվածաշունչում:

3. Ի՞նչ է ասում Աստված

ա) Աստված հաստատում է սեռականությունը:

Վերջերս ձեռքս մի այսպիսի գրություն ընկավ. «Ես գտնատեղից վերել բրիտանյա եմ, իսկ գտնատեղից ներքե՝ հեթանոս»: Ինչպիսի՞ թեթևամտություն: Աստվա-ծաշունչը մեզ պարզ ասում է. «Աստված մարդուն ստեղծեց

իր պատկերով, Աստծու պատկերով ստեղծեց նրան, արու եւ էգ ստեղծեց նրանց» (Ծն. 1.27): Աստված մեզ ստեղծել է տարբերակված սեռերով, այդ պատճառով էլ եւ իրավունք ունեն այս մասին խոսել ազատ ու վստահ: Դա արգելված բնագավառ չէ: Աստված ինձ էլ, ձեզ էլ տղամարդ է ստեղծել: Դե՛, որեւեմ, եկեք տղամարդ լինե՛մք եւ ոչ թե խեղկատակ: Իսկ դուք Աստծու կողմից ստեղծվել եք որպես կին, որեւմ, կին էլ մնացեք: Կամանք տղամարդ դառնալու ձգտումը եւ հակառակը՝ համարվում է հիվանդություն: Դուք հասկանո՞ւմ եք, որ «Աստված ստեղծել է մարդուն՝ արու եւ էգ», ու ոչ մի երբորդ սեռ այլեւս չկա: Աստված հաստատում է մեր սեռականությունը, այս մասին պիտի խնամանք բոլորը: Այստեղ ոչինչ չի կարելի փոխել, տղամարդ թե կին՝ բոլորս համարվում ենք Աստծու արարածներ:

Բայց մենք անառակ արարածներ ենք: Աշխարհն այլևս այնպիսին չէ, ինչպիսին Աստված արարել էր ամենակզբուն: Սա է պատճառը, որ սեռական կյանքի այդ կսբեռը ու չարիագանց նորք բնագավառը հայտնվել է հստակ վտանգի առաջ: Ահա թե ինչպես է Աստված կարգափոխել այս խնդիրը.

բ) Աստված սեռականությունը պաշտպանում է ամուսնության միջոցով:

Ամուսնությունը ոչ թե հասարակական պայմանավորվածություն է, այլ Աստծու հիմնած կարգը:

Ոչ քրիստոնյա մի ամերիկացի իղեբույժ այդ մասին մի մեծ գիրք է գրել, որտեղ ասվում է. «Աստվածաշնչից բացի՝ ուրիշ ոչ մի գրքում նման վեհաքանչ նախադասություն չեք գտնի. «Աստված ստեղծեց մարդուն՝ արու եւ էգ»: Հետո շարունակվում է. «Ես քրիստոնյա չեմ, բայց որպես իղեբույժ՝ ասում եմ, որ հենց դա է համարվում իսկական ամուսնությունը»: Ես ուզում եմ, որ դուք ինձ ճիշտ հասկանաք. լավագույն ամուսնությունը Հովիտոյի աստղերի յոթերորդ կամ տասներորդ ամուսնությունը չէ: Եվ եթե նույնիսկ այդ ամուսնությունները իրեալական են համարվում, ապա դա մեր ժամանակների անխոհեմությունն է եւ մեր անօգնականության վկայությունը: Աստված ամուսնությունը կարգավորել է սիրո եւ հավատարմության հիմունքների վրա:

Իսկ իմնա ես ուզում եմ համառառ խոսել բուն ամուսնու-

թյան խնդրի մասին: Թանկագին ամուսնացած կանայք, եթե դուք կարողանում եք համեղ ճաշատեսակներ պատրաստել ձեր ամուսնու համար կամ կարել նրա պոկված կոճակը, դա դեռ չի նշանակում, որ դուք լավ կին եք: Ամուսինների, եթե դուք իզուր եք ձեր տան տնտեսական կարիքներն ու գոմար տալիս ձեր կանանց, խնայե՛ք, որ սա էլ բավական չէ: Աստծու կանքով կատարված ամուսնությունը մեհակությունից ազատվելու նպատակն ունի: Սկզբում Աստված ասել է. «Լավ չէ, որ մարդը միայնակ լինի: Նրա նմանությամբ մի օգնական ստեղծե՛մք նրա համար» (Ծն. 1.18): Դուք հասկանո՞ւմ եք՝ մեհակությունից ազատվելու համար:

Այստեղ տեղին է մի պատմություն, որտեղ բանաստեղծ Վեներն ասում է. «Երբ ես դեռ փոքր երեխա էի, ծնողներս իրենց հետ հարսանիք տարան: Դա իմ կյանքում ամենաառաջին հարսանիքն էր, որին մասնակցում էի, ինձ ամեն ինչ հետաքրքիր էր: Խնքով գնացիք եկեղեցի, իսկ հետո՝ կերովուսի: Ջններով ճաշացուցակը՝ ես վերջում կարդացի. «Պաղպաղակ»: Ես ու քույրիկս նստած էինք սեղանի ամենակերջին մատուն ու երագում էինք պաղպաղակը շուտ մատուցելու մասին: Իսկ պաղպաղակն ուշացնում էին, որովհետեւ մի քեռի բաժնակի վրա երկար ճառ էր ասում: Այդ ճառերը մեզ ձանձրացնում էին, չնայած դրանցից մեկը հավերժ մնաց իմ հիշողության մեջ: Մի ուրիշ քեռի վեր կացավ եւ, որպեսզի ցույց տար իր սրանտությունը, ասաց. «Թանկագին հյուրեր, ասում եմ երկնքում երկու աթոռ կա, դրո՛ք հատկացված են այն ցույցին, որը ոչ մի անգամ ամուսնանալու համար չի գրջացել. այդ աթոռները մինչեւ այսօր դեռ դատարի են»: Հայրս ընդհատեց նրան՝ բարձրաձայն դիմելով մորս, որը նրանից բավական հեռու էր նստած. «Սիրելիս, այդ աթոռները մենք պիտի ստանանք»: Այդ ժամանակ ես փոքր էի, ու ասվածի իմաստը չկարողացա ըմբռնել, բայց իմ մանուկ սիրտը ուրախությամբ լցվեց, որովհետեւ կարողացա զգալ իմ հայրական տան ցեղնությունը: Հենց այդպիսի ծրագրով է Աստված մարդուն ամուսնություն շնորհել:

Երբ ես ամուսնանում էի, հանդիսավոր երեկոյին իմ ավագ աշխատակիցը այսպիսի մի ճառ արտասանեց. «Ունեցիր մի օգնական, որը կհամապատասխանի քեզ»: Հետո շարունակեց. «Կրն, որը ոչ թե կարգադրություններ կանի կամ կնանակի ծառայություններ մատուցող արդի-

նի, այլ որը կշրջապատի քեզ իր հոգատարությամբ»:

Ծնողներիս արծաթե «հարսանիքը» նույնպես խորը տպավորություն թողեց ինձ վրա: Հայրս հանդիսավոր դիմեց մորս. «Այս քսանհինգ տարիների ընթացքում ես քեզ ավելի ու ավելի եմ սիրել»:

Ես հավիասացա, որ այդ երկար ժամանակաընթացքում բազմաթիվ ամուսնություններ արդեն կորցրել եմ իրենց ջերմությունը: Դա ինձ սարսափեցրեց: Այդպիսի ամուսինները մի օր պիտի խտրվեն իրար. «Մեզ պիտի ամեն ինչ նորից սկսենք»: Համոզված եղեք՝ կստացվի:

գ) Աստված ուզում է, որ երիտասարդությունը անուրատ լինի:

Ես գիտեմ, որ այսօր դա ծիծաղելի է հնչում, բայց, ասեք խնդրեմ, ձեր կարծիքով՝ Աստված հետևում է մոդային: Սա իմ հարցադրումը չէ, այդ մասին Աստվածաշունչն է խոսում:

Ես կուզեի դա հնարավորինս հիմնավորել: Աստվածաշունչը մեզ պատմում է Բսաիակ անունով մի երիտասարդի մասին: Մի անգամ Բսաիակի հայրը իր ծառային ուղարկում է որդու համար հարսնացու փնտրելու: Թեպետ Բսաիակը դեռ ապագա կնոջ հետ ծանոթ չէր, բայց արդեն հավատարիմ էր նրան: Դուք՝ երիտասարդներդ, որ ամուսնացաւ մասին դեռ չեք մտածում, հավատացած եղեք, որ Աստված հետևում է, որպեսզի ձեզ ժամանակին հարսնացու մատուցի, եւ որդւ պարտավոր եք արդեն այսօրվանից հավատարիմ լինել: Իսկ դուք՝ արջիկներդ, պահպանեք ձեր հավատարմությունը նրան, որին դեռես չեք ճանաչում: Այդպես է պահանջում Աստվածաշունչը: Աստված ուզում է, որ երիտասարդությունը անուրատ լինի:

Ինձ ծանոթ մի հոգեբույժ հաճախ էր կրկնում. «Ես համոզված եմ, որ արջիկները Լուբյանք միայն մեկ անգամ կսրող են անկեղծորեն սիրել, նրանց սրտերը միայն մեկ անգամ են խորությամբ բացվում: Իսկ եթե արջիկը զբաղվել է սիրախաղերով, ապա նա ամուսնության համար պիտանք չէ: Նա կարող է յոթ անգամ ամուսնանալ, բայց միշտ հիշել առաջինին, որին երբեմն սիրել է»:

Ես պատասխանեցի. «Հետաքրքիր է, դուք խոսում եք հոգեբանի տեսակյունից,

բայց այդ նույնը սառն է նաեւ Աստվածաշունչը»:

Այսպիսով, ես առանց երկյծտելու պիտի ասեմ, որ նախաամուսնական կամ արտամուսնական սեռական հարբերությունները ինչպես նաեւ՝ համաժողովրդային, դավաճանությունը, բաժանումները մեղքեր են, որոնց համար դուք երբեմն պատասխան պիտի տաք Սուրբ Աստծու առաջ: Ըստ Լուբյան, այսքանով ես կվերջացնեի, բայց ստույգ գիտեմ, թե երիտասարդի համար որքան կարեւոր է իմանալ Աստծու կամքը, որովհետեւ Տիրջն է պատկանում այդ վճռական որոշումը կայացնելու իրավունքը:

Իսկ կողմից անգթություն կլինեք այստեղ կանգ առնել ու չավելացնել շատ կարեւոր մի բան ես:

4. Ինչպե՞ս հաղթահարել տղետը

Աստվածաշունչում հանդիպում եմ այսպիսի տեսարանի. Հիտուդը՝ Կենդանի Աստծու Որդին, շրջապատված մարդկանով, քարոզում է Աստծու Խոսքը: Հանկարծ անբոխը տագնապով ետ-ետ է քաշվում, եւ քահանաներն ու դեռասցիները Հիտուսի մոտ են բերում մի ցանե, գերեցիկ կնոջ: Կարծես, ես տեսնում եմ կիսապատռված շորերով այդ կնոջը: Հավաքվածները դիմում են Հիտուսին. «Հիտուս, մեք այս կնոջը բռնել ենք շնորհիւ անեկիս: Աստծու օրհնքով նրան հարկավոր է քարկոծել: Հիտուս, Դու գրաւիրտ ես, բայց, Աստծու կամքին հակառակ ոչինչ չես կարող անել, ուստի, մեք ուզում ենք քեզանից լսել, որ սրան, ինքդ, հարկավոր է քարկոծել»:

Հիտուդը, նայելով ցանե կնոջը, պատասխանում է. «Այո՛, Աստված, իսկապես շատ խիստ է վարկում այսափրիների հետ, եւ, Աստծու կամքի համաձայն, այս կինը արժանի է մահվան»:

Հիտուսի խոսքերից ոգեւորված՝ նրանցից մի քանիսը քարեր են վերցնում, որ քարկոծեն: Սակայն Հիտուդը շարունակում է. «Ձեր միջից ամենող մակն քող քար գցի դուս վրա»:

Հետո Հիտուդը կռում եւ ինչ-որ բան է գրում գետնին: Ես շատ կուզեմայի իմանալ, թե ի՞նչ էր գրում Նա, բայց, ցավք, Աստվածաշունչն այդ մասին ոչինչ չի ասում: Տեսնելով, որ բոլորը մեկ առ մեկ հեռացան կոպակոպից, Նա դիմում է կնոջը. «Ով կին, ո՞ր եմ. քեզ ոչ-որ չդատապարտե՛ց»:

Կինը պատաս-

խանում է. «Ոչ, Տե՛ր»։ Հիսուսն ասում է. «Ես էլ քեզ չեմ դատապարտում. գնա՛ եւ այստեղ տա՛ մեղանշիր» (Կարդա՛ Հովհ. 8. 1-11)։ Հիմա հարցս ուղղում եմ ձեզ. եթե դուք լիներեք այդ խմբի մեջ, փանսրճակվե՞լիք առաջինը քար շարտել։ Կա՞ ձեր մեջ մեկը, ով իրեն կատարյալ անմեղ է համարում։ Ոչ։ Ոչ մեկը չէիք համարձակվի, որովհետեւ ոչ մեկը էլ ամենի չեք եւ, հետեւաբար, աշխարհը ընդամենը մեղավորներին հալաքատելի է։

Իսկ գիտե՞ք, թե ինչ պիտի ասեին այս տեսարանի մասնակիցները։ Նրանք պիտի դիմեին Հիսուսին. «Մեզ էլ կանգնեցրու այս կնոջ կողքին, ու քանի որ Դու նրան չես դատապարտում, մեզ նույնպես օգնիր»։ Մեր ժամանակներում արեւի վերածված սեռական խնդիրներից փրկվելու համար ես, Հիսուսից բացի, ուրիշ օգնական չեմ տեսնում։ Ինքս, ամենայն, բազմիցս օգնություն եմ ստացել Նրանից։

5. Աշխարհը ծարավ է «Ազատ» սիրուն

Ես հաճախ եմ հանդիպում կանանց, ովքեր դժգոհում են. «Մե՛նք արդեն քառասուն տարեկան եմք, բայց ոչ ոք չի ուզում մեզ հետ ամուսնանալ, ի՞նչ անենք»։

Գլխով, ես հալոյոդ տոնիտով խաղաղասեր եմ, որի համար երախտապարտ եմ այդպիսի կանանց։ Երկրորդ համաշխարհային պատերազմի ժամանակ գոհվել եմ մոտ հինգ միլիոն երիտասարդների։ Դա նշանակում է, որ մոտ հինգ միլիոն արջիկներ գրկվել են իրենց ամուսիններին երջանկացնելու բարձրագույն երազանքից։ Հինգ միլիոն արջիկներ, փաստորեն, իրենց կյանքը կտարեն մենակության մեջ։ Պահանջվու՞մ է, արդյոք, մի այլ հանգամանք, որպեսզի մենք պատերազմից մոլիկանք զգանք։ Կարո՞ղ եք պատկերացնել, թե ինչ է նշանակում հինգ միլիոն արջիկների այդ լուռ քշվառությունը։ Այն տղամարդիկ, որոնք կարող էին երջանկացնել նրանց, ընկել են մարտի դաշտերում։ Այդ արջիկներին ես կասեմ. «Ի սեր Աստծու, մի՛ ձգտեք մեղքի միջոցով հասիշտակել այն, ինչից դուք գրկվել եք, եւ որի՜շի ընտանիքը մի՛ քայքայեք»։ Վտանգների ու գայթակհությունների հեղեղը մեղիսու՛մեց մեր ժողովրդի հոգին։ «Այո՛, բայց ի՞նչ անենք».- հարցնում են նրանք։ Ես պս-

տախանում եմ. «Եթե ձեզ այդ է բաժին ընկել, ուրե՛նք, հարկափոր է հաշտվել։ Եվ եթե դուք ամուսին չունեք, ոչ մի դեպքում ձեզ դժբախտ մի՛ համարեք»։ Աստվածաշունչը մեզ պատմում է Այծեմնիկ անունով մի այրի կնոջ մասին, որն ապրում էր Յոսպիլ քաղաքում։ Երբ նա մահանում է, կանչում են Պետրոս առաքյալին։ Պետրոսը, տեսնելով դիակի շուրջը նստած բազմաթիվ մարդկանց, զարմանում է. չէ՞ որ Այծեմնիկը ողջ կյանքը մեռակ էր անցկացրել՝ առանց ամուսնու եւ երեխաների, ովքե՛ր էին դազարի կողքը նստածները։ Պետրոսին է մոտենում մի այրի կին. «Այս զգեստը Այծեմնիկն է կարել ի՞նձ համար»։ Սիւս կույրը, որը վկայում է. «Ես բոլորովին միայնակ եմ, բայց ամեն կիրակի Այծեմնիկն ի՞նձ այցելում էր ու մի ժամ կարդում էր ի՞նձ համար։ Դրանք իմ կյանքի ամենաերջանիկ ժամերն էին»։ Սիւս նստած են մի խոսք երեխաներ, որոնք միաբերյալն ասում են. «Մե՛նք անտեր ու անպալատան ենք, իսկ Այծեմնիկը մեզ համար հոգ էր տանում»։ Պետրոսը հասկանում էր, որ Այծեմնիկի կյանքը շատ ավելի հարուստ է եղել, քան կյանքը այն բազմաթիվ կանանց, ովքեր ձանձուրության թթվում են իրենց ամուսինների կողքին։

Գերմաներեն լեզվում «սեր»-ը միայն մի բառ է, իսկ հունարենում երկու։ Նոր Կտակարանը գրվել է հունարեն լեզվով։ Այն սերը, որի մասին ես անգլում խոսում էի, կոչվում է Էրոս։ Այս բառից էլ ծագել է էրոտիկա բառը։ Սակայն սերը նշանակող մի բառ էլ կա՝ Ազատ։ Սա էլ Աստծու սերն է, որի մասին ես պատմում եմ մարդկանց։ Չամուսնացած՝ կանայք, հաշտվեք ձեր ճակատագրի հետ ու ձեր հոգիները օրոք Ազատե՛ սիրով։ Աշխարհը ծարավ է այդ սիրուն։ Թո՛ւյլ տվեք մոդից կրկնել. Աստված պիտի ընտրություն կատարի բարու եւ չարի միջեւ։ Նա հաստատում է, որ ցանկությունը պիտի առաքինի լինի, իսկ ամուսնությունը՝ հավատարմի։ Եթե կյանքի ճանապարհը դեպի ամուսնություն չի բերել, ապա հարկափոր է հաշտվել այս իրողության հետ։

6. Մեր, որի նկատմամբ մենք ոչ մի իրավունք չունենք

Եզրափակելով «Միդելու մեր իրավունքը» թեման՝ ես ուզում եմ ձեզ մոդից պատմել Հիսուսի մասին։ Կա այնպիսի

ԿԱՐԳԵԼԻՔ Ե ԽՈՍԽԵԼ ԱՍՏՈՒՔ ՀԵՏ

մի սեր, որի նկատմամբ մենք իրափունքներ չունենք: Այդ սերը մեզ նվիրվում է մեր կամքից անկախ. դա Հիսուս Քրիստոսի սերն է: Մենք մեղավորներ ենք, մեզ Փրկիչ է հարկավոր: Թույլ տվեք պատմել ձեզ ինձ հետ պատահած մի դեպք: Երկրորդ համաշխարհային պատերազմի ժամանակ հավաքվա պատճառով ես նորից հայտնվել էի ճարերի ետեւում: Մի անգամ ինձ այցելեց բանտի իռզեւոր իռվիլը եւ ասաց. «Ճեր գործերը վատ են»: Նա դուրս եկաւ, ու ես իմ նեղ խցում մնացի մենակ՝ գոհմնալով առատաւորի փորձիկ անցքից ներս բափմնցող լույսի թույլ շարով:

Յուրա եր, ու ես դողացնում էի: Կարոտել էի կնոջս, երեխաներիս, աշխատանքս, երիտասարդներիս (ձերբակալվելուց առաջ ես արեւն քարոզում էի երիտասարդությանը): Միս նստած եմ ու ազատության ոչ մի հույս չունեմ: Չգիտեմ՝ դուք ձեր կյանքում երբեւէ ապրե՞լ եք հուսալքման այսպիսի պահեր: Ու հանկարծ այդ պահին իմ խուցը մտաւ Տեր Հիսուսը (այլ կերպ չեմ կարող վկայել): Նա ողջ է: Նա կարող է փակ դռնով ներս մտնել: Նա արեւց այդ՝ իմ աչքերին ներկայացնելով Իդ մահը՝ իսաչի վրա: Ես լսեցի Նորա ձայնը. «Ես եմ Բարի Հոովիլը. Բարի Հոովիլը Իդ կյանքն է տալիս ոչխարների համար» (Հովի. 10. 11): Հիսուսի ձեռքերից աստվածային սիրտ այնպիսի մի հուսանք անցաւ ինձ, որ ես հազիվ էի դիմանում. դա իմ փոքր սրտի համեմատ՝ անչափ մեծ էր: Այդ սիրտ ճանապարհը բաց է նաեւ ձեզ համար, ուստի, թույլ մի՛ տվեք, որ այդ շքնաղ Սերը շրջանցի ձեզ, բորեք, որ այն մտնի ձեր սիրտը:

Շվաբիայում այսպիսի մի պատմություն եմ պատմում. գլուղ այցելած լարվաղաղացները պատրաստվում են երեկոյան ցուցադրել իրենց արվեստը: Միս նրանք կարգի են բերել իրենց հանդերձանքը ու կապել լարը, որի վրայով պիտի քայլեն: Ճիշտ այդ պահին՝ երեկոյան ձեռքը բռնած մի կին է անցնում: Երեկոյան մորը հարցնում է. «Մայրիկ, մի՞թե կարելի է քայլել այս լարի վրայով»: Մայրը պատասխանում է. «Կարելի է, եթե կարող ես, եւ, օրինակ, չեմ կարող»: Հենց այս պատասխանը եւ բեմս եմ դարձրել իմ հաջորդ գրույցի համար:

1. Կարելի է, եթե կարող ես

Այո՞, հնարավոր է, բայց հնարավոր է նրա համար, ով կարող է: Հիմա ձեզանից շատերը կասեն. «Ես չեմ կարող»: Դե՛, իհարկե, եթե կարող ես՝ կարելի է նաեւ Աստծու հետ խոսել: Չէ՞ որ դուք խոսում եք, ասեմք, պրո՞ Մայրերի հետ, որեւէ, ինչու՞ չեք կարող խոսել Կենդանի Աստծու հետ: Աստված գոյություն ունի, բայց կարողանո՞ւ եք Նորա հետ գրուցել:

Դեռ մանուկ հասակում ինձ այսպիսի մի երգ էին տալիք. «Երկնային հեռուներից, հրեշտակների բարձունքներից երեխաներին է նայում Աստված՝ մեր Հայրը գթալիս»: Այն ժամանակ ես մտածում էի. «Դե՛, որեւէ էլ ի՞նչ իմաստ ունի արդեւ, միեւնոյնն է, ես չեմ կարող այնքան բարձր ճչալ, որ Աստված այդ հեռավորությունից լսի ինձ»:

Շատերը ծաղրանքով ասում են. «Մենք նույնիսկ արքանյակ ենք տիեզերք ուղարկել, եթե այնտեղ Աստված լիներ, կիմանայինք»: Տեսնո՞ւ եք, թե որտեղից են գալիս շփոթեցնող հարցերը. «Որտե՞ղ է Աստված, երկնային բարձունքներում»: Եթե այո, ապա ի՞նչ բարձրության վրա՝ հարյուր թե՛ միլիոն կիլոմետր»: Այս հարցերին ես որոշակի պատասխան եմ տալիս՝ երկնային բարձունքներում: Այս

բառերը Աստվածաշնչում չկան, այնտեղ խոսվում է Կենդանի Աստծու մասին. «Նա հեռու չէ մեզանից»: Մեկ այլ տեղ գրված է. «Առջեից ու հետեից Դու գրվում ես ինձ»: Սա, սկսովում է, այն դեպքում, երբ մենք աշխարհն ընկալում ենք երեք չափումներով: Բայց աշխարհը նկատելիորեն շատ ավելի մեծ է: Աստված գտնվում է մի ուրիշ չափման մեջ, սակայն, մեր կողքին: Երբ դու մեռը էիր գտնում, Նա կողքիդ կանգնած հետևում էր քեզ: Մարդկանցից շատ-շատերը իրենց գիտակից կյանքը ապրել են մեռելի մեջ, Աստված գիտի դա, բայց լռում է: Իհարկե, կարելի է Աստծու հետ խոսել, և այստեղ տրվում է լսարկապացի դեպքում նշված պատասխանը. «Կարելի է նրան, ով կարողանում է»: Մարդկանց մեծամասնությունը այսօր ասում է. «Ես չեմ կարողանում»: Ես ձեզ խնդրում եմ մի՛նչևս վերջ ազնիվ լինել, չէ՞ որ դուք բոլորովին չեք կարողանում արդեն: Այսինքն, կարելի կլինի, եթե կարողանայիք, բայց չեք կարողանում:

Վատն այն է, որ մեր օրերում մարդիկ կորցրել են արտաքին ու հավատալու ընդունակությունները: Ավստրիացի նշանավոր գրող Ֆրանց Վերֆելի «Կողոպտված երկինք» վեպում այսպիսի մի նախադասություն կա, որ սրտիս համզվատ չի տալիս. «Մեր ժամանակը բնորոշվում է մարդու մետաֆիզիկական նահանջով»: «Մետաֆիզիկա» բառը արտահայտում է հավերժության գաղափարը, որը, իրոք, գոյություն ունի, բայց մի այլ չափման մեջ: Մետաֆիզիկական նահանջը ցույց է տալիս, որ ռադիոյի, հեռուստացույցի, դատարկախոտության, պրոպագանդայի, քաղաքականության, նույնիսկ հարեանների ազդեցությանը մարդը մեր օրերում քթացել է այն աստիճան, որ չի կարողանում ընթանել ամենակարևոր փաստը. կա Աստված, և կարելի է խոսել Նրա հետ: Կարելի՞ է խոսել Աստծու հետ: Կարելի կլինի, եթե չլինե՞ր մեր վերջին հարյուր տարվա քթացումը:

Տասնեղևանյա մի պատանի ինձ պատմեց մի դեպք, որը նրա հետ պատահել էր պատերազմի ժամանակ: Հերթական ռմբակոծությունից հետո նա առաջինն է ապաստարանից դուրս գալիս ու տեսնում է մի մարդու, որի փողը պստառվել էր, ու պարզ երևում էին աղիքները... Նա փորձում է օգնել վիրավորին, սակայն վերջինս ասում է. «Դու ինձ ոչնչով օգնել չես կարող, ես մեռնում եմ: Միայն մի բան եմ խնդրում քեզանից, արդի՛ն ինձ հետ»: Պատանին պս-

տալիսանում է. «Երիտասարդությանս տարիներին ես միայն հայելոյել եմ սովորել ևս արդեն չգիտեմ»: Նա արագ օգնության է կանչում մի կապիտանի: Կապիտանը կրանում է վիրավորի վրա ու հարցնում. «Ի՞նչ ես ուզում, ընկե՛ր»: Վիրավորը նորից է կրկնում իր վերջին ցանկությունը. «Աստված իմ- բացակայում է կապիտանը,- ես չեմ կարողանում արդեն»: Կանչում են մի ուրիշ սպայի: Եվ ահա երեք առնական զինվորականներ, որոնք իրենց մասին բավական մեծ կարծիք ունեին, կարողանում էին հայելոյել, կերտոտ անել-դոտնել պատմել, սակայն նրանցից ոչ մեկը արդեն չգիտեր: Պատանին շարունակում է պատմել. «Այդտեղ կանգնած՝ ես մտածում էի. «Երբ դուրս գամ այս գարշելի պատերազմից, առաջին հերթին պիտի փնտրեմ այնպիսի մարդկանց, ովքեր կարող են ինձ արդեն տպիրեցնել, ես չեի ցանկանա այսպիսի գարիորելի մահով մեռնել»:

Սիս քե ինչ վիճակում եմ մեր ժամանակի մարդիկ: Այս բանը ես նկատել եմ քե՛ հասարակ բանվորների, քե՛ մեծամեծների շրջանում: Շատերը իրենց չափազանց խելացի են համարում արթերու համար, մյուսները ազատախոհության մեջ պարզապես կորցրել են գլուխները: Մենք հետ ենք վարժվել արթերուց, և դա, իհարկե, դեպի վախճան է տանում, իսկ այսօր ապրում ենք մի վիճակ, որը Վերջին անվանում է մետաֆիզիկական նահանջ: Դրա պատճառով ճակատագրի բոլոր հարվածների դեմ դարձել ենք անօգնական: Պատերազմի ժամանակ, ռմբակոծության պահերին, ես Էստենում ապաստարան էի մտնում այնպիսի մարդկանց հետ, ովքեր պարծենում էին վերջնական հաղթանակով, անմասն Ֆյուրերով ու Մեծ Գեղընակալով: Սակայն երբ ռադերոն սկսում էին պայթել, նրանք ուղղակի վեճատում էին: Մենք՝ քրիստոնյաներս, նրանց համար իրագործ եղզեր էինք եղզում ու արթում: Նրանք արդեն չգիտեին:

Այո՛, եթե մարդը չի կարողանում արթել, դա դժբախտություն է: Վերջերս ինձ մտա եկավ մի խելացի, կրթված մարդ ու ժլտալով ասաց. «Պատվելի՛, արդքը բոլորովին չի օգնում ինձ»: Ես պատասխանեցի. «Հիմարություններ դուրս մի՛ տվեք, Դուք հիշեցնում եք ուղբեր չունեցող այն մարդուն, ով հայտարարում է, քե՛ դանդակներով սահելը ոչ մի օգուտ չի բերում. չէ՞ որ նա չի կարող դանդակներով սահել: Դանդակների մասին վիճարանել կարելի է, բայց ոչ

հաշմանդամի հետ, այսպես չէ՞: Բնությունը մեզ այսպես է ստեղծել. մենք արթել, չենք կարողանում, բայց, այնուամենայնիվ վեր ենք կենում ու հայտարարում, թե արդքը մեզ չի օգնում»:

Իմ խոսքերից երեւի հասկացաք, որ ես այս առումով այնքան էլ չեմ հիմնում գերմանացի տղամարդկացու: Արդքը իր հիմունքներն ունի, հավատացե՛ք ինձ: Ողքան շատ ենք անասոված դառնում, այնքան շատ ենք պարծենում: Օ, ինչքան ուրախ կլինեմ, եթե կարողանամ ձեզ հասցնել այնպիսի վիճակի, որ այսօր երեկոյան ասեք. «Աստված գլխի, որ քրիստոնյան, ամենաքիչը, պիտի կառուցանա գոճե արթել, իսկ ես չեմ կարողանում»: Իհարկե, ինձ գայրացնում է ո՛չ միայն մեր ժողովրդի բթամտությունը, այլև երեսպաշտությունը: Ես գայրանում, եմ որովհետեւ եկեղեցին այս իրավիճակը նորմալ է համարում ու ձեռացնում է, թե մարդիկ կարողանում են արթել: Սուրբ Ծննդի օրը եկեղեցի են այցելում մարդիկ, ովքեր մինչ այդ ընդհանրապես եկեղեցում չեն եղել: Այդ օրերին եկեղեցիները լեփլեցում են լինում, եւ երբ քահանան սկսում է արթել, նրանք միացնում են ձեռքները ու կախում գլուխները: Դրանից ես նյարդանում եմ ու քիչ է մնում բացականչեմ. «Ի՞նչ եք ձեռակամություններ անում, վերջ տվեք, ձեզանից նույնիսկ տալը տուհուլ չի կարողանում արթել»: Մի՞թե ճիշտ չեմ եւ: Թե՛ պսակադրությունների, թե՛ սգո արարությունների ժամանակ, երբ քահանան սկսում է արթել, տղամարդիկ գլխարկները սեղծում են ձեռքների մեջ ու այնպիսի տեսք ընդունում, կարծես, արթում են, իսկ արարությունից հետո նրանք զբաղվում են հարեցողությամբ:

1915 թվականին, երբ դեռ գլխիդ էի, մի անգամ մեզ երանաչեցին գնալ եկեղեցի: Ֆելդիբերլը մեզ այսպիսի երաժանգ տվեց. «Շատ զգուշորեն կանցնեք քաղաքացիների միջով ու, երբ կիսանք ձեր նստարանների, կանգնեք, մտքում հաշվեք մինչեւ 12-ը եւ հետո միայն նստեք: Առաջներում մարդիկ հաշվելով ձեռակամություններ չեն արել, այլ, երբ պանդ եկել է, սրտատույս արթել են:

Կենտրոնական Աֆրիկայի մեծ հետազոտող Դավիթ Լիվինգսթոնը միջազգային ճանաչում ունեցող նշանավոր մարդ էր. առնական, կրթված եւ խելացի: Նրան հասկանալիություն տանող ճանապարհը յուրօրինակ ու

արտասովոր է եղել: Կենտրոնական Աֆրիկայում հետազոտություններ կատարելու ժամանակ, մի առավոտ, բռնակիրները սովորականի պես հավաքում են գիտնականները ու դարտամ-կապկպում իրերը: Կանգուն է մնում միայն Լիվինգսթոնի վրան: Իծնապով, որ առավոտները մա արթում է, բռնակիրները որոշում են չանհանգստացնել նրան:

Նրանք գրոներն, որ Լիվինգսթոնը խոսում է իր Տրիանա-ին Հոր՝ իր Աստծու հետ, բայց այս անգամ դա սովորականից երկար է ձգվում: Վերջապես, բռնակիրների ավազը նայում է վրանից ներս ու տեսնում, որ Լիվինգսթոնը դեռ չուրած է ծնկներին: Նրանք սպասում են մինչեւ ճաշ եւ վերջապես որոշում են մտնել վրան: Լիվինգսթոնը ծնկած էր, բայց սիրտն այնու դարպիվ էր աշխատելուց: Այդ նշանավոր մարդը մեռել էր արդքի պահին՝ Աստծու առաջ ծնկած: Խոսելով Տրիանային Հոր հետ՝ Նա տեղափոխվել էր Աստծու Տրիանային Թագավորություն: Իսկ այսօր գերմանացի քարբեհին ասում է. «Արթելն ի՞նչ իմաստ ունի»:

Մի՞թե խիղճը չի տանջում մեզ: Ավելի լավ կլինի արտասվեք ու խոստովանեք. «Մե՛նք այնու չենք կարողանում արթել»: Իսկ Լիվինգսթոնը կարողանում էր, մա ծնկաչոր է մեռել, մինչդեռ մենք մեռնում ենք հիվանդանոցներում՝ անեղների տակ: Ավելին, առանց բժշկական միջամտության՝ ցավազրկման, մենք նույնիսկ մեռնել չենք կարող, իսկ Լիվինգսթոնին բժշկական անեղներ հայկափոր չէին: Նա հասկանալիություն փոխադրեց Աստծու հետ խոսելու պահին: Իմ հայրական տանը, որտեղ ես ապրում էի իմ յոթ քույրերի ու եղբայրների հետ, ամեն առավոտ նախաճաշից առաջ հավաքվում էինք ու երգում այս իռգետը երգը. «Այս րուսափոր առավոտը վե՛ր կաց ու գողացրո՛ւ քեզ արդքը» կամ «Հոցյալս, դու Տիրոջը փառավորի՛ր ու գովարանի՛ր Անհաբարոյականին»: Հետո կարդում էինք Աստվածաշնչից որեւէ գլուխ: Վերջում հայրս արթում էր: Անցում տարիներ, դարձա գլխիդրական ու մոռացա Աստծուն, չմայած մեր տանը նույն եռանդով շարունակում էին արթել: Իսկ դուք առավոտներն ընտանիքով արթո՞ւմ եք: Ես ձե՛զ եմ դիմում, տղամարդիկ, եթե դուք ճիշտ չեք ղեկավարում ձեր ընտանեկան կյանքը, մի օր Աստված դրա համար անսպասյան հաշվառություն է պահանջելու ձեզանից: Այսինքն, շատ կարեւոր է, թե դուք ինչպե՛ս եք սկսում ձեր օրը, սարնոներ երգո՞ւ՞մ եք թե՛ ոչ, կար-

դու՞մ եք Աստծու Խոսքը, կարողանո՞ւմ եք արդե՛հ: Ի՞նչ եք պատասխանելու, եթե մի օր երեխաները ձեզ խնդրեն.

«Հայրիկ, արդե՛րի առափնուները մեզ հետ»:

Մի անգամ Էստեռնոն ազնվաբար մի մարդ խնդրեց, որ ես այցելեմ իրենց: Նա ու կրնդ սիա քե ինչ պատմեցին. «Մեր ընտանիքում արտասովոր բան է կատարվում. մեր տանվեցանյա որդին ձեր երիտասարդական հավաքույթից տուն եկավ ու հարցրեց, քե ինչո՞ւ մենք տանը չենք արթում»: Երբ բացատրեցինք, որ արդքը ճնակաճնություն է եւ խմաստ չունի, նա շարունակեց. «Գոք ի՞նչ եք մտածում Սուրբ Հոգու մասին»: Պատասխանեցինք, որ ոչինչ էլ չենք մտածում: Նա ասաց. «Այ, հենց դա է մեր ընտանիքի դժբախտությունը: Մեզ այնպիսի հայր է հարկավոր, որը կկարողանա արթել Սուրբ Հոգուն»: Նրանց լսելուց հետո հարցրի. «Գուցե ես պետք է գրուցեմ նրա հետ. ինչո՞ւ է ծնողների հետ կոպիտ վարվել»: Ջրուցակիցս ատարիեց. «Ո՛հ, ո՛չ, ես մտածում եմ միայն այն մասին, որ եթե իմ տղան ճիշտ է, ապա ես սխալ ճանապարհի վրա եմ»: Ինձ մնում էր միայն հաստատել, որ տղան ճիշտ է, իսկ հայրը՝ սխալ ճանապարհ է բռնել: «Հենց դրանից էլ ես խուսափում եմ, իսկ ի՞նչ պետք է ամեն», -հարցրեց պարոնը: Հասկանո՞ւմ եք. այս մարդը բացահայտեց, որ, որպես ընտանիքի հայր, ինքը չի կատարել իր պարտականությունները որդու հանդեպ: Այն, որ դուք հագցնում ու կերակրում եք ձեր երեխաներին, իմացե՛ք՝ դեռ բավական չէ: Դուք՝ հայրերը, ընտանիքում արդե՛րու ամենամեծ պատասխանատվությունն եք կրում: Իսկ կարողանո՞ւմ եք արդե՛հ:

Նախատարիները մի լեզվենք են պատմում ուրվական տեւիք-նափի մասին, որը լուրում է բոլոր ծովերով ու օվկիանոսներով: Նափի վրա ոչ մի մարդ չկա, բայց այն չի սուզվում: Եւ երբ մեկ ուրիշ նավ ռաբիոկափի միջոցով ուզում է հարողակցվել այս նափի հետ, տեւիք-նափը չի պատասխանում: Մեր ժամանակի շատ մարդիկ նման են այդ նափին: Այսինքն, Աստված ուզում է կապի մեջ մտնել մեզ հետ եւ տարբեր իրարարձությունների միջոցով Նա մեզ է ուղարկում Իր ազդանշանները, առաջին հերթին՝ Իր Խոսքը: Իսկ մենք ի վիճակի չենք պատասխանելու, մենք ուրվականներ ենք, տեւիք-նափեր:

Մի անգամ, երբ ես այս թեմայով դասախոսում էի, մի

փոքր երեխա հարցրեց. «Այս քեռին ինչո՞ւ է ամբիոնի մոտ հայեղում»: Հուտով եմ, որ դուք ինձ ճիշտ եք հասկանում, ես չեմ հայեղում, այլ խղճմտանքից սիրտս կտոր-կտոր է լինում, որ խեղճ ժողովուրդը՝ քե մտավորականները, քե բանվոր-ծառայողները, քե կանայք, քե տղամարդիկ, քե փոքրիկները, քե մեծերը ի վիճակի չեն կանչել Աստծուն, Որն այնքան մոտ է գտնվում:

Շատ մարդիկ իրենց քրիստոնյա են անվանում, սակայն արդե՛հ չգիտեն: Երբ ես այցելում եմ ընտանիքների, ինձ հաճախ ասում են. «Մենք շատ Աստվածապաշտ մարդիկ ենք, պատվելի: Իմ մայրը ճանաչում էր պատվելի Շույին, Գոք ճանաչո՞ւմ եք: Ո՞չ: Իսկ իմ մայրը շատ լավ էր ճանաչում»: Նման դեպքերում, ես պատասխանում եմ. «Ինձ ուրիշ հարց է հետաքրքրում. կարողանո՞ւմ եք կանչել Հիսուսին, կարողանո՞ւմ եք արթել քե՞ ոչ: Եթե դուք Հիսուսին չեք ճանաչում, ապա կյանքի ճանապարհը ձեզ ուղիղ դեպի դժոխք է տանում»: Ուրեմն, բարի եղեք ինքներդ ձեզ հարցնել. «Ես կարողանո՞ւմ եմ արթել»: Եվ փորձեք անպայման գտնել հարցի պատասխանը: Հնարավոր է՝ դուք ասեք. «Բավական է, պատվելի՛ Բոշ, վերջ տվեք, ավելի լավ է՝ տոփրեցրեք, քե ինչպես արդենք»: Հենց դրանով էլ ես կիմս գրադված եմ:

2. Սովորենք արդե՛հ

ա) Առաջին ճիշդ:

Եվ այսպես, ինչպե՞ս սովորել խոսել: Հիշո՞ւմ եք, քե ինչպես եք դուք խոսել սովորել: Ո՛հ, չեք հիշում: Ես նույնպես չեմ հիշում: Բայց եթե ուզում եք արդե՛հ սովորել, առաջին հերթին հարկավոր է արձակել առաջին ճիշդ՝ ճշմարիտ կյանքի ճիշդ Աստծու մեջ: Հիմա ես ձեզ կբացատրեմ, քե ինչպես կարելի է դա անել:

Հիսուսը մի անգամ պատմել է այդ մասին: Երկու մարդ եկեղեցի են մտնում: Նրանցից մեկը ճանաչված պաշտոնյա էր: Սա իսկույն առաջ է ընկնում ու ասում. «Տե՛ր Աստված, շնորհակալ եմ քեզանից, որ ես այսքան լավ եմ»: Մակայն Աստված նրան չէր լսում: Ինչքան էլ նա խոսեր, Աստված, միեւնոյն է, չէր լսում:

Երկրորդ մարդը չափազանց կսակածելի մի անձնափութություն էր, այսօր մենք կստեղծենք՝ «հանցագործի հակումով»։ Աստվածաշունչը նրան «մաքսավոր» է ամեկնում։ Նա մի խաղաղախ ու ամպխտան մարդ էր։ Երբ մտնում է եկեղեցի ու տեսնում մարդկանց բազմությունը, սիրտը ափ է ընկնում, և նա մտածում է. «Այստեղ իմ տեղը չ'է, ես ինձ լավ եմ գտնում պանդոկներում, որտեղ հալածված մարդիկ գլուխկոնծի են տալիս»։ Նա արդեն պատրաստվում է ետ գնալ, բայց հանկարծ հիշում է, թե ինչի համար էր եկել, առանց Աստծու, նա իր հոգում տրտմություն է գտնում, նրան հարկափոր էր Հոր մոտ դառնալ, բայց արի ու տես, որ նա չի կարողանում տաճար մտնել ու չի կարողանում տաճարից հեռանալ։ Նա շատ լավ է հասկանում, թե Աստծու առաջ ինչքան մեղավոր կյանքով է ապրում ու, առանց աչքերը վեր բարձրացնելու, ծեծում է կուրծքը և միայն մի նախադասություն ասում. «Աստված իմ, մերիդ ինձ մեղավորիս»։

Աստծու հետ մեր կյանքը հարկավոր է սկսել մոր ճիշդ՝ «Ես մեղավոր եմ»։ Հիմա դա ձեզ կբացատրեն իմ օրինակով։ Երբ ծնվում էր իմ առաջին երեխան, կինս ծանր վիճակում էր։ Այդ ժամանակ ես մտածում էի Հիսուսի խոսքերի վրա. «Երբ կինը ծննդաբերում է, այդ պահին նա բախժում է...»։ Ինձ թվում էր, թե իմ սիրելի կինը չի դիմանա։ Եվ հանկարծ ես մի ճղճղան մանկան ձայն լսեցի, ու մտքիս մեջ ասացի. «Նոր կյանք»։ Առավել հրաշալի երաժշտություն, քան այդ ծղրտոցը, լինել չի կարող։ Երբ ես լսեցի այդ ձայնը, երջանկությունից լաց եղա։ Հասկանո՞ւմ եք, մոր կյանքի առաջին ճիշդ ցնցեց ինձ։ Տեսնո՞ւ եք՝ մեզանից յուրաքանչյուրի դեպքում կյանքի ճիշդ Աստված համարում է մեզ համար բացվող ճշմարտության լույսը։ Այդ պահին մենք արտասանում ենք. «Տե՛ր իմ Աստված, ես մեղավոր եմ, գթա՛ ինձ՝ մեղավորիս»։ Եթե ամենամեղքուն չլինի ձեր այս ճիշդ, ապա անցած բոլոր արդյունքները ոչինչ չ'արժեն Աստծու համար։ Ես դեռ չեմ տեսել այնպիսի մի երեխա, որ ուզե՞նա խոսել ու ճշարտ փոխարեն երկար ճառեր արտասանի։ Ընչտ այդպես՝ դեպի Աստծու Թագավորություն տանող ուղի՞ ճանապարհ չկա։

Առաջին ճիշդ կյանքում, որը արդեն վերապրե՞լ եք այդ կյանքը։ Ո՞չ։ Այդ դեպքում, ի սեր Աստծու, ձեզ հարկավոր կլինի հաշտվել։ Ես ոչ միայն ի սեր եկեղեցու եմ ձեզ պոռ-

պագանում, այլ չեմ ուզում, որ ձեզանից որեւէ մեկը դժոխք ընկնի։ Իսկ դրա համար մի այլ ճանապարհ պարզապես գոյություն չունի։ Զեզ անհրաժեշտ է ունենալ մոր կյանքի առաջին ճիշդ, այսինքն, մի մոր կյանք սկսել Աստծու հետ ու ասել. «Ես մեղավոր եմ, Տե՛ր Աստված, գթա ինձ՝ մեղավորիս»։ Երբ անտառի որդին խոզերի մոտից հայրական տուն է վերադառնում, առաջին խոսքերը, որ արտասանում է, սրանք են. «Հայր, մեղանչեցի երկրի և քո առաջ, այնեւս արժանի չեմ քո որդին կոչվելու» (Գուլ. 15. 21)։ Երբ այս մույն խոստովանությամբ դուք դիմում եք Հիսուսին, Նա պատասխանում է. «Թանկագինս, Ես քո մեղքերի համար եմ մեռել, Ես վճարել եմ քո պարտքը»։

բ) Միայն Աստծու երեխաները կարող են ճիշտ արթթել։

Վերջերս ես հանդիպեցի ծանոթներիցս մեկին, որը գրասնում էր իր հինգ փոքր երեխաների հետ։ Շուտով նկատեցի, որ հինգն էլ միաժամանակ խոսում էին հոր հետ, իսկ հայրը աշխատում էր պատասխանել բոլորին։ Ես սիրով թարեւեցի. «Բարի՛ օր, երեխաներ, բարի՛ օր, պարոն»։ Երեխաները իսկույն լռեցին։ Երեխաները, սովորաբար, ազատ խոսում են միայն ծնողների հետ, իսկ օտար մարդու ներկայությամբ նրանք իրենց անհարմար են գտնում։

Ընչտ այդպես՝ մենք կարող ենք արթել միայն այն ժամանակ, երբ կրթումանք Աստծու երեխաներ։ Բայց մենք չենք կարողանում արթել, որովհետեւ առայժմ Աստծու երեխաներ չենք։ Ա՛խ, այո՛, չե՞ որ մենք «եկեղեցականներ» ենք, մենք օծված ենք։ Մենք «քրիստոնյա» ենք, մենք Սուրբ Ծնունդն եկեղեցի ենք գնում, մենք շատ սիրովի բարեւում ենք բախմամբ և անհաճո ոչինչ չենք անում։ Մի քարոզիչ մի անգամ ասաց. «Նորանք կնքված նապատակներ են»։ Երբ հարցրին, թե ինչ է դա նշանակում, պատասխանեց. «Եթե նապատակին բռնեք դաշտից ու բլուրը, կնքեք, միեւնույն է, նա նորից դեպի դաշտ կփախչի։ Այդպես էլ նրանք՝ կնքվում են ու շարունակում մեղանչել»։ Միոեմբ՝ բարեկամներ, այդ դեպքում դուք չեք կարող արթել։ Միայն Աստծու երեխաները կարող են ճիշտ արթել։

Տեսնո՞ւ եք՝ ձեզ հարկավոր է առաջին հերթին դառնալ

Աստծու երեխա, որովհետև դեռ հեռու եք այդ վիճակից: Գուցե ձեզ համարում եք քրիստոնյա, բայց ինչպե՞ք, որ Աստծու երեխաներ չեք:

Աստծու երեխա դառնալու համար անպայման հարկավոր է վերածնվել: Դուք կարող եք արդե՞լ միայն այն ժամանակ, երբ դառնաք Աստծու վերածնված զավակը: Աստծու երեխաները՝ առանց արդե՞լու չեն կարողանում ապրել: Նրանց համար արդե՞լը շնչելու նման մի բան է: Ի՞նչ տղաները կատակի համար մեկը մյուսին հիշեցնում են. «Չմոռանա՞ր շնչելու մասին»: Իսկ ձեզանից շատերը մոռանում են, որ մարդկային հոգիները շնչել են ուզում: Ե՛վ այսպես, ձեզ հարկավոր է դառնալ Աստծու զավակները:

Ես կարող եմ համառոտ բացատրել, թե ինչպես կարելի է դառնալ Աստծու զավակ: Ճանապարհը մեկն է. միայն Տեր Հիսուսի միջոցով: Նա ասում է. «Ես եմ դուռը: Ով իմ միջով անցնի, նա կփրկվի»: Ահա գիշերվա խավարի միջով ձեզ է մոտենում Հիսուսը, Որի ձեռքերին ու ոտքերին մեղսերի հետքերն են: Մինչև իրնա դուք Նորա հետ գործ չեք ունեցել: Հիսուսի թնձան ձեզ միշտ առասպել է թվացել, սակայն Նա ընդառաջ է գալիս ձեզ: Որովհետև դառնաք Աստծու երեխան, առաջին հերթին պիտի ընդունեք Հիսուսին: Հետո պիտի վստահեք Նորան, որովհետև Նա է կարգի բերում ձեր հոգևոր կյանքը, իոգու անհանգստությունը, գաղտնի զանցանքները, անցյալի մեղքերը: Հին Կտակարանում գրված է. «Դու կայացրիր իմ դատը եւ իմ դատավճիռը»: Մի օր էլ այնպիսի պահ է գալիս, երբ այնքան ես քեզ վստահում Հիսուսին, որ ինքզինդդ հրաժարվում ես քո ապրած մեղավոր կյանքից ու ամբողջ կյանքդ հանձնում ես Նրան: Մենք դա անվանում ենք վերածնունդ: Ես վերածնունդ ունեցա այն ժամանակ, երբ տառաւոր տարեկանում հրաժարվեցի անասունածային կյանքից ու ինձ հանձնեցի Հիսուսին:

Այդ հարցում ինձ ոչ ոք չօգնեց, հետեւաբար, ես էլ ձեզ չեմ կարող օգնել: Դուք դա միայն Նորա հետ պիտի անեք: Համարձակվե՞ք ու ասե՛ք. «Տեր Հիսուս, ես իմ կյանքը քեզ եմ շնորհում»: Այն պահին, երբ դուք կատարեք այդ քայլը, կդառնաք Աստծու զավակը: Ինձ մոտ գալիս են մարդիկ, ովքեր փորձում են համոզել, թե փրկության այլ ճանապարհներ էլ կան:

Փորձե՛ք: Իսկ ես ձեզ ասում եմ, որ գոյություն ունի միայն

մի դուռ, որը տանում է դեպի Աստծու Թագավորություն: Այդ դուռը Հիսուսն է, այն Հիսուսը, Որը մեռավ եւ մեզ համար հաղթություն առավ:

Ուրեմն, Հիսուսին ընդառաջ գնացե՛ք, Նա արդեն վստույց է ձեզ փնտրում: Երբ կդառնաք Աստծու զավակ, կարող եք արդե՞ք Նրան պատմել այն ամենը, ինչ կա ձեր սրտում:

Ես արդեն ծեր հոգեւորական եմ, շատ մարդկանց հետ եմ շփվել ու համոզվել եմ, որ յուրաքանչյուրն իր անձնական գաղտնիքն ունի կյանքում: Բայց երբ Աստծու երեխա ես դառնում, անկեղծորեն պատմում ես Հիսուսին այն, ինչ սրտիդ հանգիստ չի տալիս: Դու կարող ես խոսել այնպիսի բաների մասին, որ ուրիշ ոչ մեկի հետ չես խոսել: Մի պատանի մի անգամ պատմեց, որ ինքը, քրիստոնյա լինելով համոզորձ, մի օր քիչ է մնացել հուսահատության հասնի: Նա դիմել է Հիսուսին. «Հիսուս, եթե Դու այսօր երեկոյան ինձ որեւէ խոսք չասես, ես ամեն ինչ կթողնեմ: Առանց պարգքայան՝ չեմ կարողանում ինքս ինձ հետ պայքարել»: Նա շարունակում է իր պատմությունը. «Հիսուսը լսեց իմ արդեքը եւ անձամբ ինձ հետ խոսեց»: Այ, տեսնու՞մ եք, լինելով հուսահատության ու արդեն անհավատության շեմին՝ պատանին պատասխան է ստանում անձամբ Հիսուսից: Ախ, եթե դուք կարողանաք պատկերացնել, թե արդե՞ք ինչպիսի պատասխաններ են ստանում Աստծու զավակները, ուղղակի կիմանաք:

Պատերազմի ժամանակ մի նստակ ստացա մորիցս: Նա գրում էր. «Ես գիշերվա ժամը երեքին արթնացա, եւ միտքս եկան երեխաներս ու բռններս: Ես մտածում էի ձեր մասին, որ կռվի դաշտերում եք, նաեւ Ելիզավետայի մասին, ունից որեւէ տեղեկություն չունեմ: Այդ պահին ինձ այնպիսի մի տագնապ համակեց, կարծես գինված մեկը խեղդում էր ինձ իր երկաթյա ձեռնոցներով: Ես չկարողացա դիմանալ ու շնչեցաքի. «Տեր Հիսուս, գրե՛մ մի քառ սառ, այլեւս չեմ դիմանում այս փորձությանը»: Հետո վեր կացա, վառեցի լույսը ու բաց արի Աստվածաշունչը: Առաջին բառերը, որ կարդացի, սրանք էին. «Ձեր բոլոր հոգուները դրե՛ք Նրա վրա, քանի որ Նա իոգ է տանում ձեզ համար»: Այդ ժամանակ ես իմ բոլոր հոգուները դրեցի իմ Փրկիչի վրա, անշատեցի լույսը եւ անուշ-անուշ քնեցի»: Այ՛ք քեզ բան, այդ-

պես կարող է պատահել միայն Աստծու երեխայի հետ:

Հիշում եմ՝ մի անգամ մայրս ասաց, «Երեկ երեկոյան այնքան հոգնած էի, որ չկարողացա արթնել, միայն ասացի. «Բարի՛ գիշեր, սիրելի՛ Փրկիչ»: Ես մտածեցի. «Այսպես, բնականաբար, միայն Աստծու երեխաները կարող են խոսել իրենց Տիրոջ հետ»: Նա, իրոք, հոգում է մեր մասին ամեն ժամ, գիշեր ու ցերեկ: Ես էլ եմ համարվում Նրա անփականությունը եւ կարող եմ ինձ լիովին վստահել Նրան:

Հասկանա՞ւմ եք. եթե դեււէ մեկը չի կարողանում արթնել, դա իսկական դժբախտություն է: Ես ուզում եմ, որ դուք ունենաք ձեր կյանքի առաջին ճիշդ: Ուզում եմ, որ կանչեք. «Ես մեղավոր եմ, Տէր իմ, գթա՛ ինձ՝ մեղավորիս»: Ես ցանկանում եմ, որ դուք հանգիստ չգտնեք այնքան ժամանակ, մինչեւ չդառնաք Հիսուսին, մինչեւ չդառնաք Աստծու երեխա: Այդ ժամանակ ես այլեւս չեմ վշտանա ձեզ համար:

ԻՆՉՊԵՏ ՄԵԱԼ ԿԱՆԳՈՒՆ, ԵՐԲ ԱՅԼԵՒԻՍ ԶԵՆՔ ԿԱՐՈՂԱՆՈՒՄ ՀԱՎԱՏԱԼ

1. Առանց հավատի՝ չենք կարող

Այո՛, ես պիտի նախօրոք գգուշացնեմ, որ ոչ չի կարողանում հավատալ, նրա համար շատ դժվար է կյանքում կանգուն մնալ: Այդ դեպքում ես չեմ կարող օգնել: Անհավատ մարդուն չի կարող օգնել, ընդհանրապես, ոչ ոք: Հիմա բացատրեմ, թե ինչու: Մենք կարծում ենք, թե Աստված համարվում է ինչ-որ աստվածաբանական դրոյթ, բնության ուժ կամ նման մի ինչ-որ բան: Բայց Աստված Անճնակիրություն է, որը, իրականում, գոյություն ունի եւ լրացնում է ամեն ինչ՝ ամեն ինչում: Իսկ եթե ես չեմ հաշտվել Աստծու հետ կամ եթե Աստծու երեխան չեմ համարվում, ուրեմն, հեռու եմ իրականությունից: Իսկ դա վտանգավոր դրություն է:

Իմ կյանքի ամենակարեւոր պահը սա է եղել. լինելով երիտասարդ սպա՝ առաջին համաշխարհային պատերազմի ժամանակ հանկարծ գիտակցեցի, որ Աստված, իրականում, գոյություն ունի: Ես նմանվեցի այն մարդուն, որը ավտոմեքենայով բախվում է ժայռին: Առաջնելում ես էլ էի ասում, որ հավատում եմ Տեր Աստծուն, բայց չէի գիտակցում, որ Նա իրական է: Բայց հանկարծ ընդհարվեցի Աստծու իրականության հետ: Աստվածաշնչում կա մի սաղմոս, որտեղ ասվում է, թե Աստված այնքան իրական է, որ Նրանից ամհնար է թաքնվել: Շարունակության մեջ ասվում է. «Թեկուզ երկինք բարձրանամ, Դու այնտեղ ես...»: Ամերիկացի տիեզերագնաց Գլենը ասել է, որ ամենամեծ հայտնագործությունը ինքը կատարել է հենց տիեզերանավում, երբ պարզել է, որ Աստված կարող է լինել նույնիսկ այնտեղ: Եվ այսպես՝ «Թեկուզ երկինք բարձրանամ...» կամ սլանամ տիեզերանավով՝ «Դու այնտեղ ես»: Համոզված եմ, որ եթե թաքնվեի հազար մետր խորությանը հանքերում, նսեւ այնտեղ կհայտնաբերեի Աստծուն:

Սաղմոսներում ասում է. «Թեկուզ իջնեմ գետնի ընդերքը, Դու այնտեղ ես»: Վերջերս, Կալիֆորնիա մեկնելու,

կինս ճանաչուիս մեզ էր դրել սաղմոսի մի նախադասություն, որը ես կարդացի Սան-Ֆրանցիսկոյում: «Թեկուզ առնեմ ալշալուսի քեները ու փոխադրեմ ծովերի ծայրը, եւ այնտեղ Քո ձեռքը կհասնի ինձ»: Աստված, հիրավի, իրական է: Իսկ քանի որ դա այդպես է, Նա անպատիժ չի բողբի բոլոր նրանց, ովքեր հեռու են Իրենից: Եթե ես այնպես եմ ապրում, կարծես, Աստված գոյություն չունի, այսինքն, խախտում եմ Նրա պատվիրանները, կիրակի օրը չեմ պահպանում կամ շնություն եմ անում, Աստծուն չեմ պաշտում ու ծնողներին չեմ հարգում, ապա ավելի ու ավելի եմ հեռանում իրականությունից: Սակայն իմ կյանքում այսպես կանգուն մնալ չեմ կարող: Նայեք ձեր չորս բոլորը: Լյս աշխարհում մարդիկ (նույնիսկ նրանք, ովքեր շատ փոքր են վատասկում), ուղղակի չեն կարողանում ծայրը ծայրին հասցնել: Մարդու հոգու խորքում բազմափորում է դժգոհությունը: Թե՛ ընտանեկան, թե՛ անճանաչան կյանքում խաղիված դրություն է: Ինչպե՞ս կարող ենք կանգուն մնալ կյանքում, եթե այնտեղ չենք հավատում: Չե՞ որ կյանքի հետ մենք հաշտվել չենք կարող, ուր մնաց՝ մահվան հետ: Հարցուր տարի հետո մեզանից ոչ մեկը այստեղ չի լինելու, մենք բոլորս մեռնելու ենք:

Հնարավոր է որեւէ մեկը ասի. «Մահից հետո ոչինչ չկա: Մենք գնում ենք դեպի ոչնչություն»: Բայց ինքներդ դուռեք, թե ինչին եք վստահում. Աստծու խոսքի՞ն թե՞ սեփական սրտին: Ինչպես դիմավորեմ մահը, եթե համկարծ պարզ է դառնում, որ ոչինչ չեմ կարող հետս վերցնել այս աշխարհում կուտակածից: Հնարավոր է՝ դուք տուն եք կառուցել, իսկ ես մի հրաշալի գրադարան ունեմ: Դրանցից, ինչպես նաեւ այն ամենից, որ քանկ է եղել այս կյանքում, նույնիսկ մարդկանցից, որոնց սիրել եմ, ես չեմ կարող հետս վերցնել: Միայն մի բան կարող ենք վերցնել՝ մեր մեռելները Աստծու առաջ: Պատվերացրե՛ք, թե պատկած եք մահվան շեմին ու գիտակցում եք. «Ես ամեն ինչ պետք է այստեղ բորենեմ, միայն իմ հանցանքներն ու մեղքերը ինձ հետ միասին կկանգնեն տուրք ու արդար Աստծու առաջ»: Ինչպե՞ս կանգնենք Աստծու դատի առաջ՝ առանց հավատարու Նրան, Ով արդարացնում է անաստվածներին: Տեր Հիսուսը մի անգամ ասել է. «Մի՛ վախեցե՛ք մարմինը սպանողից, նա չի կարող

հոգին սպանել: Վախեցե՛ք նրանից, ով կարող է սպանել եւ՝ մարմնը, եւ՝ հոգին»:

Մի քանի տարի առաջ Նորիեգիայում ապրում էր նշանակալի պրոֆեսոր Հալեքին՝ հարզված ու անվանի մի մարդ: Շարքալս ընթացքում նա քարոզում էր ռադիոյով: Ես դեռ հիմա էլ պատկերացնում եմ, թե ինչպես է նա կանգնում բարձրախոսի առաջ ու ասում. «Գուցե դուք այսօր համբուտ պառիկը անկողնում, իսկ առափնյայան արթնանաք դժոխքում: Ես կուզեմայի նախազգուշացնել ձեզ»: Դա աննկարագրելի հուզմունք էր առաջացրել ժողովրդի մեջ, որովհետեւ նորիեգացիները նույնպես իրենց դասում են «Ժամանակակից մարդկանց» շարքը. չե՞ որ մեր օրերում դա շատ կարեւոր է: Օսլոյի կենտրոնական քեդի մի լրագրող այդ առիթով այսպիսի մի հոդված էր գրել. «Մենք միջնադարում չենք ապրում, անթույլատրելի է, որ այնպիսի ժամանակակից լրատվամիջոց, ինչպիսին ռադիոն է, նման դատարկություններ դուրս տա»: Չե՛, եթե կենտրոնական քեդը տպագրել է, ուրեմն, մյուս մանր-մունք քեդերն էլ պիտի նույնը կրկնեն: Եվ ահա բոլոր քեդերում նույնն է տպագրվում. «Մենք միջնադարում չենք ապրում, մի՞թե բուլլատրեմի է, որ պրոֆեսորը խոսի դժոխքի մասին»: Իրավիճակը պարզաբանելու համար Օսլոյի ռադիոն դիմում է պրոֆեսոր Հալեքին: Նա նորից կանգնում է քարճուրակում առաջ ու ասում. «Ես պարտավոր եմ պարզաբանել իմ ասածները. Շատ հնարավոր է, որ այսօր երեկոյան դուք հանգիստ պառիկը ձեր անկողիններում, իսկ վաղն առափնյան արթնանաք դժոխքում: Ես կցանկանայի ձեզ նախազգուշացնել...»: Հետո ի՞նչ է սկսվում: Դիմում են Նորիեգիայի բոլոր եպիսկոպոսներին ու հարցնում՝ գոյություն ունի՞ դժոխքը: Նույնիսկ «Շափճել» անասագիրն է միջատում այդ վիճարանությանը՝ «Վիճաբանություն Նորիեգիայի դժոխքի մասին» վերնագրով մի հոդված տպելով իր էջերում: Այդ արձուկից մոտ մի տարի հետո ես այնտեղ դասախոսություն կարդայի Օսլոյի ռասնոդոբայան համար: Սկզբում անցկացվեց մասնուի ատուխ: Հյուրանոցում հավաքվել էին բոլոր քեդերի ներկայացուցիչները: Եվ, ա՛յ քեզ զարմանալի բան, իմ աչ կողմում նստել էր այն լրագրողը, ով սկսել էր արձուկը, իսկ ձախ կողմում՝ պրոֆեսոր Հալեքին՝ որպես ավետարանչական մասնուի ներկայացու-

ցի: Եվ, անս, լրացրողը սկսում է իր հարձակումը. «Պատվելի՛ Բոշ, մեր եւ պրոֆեսոր Հալեպիի միջեւ հակասություն է առաջացել: Դուք ժամանակակից մարդ եք: Ի՞նչ եք կարծում, գոյություն ունի՞ դժիլք»: «Այո՛, պատասխանեցի ես, -անշուշտ գոյություն ունի»: «Եւ չեմ կարողանում հասկանալ, ինչպե՞ս կարող եք Դուք դա հաստատել», - առաջիկց լրացրողը: «Հաճույքով կբացատրեմ, - պատասխանեցի ես: - Եւ հավատում եմ, որ դժիլք գոյություն ունի, որովհետեւ այդ մասին ասել է Իճըլ՝ Հիսուսը: Իսկ Հիսուսի բոլոր ասածներին եւ հավատում եմ, որովհետեւ Նա ավելի շատ գիտեր, քան բոլոր ինկացի մարդիկ»:

Ասածու խոսքը ասում է. «Աստված ուզում է ճշմարտության իմացություն»: Դրա համար էլ մենք խոսում ենք հավատի մասին, որովհետեւ Աստված մեզ ցույց է տվել արդարության, կյանքի ու մահվան ճանապարհները:

Ինչպե՞ս կանգուն մնամք կյանքում, երբ այլեւս չենք կարողանում հավատալ: Առանց հավատի՝ չենք կարող կանգուն մնալ: ԹՊՊ տվեք դա հիմնավորել մեկ այլ տեսակետով: Պատկերացրե՛ք՝ դուք մի փոքրիկ ու շքմար ունե՛նք ձկնի ունք ու նրան ասում եք. «Խեղճ ձկնիկ, դու անընդհատ այս սառը ջրում ես, արի՛ եւ քեզ համար հարմար պայմաններ ստեղծե՛մ»: Հանում եք նրան ջրից, սրբում ու դնում մի ոսկյա վանդակում...: Դուք նրան տալիս եք ամենահամեղ ուտելիքները, (եւ չգիտեմ, թե ունե՛նք ձկնիկներն ինչո՞ւ են սնվում, միգրցի, միջուկների ձվիկներով կամ այս կարգի այլ բաներով) եւ վերջապես ասում եք նրան. «Ի՞նչ քնքրուշ ունե՛նք ձկնիկ, հիմա դու քեզ լավ ես զգում, դու շքեղ ունե՛նք վանդակ ունեւ, միջուկների ձվիկներ, մաքուր օդ»: Եվ ի՞նչ եք կարծում, ինչպե՞ս կարող է նա ձեզ երախտապարտ լինել, պիտի պոչը շարժելով «շնորհակալություն» ասի: Ընդհակառակը, նա շնչակտուր կլինի վանդակում ու, եթե խոսել իմանա, կասի. «Ինձ պետք չէ ո՛չ ունե՛նք վանդակը, ոչ էլ քո միջուկների ձվիկը, եւ իմ տարերքն եմ ուզում, իմ ջրիդը»: Իսկ մեր տարերքը համարվում է կենդանի Աստվածը, որ ստեղծել է երկինքը, երկիրը եւ մեզ բոլորիս: Շվեյցարական ազգային հիմնը այսպես է սկսվում. «Կյանքի բոլոր արթյունները՝ քեզ»: Աստված տարերք է համարվում: Ու մինչեւ եւ Աստծու հետ խաղաղություն չունենան, իրենք ունե՛նք վանդակում պիտի բազմականություն գտնի: Հասկանո՞ւ՞մ եք:

Ժամանակակից մարդը ամեն ինչ անում է իր համար, օրինակ, ճանապարհորդություն, համեղ կերակուրներ, գինի, մի խոսքով՝ ամեն ինչ, բայց իրենք թաքցնում է ու ասում. «Այս բոլորը ինձ հարկավոր չեն, ինձ հարկավոր է իմ տարերքը, եւ իմ տարերքն եմ ուզում, եւ խաղաղություն եմ ուզում Աստծու հետ»: Ուրեմն, դաժան մի՛ եղեք ինքներդ ձեր նկատմամբ: Մեր սրտերը ճնշվում են մեր ներքու, եթե խաղաղություն չենք գտնում Աստծու հետ: Ինչպես ճուշդ է ձգտում դեպի իր տարերքը, այնպես էլ մեր իրենք է ձգտում դեպի Աստված, Ողբ համարվում է մեր տարերքը:

Ինչպե՞ս կանգուն մնալ կյանքում, եթե այլեւս չենք կարողանում հավատալ: Այդ հարցին եւ պատասխանում եմ այսպես՝ ոչ մի կերպ: Ո՛չ կյանքում, ոչ մահվան, ոչ էլ հավիտենականության մեջ: Իսկ եթե դուք առաջիկա ու ասեք, թե մարդիկ առանց հավատի էլ շատ ճուշդ են ասում, այս եւ կասեմ, որ դա միայն մակերեսային ճոխություն է, այդպես չէ: Վերցնե՛ք, օրինակ, Գլոբիլ, նա գերեզմի էր, հարուստ, ինկացի, նախարարի պաշտոն էր զբաղեցնում, մի խոսքով՝ ունեւ ամեն ինչ: Բայց, վերջ ի վերջ, խոստովանում է, որ եթե կյանքի իրագործ խաղաղության մեջ եղած պահերը գոմարեր, հազիվ թե դրանք երբեք ժամ կազմեն: Տագնապներով լի է այս կյանքը:

Չէ՛, առանց հավատի կյանքը չեն քաղցրացնի: Սա ամենագլխավորն էր, որ ուզում էի ձեզ ասել: Հիմա անցնենք հաջորդ հարցին:

2. Կարեւորը ճշմարիտ հավատն է

Վերջ ի վերջո, կարեւոր է, որ դուք ունենաք ճշմարիտ, փրկարար հավատ: Յուրաքանչյուր մարդ իր հավատն ունի: Երբ եւ երիտասարդ ուսանող էի, մի անգամ մորս տնեմելու համար մի կին եկավ մեր տուն, բայց քանի որ մայրս տանը չէր, եւ նրան հրավիրեցի նստել ու ասացի, որ ստիպված պիտի բավարարվի ինձ հետ գրուցելով: «Շատ հաճելի է, -ասաց նա, -իսկ ինչո՞ւ եք Դուք զբաղվում»: «Ուսումնասիրում եմ աստվածաբանությունը», -պատասխանեցի եւ: «Ի՞նչ, -բացականչեց տիկինը, - աստվածաբանություն, ո՞վ է հիմա նման բաների հավատում, դա հնամարդություն, ո՞վ է

բախոր չէ»։ Եվ այդ պատակ տիկիրնը, որպես հեղինակություն, իրեն օգնության է կանչում Գյոթենին (դա Ֆրանկֆուրտում էր, որտեղ ապրել է Գյոթեն)։ Նա հպարտորեն ասում է. «Մենք հիմա հավատում ենք Գյոթենին։ Քրիստոնեությունը արդեն վարդաց հնացել է»։ Քսանի որ այդ գրույցը ինձ հաճելի չէր, ես շտապ փոխեցի բեման. «Հարգարժան տիկրոսի, թույլ տվեք ձեզ հարցնել, ինչպե՞ս եք ապրում»։ Եվ նա, թիկացնելով սեղանին, ասաց. «Թո՛ւ, բո՛ւ, բո՛ւ»։ Նա պարեց՝ իսկ ի՞նչ է նշանակում «բո՛ւ, բո՛ւ, բո՛ւ»։ Նա պատակաբանեց. «Այդպես պաշտպանվում ենք դժբախտությունից»։ «Ախա բե՛ ինչ, -ասացի ես, -որենն, Դուք լքել եք կենդանի Աստծու հավատը, եւ հավատում եք «բո՛ւ, բո՛ւ, բո՛ւ»-ին կամ փայտին թիկացնելու՞ն, ա՛յ քեզ բան, «փայտուն» փոխանակում է»։

Տեսնու՞մ եք, որ ամեն ոք ինչ-որ բանի հավատում է։ Բոլոր դեպքերում էլ հարցը մեկն է. արդյո՞ք ճշմարիտ է իմ հավատը։ Մեր օրերում ասում են. «Կարեւորն այն է, որ հավատ ունեք»։ Եվ հաճախ կարելի է լսել. «Ես հավատում եմ Տեր Աստծուն», «Հավատում եմ բնությանը», «Հավատում եմ ճակատագրին», «Հավատում եմ մախախմանությանը»։ Ո՛չ, ո՛չ, բարեկամներ, կարեւորն այն է, որ ես ճշմարիտ հավատ ունեմ, այնպիսի մի հավատ, որը խաղաղություն է բեկատ ունեմ, այնպիսի մի հավատ, որը խաղաղություն է բեկատում, խաղաղություն Աստծու հետ, սրտիս, ինքուս հետ։ Ինձ ամորածեշտ է այնպիսի մի հավատ, որը փրկում է դժոխքից, որը կարող եմ զգալ ցանկացած պահի եւ ամենուր, որը մոր կյանք է նվիրում։ Ուրիշ հավատ ինձ հարկավոր չէ։ Շատերն են հավատացել Գերմանիային, Ֆրյորենին, վերջնական հաղթանակին։ Եվ ի՞նչ դուրս եկավ... Ինձ հարկավոր է ճշմարիտ, փրկարար հավատ, իսկ դա Հիսուսի հավատն է, կենդանի Աստծու Որդու հավատը եւ ոչ բե կրոնի առաջնորդներին, որ կան ամենուր եւ ինչքան ասես։

Իսկ հիմա ես ձեզ պիտի բացատրեմ, թե ինչ է նշանակում հավատալ Հիսուսին։ Աստվածաշնչում նկարագրվում են հրաշալի պատմություններ, որտեղ արտացոլվում է Հիսուս Քրիստոսի փրկարար հավատը։ Եվեք մտափ պատկերացմանը այն ճանապարհը, որը երկու հազար տարի առաջ Երուսաղեմից տանում էր դեպի Գողգոթա։ Եվեք ուշադրություն չդարձնեք այն մարդկանց վրա, ովքեր բարձրանալն

գողգոթան էին։ Ուշադրություն չդարձնեք նաեւ իռանական զինվորների վրա, որոնց որպես պահակ էին կանգնեցրել, եւ որոնք վրձնակ էին գցում Հիսուսի պատմությանի համար։ Եվեք մի հայացք գցե՛մք մեջտեղի խաչին գանձված Աստծու Որդու վրա։ Նրա դեմքը ամբողջովն այրյունալիկ էր գլխին դրված փշեպատկից։ Այնտեղ մեր Աստվածն է։ Նրա աչք ու ձախ կողմերի խաչերին կախված են երկու ավազակներ, որոնք նույնպես մահվան էին դատապարտվել։ Եվ համկարծ նրանցից մեկը բացակայում է. «Լսի՛ր, Դու, որ մեջտեղում ես, Դու ասում էիր, որ իբր Աստծու Որդի ես։ Եթե Դու ճշմարիտ Աստծու Որդին ես, այլ ոչ թե խաբեբա, ապա իջի՛ր խաչից եւ օգնի՛ր ինձ»։ Նրան կարելի է հասկանալ։ Մահվան սարսափից մարդ կարող է ասել այնպիսի բաներ, որ երբեմն մտքով չի անցնի։ Հետո խոսում է մյուս ավազակը՝ դիմելով ընկերույթ. «Եվ դու դեռ չե՞ս վախճնում Աստծուց»։ Այս խոսակցությունից պարզվում է, որ երկուրդ դատապարտյալի համար Աստված տուրք է եւ ահավոր (Կարդա՛ Դու, 23. 32-43)։

Երբ մեր քաղաքներում պայթում էին բաւթերը, մարդկանց մեջ շփոթություն էր առաջանում։ Եվեղեցին, գոցեց, մեղավոր էր նրանով, որ չէր ասում. «Աստված կարող է նաեւ ահավոր լինել եւ զրկել քեզ իր իրականությունից։ Ու դու դեռ չե՞ս վախճնում Աստծուց»։ Այդ մասին պիտի արդարակենն այնտեղ, որտեղ մարդիկ շրջում էին դիակների մեջ, որպեսզի փող սարքեն...։ «Եվ դուք դեռ չե՞ք վախճնում Աստծուց»։ Այն երիտասարդներին, որոնք իրենց կյանքը վատնում են շնության մեջ, պիտի հարցնեն. «Եվ դուք դեռ չե՞ք վախճնում Աստծուց, ինչի՞՞ մասին եք մտածում, մի՞թե դուք կորացել եք»։ Այսպիսով, ամեն ինչ սկսվում է սրբության իմացությանը եւ Աստծու ցատտից։ Եվ այդ հանցագործը հանդիսավոր կերպով իայտարարում է. «Մենք արդարացիորեն ենք դատապարտված, մենք արժանի ենք»։ Մա երկրորդ պարագան է, որ փրկարար հավատի է բեկում մեղքերի խոստովանությունը։ Ես հանդիպել եմ շատերին, ովքեր ասում էին, որ չեն կարողանում հավատալ։ Ես նրանց հարցնում էի. «Երբեմն մտածե՛լ եք այն մասին, որ մեղավոր եք Աստծու առաջ»։ Ինձ պատասխանում էին. «Ո՛չ, ես ճիշտ եմ ապրում ու ոչ մի բանից չեմ վախճնում»։ Խոսում էի դարձյալ ես. «Քսանի դեռ դուք շարունակում եք

ինքններդ ձեզ խաբեի, երբեք ճշմարտության չեք հասնի»:

Վերջերս հանդիպեցի մի մարդու, որն ասում էր, որ ճիշտ է ասվում ու ոչ մի բանից չի վախենում: Ես նրան իմ կողմից ավելացրի. «Ընդհանրապես եմ, սակայն ես այդպես չեմ կարող սանել: Իմ կյանքում ամեն ինչ չէ, որ կարգին է»:

Նա պատասխանեց. «Այո, իհարկե, եթե ամեն ինչին մակերեսորեն ամբողջապես...»: «Այո, - ասացի ես, - քեզ ետևս Լևոնիկը խտորեն է մտածում, բայց դուք, միևնույն է, ինքներդ ձեզ չեք խաբի»: Գիտե՞ք ինչ, դուք ճշմարիտ ես փրկարար հավատ կունենաք այն ժամանակ, երբ մեղքը մեղք կանվանեք: Երբ ձեր կեղտոտ սեռական հարաբերությունները շնորհիվ կանվանեք: Երբ ձեր դավաճանությունը դավաճանություն կանվանեք: Երբ ձեր սուղ կրդուքները խորամանկություն կոչեք ու կսանք խելական անուններ՝ սուտ: Երբ դուք չեք արդարացի ձեր եսասիրությունը, այլ կիսատուվանեք, որ դրանով ինքներդ ձեզ անաստվածացնում եք: Այս ամենը ճիշտ հավանաբար՝ ես իմ մեղքը մեղք եմ անվանում ու դիմում եմ Լևոնիկին. «Տե՛ր իմ, ես արժանի եմ Քո դատաստանին»: Ինչքան ահալոր է, երբ մեր ժամանակակիցները իրենց իրենց միփթաբերու համար ասում են. «Ամեն ինչ շատ լավ է»: Բայց մի օր Լևոնիկը կպատռի մեր դեմքերի դիմակները:

Նույն ավագակը դիմում է Հիսուսին. «Դու ոչ մի վատ բան չես արել, ինչու՞ ես այստեղ կախված»: Հետո փորձում է պարզել. «Չէ՞ որ Նա այստեղ ինձ համար է կախված: Նա Իդ վրա է վերցնում իմ մեղքերը»: Քիչ հետո նա կանչում է. «Հիշի՛ր ինձ, Տե՛ր, երբ գաս Քո բազմակորությամբ»: Դա էլ երրորդ պարագան է: Նա ամբողջովին հավատում է, որ Հիսուսը փրկություն է նվիրում, քանի որ մեռնում է ձեզ համար: Հիսուսը նրան պատասխանում է. «Ճշմարիտ եմ ասում քեզ, այսօր Ինձ հետ դրախտում կլինես» (Կարդա՛ Դուկ, 23, 32-43): Եվ այսպես, փրկարար հավատը բացահայտում է Լևոնիկի սրբությունը, ես խոստովանում եմ իմ անցյալի կորուսյալ վիճակը, ես ընդունում եմ ինձ համար խաչի վրա մեռնող Հիսուսին՝ որպես իմ միակ Փրկիչ: Միայն այսպիսի հավատով դուք կարող եք կանգուն մնալ, այսքանը կանձ ձեզ: Շատերն ինձ կշտամբում էին, քե միակողմանի եմ կշտադատում, ես նրանց այսպես կպատասխանեմ. «Նեբե՛ղեմք, սակայն կյանքում տիրապետող լինելու համար գոյություն ունի միայն մեկ եզակի ճանապարհ՝ մահ եւ դատ: Ուստի, ես գալիս եմ Հիսուսի մոտ, ապաշխատում խոստովանում եմ մեղքերս ու հավատում, որ Հիսուսի արյունը բաժնիկ է խաչից, Նորա դեմքից, Նորա ոտքերից: Ես բազմաթիվ մեղքերի մեջ եմ, սակայն մաքրվել եմ այդ Սուրբ արյունով»: Ես կուզեմայի, որ դուք երբեք չմոռանաք այս նախադասությունը՝ ՀԻՍՈՒՍԸ ԻՆՁ ՀԱՄԱՐ Է ՍԵՌԵՆ: Երբ առաջնորդներն արքանանում եք, ձեր մարմնը կրկնեք այս նախադասությունը: Աշխատակցի վայրում ես ձեր ոտքերում բոլ հնչի նույն միտքը՝ «Հիսուսը ինձ համար է մեռել»: Այն ժամանակ Լևոնիկը գրոթյանը կծնկեք Նորա առաջ ու կսանք. «Նա ինձ համար է մեռել: Ինձ համար: Ուրեմն, ես կարող եմ հավատալ»: Հիսուսն ասում է. «Ես եմ դուք, ով իմ միջով մտնի, կփրկվի»:

Մարդիկ հաճախ են ինձ ասում. «Այո, պատվելի, այն, ինչ Դուք ասում եք, հենց դրան ես չեմ կարողանում հավատալ: Երբ ես Ձեզ լսում եմ, կարծես, ամեն ինչ լավ է լինում, սակայն հավատալ չեմ կարողանում»: Հենց այս խոսքին էլ հիմնա ոգւում եմ պատասխանել: Այսպես մտածողներին ես բաժանում եմ շորս խմբերի: Եվ այսպես.

3. Նորանք, ովքեր չեն կարողանում հավատալ...

ա) ...քանի որ կրոնավորներ չեն:

Առաջին խմբին պատկանողները ինձ այսպես են քննադատում. «Պատվելի՛, Դուք կրոնավոր եք, ես՝ ոչ, ես չեմ կարող հավատալ»: Նորանք ես պատասխանում եմ. «Ես էլ կրոնավոր չեմ, զանգերի դրոններ, խումբեր եւ նման ծիսակատարությունները ինձ վրա ոչ մի ազդեցություն չեն գործում»: Ես շատ ուրախ եմ, որ վերջին տարիներին դասավանդում եմ մի դասի՝ որտեղ կա միայն իրականացման մի նկատարում: Նորանքը զանգեր չկան ու հարկավոր էլ չեն: Ես դրանց դեմ չեմ, բայց նաեւ ամբողջատության կառուցմանը չեմ զգում: Անե՛ք՝ հիմա ես կրոնավոր եմ քե՞ ոչ: Երբ Լևոնիկը մեր երկրում էր, կրոնական բազմաթիվ ուղիքներ կային. փարիսեյներ, օրենսգետներ. որանք կրոնի մարդիկ էին: Օրինակ, սարգիսները ավելի լիբերալ կրոնավորներ էին: Նորանք այսօր կանեն. «Ես Լևոնիկն փնտրում եմ բնության մեջ»: Իսկ նացիստների ժամանակ

այսպես կհայտարարեն. «Մեր դրոշների վրա պատկերված է մեր Տեր Աստվածը»: Այսինքն, նրանք բոլոր ժամանակներում էլ կրոնավոր են եղել: Եվ հենց այդ կրոնավոր մարդիկ էլ խաչեցին Հիսուսին, որովհետև Հիսուսը նրանց կորնին չէր համապատասխանում:

Կային նաև ոչ կրոնավորներ, ինչպես ամառակները, սպեկուլյանտները, մաքսավորները, արհեստավորները: Մրանք մեկրված էին իրենց գործին, քանի որ դրանով էին ապրելու միջոց վաստակում: Կար նաև հացրահաճաճ մի մաքսավոր՝ անուրջ Ջակքեռ, որը ուրիշներին թալանելով էր փող ձեռք բերում: Մրանք կրոնավորներ չէին, բայց ճանաչեցին Հիսուսին: Ինչպե՞ս: Նրանք գիտեին, որ մեղավորներ են և իրենց տրված կյանքը ճիշտ չեն ապրում: Եվ ահա գալիս է Փրկիչը, Որը մեղավորներին Աստծու երեխաներ է դարձնում: Ու նրանք հավատացին Փրկչին:

Հիսուսը եկել էր ոչ թե կրոնավորներին ավելի կրոնական դարձնելու, այլ մահից ու դժիւքից մեղավորներին փրկելու և Աստծու երեխաներ դարձնելու համար: Եթե դեռ գոյություն ունեն այնպիսի մարդիկ, ովքեր ասում են, թե իբր կրոնական չլինելու պատճառով չեն կարողանում հավատալ, ապա ես նրանց հետևյալը կստան. «Դուք բոլոր էլ կարող եք Աստծու երեխաներ դառնալ»: Մենք գիտենք, որ մեղավորներ ենք, սակայն Հիսուսը մեռել է մեզ համար: Ես կրկնում եմ. Հիսուսը եկել էր ոչ թե կրոնավորներին ավելի կրոնավոր դարձնելու, այլ մեռնող մեղավորներին Աստծու երեխաներ դարձնելու համար:

p) ... Մենք չենք կարող հավատալ:

Իրականում, եթե այս մարդիկ մինչև վերջ ազնիվ լինեին, կստանին, որ չեն ուզում հավատալ: Եթե նրանք հավատային, ապա պիտի փոխեին իրենց ապրելու ձևը: Հենց դա էլ նրանք չեն ցանկանում, քանի որ գիտեն, որ ճիշտ կյանքով չեն ապրում: Իսկ եթե նրանք Աստծու երեխաներ դառնային, ապա ամեն ինչ կբացահայտվեր: Սակայն՝ ոչ, նրանք այդ չեն ցանկանում ամեն, որովհետև շատերը վստիճանում են ընկերների ծաղր ու ծանակից: Իսկ ի՞նչ կստան բարեկամները, եթե քրիստոնյա դառնան: Զե, ավելի լավ է, պետք չէ: Իսկ եթե հանդիպեք մարդկանց, ովքեր ձեզ կս-

տեն, թե չեն կարողանում հավատալ, ապա ուշադիր եղեք, ավելի ճիշտ չէ՞ր լինի, եթե նրանք ուղղակի ասեին, որ չեն ուզում հավատալ:

Աստվածաշնչում կա այսպիսի մի պատմություն. Աստծու Որդին՝ Տեր Հիսուսը, մտած էր ճիթեմյաց Խռան վրա: Նրա առջևում, արեւի ճաճանչների ներքո, փրկված էր Երուսաղեմ քաղաքը: Հեռվում եղեռն էր մի ուրիշ Խռ: Դրա վրա մի գեղեցիկ տաճար էր կառուցված, որի մասին հեթանոսներն ասում էին, թե կարելի է համաշխարհային հրաշքերի թվին դասել: Այդ ամենը Հիսուսի առջևում էր: Եվ հանկարծ աշակերտները սարսափով տեսնում են, որ Հիսուսի աչքերից արցունքներ են գլորվում: Նրանք զարմացած ու տարակուսած մայում են իրենց Ուսուցչին: Հիսուսն ասում է. «Երուսաղեմ, Երուսաղեմ... քանի անգամ կամեցա հավաքել քո մանուկներին, ինչպես հավն է հավաքում իր ճագերին թեւերի տակ, բայց դու չկամեցար: Եվ, ահա, դուք արծաճանում եք Աստծու դատին: Այստեղ քարը քարի վրա չի մնար, ամեն ինչ ավերակ պիտի դառնա»: «Բայց դուք չկամեցաք», սա Աստվածաշնչի զարմանալի խոսքերից մեկն է: Երուսաղեմի բնակիչներն էլ էին ասում. «Մենք չենք կարող հավատալ», բայց նրանք ոչ թե չէին կարողանում, այլ ուրբակի չէին ուզում հավատալ (Կարդա՛ Դուկ. 13. 31-34): Պիտի ասեմ, որ ով չի ուզում հավատալ, թող չհավատա: Մինչև հիմա եկեղեցում գոյություն ունեն տարբեր տեսակի պարտադրանքներ, սակայն Աստծու Թագավորությունը բարկացած է միայն կանափորներից: Ով ուզում է առանց Աստծու ապրել, թող այդպես ապրի: Աստված Ինքն է առաջարկում մեզ, իսկ մենք կարող ենք մերժել: Դուք ուզո՞ւմ եք առանց Աստծու ապրել: Ապրե՞ք: Դուք ուզո՞ւմ եք առանց արդքի ապրել: Ապրե՞ք: Ուզո՞ւմ եք առանց Աստվածաշնչի ապրել: Ապրե՞ք: Զե՞ք ուզում արքայցնել կիրակին, ուզում ե՞ք շնամալ, հարբե՞լ, ստե՞լ, գողանա՞լ: Խնդրե՛մ: Ով չի ուզում ընթրումել այս Փրկիչն, Որին Աստված ուղարկել էր մեղափորների փրկելու, թող մերժի Տիրույն: Ով ձգտում է դժիւք գնալ, կարող է գնալ: Աստված ոչ մեկին չի ստիպում, սակայն այդ մեղքերի հետեանքները դուք ինքներդ եք տեսնում: Աստված Հիսուսի միջոցով մեղքերի թողություն է և առաջարկում: Դուք, ինչպե՞ս, կարող եք ժխտել, դե՛, ողբեն այդպես էլ ապրեք: Բայց չկարծեք, թե մահից առաջ, ձեր կյանքի վեր-

ջին րուպէին որք կարող եք նվաճել այն, ինչ Տերն առաջարկել է ձեզ ամբողջ կյանքի ընթացքում: Դուք կարող եք մերժել հաշտությունը Աստծու հետ՝ Տեր Հիսուսով, և այն ժամանակ դարեւոր պիտի ապրեք առանց խաղաղության, և հենց դա էլ դժոխքն է: Դժոխքը այնպիսի մի տեղ է, որտեղ որք, իրականում, լիովին ազատվում եք Աստծուց: Այնտեղ ձեզ արդեն ոչ որ եւ ոչինչ չի առաջարկելու: Այնտեղից ձեզ ոչ որ չի կանչելու: Շատ հնարավոր է, որ դուք ուզե՞նք այնտեղ աղբիւր, բայց չեք կարողանալու: Հնարավոր է, որ ցանկանաք կանչել Հիսուսին, բայց դարձյալ ձեզ մոտ ոչինչ չի ստացվի: Դուք կարող եք ինքնա չընդունել այն հրավերը, որը եւ ձեզ առաջարկում են: Կարող եք Հիսուսին չընկնել, բայց բոլ ցարք մին, որ այս ամենի արդյունքում դուք ընտրում եք դժոխքը: Դուք ազատ իրավունք ունեք ընտրություն կատարելու: Հիսուսը Երուսաղեմի բնակիչներին ասաց. «...Դուք չկամեցաք»: Նա ցրանց ոչինչ չէր ստիպում, բայց այն, ինչը նրանք նախընտրել էին, սարսափելի էր:

զ) ...Չեն կարողանում հավատալ:

Այս խմբին պատկանողները իրենց կյանքում շատ վիշտ ու տառապանք են կրել: Այստեղ հիմնականում տղամարդիկ են: Նրանք տարօրինակ փաստարկ են բերում: Կանանցից եւ նման բան չեն լսել: Իսկ փաստարկն այս է. «Պատվելի՛, ես այնքան վիշտ եմ կրել, որ չեմ կարող հավատալ»: Եւ հարցնում են. «Այդ ի՞նչ վիշտ եք դուք կրել: Ի՞նչ կյանքն էլ այնքան հանգիստ չի եղել»: Ինձ ասում են. «Այո՛, ես այնքան վիշտ եմ կրել, որ այլեւս ոչ մի բանի չեմ հավատում»: Եվ այդ միտքը, ինչպես տեսիլք, տատանվում է աշխարհի բազմաթիվ տղամարդկանց ուղեղներում: Նման դեպքերում ծաղրում են նրանց՝ ասելով. «Չէ՛ որ դուք հավատում եք ավտոբուսների շարժման կարգացուցակին եւ ուստիկանատան տեղեկություններին»: Դրական պատասխան ստանալուց հետո՝ շարունակում են. «Դե՛, էլ ինձ մի՛ ասեք, թե դուք ոչ մի բանի չեք հավատում, այլ ասեք, որ հավատում եք միայն ավտոբուսների մեկնելու կարգացուցակին եւ ուստիկանատան տեղեկություններին: Տեսնո՞ւ եք՝ ի՞նչ տխուր կյանքը՝ լի մեղքերով, անմաքրություններով, խափարով ու մոլորվածությամբ: Բայց Հիսուսն ի՞նչ կյանքը

մտալ, ու ես հասկացա, որ Նա Աստծու Որդին է՝ ուղարկված Աստծուց: Այն ժամանակ ես իմ կյանքը համեմեցի Նրան, Ով ինձ համար այնքան շատ բարիք էր գործել: Եվ եթե դուք, իրոք, ոչ ոքի եւ ոչ մի բանի չեք հավատում, ապա հավատացե՛ք Նրան, Ով Իր կյանքը տվել է ձեզ համար, և միայն Նրան կարող եք հավատալ: Այո, դուք կարող եք Նրան հավատալ: Դուք շատ բաների եք հավատում, բայց Նրան՝ եզակիին, Ում կարելի է լիովին վստահել, և Ումից երբեք ոչ որ չի հրաքսակվել, դուք «ոչ» եք ասում: Դա ծիծաղելի է: Հետո էլ ասում եք, թե շատ վիշտ եք կրել: Ոչ, դուք դեռ շատ քիչ եք տառապել:

դ) Չորրորդ խմբում նրանք են, ովքեր չեն կարողանում հավատալ, որովհետեւ ինչ-որ բան խանգարում է նրանց:

Դրանք հանգստանալի մարդիկ են և, իբր թե, չեն կարողանում հավատալ, որովհետեւ եկեղեցին կամ եկեղեցական գիտությունը խոչընդոտներ է ստեղծում:

Մի օր մի ռասմոդուրի դիմեց ինձ. «Պատվելի՛, լսելով Ձեր դասախոսությունը՝ որոշեցի հետեւել Ձեզ, բայց չեմ կարողանում հավատալ, որովհետեւ Ձեր անառարկելի պնդումները, ինչպես նաև՝ եկեղեցու կառուցման սկզբունքները, անընդունելի են ինձ համար: Ընդունել դրանք՝ կնշտանակեր մի խորձ չոր խոտ կոլ տալ»: Ես՝ ծիծաղելով պատասխանեցի. «Ձեզ բոլորովին էլ հարկավոր չէ խոտ կոլ տալ, ասացե՛ք, Դուք երբե՛ն լսե՞լ եք Հիսուսի մասին»: Նա դրական պատասխան տվեց, ու ես շարունակեցի. «Եթե ես Ձեզ ամեն, թե Հիսուսը խաբերա է, փիսիկատայի՞ք»: «Ո՛չ, ես դրան չեմ հավատում»,- պատասխանեց նա, ու ես ասացի. «Իսկ Դուք դե՛ն եմք մասին կարո՞ղ եք ասել, որ ստում է»: «Ո՛չ,- ասաց նա,- չեմ կարող»: «Ա՛յ, տեսնո՞ւ եք, չէ՛ որ Դուք հավատում եք: Հենց ինչն արտահայտեցիք Ձեր վստահությունը Հիսուսին, դա իրաշարժ է: Ամեն ինչ այստեղից էլ սկսվում է՝ Հիսուսը ճշմարիտ է»: Աստվածաշառնչը մեզ ասում է, որ ով ընդունում է Աստծու ուղարկած Հիսուս Քրիստոսին, նա հավիտենական կյանք ունի: Ձեզ հարկավոր չէ մտածել անառարկելի պնդումների կամ եկեղեցու կառուցման սկզբունքների մասին, քանի որ կյանքի արջա-

մուղջից ձեզ դիմավորելու է գալիս Մեկը: Դուք շատ պարզ տեսնում եք մեխանիզմը՝ հոսող ալյումին ու փշեպատվի վերքերը, որոնք վկայում են, որ Նա Իր փրկիչ և վերջին ձեռքերը եւ ձեզ այնպես է սիրել, որ այդպիսի սեր եղբեր՝ չեք ունեցել: Թող բացվեն ձեր աչքերը, որպեսզի նայեցիք Հիսուսին՝ կարողանաք ասել. «Ի՞նչ Փրկիչ, ի՞նչ Տեր եւ ի՞նչ Աստված»: Հավատալ Հիսուսին՝ չի նշանակում ընդունել ինչ-որ անուշաբլիթի պնդումներ կամ չոր խոտ կոպ տալ: Հիսուսին հավատում ենք՝ Նրան որպես մեր Փրկիչ ընդունելով:

Մի անգամ մեկը ասաց. «Ես չեմ կարողանում հավատալ, որովհետեւ այդ պատվելիները, պատվելիներ...»: Ես հոգեւորականների մասին տարբեր պատմություններ եմ լսել: Մեկը սիրային պատմություններ է ունեցել, մյուսը՝ մեկ ուղիշ բան. ամենորեն հոգեւոր ծառայողների հետ ինչ-որ բաներ են կատարվում: «Այդ պատճառով էլ ես չեմ կարող հավատալ...»: Թեպետ ես ինձ լավ գիտեմ, միեւնոյնն է, կարծիքս եմ, որովհետեւ սիրային պատմություններ ես, անձանք, չեմ ունեցել: Եթե մարդիկ ինձ չճանաչեին, գուցե ինձ էլ լրջությամբ չընդունեին:

Իսկ հիմա ուշադիր լսեք: Աստվածաշնչում ոչ մի տեղ գրված չէ. «Հավատա՛ր քո հոգեւոր հովիւն ու կիրիվես...»: Սակայն գրված է. «Հավատա՛ Տեր Հիսուս Քրիստոսին ու կիրիվես»: Իհարկե, ոչ բոլոր հոգեւոր հովիւներն են համապատասխանում այդ ծառայությանը, բայց նրանց կարելի է համեմատել ճանապարհային նշանի հետ, որը ցույց է տալիս Հիսուսի մոտ տանող ճանապարհը: Եթե ճանապարհային նշանը մի քիչ ծռված է կամ գունագիւլված, ապա դա մեզ չի խանգարում կողմնորոշվել եւ շարժվել ճիշտ ուղղությամբ: Ես էլ չեմ լսի այն պատվելիին, որը չի առաջնորդում դեպի Հիսուսը՝ դեպի խաչված ու հարություն առած Աստծու Որդին: Ես չեմ գալարանա այն ուղեցույցի վրա, որը ինձ ցույց է տալիս ճանապարհը եւ նպատակը, այլ կեցոտեմ հասնել իմ նպատակին: Իսկ նպատակը սա է. «Կգա Հիսուսը՝ շնորհալի արքայուրը»: Մի՞թե դուք ցանկանում եք դատաստանի օրը կանգնել Աստծու առաջ՝ ասելով. «Տե՛ր իմ, ես չընդունեցի Քո շնորհը, ես չընդունեցի մեղքերի բողոքյունը, որովհետեւ պատվելիւն անպիտանի մեկն եր»: Եվ այսպես, դուք կուզենայի՞ք մի օր կանգնել Աստծու առաջ: Ո՛չ, բարեկամներ, ճիշտ չեք ասում, թե չեք կարողանում հա-

վատալ: Մի անգամ Հիսուսը այնպիսի խոսքեր ասաց, որոնց արժեքն ու իմաստը անգերազանցելի են. «Ով ուզում է Աստծու կամքը կատարել, պետք է մոտձի՝ արդյո՞ք իմ գիտությունը Աստծուց է»: Դու ցանկանո՞ւմ ես սկիզբ դնել հնազանդությանն ու կատարել այն, ինչ ես եմ գիտակցել իմ կյանքում: Իսկ հետո ինքս կարող եմ առաջ շարժվել:

4. Ի՞նչ անե՛ք, եթե չե՛ս կարողանում հավատալ

Մի երկու բառով փորձե՛մ պատասխանել այս հարցին

ա) Աստծուց Լույս խնդրե՛ք:

Նա ձեր կողքին է, այսպես դիմե՛ք Նրան. «Տե՛ր իմ, Ինձ հավատի բե՛ր, թող ես տեսնեմ Քո Լույսը»: Վստահ եղե՛ք, որ Նա ձեզ կլսի:

բ) Ի մկատի ունեցե՛ք Աստծու մշտական ներկայությունը:

Հիսուսը միշտ ձեզ հետ է: Ըշուկով ասացե՛ք Նրան. «Հիսուս, ես ուզում եմ իմ կյանքը Քեզ հանձնել»: Այդ նույնը ես արել եմ, երբ իմ անաստվածային դրության մեջ վախեցել եմ Աստծուց: Միայն դրանից հետո եմ իմացել Հիսուսի մասին:

գ) Կարդացե՛ք Աստվածաշունչը:

Օրական գոնե մի քառորդ ժամ անցկացրե՛ք Հիսուսի հետ: Կարդացե՛ք Աստվածաշունչը եւ աշխատե՛ք ընթերցել, թե Աստված ինչ է ուզում ձեզ անել: Կարդացե՛ք համաճանաչող, հետո ձեռքներդ ծալե՛ք ու արդթե՛ք. «Հիսուս, ես շատ բան ունեմ Քեզ ասելու, ես չեմ կարող հաշտվել իմ կյանքի հետ, օգնի՛ր ինձ»:

դ) Աշխատե՛ք շփվել քրիստոնյաների հետ:

Հարողորակցվե՛ք այնպիսի մարդկանց հետ, ովքեր նույնպես ցանկանում են իսկական քրիստոնյա դառնալ: Միայնակ մի՛ մնացե՛ք: Միայնակ ճանկորդներ երկինք տանող ճանապարհին չեն լինում, մասի, շփվե՛ք այնպիսի քրիստոնյաների հետ, ովքեր նույն ճանապարհով են ընթանում:

**ԻՆՉՊԵՍ ՀԱՇՎԵԼ ԿՅՈՒՆՔԻ ՀԵՏ, ԽՈՒՄԵՉ
ԱՆԸՆԴՈՒՄՈՒՄ ԵՆ ԶԱՆԾԱՆԿՈՒՄ ՈՒ
ԲԱՅՈՒՄՈՒՄՆԵՐԸ**

Դա շատ լուրջ հարց է։ Իրականում, այդպիսին է մեր կյանքը, այդ պատճառով էլ ես երջանիկ եմ, որ կարող եմ ձեզ պատմել այն մեծ ու հրաշալի նվերի մասին, որ մարդկանց է՛լ երջանկացնում է, է՛լ հարըստացնում։ Այդ նվերը ոչ մի տեղ, ոչ մի երկրում չի կարելի գնել, եթե մոյճիսկ միլիարդներ վճարեք։ Այսօր շատ բաներ ձեռք են բերվում ծանոթների միջոցով, սակայն դուք մոյճիսկ ծանոթի միջոցով չեք կարող այդպիսի նվեր ունենալ։ Մի խոսքով՝ այդ հրաշալի նվերը երբեք ինքներդ գնել չեք կարող, այն կարելի է միայն ստանալ։ Այդ նվերը կոչվում է մեղքերի բողոքություն։ Ես գիտեմ՝ հիմա շատերը հիասթափված մտածում են. «Մեղքերի բողոքություն», եւ անմիջապես հարց է ծագում.

1. Իսկ դա ինձ անհրաժեշտ է

Ես համոզված եմ՝ ձեզանից շատերը կասեն, որ իրենց մեղքերի բողոքյուն պետք չէ ընդհանրապես։ Վերջերս մի երիտասարդ բացատրում էր. «Մեր ժամանակներում ամեն քայլափոխի հանդիպող, օրական մի քանի անգամ հեռուստատեսությամբ ցուցադրվող գովազդները գրգռում են մեր նյարդերը։ Օրինակ, մեր նախնիները ծանոթի կամ սիզարենտի մասին գաղափար չունեին, մինչդեռ այսօր, հեռուստացույցով ու ռադիոյով մեզ համոզում են, որ առանց այդ հաճույքների կյանքը անիմաստ է։ Սկզբից գրգռում են մարդկանց ախորժակը, հետո՝ վստառում»։

Երիտասարդը շարունակում է. «Եվ ճիշտ այդ նույն ձեռքով էլ եկեղեցին է վարվում, սկզբում մարդկանց հայտարարում է, թե հարկավոր է մեղքերի բողոքյուն ստանալ, հետո դրանով առևտուր է անում։ Հասկանո՞ւ՞մ եք, մենք դրա պահանջը չունենք, սակայն այդ պահանջը դուք եք գրգռում մեր մեջ, որպեսզի հետո կարողանաք վստառել ձեր ապրանքը»։ Այդտե՞ր այդպես է դա։ Եթե դուք ինչպես փողոցում

կանգնեցնեք առաջին պատահած մարդուն ու հարցնեք. «Նսե՛ք, խնդրեմ, դուք ձեր մեղքերին բողոքյուն տալու պահանջ ունե՞ք», մա ձեզ, հավանաբար, այսպես կպատասխանի. «Ինչ հիմնադրություն, ինձ հարկավոր է ոչ թե մեղքերի բողոքյուն, այլ երկու հազար մարկ»։ Զե՞՞ որ դա այդպես է։ Մի՞թե հմարավոր է գրգռել այն պահանջը, որը տվյալ պահին բոլորովին գոյություն չունի, եւ հետո պատասխանել Աստվածաշնչի միջոցով։

Պիտի ասեմ, որ դա մի ահապար մոլորություն է, շատ ահապար, քանի որ մեզ համար առավել անհրաժեշտ բան չկա, քան մեղքերի բողոքյունը։ Ով կարծում է, թե մեղքերին բողոքյուն տալու պահանջ չունի, մա չի ճանաչում Սուրբ, միածանմանակ եւ ահապար Աստծուն։ Աստծու սիրտ մասին այնքան շատ է ասվել, որ չգիտեք մոյճիսկ, թե որքան ահապար է Աստված (ինչպես եւ գրված է Աստվածաշնչում)։ Ես մի անգամ իմ կյանքում արթնացել եմ մեղքերի մեջ ու հասկացել, որ Աստծուց հարկավոր է վախենալ։ Ով ասում է, թե մեղքերին բողոքյուն տալու կարիք չունի, մա կենդանի Աստծու մասին ոչ մի գաղափար չունի, ու չգիտի, որ Աստված կարող է նրա մարմինն ու հոգին դժիշտ շարտել։ Այո՛, իրոք, կարելի է հավերժ կործանվել։ Դա չիտում է ասում, եւ Նա գիտի։ Իսկ եթե ողջ աշխարհն ասի, թե դրան չի հավատում, ուրեմն, կկործանվի ողջ աշխարհը։ Հիսուսը գիտի այն ամենը, ինչը մեզանից գաղտնի է պահվում։ Նա համառորեն մեզ նախազգուշացնում է կործանման մասին։ Իսկ մենք մնում ենք մեր մեղքերի մեջ ու ասում, թե բողոքյուն խնդրելու կարիքը չունենք, թե իբր եկեղեցին գրգռում է մեզ։ Ի՛նչ հիմնադրություն։ Ոչ մի բան մեզ այնքան անհրաժեշտ չէ, որքան մեղքերին բողոքյուն տալը։

Լսե՛ք՝ մի բան պատմեմ ձեզ։ Մի անգամ ես պիտի հավաքույթ անցկացնեի Յյուդիխ քաղաքի համագումարների պալատում։ Դա մի մեծ միջոցառում էր։ Շատերը նստելու տեղ չունեին ու ստիպված կանգնել էին պատերի տակ։ Նրանց մեջ ես ուշադրություն դարձրի երկու ջենտլմենների, որոնք ուրախ-ուրախ գրուցում էին։ Իսկույն մկատվում էր, որ լոկ հետաքրքրության համար են եկել։ Նրանցից մեկը գեղեցիկ մոլորք ունեւ։ Նա ուշադրություն գրավեց, որովհետեւ ինքս այդպիսի մոլորք չէի կարող ունենալ։ Սկսելով դասախոսությունս՝ որոշեցի բոլորի հայացքները գրավել

իմ կողմը: Նրանք մեծ հետաքրքրությամբ էին լսում ինձ: Եվ, ահա, ես առաջինը պատմեցի մեղքերին բողոքյուն տալու մասին ու այդ նույն պահին նկատեցի, թե ինչպես մոտոքով պարունը քնծիծար տվեց եւ ինչ-որ բան շշուկաց ընկերոջ ականջին: Ես, ինչպիսի, չլսեցի, թե նա ինչ ասաց, բայց դեմքի արտահայտությունից գլխի ընկա. «Մեղքերի ներս»: Զե՞ որ դա միայն հոգեդրականին հատուկ զառանցանք է»: Նա նաև մտածում էր. «Ես հանցագործ չեմ, հետևաբար, մեղքերի բողոքյան կարիք չունեմ»: Խոստովանեք, որ դուք էլ եք այդպես մտածում: Ես ճիշտ եմ:

Այստեղ ես սկսեցի զայրանալ: Գիտեմ, որ Աստծո առաջ զայրանալ չի կարելի, բայց զայրությոն այնպես էր ինձ համակել, որ չլիմնացա ու ասացի. «Մի բույն, ուշադրություն, ես հիմա ընդմիջում եմ հայտարարում, իսկ դուք փորձեք պատասխանել հետեւյալ հարցին. «Դուք մեղծում եք մեղքերի համար բողոքյուն խնդրելու անհրաժեշտությունը, որովհետեւ դա ձեզ հարկավոր չէ՞, այո՞»: Եվ այդ մեծ, լեզվեցուն դաշիվնում հանկարծ լռություն տիրեց: Մոլորապիտր պարունը, վախից գունատված, հենվեց պատին եւ, հավանաբար, ուզում էր ասել. «Ես հանցագործ չեմ, բայց եթե գործին լրջորեն մոտենամ, կուզենայի մեղքերիս բողոքյունն ստանալ: Ես դրանից չեի հրաժարվի»: Իսկ դու՞ք: Թե՞ դուք հրաժարվում եք:

«Ես ճիշտ եմ ու ոչ մի բանից չեմ վախենում», ես հաճախ եմ լսում այս արտահայտությունը: Պատկերացրեք, որ այսպես ասում եմ հատկապես միջին տարիքի մարդիկ: Երիտասարդը ստույգ գիտի, որ իր կյանքը լի է արատներով, հետևաբար, նման կերծ համոզմունք կարելի է արտահայտել միայն սեփական խիղճը անխնա սպանելով: Եթե ես դիմեմ մեկից լսում եմ. «Ես ճիշտ եմ եւ ոչ մի բանից չեմ վախենում», իսկույն առաքիլում եմ. «Դու արդեն քառասուն անց ես ու սկսեցիք ունենալ, դրա համար էլ այդպես ես խոսում, դու անխնա սպանել ես քո խիղճը»: Քանի դեռ խիղճը սպանված չէ, մեներ շատ լավ ենք հասկանում, որ մեղքերի բողոքյունը մեզ համար պարզապես շատ մեծ անհրաժեշտություն է:

Մյուսնից մի քանի տարի առաջ Էստենուն ելույթ էր ունենում նշանավոր երաժիշտ Բիլ Հեյլին կամ, ինչպես նրան անվանում եմ «Ծուռը»: Նրա համերգը լսելու համար վիթխարի դաշիվնում հավաքվել էին հազարավոր պատանիներ

ու աղջիկներ, որոնք համերգի հենց առաջին երգից հետո սկսեցին ավելել դաշիվնը: Հասցված վնասը կազմում էր մոտ վաթսուս հազար մարկ: Այդ դեպքից հետո մի երիտասարդ ուստիկան ինձ պատմեց. «Ես նստել էի աջեւում եւ ամբողջ ուժով բռնել արտից, որ նրանց չմիանամ»:

Հաջորդ օրը, երբ քայլում էի քաղաքի փողոցներով, տեսա երեք տղաների եւ խնդրեցի հասկացա, որ նրանք երեկվա ավերողներից են: Մոտեցա ու ասացի. «Ես գիտեմ, որ երեկ երեկյան դուք էլ եք մասնակցել Բիլ Հեյլիի համերգին, այդպես չէ՞»: «Ճիշտ է, պատկեցի»: «Ուրեմն, բանից պարզվում է, որ մեներ ճանաչում ենք միմյանց, հրաշալի է: Ասացեք, ինչո՞ւ երեկ ավերեցիք դաշիվնը, ես չեմ հասկանում», - հարցրի ես: Եվ լսում եմ պատասխանը. «Ախ, պատկեցի Բուշ, դա միայն փաստությունից էր»: «Բ՞նչ, - ասում եմ, - փաստությո՞ն: Ինչի՞ համար»: «Դե՛, դա մեներ ինքներս էլ չգիտենք», - հետեւեց պատասխանը:

Դանիացի նշանավոր աստվածաբան եւ փիլիսոփա Կիլբեզարդը պատմում էր, որ երեխա ժամանակ հաճախ էր գրաւում հոր հետ: Հայրը մերթ ընդ մերթ կանգ էր առնում, նայում դուրս ու ասում. «Տղա՛ս, դու թախծոտ ես երեւում, ինչ-որ բան, կարծես, ճնշում է քեզ»: Իմ քառասուն տարեկա հովակման ծառայության ընթացքում ես շատ եմ համոզվել թախծոտ ու ճնշվածության զգացողություն ունեցող մարդկանց: Իսկ հիմա հարցնում եմ. «Ծանո՞թ եմ ձեզ այդ մեղքին թախծոտ ու ճնշված իրավիճակը»:

Հիմա կպատմեմ, թե ինչից է դա առաջանում: Երբ աշխատում էի Ռիոր քաղաքի շրջաններում, հաճախ էի հանքերն իջնում: Դա շատ հետաքրքիր էր. հազում ես հատուկ հագուստ, գլխիդ դնում սաղավարտ ու վերելակով սուզվում երկրի ընդերքը, օրինակ, մինչեւ ութերորդ հորիզոն կամ, գուցե, ավելի խորը: Այո՛, բայց դրանից խորը, սովորաբար, չեմ իջնում, որովհետեւ, ինչպես ասում եմ, այնտեղ արդեն «ճախիճ» է: Այդ «ճախիճ» հավաքվում եմ բնակողային ջրերը, եւ դրա համար էլ հանքափորները այդ ամունն էին տվել: Հիշում եմ, երբ ասքում էի Էստենուն, ահապիտ մի դեպք պատահեց, ճուշանը կտրվել էր ու վերելակը հայտնվել էր «ճախիճում»: Դա սարսափելի էր:

Ես կուզեի գուզախեւների վրա դնել հանքերը եւ մարդկանց: Մեներ գիտեմք, որ մեր կյանքում գոյություն ունեն մի

քանի մակարդակներ: Այսինքն, մենք կարող ենք ցույց տալ, թե ուրախ ենք, սակայն, իրականում, տխուր լինենք: Կարող ենք ծպտալ, իսկ ներսում՝ քախծել: Կարելի է նույնիսկ ցույց տալ, թե մեր կյանքում ամեն ինչ հարթ է, անգամ թաքցնելով, որ հոգու խորքում բույն է դրել հիպոքրիզիտ: Մա հաստատում ենք բժիշկները, փիլիսոփաները, հոգեբանները, հոգեբույժները: Մի անգամ մի հոգեբույժ ինձ ասաց. «Դուք չեք էլ կարող պատկերացնել, թե երիտասարդների ինչ բանակ է դիմում մեզ: Յապն այն է, որ մրանք չեն հետաքրքրվում, թե ուրտելից են առաջանում իրենց հիպոքրիզիտը ու վախը: Սովորաբար, այսպիսի դեպքերում մրանք ելքը գտնում են միայն հարբեցողության մեջ: Իսկ ավելի լավ չէ՞ր լինի, եթե նայեինք իրականության մեջ: Երկին: Այնպիսի տպավորություն ես ստանում, կարծես, իրողությունը, որ մարդու սրտում բույն է դրել հիպոքրիզիտը, հենց մեր դարում արված բացահայտում է:

Չարմանալին այն է, որ Աստվածաշունչը դա հայտնաբերել է ավելի քան երեք հազար տարի առաջ: «Խաղաղիս է մարդու սիրտը... ու փշացած»,- գրված է այնտեղ: Նշված են նաև դրա պատճառները: Աստվածաշունչը ներկայացնում է մի քանի պատճառ: Մեկը, օրինակ, այն է, որ մեղանչելու օրվանից ի վեր՝ մենք հեռացել ենք Աստծուց, քանի որ ապրում ենք ոչ այն տարերքի մեջ, որը Աստված է տվել մեզ: Մենք վախենում ենք Աստծու դատաստանից: Իսկ մեր սրտերում բուն դրած խորը հիպոքրիզիտն հիմնական պատճառը մեղքն է: Մեղքը՝ Աստծու առաջ: Հենց մեղքն է համարվում արեւտ, եւ դրա դեմ մենք անկարող ենք պայքարել: Մեր անկարողությունն էլ առաջ է բերում այն խորը հիպոքրիզիտը, որը ճնշում է մեր սիրտը:

Հարկավոր է մեզ մեղքերի ներում: Իհարկե, հարկավոր է: Դրանից ավելի անհրաժեշտ ոչինչ չկա: Իսկ ի՞նչ է իրենից ներկայացնում մեղքը. դա մարդու բաժանումն է Աստծուց: Մենք ծնվում ենք այսպես մեղավոր: Թո՛ւյլ տվեք մի օրինակ բերել: Երեխան, որը ծնվել է, ամենք, Անգլիայում, պատերազմի ժամանակ, մեր՝ գերմանացիներին դեմ, իհարկե, ոչ մի Քշմանություն չի ունեցել, սակայն նա ծնվել է Քշմանու ճամբարում: Այսպես էլ մենք. մենք ծնվում ենք մի ճամբարում, որը Քշմանություն է անում Աստծու դեմ: Ահա այսպես, աստիճանաբար հեռանում ենք Աստծուց՝ ավել-

լացնելով մեր հանցանքների ու մեղքերի թիվը: Աստծու պատվիրանների ամեն մի խախտում յուրօրինակ մի քար է՝ դրված մեր զանցանքների պատին: Այսպիսով, մեղքը դառնում է չարագուշակ իրականություն:

Հիմա ես ձեզ կպատմեմ, թե ինչպես առաջին անգամ հասկացա, որ մեղքը չարագուշակ իրականություն է, եւ ոչ մի մեղք հնարավոր չէ ուղղել: Իմ հայրը հոյակապ մարդ էր, ու մենք հիանալի հարաբերություններ ունեինք: Մի անգամ, երբ պատրաստվում էի քննության, ներքեւից լսեցի անուն՝ «Վիլիելմ»: Կանչողը իմ սիրելի հայրն էր: Ես պատռուկից գլուխս հանեցի ու ասացի. «Ի՞նչ է պատահել, հորե՞ն է»:

Հայրս ասաց. «Ես գնում եմ քաղաք, չե՞ս ուզում ինձ հետ գալ, միասին ուրախ կլինի»:

«Ա՛խ, հայրիկ, - ասացի վերեւից,- ես հիմա այնքան զբաղված եմ, որ չեմ ուզենա քուրս գալ: Ես պատրաստվում եմ քննության»:

«Այդ դեպքում ես մե՞նակ կգնամ»,- պատասխանեց հայրս:

Դրանից երկու շաբաթ անց՝ հայրս մահացավ: Սովորաբար հաճախում էի, գիշերը, դազալի կողքին պետք է հարստ-գատների լինեին: Խաղաղ գիշեր էր: Բոլորը քնած էին: Ես մե՞նակ նստել էի դազալի կողքին ու համկարծ հիշեցի, թե ինչպես, երբու շաբաթ առաջ, երբ հայրս խնդրեց իր հետ քաղաք գնալ, ես մերժեցի: Նայում էի հորս ու մտքումս ասում. «Ա՛խ, հայրիկ, խնդրի՜ր ինձ ես մեկ անգամ, ու եթե դու ցանկանաս ինձ հետ թեկուզ հարյուր կիրոնեղ քայլել, քեզ մե՞նակ չեմ թողնի»:

Սակայն դրա շրթունքները չէին շարվում: Այդ ժամանակ ես հասկացա, որ իմ անտարբերությունը հենց այն չարագուշակ իրականությունն էր, որը այնքա ուղիղ չէի կարող: Ի՞նչ եք կարծում, մեր կյանքում քանի՞ զանցանք ու բացթողում կա: Ինչպե՞ս հաշտվենք կյանքի հետ, երբ մեզ անընդմեջ ուղեկցում են զանցանքներն ու բացթողումները: Առանց մեղքերին թողություն տալու՝ մենք չենք կարող հաշտվել կյանքի հետ: Իսկ մահի հետ ինչպե՞ս վարվենք: Մի՞թե որք ուզում եք մեղքների ձեզ հետ հավերժություն տանել: Ես հաճախ եմ պատկերացնում, թե ինչպես է դա լինելու: Ես դեռ կարողանում եմ ձեռքս ամուր պահել մարմնիս վրա, բայց կգտա մի ժամանակ, երբ ստիպված կլինեմ բուլացած կախել ձեռքերս: Այնժամ իմ կյանքի նախը խաղախու կզգի Աստծու ատյանի առջեւ: Հավատա-ցած եղեք, որ մի օր էլ դուք պիտի կանգնեք Աստծու առաջ՝

ձեր բոլոր զանցանքներով ու բացթողումներով: Եվ պատկերացնում եմ, թե ինչքան ծանր է լինելու, երբ բացահայտեք ձեր մեղքերն ու բացթողումները, որոնք տարել եք հետևելու: Հարկավոր է մեզ մեղքերի բողոքություն: Այո, ինչպես կենսական հացը, մույնիսկ դրանից առափել:

2. Ինչպե՞ս ստանալ մեղքերի բողոքություն

Կարելի՞ է անցյալը մոռանալ: Եթե այո, ապա ինչպե՞ս: Ես ձեզ պատմեցի հորս մասին: Ես իմ մեղքը երբեք չեի կարող ուղղել, դուք ինձ հապանում էք: Ընդհանրապես, մեծք մեր զանցանքները ինքներս ուղղել չենք կարող: Լսածու առաջ մեր բոլոր գործողությունները տպագրվում են վարձքի սպասումով: Հուրա ամուսնով մի մարդ երեսուն արծաթով մատնեց Փրիշին: Հետո հանկարծ հասկացավ, որ սխալ է վարվել ու գնաց մորից այն մարդկանց մոտ, ում մատնել էր Հիսուսին: Նա վերադարձրեց փողը ու ասաց. «Ես չարիք եմ գործել, փողը ետ վերցրեք, ես ուզում եմ ուղղել իմ զանցանքը»: Նրանք, սակայն, թոթվում են ուները ու պատասխանում. «Ղա մեր ի՞նչ գործն է, ինքը ուղղիր»: Ում էլ դիմեք, բոլորն էլ մոյժ պատասխանը կտան. «Ի՛նքը ուղղիր»: Այստիանդորձ, ես ասում եմ, որ դուք հնարավորություն ունեք ոչնչացնել ու վերացնել ձեր զանցանքները եւ բացթողումները: Ինչպե՞ս: Ինչպե՞ս է տեղի ունենում մեղքերի ներումը կամ բողոքությունը:

Բարեկամներ, այդ հարցին խանդավառությամբ ու միաբերում պատասխանում են Լստվածաշունչը գրողները՝ սկզբից մինչև վերջ: Մուրդ Գիդը սկզբից մինչև վերջ բացատրում է մեզ, որ գոյություն ունի մեղքերի բողոքություն:

Իսկ դուռե՞ղ գտնե՞ք այդ բողոքությունը:

Եվեք մորից մտքով ինձ հետ գնանք Երուսաղեմի դարպասներից ոչ հեռու գտնվող Գողգոթայի բլուրը: Պետք չէ ոշաղորդություն դարձնել ո՛չ բազմության եւ ո՛չ էլ կախված երկու ավագանիների վրա: Մենք պետք է նայենք միայն դրանց մեջտեղում խաչված Մարդուն: Ո՞վ է այդ Մարդը: Նա, ինչպե՞ս, նման չէ մեզ: Այդ մարդը մի անգամ իր ծառի տղան ասաց. «Ո՞վ կարող է Ինձ մեղադրել մեղքի մեջ»: Ոչ մեկ ոչ մի մեղք չկարողացավ գտնել Նրա վրա: Այդ հար-

ցում, ինձ թվում է, մեզանից ոչ մեկ չի կասկածում, ու եթե հայտնվեինք այդ ժամանակներում, ոչ մեկս չէր համարձակվի հարցնել Նրան իր մեղքերի մասին: Համեմատելուց, Նրան մեղադրում էին ինչ-որ հանցագործության մեջ, իսկ հորմեացի դատավորներն ու իրեական ծերայույալը սկսել էին հարցաքննել, մինչդեռ Նա կատարյալ անմեղ էր: Այդ մարդը մեզանից մեկը չէր: Նրան մեղքերի ներում հարկավոր չէր, չնայած գտնված էր մեջտեղի խաչին: Ո՞վ էր այդ Մարդը: Նա եկել էր ոչ թե մարդկանց, այլ Լսածու աշխարհից: Ես ձեզ պատմում եմ Հիսուսի Լսածու Որդու մասին, որը գտնված էր խաչին: Ինչո՞ւ: Ինչո՞ւ համար:

Քարեկամներ, Լստված Մուրդ է: Նա պիտի պատժի մեղքը: Այն ժամանակ Նա մեր մեղքերը բարձեց Իր Որդու վրա եւ մեր մեղքերի վարձքը ստացավ Հիսուսից: «Համայն աշխարհի սույժը Նրա վրա էր», -աս է Լստվածաշնչի բովանդակ բնութագիրը: Հիսուսը հանձնված է Հայր Լսածու դատին՝ մեր իշխության համար: Անոս թե դատել է մեղքերի ներումը:

Որտե՞ղ կարող եմ ազատվել մեղքերից: Որտե՞ղ խաղաղություն գտնեմ Լսածու հետ: Հիսուսի խաչի մոտ: «Լսածու Որդու՝ Հիսուս Քրիստոսի արյունը մեզ մաքրում է բոլոր մեղքերից»: Ախ, եթե կարողանայիք դա ճիշտ հասկանալ, ինչքան լավ կլինեք:

Հրատարակվել է ամերիկացի Վիլյամ Հուլի գործերից բավական հետաքրքիր մի գիրք: Հուլը եղել է իոգևոր հովիվ ու տասներեք անգամ այցելել է քանո՝ Ադոլֆ Ախմանին, որը սպանել էր միլիոնավոր մարդկանց: Պատվելին երկար ժամանակ գրուցել է նրա հետ, լսել նրա վերջին խոսքերը, որեկեցել մինչև կախաղան, իսկ հետո հետևել, թե ինչպես են նրա մոխիրը բափել Միջերկրական ծովը: Այս ամենի արդյունքում պատվելի Հուլը մի գիրք է հրատարակում՝ «Պայքար իոգու հետ» վերնագրով՝ ներկայացնելով գրույցը Ախմանի հետ: Սկզբում կարդում ենք, որ նա շատ է ցանկացել այդ ահավոր հանցագործին ցույց տալ փրկության ճանապարհը, որպեսզի վերջինս դժոխք չընկնի: Ջարմանավին այն է, որ այդ մարդը, աշխարհին աղքատ վիշտ պատճառելով հանդերձ, մինչև իր կյանքի վերջին պահը ասել է. «Ես ոչ մեկի գովողության կարիքը չեմ զգում: Ինձ հարկավոր չէ մեղքերի բողոքություն»:

Դո՞ւք էլ եք ուզում գնալ Ալիսանի հետքերով ու մեռնել նրա նման: Ո՞չ: Այդ դեպքում ամբողջ սրտով դիմեք Հիսուսին՝ Աստծու Որդուն: Միայն Նա կարող է ներել ձեր մեղքերը, քանի որ Նա դրա համար է մեռել, Նա դրա համար այդ դեմ վճարել է: Հուլիս, Ալիսանի հետ զրուցելիս, չի ուզեցել նույնիսկ այդ «մարդ» կոչեցյալին Հիսուսի արյան միջոցով մեղքերի բոլորություն առաջարկել: Այո՛, այո, Հիսուս Քրիստոսի արյունը մեզ մաքրում է ամեն մի մեղքից: Մնում է՝ ես Նրան խոստովանեմ իմ մեղքերը, պատմեմ ամեն ինչ ու հավատով ընդունեմ, որ «Հիսուսի արյունը հոսում էր խաչից, Նրա մարմնից, Նրա գլխից: Ես ամիսմար մեղքերի մեջ էի, սակայն այդ արյամբ մաքրվեցի»: Աստվածաշունչը մեզ քաղնաթիվ օրինակներ է բերում՝ ցույց տալու համար, թե ինչպես է խաչված ու համբարձված Հիսուսը ներում մեր մեղքերը: Դուք, երեխի, գիտեք, որ խաչվելուց հետո, երբորդ օրը, Նա հայտնություն է առել: Նա ապրում է:

Այսպես, օրինակ, Աստվածաշունչն խոսվում է երաշխավորության մասին: Երաշխավորողը պարտավորվում է ինձ պաշտպան կանգնել այն դեպքում, եթե ես չեմ կարողանում պարտքերս մարել: Հարկավոր է հաշվի նստել, կյանքում միշտ էլ աղյուսել է լինում, եթե մարդ պարտավորվում է մարել իր պարտքը: Հիշե՛ք, որ ամեն անգամ, երբ մեղք ենք գործում, ինչ-որ պարտականություն ենք զգում Աստծու առջև:

Աստվածաշունչն գրված է. «Մեղքի վարձքը մահն է»: Դեռ նշանակում է, որ Աստված մեզանից պահանջում է մահով վճարել մեր պարտքը: Բայց ահա եկավ Հիսուսը և մեռավ մեր մեղքերի համար, որպեսզի մենք կարողանանք ապրել: Նա մեր երաշխավորն է Աստծու առաջ: Եվ այսպես, կամ ձեր պարտքերը կհիմաք դժոխքով, կամ կմոռեմք Հիսուսին ու կսանք. «Ես ուզում եմ արժանի լինել այն ամենին, ինչի համար Դու վճարել ես»: Էռնստ Հոփլեր Վոլտերադրֆը խոստովանել է. «Ես գիտեմ, անկասկած, որ եկել է իմ Պաշտպանը՝ կյանքի գնով Իր փրկ վերցնելով իմ մեղքերը: Նա իր գոյությանը վճարել է իմ զանցանքների համար այնպես, որ դրանցից ոչ մի հետք չի մնացել»:

Աստվածաշունչը շատ պարզ բացատրում է մեր փրկագների մասին: Մի մարդ ընկել էր ստրկավաճառի ձեռքը: Եվ, ահա, մի բարի պարոն, տեսնելով նրան, խղճահարվում է ու

հարցնում. «Ի՞նչ արժե այս մարդը, ես ուզում եմ գնել նրան»: Ընդհանրապես, ե՞րբ է ստրկիլը ազատ լինում: Իհարկե, երբ նրա համար մինչև վերջին պիեմինգը վճարում են: Հիսուսը Գողգոթայում մեզ համար վճարել է մինչև վերջին պիեմինգը: Եթե ճիշտ ընդունեք այս միտքը, դուք իմնա կարող եք սանել. «Տե՛ր իմ Հիսուս, Քո ոտքերի առաջ եմ դնում իմ մեղքերը ու հավատում եմ, որ Դու կոչնչացնես դրանք»: Եվ Հիսուսը բոլորություն է տալիս՝ ձեզ լիովին ազատելով մեղքի ստրկությունից: Ֆիլիպ Ֆրիդրիխ Հիլերը այսպես է երգում. «Մեղքերից ազատվելը Հիսուսի հրաշալի անվան տակ նդրացնում է մեր կյանքը...»:

Աստվածաշունչը պարբերաբար նորանոր օրինակներ է բերում: Օրինակ՝ հաշտությունը: Նույնիսկ տգետ հեթանոսը գիտի, որ իրեն հաշտություն է հարկավոր: Դրա համար էլ շատ կրոնների բազմաթիվ քահանաներ հաշտության համար զանազան գոհաբերություններ են կատարում: Աստված, սակայն, այդ նպատակով միայն մեկ գոհ է ընդունել. «Ահա Աստծու Գառը, Որը Իր փրկ է վերցնում աշխարհի մեղքը»: Հիսուսը հենց Ինքն էլ մեծ Քահանա է, Որը գոհ դառնալով՝ մեզ հաշտեցնում է Հայր Աստծու հետ: Միայն Նա կարող է մեզ Աստծու հետ հաշտեցնել, որիշ ոչ ոք: Ալբերտ Քնապն ասել է. «Միշտ աչքերիս առաջ տեսնում եմ, թե ինչպես է Աստծու Գառը՝ գունատված, մարմինն արյունոտ, մեխերով զանված՝ կախվել խաչից: Ես ավելի քան համոզված եմ, որ Նրա «կատարվեց» խոսքը իմ մեղքերի համար է ստված»:

Բացի այդ, Աստվածաշունչն օգտագործվում է մեղքերի մաքրման արարողությունը: Մի քրիստոնյա մեկ ուրիշ քրիստոնյայի գրում է. «Նա մեզ սիրեց, Իր սեփական արյունով լվաց և մաքրեց մեր մեղքերը»: Դուք, երեխի, գիտե՛ք «Անառակ որդու» պատմությունը, որտեղ մա ընկավ այն աստիճան, որ ստիպված էր նույնիսկ խոզերի հետ ապրել: Այանքում հաճախ է մարդկանց հետ այսպես պատահում: Այդպիսի մարդիկ միայն ափսոսանքի են արժանի: Բայց ահա, անառակ որդին խեղճի է զալիս ու վազում դեպի հոր գլխիկը այնպես, ինչպես կար: Ինքն իրեն կարգի չի բերում, կոստյում կամ նոր կոշիկներ չի գնում: Այդ հարցերը նրան չեն հուզում: Այնուամենայնիվ, հայրը մաքրում է նրան ու կարգադրում նոր հագուստ հագցնել ողորմ: Շատ մայրիկ կարծում

են, քե քրիստոնյա լինելու համար նախ հարկափոր է բարի լինել: Դա մի արեւտալի մոլորություն է: Մենք կարող ենք Հիտալի մոտ գնալ ճիշտ այսպես՝ կեղտոտ ու փնթի: Ախ, ինչքան աղտոտ ու խավար է մեր կյանքը: Եկեք Հիտալի մոտ այն տեղերի ու իռզոյ, որ ունեք այսօր: Նա ձեզ կմաքրի: Նա ձեզ կմերի: «Հիտալ քրիստոսի՝ Աստծու Որդու այլունը մեզ մաքրում է ամեն մեղքից»: Այդ մասին վկայում է Հովհաննես առաքյալը: Մենք էլ կարող ենք դա հաստատել:

Ես հիմնա, դժբախտաբար, հնարափորություն չունեմ անդրադարձնալու Աստվածաշնչի բոլոր օրինակներին: Բայց հույս ունեմ, որ ինքներդ կսկսեք կարդալ Աստվածաշունչը եւ ավելի խորը կըմբռնեք մեղքերի բոլորության հրաշալի լուրը:

Ինչպե՞ս ասրենք կյանքում, երբ մեզ անընդհատ ուղեկցում են զանցանքներն ու բացթողումները: Մենք անգոր ենք մեր սեփական ուժերով հաղթահարել դրանք: Հաղթահարել կարող ենք միայն Հիտալի մոտ գնալով ու Նրանից մեղքերի բոլորություն խնդրելով: Դրանից հետո մեր ներսում խկոյն կկերտանան ներքին վախն ու հրաքափությունը: Հիտալին նվիրվելը ազիտություն չէ, այլ, ընդհակառակը, Աստծու շնորհով խավար գերեզմանից դուք անցնում եք զարմանալին արեւի շողերին: Ես այդ ցանկանում եմ ձեզ ամբողջ սրտով:

Եվ այսպես, մեզ հարկափոր է մեղքերի բոլորություն: Որտե՞ղ գտնել այն: Միայն Հիտալի՝ Փրկչի մոտ, Որը թեպետ խաչվել, բայց հաղթություն է առել:

3. Ինչպես հասնեմ դրան

Հնարափոր է՝ դուք հիմնա մտածում եք. «Մեղքերի բոլորություն ստանալը, անշուշտ, հրաշալի է, բայց ինչպե՞ս հասնեմ դրան»: Այս մասին չի գրվում թերթերում եւ չի ցուցադրվում ֆիլմերում, ուրեմն, ես ինչպե՞ս կարող եմ հասնել դրան:

Բանն այն է, որ այստեղ ոչ մեկ օգնել չի կարող: Շատ ավելի լավ կլինի, եթե այսօր դուք առանձնանալք ու կանչեք Հիտալին: Չէ՞ որ Նա մեռելներից հաղթություն է առել ու կենդանի է: Աստվածաշունչը այսպես է ասում նրանց մասին,

ովքեր հափառացել են. «Ամենքը, ովքեր կանչեն Հիտալի անունը, կիրկվեն»: Առանց հապաղելու, հենց հիմա, գործի անցեք եւ կանչեք Նրան:

Գիտե՞ք «կանչել» բառի նշանակությունը: Այն ուղիղ Հիտալին է հասնում: Սակայն դուք այդ բառը վարդոց չեք գործածել: Դուք հնարափորություն ունեք Հիտալի մոտ անցնելու, եթե նույնիսկ միմչեւ հիմա Նրա հետ չեք խոսել: Շատ ափսոս: Կանչեք Նրան: Զեզ հարկափոր չէ երկար ժամանակ բառեր փնտրել, միայն ասեք՝ «Տե՛ր Հիտալ»: Իմացեք, որ Նա արքեն լսում է ձեզ, ու հենց սա էլ արդք է կոչվում: Իսկ հետո՞: Հետո իմչի՞ մասին խոսել: Այն ամենի, ինչ դեռ սկսում եք ձեր սրտերում: Օրինակ, կարող եք բարձրաձայն ասել. «Տե՛ր Հիտալ, ես մեկի հետ վատ հարաբերություններ ունեմ, ու ինքս չեմ կարող այս դրությունից դուրս գալ, օգնի՛ր ինձ, քանի որ գիտեմ՝ մեղք եմ գործում»: Կամ՝ «Տե՛ր Հիտալ, իմ աշխատանքում դժվարություններ կան, հարկավաճարները ժամանակին չեն կարողանում մոծել, ինձ սնանկացում է սպասվում, օգնի՛ր, Տե՛ր իմ Հիտալ»: Կամ՝ «Տե՛ր իմ Հիտալ, ես դավաճանում եմ կնոջս ու այլ կերպ չեմ կարողանում, օգնի՛ր ինձ»:

Հավանա՞մ եք, դուք կարող եք ամեն ինչ վստահել Հիտալին, նույնիսկ այն, ինչը ոչ ոքի չեք պատմի: Նա ձեզ լսում է: Ամեն ինչ պատմեք Նրան: Ճշմարիտ խոստովանությունը կրթբեռացնի ձեր իռզին: Զեր բոլոր զանցանքները պատմեք Տիրոջը: Հարցրեք Նրան. «Տե՛ր Հիտալ, պատվելի Բուշն ասում է, որ Քո արյունը մաքրում է մեզ, դա ճիշտ է»: Այսօր եւեթ Հիտալի հետ խոսեք հարորդացության այն միջոցով, որը վարդոց ի վեր գոյություն ունի: Անընդհատ օգտագործեք դա, որովհետեւ այն ձեզ կկապի Հիտալի հետ:

Իհարկե, հետո, հնարափոր է, որ ասեք. «Այո՛, ես Նրան ամեն ինչ պատմեցի, բայց ոչ մի պատասխան չստացա»: Հիմա ասեմ, քե ինչպես է Նա ձեզ պատասխանում: Նա դա անում է Նոր Կտակարանի միջոցով: Վերցրեք Նոր Կտակարանը: Հի՛նը հետո կկարդաք, դեռ մի՛ սկսեք, դա ձեզ համար դժվար կլինի: Նոր Կտակարանն սկսեք կարդալ Հովհաննեսի Ավետարանից: Դրանից հետո կարդացեք Դուկասի Ավետարանը: Կարդացեք այնպես, կարծես ինչ-որ ամսագրում ինչ-որ կարեւոր փաստի մասին եք կարդում: Այն ժամանակ կզգաք, որ Հիտալը հենց ձեզ հետ է խոսում:

Դրանով Լևտովածաշունչը տարբերվում է մյուս գրքերից, որովհետև Լևտոված խոսում է մեզ հետ: Մի անգամ մեկն ինձ ասաց. «Երբ ես ուզում եմ խոսել Լևտծու հետ, անտառ եմ գնում»: Ես նրան պատասխանեցի. «Ինչպիսի մոլորություն. անտառում ես միայն բռնությունների ծղկոց ու ծառերի խշշոց եմ լսում: Դ-ա, ինչպիսի, հրաշալի է, սակայն հարցիս՝ ներկա՞ծ եմ, արդյոք, իմ մեղքերը, անտառը չի պատասխանում: Լկյ ձմախն Լևտոված մեզ տեղեկացնում է միայն Լևտովածաշնչի միջոցով»:

Օրական մի քառորդ ժամ հատկացրեք Հիտույին: Կամ-չե՛ք Նրան ու ասեք. «Տե՛ր իմ, ես այսօր շատ գործ ունեմ, մե-նակ չեմ կարող հասցնել, օգնի՛ր ինձ»: Դուք ինձ հասկա-նում՞ եք, պատենք Նրան ամեն ինչ: Հետո բացեք Նոր Կտակարանը ու գտնե՛ք մի կես գլուխ կարդացե՛ք ու կիսանդի-սեք Լևտծու այն խոսքին, որը գրված է հատուկ ձեզ հա-մար: Դուք, պետք է որ, մտածե՛ք. «Լկյ բանը անձանք ինձ համար է գրված»: Նշե՛ք այդ տեղը, ու ավելի լավ կլինի՝ գրեք նաև օրվա ամսաթիվը:

Երբ երկուստայրդ էի, մի օր, հյուր գնացած ժամանակ, տեսա որ ռաշնամանրի վրա Լևտովածաշունչ է գրված: Ջգոշ-որեն վերցնելով՝ նկատեցի, որ քերթերին կարծիր ու կանաչ գույնեղով բազմաթիվ նշումներ կան: Ինձ հետաքրքրեց, քե-այդ ընտանիքում, իստիկապես, ու՞մ էր պատկանում Լևտ-վածաշունչը: «Դ-ա Է-մնա մորաքոջն է՞», -հետեեց պատաս-խանք: Ինձ շատ դուր եկավ Է-մնան, ես ես ամուսնացա նրա հետ: Ես ուզում էի այնպիսի կին ունենալ, ով կհավանար, որ Հիտուսը մեզ հետ խոսում է Լևտովածաշնչի միջոցով: Երբ մարդիկ փնտում են Լևտովածաշնչի մասին, ես ինձ շատ վատ եմ զգում: Նրանք ասում են, որ դա գրված է մեզ նման մարդ-կանց կողմից եւ այլն:

Լեռաչին համաշխարհային պատերազմի ընթացքում մի որոշ ժամանակ, ես հեռախոսավար էի աշխատում: Լկյն ժա-մանակ դեռ չգիտեինք առանց հաղորդակարի հեռախոսնե-րի մասին: Մենք փոքր ապարատներ ունեինք, որոնց վրա միացված էին հաղորդակարերը: Մի անգամ, երբ գտնվում էի մի բարձր դիտակետում, հանկարծ նկատեցի, որ ինձ մոտ է գալիս վիրավոր հետևակային զինվոր, ու գռաջի. «Պառ-կի՛ր, մեզ նկատել են, հիմա մեզ վրա կրակ կբացեն»: Նա պատկեց գետնին, սողալով հասավ ինձ ու ասաց. «Ես այդ-

ձակարդ ունեմ, շուտով տուն պիտի գնամ: Լսի՛ր, ինչքան ունեմ է քո ապարատը»: «Լկյ՛, - ասացի,- հիմ տեսե՛մ Է»: «Երեւի սերժանտները խախտված են արդեն»: «Լկյ՛, - հաս-տատեցի ես,- երեւի սերժանտները բոլացել են»: «Ահա, մի կտորն էլ կտրված է», - շարունակեց նա: Ես դուրս եկա համբերությունից. «Լսի՛ր, ձայնդ կտրի՛ր, ես քեզ լսելու ժա-մանակը չունեմ, ինձ հարկավոր է կապի մեջ մտնել»:

Ճիշտ այդպես էլ կատարվում է Լևտովածաշնչի հետ. հենց որ ես ուզում եմ կապվել Հիտույին, գալիս են մարդիկ ու սկսում հաստատել, որ Լևտովածաշունչը մեզ նմաններն են գրել: Ես նրանց կարող եմ միայն այսպես պատասխա-նել. «Մո-ւս մնացե՛ք, ես այնտեղ Հիտուսի ձայնն եմ լսում»: Դուք ինձ հասկանո՞ւմ եք,- թույլ մի տվե՛ք, որ ուրիշները ձեզ շեղեն ճիշտ ճանապարհից: Եվ հետո աշխատե՛ք այնպիսի մարդկանց հետ հաղորդակցվել, ովքեր նույնպես ընթանում են այդ ճիշտ ճանապարհով: Տեսնո՞ւմ եք, երբ ես իմ գրույց-ներում խոսում եմ այս քեանայով, մարդիկ սկսում են առար-կել. «Լկյ ամենը տատիկներին է վերաբերում, միայն նրանք են եկեղեցի հաճախում»: Դրա համար էլ ես ինձ եր-ջանիկ եմ զգում, որ երեսուն տարի շարունակ ծառայել եմ՝ որպես երկուստայրության իրգեւոր իռլիկ ու ճանաչել եմ բազմաթիվ երկուստայրությունի, որոնք կարող են հաստատել, որ, իրոք, գոյություն ունի մեղքերի ներում, որ կարելի է Հիտուսի հետ գրուցել, որ Հիտուսը պատասխանում է մեզ: ԼՂխատե՛ք շփվել այնպիսի մարդկանց հետ, ովքեր Հիտուսի հետ կապվելու փորձ ունեն: Դուք, ինչպիսի, կարող եք գտնել մարդկանց, ովքեր ջանում են Տե՛ր Հիտուսի հետ դեպի եր-կինք պանալ: Եվ այսպես, Հիտուսը կանգնում է ձեր առջեւ ու ասում. «Եկե՛ք Ինձ մոտ, բոլոր իրգեւածներդ ու ծանոթա-բեռնվածներդ, որովհետեւ ձեզ անդնդատ ուղեկցում են ձեր զանգանգներդ ու արատներդ: Ես կիսնզատացնեմ ձեզ: Ես կարող եմ ձեր մեղքերին բոլորություն տալ»:

ԻՆՉՊԵՐՍ ՎԱՐՎԵՆՔ. ԵՐԲ ՍԵՐՐԵԻԿ ՆՅԱՐԳԱՅՆ ԱՅՆՈՒՄ ԵՆ ՄԵՁ

Թեմայի վերնագիրը այնքան էլ ճիշտ չէ: Նրանք մեզ ոչ թե նյարդայնացնում, այլ պարզապես գրգռում են: Միշտ ինչ-որ մեկը մեզ գրգռում է, այդպես չէ՞: Ես նույնիսկ համարձակվում եմ հայրցնել, բոլ ձեռք բարձրացնի նա, ում նյարդերի վրա երբեք ես ոչ մեկը չի ազդել: Այ, տեսնո՞ւ՞մ եք, ոչ ոք ձեռք չի բարձրացնում: Որովհետև դա փաստ է: Ու ոչ մի «եթե», եթե դա ճշմարտություն է: Մի՞թե ես ճիշտ չեմ:

Այո, մարդիկ սաստիկ ազդում են միմյանց նյարդերի վրա, բայց ոչ բոլորը: Օրինակ՝ իմ կինը ինձ չի նյարդայնացնում, բայց նրա փոխարեն կան մարդիկ, ովքեր նյարդերիս վրա ազդում են ամեն օր: Երեւի դուք էլ եք այս վիճակում: Ճիշտ չէ՞: Իհարկե: Դրա համար էլ միմյանց հետ գծափում ենք՝ ընտանիքում, աշխատավայրում, նույնիսկ, քրիստոնեական օղակներում: Ամենորեք այդ մասին կարելի է լսել: Շատերն ասում են. «Ինձ հետ ամեն ինչ լավ կլինի, եթե չլինե՞ր սա կամ նա: Այսպիսով, այդ «դռե՛ւ մեկը» դառնում է մարդու ոչ միայն աչքի, այլ նաեւ կյանքի կեղտը: Այս մասին խոսեղ նույնիսկ անհրաժեշտ է: Ինչպե՞ս ապրենք, երբ ինչ-որ մարդիկ ազդում են մեր նյարդերի վրա:

Բարեկամներ, ես կուզեի մանրամասնորեն վերլուծել այս հարցի պատասխանը: Եթե ինչ-որ մեկը հագում է (իսկ իրականում, գուցե, բոքերի բոլորքում ունի), հաճախ դեղերն էլ են անօգուտ լինում: Հարկավոր է բժշկական շտապ հետազոտում եւ այլ բուժումներ, հասկանո՞ւ՞մ եք այս համեմատությունը: Այն, որ մենք նյարդայնացնում ենք իրար վրա, նշանակում է, որ մեր օրգանիզմը անառողջ է, եւ դա շատ ավելի խոր արմատներ ունի, քան, ասենք, անհաջող հարեւան ունեմարտ պատճառարանությունը: Դրա համար էլ ես ուզում եմ հարցին ավելի լրջորեն մոտենալ: Ես ձեզ կապացուցեմ, որ գրգռվածությունը մարդկության անառողջության հատկանիշներից է:

1. Աշխարհը, որտեղ մենք ապրում ենք

Ինչպես տեսնում եք, իմ աշխարհայացքը ինքնակամ է ևստիվածաչի վրա: Ես գտնում եմ, որ սա միակ ճշմարիտ գիղքն է, իսկ ձեր գղքերի մնացած մասը մի քսան տարի անց դեմ պիտի շարտեք:

Լստիվածաշունչը մեզ հայտնում է, որ Լստիված մարդուն կատարյալ է ստեղծել: Այն ժամանակ ոչ Աբրամն էր Եվային նյարդայնացնում, ոչ Եվան՝ Ադամին: Գոյություն ուներ ընդհանուր համերաշխություն, մասնական, որ ոչ թե Լստիված էր նյարդայնացնում մարդկանց, այլ մարդը՝ Լստծուն: Այնտեղ ամեն քան համաձայնեցված էր. Լստիված մարդկանց հետ էր, մարդիկ՝ միմյանց հետ: Բայց, ահա, Լստիվածաշունչը մեզ հայտնում է, որ մարդկության պատմության արշալույսին տեղի է ունենում առաջին արեւտը: Լստիվածաշունչը դա անկանում է մեղսագործություն: Պարզվում է, որ մարդ արարածը ենթակա է փորձության: Նա պիտի չուտեր արգելված ծառի պտուղը, քանի որ Լստիված թույլ չէր տվել: Մարդուն տրված էր ընտրելու իրավունքը, եւ նա, ուտելով արգելված պտուղը, ընտրեց չարը՝ անհնազանդությունը: Հենց այն պահին, երբ կատարվում էր մարդկության առաջին մեղսագործությունը, խախտվում է համերաշխությունը, եւ Լստիված բաժանվում է մարդուց: Լստիված մարդուն դուրս է վերցրում դրախտից եւ մուտքի առաջ քեղովքն (բարձրաստիճան իրեշտակ) կանգնեցնում: Ու մինչեւ օրս էլ մենք այսպես բաժանված ենք Լստծուց եւ նույնիսկ բարկացնում ենք Նրան: Փորձե՛ք մարդկանց հետ խոսել Լստծու մասին, ու նրանք իսկույն նյարդայնացնում են. «Մի՛ խոսեք դրանից»: Շատերը նույնիսկ չեն էլ ուզում լսել Լստծու գոյության մասին: Լստծու եւ մեր միջեւ ահաւիր մի վիճակ, եւ այդ վիճակ է, որ մեզ բաժանում է Նրանից: Դա պարզ է դառնում Ադամի ու Եվայի երեխաներից: Այն ժամանակվանից մինչեւ այսօր՝ մարդիկ սկսել ու շարունակում են նյարդայնացնել իրար:

Ահա երկու եղբայրները՝ Կայենն ու Աբելը: Մեր կյանքում հաճախ է այնպես պատահում, որ եղբայրները ավելի շատ են ազդում միմյանց նյարդերի վրա, քան՝ օտարները: Կայենն ու Աբելը տարբեր մարդիկ էին, բայց ունեին ընդհանրություններ: Ինչո՞ւ՝ էին տարբեր: Մի անգամ, երբ իողացործ

Կայենը աշխատում էր դաշտում, նրա մոտ է գալիս Լբելը: Ես պատկերացնում եմ, թե այդ պահին ինչպես է Կայենը ներսում ամեն ինչ շոտ գալիս: Հավանաբար, մա մտածում է. «Երանի շոտ հեռանար այս հեզ շորքերը, տեսնել չեմ ուզում»: Լբելը գալիս է նրա մոտ ու սկսում գրուցել: Կայենը քարոլ խփում է Լբելի գլխին եւ սպանում եղբորը:

Բարեկամներ, մեր դպրը բավական առաջ է գնացել, ու մեզը մեկ մեկու քարոլ չենք սպանում, սակայն թեղքերում շատ ենք կարդում հանցագործների ու մարդասպանների մասին: Իսկ եթե վերին շենք եղբորդ ռելիսի խոշորագույն կոտորածները, կտեսնե՞ք այն նույն Կայենի դատադրությունները, այսինքն, ատելություն մարդկանց նկատմամբ: Այս առիթով կործանվել կամ ոչնչացվել են հարյուր հազարավոր կյանքեր:

Կայենը ուշքի է գալիս միայն այն ժամանակ, երբ Լբելն արդեն մեռած է լինում: Նա մի քիչ վախճում է: Հետո փոս է փորում, դիակը դնում մեջը ու հորով ծածկում: Նա, իր շրտ կողմը նայելով, համոզվում է, որ վկաներ չկան ու ոչ ոք չի տեսել: Այսօր էլ մենք ենք այդպես մտածում, եթե մեր հանցանքը տեսնող չի եղել, ուրեմն, հաշվում ենք, որ հանցանք չի գործվել: Այն, եթե դուք իմանալիք, թե ինչպիսի խավար պատմություններ են ուղեկցում մարդկանց:

Կայենը բողբոս-հեռանում է, քանի որ իրեն այնքան էլ լավ չի գգում: Եվ հանկարծ նա լսում է. «Կայեն»: Փշաքարփում է Կայենը: Նա գլխի է ընկնում, որ Աստված է իրեն կանչում: Աստված ամեն ինչ տեսել էր. «Կայեն, որտե՞ղ է քո եղբայր Լբելը»: Կայենը վրդովվում է. «Չգիտեմ, մի՞թե ես իմ եղբոր պահպան եմ»: «Կայեն, - ասում է Աստված, - քո եղբոր ձայնը հորից է Ինձ հասնում» (Կարդա՛ Ծն. 4.1-15):

Հիմա դուք, հավանաբար, ընթրում եք այս պատմության իմաստը, մեղազործության ժամանակներից ամեն ինչ պարզաբանվում է, ու մարդիկ շարունակում են բաժանվել իրարից: Սակայն մենք չենք կարող բաժանվել մեր հարազատներից, մանավանդ՝ Աստծուց: Ահա, այսպիսին է այս աշխարհը, որտեղ մենք ապրում ենք:

2. Համոզվեն անօգուտ է

Այո՛, հիմա բացատրությունները օգուտ չեն տալիս: Օրինակ, ոչ մի գրույց գրության, Աստծու մասին մարդկանց, կարծես, չի օգնում: Աստծու եւ մեր միջև գոյություն ունի մի խոր անդունդ: Պատերազմի ժամանակ, երբ իմ տունը, ինչպես նաև՝ Էստեն քաղաքի կեսը վառվում էր, մի կիմ՝ ճշարվ մոտեցավ ինձ. «Ձեր Աստվածը ինչպե՞ս է այս ամենը թույլ տալիս»: Ես պատասխանեցի. «Իմ Աստվածը կարող է թույլատրել: Միգուցե Աստված ձեր թշնամի՞ն է»։ Մեղազործության պահին բաժանվում եմ ամեն ինչ, ինչպես բաժանվում եմ Աստված եւ մարդը: Մենք բաժանված ենք թե՛ Աստծուց, թե՛ մարդկանցից: Հենց սա է պատճառը, որ մարդիկ բոլորքում, նյարդայնացնում են միմյանց: Եթե ձեր հարեանունին նյարդայնացնում է ձեզ, մեղք է գործում, ու դու արդյունքում քոք բանժանվում եք Աստծուց: Ահա թե՛ ինչու ցանկացած բացատրություն այս դեպքում անօգուտ է դառնում:

Վերջերս եղա Շվեյցարիայի սահմանագծում ու կարդացի սահմանամերձ ողբիակի վրա փակցված հայտարարությունը. «Միությունը շատ ավելի լավ է»։ Եվ ես ակամա մտածեցի. «Պարզ է: Միայն թե այդ հայտարարությունը անօգուտ է, եթե մարդիկ նյարդայնացնում են ինձ»։ Կամ մեկ այլ ասքազիդ, որը կարդացի մի քանի օր առաջ. «Միմյանց նկատմամբ սիրալի՛ր եղե՛ք»։ Ամերիկացիները ամեն մի անկյունում այսպիսի ասքազիդ են փակցնում. «Միմյանց ողորմե՛րի՛ր՝ ժպտացե՛ք»։ Իրականում, դա ոչ մի օգուտ չի տալիս, մի՞թե ես ճիշտ չեմ: Չէ՛, համոզվեն անօգուտ է:

Հիշում եմ, երբ դեռ երիտասարդ աստվածաբան էի, հաճախ էի այցելում մի ընտանիքի, որտեղ բոլորը շարունակ վիճում էին: Ամբողջ հարազատությունը ապրում էր նույն բանում ու ամենափոքր առիթի դեպքում խռովում էին իրարից: Մի երեխա ես նրանց բոլորին հավաքեցի ու փորձեցի հաշտեցնել: Այնքան շատ էի համոզվել, որ այդքան լեզվիս վրա կոշտովներ էին առաջացել: Ուշ երեկոյան վերջապես նրանք հաշտվեցին՝ իրար ձեռք սեղնելով: Ես ինձ շատ երջանիկ զգացի ու մտածեցի. «Եթե սկիզբը այսքան քարեհաջող էր, ուրեմն, ապագայում ինձանից գործունյա հոգեւոր հովիվ կստացվի»։ Այդպես էլ ինքնագոհ զննացի քննելու: Հա-

ջորդ առավոտյան ինձ հանդիպեց հաշտվողներից մեկը, և ես ասացի. «Ինչքան լավ տապելեց երեկ երեկոյան, չե՞»: «Լա՛վ,- հեզմանքով առարկեց նա, -մի՞թե Դուք չգիտեք: Քե ինչ է եղել: «Ի՞նչ»,- գոմատիված հարցրի ես: Պարզվեց, որ տոմրարձի ճանապարհին նորից վիճաբանել էին, նույնիսկ ավելի վատթար վիճակ էր ստեղծվել: Դուք ծիծաղո՞ւմ եք: Իսկ ես չէի ծիծաղում: Համկարծ հասկացա, որ մեղսագործությունից հետո գործերը շատ ավելի լրջանում են, որովհետև մենք բաժանվում ենք Լևոնին, և մեր մտերիներն էլ, այստեղ ամենաբարձր խաղերով էլ արդեն օգուտ չեն տա:

Ես հաճախ եմ ստանում նամակներ, որոնց հեղինակները գրում են իրենց բարեկամների վեճերի մասին ու խնդրում են այցելել նրանց: Լեյլ խնդրանքները ես մերժում եմ, որովհետև գիտեմ, որ բարի խաղերն անօգուտ են: Մի քանի մտածեք այն մարդկանց մասին, ովքեր զայրացնում են ձեզ: Ես կարող եմ երկար ժամանակ համոզել, բայց ամեն ինչ անօգուտ պիտի լինի, և հենց այստեղից է ծագում անբող քաղաք:

Ուզում եմ պատմել մի ընտանիքի մասին, որին հաճախ էի այցելում: Մի անգամ էլ, երբ նրանց մոտ էի, տուն եկավ տասնյոթ տարեկան տղան՝ քափքիված, կապույտ ջինսը հագին, մազերը՝ քիզ-քիզ սանրած: Նկատեցի, որ հայրն սկսում է բողբոջվել. «Հապա մի սրան նայեք», -ասաց նա: Լեյլ մարդը կանոնավոր ու պատշաճ ծառայող էր: Պատկերացրեք, թե ինչպես էր իոր ներսում ամեն ինչ տակնուվրա լինում, երբ որդուն տեսնում էր այդպիսի քափքիված վիճակում: Նույն անհանգիստ վիճակում հայտնվում էր ինձ ծանոթ քրիստոնյա մի կին, երբ տեսնում էր, որ արջիկը շրթներդ է օգտագործում: Նա չէր կարողանում զսպել իրեն ու ասում էր. «Ինչպես է այս արջիկը ազդում իմ նյարդերի վրա»: Մի՞թե ամենուրեք այդպես չէ: Երբ մի բաժանված տղամարդու ասացի, որ ինքը մեղք է գործում, նա առարկեց. «Վերջացրե՛ք, պատվելի՛, ինձ նույնիսկ նյարդայնացնում է այն, որ կինս ապուր ուտելիս չփչիացնում է»: Դուք գտնում եք, որ դա ծիծաղելի՞ է: Իսկ ես գտնում եմ, որ սուկայի է: Դուք ասում եք, որ դա մանրոք է: Մանրո՞ք: Դա չի՞ նշանակում, արդյոք, որ մեղսագործության ժամանակ աշխարհը ընկել է Լևոնի ձեռքից, և մենք ապրում ենք ընկած աշխարհում՝ որպես անաստիված մարդիկ: Տղսգրգիռ վի-

ճակները հաճախ ցավալի վերջաբան են ունենում: Ես ճանաչում եմ Էստեցի մի քանի տղիկա, որը տառապում է ցրված կարծրախոտով սկիւրդով: Հիփոսությունը պարզապես կաթվածահար է արել նրան: Նա ապրում է մի փոքրիկ բնակարանում: Լեյլ արջիկա հարեա՞նը՝ իուսահատված մի տղա, պիտի է մինչև ուշ երեկո բարձր ձայնով հեռուստացույց դիտել և, որպես կանոն, շատ բարձր ձայնով: Խեղճ աղջիկը տիկնիկած էր ամեն երեկո բարակ պատի միջով լսել այդ տիպի ձայները: Նա խնդրել էր, որ տղան մի քիչ ցածրացնի հեռուստացույցի ձայնը, իսկ սա ավելի էր բարձրացրել: Պատկերացրեք, որ այսպես շարունակվել է երկար տարիներ: Ողբան հրեշալին, որքան սառը արարածներ կարող ենք լինել մենք: Դուք պատկերացնո՞ւմ եք, թե այդ տղան տարիներ շարունակ ինչպես է ազդել իրվանդ հարեա՞նի վրա: Պատի երկու կողմերում պայքար էր մղվում, ու կյանքը դրանից ավելի տիպի ու դժվար էր դառնում:

Երբ դեռ երիտասարդ պատվելի էի, որոշեցի այցելել եկեղեցու անդամության թեկնածու 150 երիտասարդների: Նրանք բազմաթիվապա՞նոց տներում էին ապրում: Առաջին այցելության ժամանակ տեսա, որ վիճաբանում են: Նույն տեսարանին հանդիպեցի նաև երկրորդ և երրորդ այցելությունների ընթացքում: Հետո խորհրդի ժամին խնդրեցի, որ նրանք, ովքեր բողբոջվում չեն վիճում, ոտքի կանգնեն: Միայն երեք թե չորս հոգի ոտքի կանգնեցին, մյուսները վեճի մեջ էին: Ես հարցրի՝ ինչպե՞ս է, որ դուք բողբոջվում չեք վիճաբանում, և մի հետաքրքիր պատասխան ստացա՝ միայնակ ենք ապրում:

Այ, այսպիսի դրություն է: Մենք պետք է եղջանիկ լինենք, պետք է հանգիստ աշխատենք, այնինչ քայքայում ենք մեր նյարդերը: Երբ դրե՛մ ծանր բան է ընկնում մեր ոտքին, ցավ ենք զգում, բայց երբ մեկը ազդում է մեր նյարդերի վրա, դա շատ ավելի ծանր ենք տանում:

3. Լևոնի միջանորությունը

Եթե ես այլևս ձեզ ամենուրեք չունենայի ու բավարարվեի մինչև հիմա ասվածով, այս թեմայով այլևս չէի խոսի: Բայց մի շատ կարեւոր բան ունեմ ձեզ ամենու՝ զար-

մանադաշ մի տեղեկություն. անահանան գթախիտ լինելով՝ Աստված միջամտում է այս ամբողջ խառնաշփոթին, ջղաճգումներին ու զայրույթներին: Այս աշխարհը, որտեղ քառս է տիրում, դրված է Աստծու առաջ, եւ Տեղը մեզ միջամտելու միջոցներ է փնտրում: Տիրոջ միջամտությունը հրաշալի է: Դա Աստվածաշնչի ամենապայանչելի տեղեկությունն է: Աստված քանդում է այն պատը, որը մեզ քանդում է Իրենից, ու աշխարհ է գալիս Իր Որդու Հիսուսի մեջ: Այն, որ ժամանակակից կյանքը ակելի ու ակելի է հեռանում Հիսուսի Ավետարանից, վկայում է մեր ժամանակի անհետաճեղքության մասին, քանի որ Հիսուսն է մեր փրկության միակ աղբյուրը: Կա՞ ակելի մեծ բան, քան այն, ինչ կատարել է Աստված՝ քանդելով մեր միջն գոյություն ունեցող պատը: Նա Իր Որդուն ուղարկեց այս մեղքի աշխարհը, որը կտրված է Աստծուց, բոլորքովս է ու զայրույթով լի:

Աստծու Որդու Հիսուս Քրիստոսի աշխարհ գալը արմատապես փոխում է մեր դրությունը.

ա) Հիսուսը մեզ հաշտեցնում է Աստծու հետ:

Իսկ իրեն, ես ուզում եմ ձեզ ցույց տալ, որ Հիսուսի մեջ ամեն ինչ միանում է: Հիսուսը բաժանված չէ Հայր Աստծուց, քանի որ Նա Աստծու Որդին է:

Վերջերս ինձ ասացին. «Հիսուսը մեզ նման մարդ է եղել, այն տարբերությամբ, որ հիմնել է կրոնը»: Ես պատասխանեցի. «Դուք, հավանաբար, ի նկատի ունեք մի այլ մարդու, իսկ ես խոսում եմ Նորա մասին, Ով երկնքից իջել էր, մինչդեռ մենք ընդամենը այս երկրի բնակիչներն ենք»: Այո՛, ես խոսում եմ կենդանի Աստծու Որդու մասին, Որի անունն է Հրաշալի եւ Որի միջոցով Աստված բախմանցել է մեր՝ անիծված ու կործանված աշխարհը: Ի տարբերություն մեզ՝ Նրան մարդկանցից ոչ ոք չի զայրացնում: Նրան չի զայրացնում նույնիսկ դավաճան Հուդան: Եթե որեւէ մեկը ինձ դավաճանում է, ես նյարդայնանում եմ, իսկ Հիսուսը մինչեւ վերջ տիրում էր Հորթային: Հիսուսի երկրային կյանքի պատմությունը պատմությունն է մի Մարդու, Որին ոչ մեկը չի կստողացել զայրացնել: Ահա, մի հրաշալի օրինակ. խաչվելուց մի օր առաջ՝ երեկոյան, Նա աշակերտներին հետ ընթրիքի էր նստած: Արեւելյան երկրներում, այն օրերին՝ հատկապես, մարդիկ նստում էին ոչ թե աթոռների, այլ բարձրիկ

վրա: Ես դժկարությամբ եմ պատկերացնում, թե այդ դիրքում ինչպես կարելի է ուտել: Ուտելուց հետո, ընդունված կարգի համաձայն, նրանք լվանում էին ոտքերը: Այդ օրը աշակերտները Հիսուսի հետ երկար ճանապարհ էին անցել եւ հիմա, իզգանք, հանել էին իրենց ոտնամանները ու նստուղի բարձրեցին: Ես պատկերացնում եմ, թե ինչպես է Պետրոսը հավակցել Հովհաննեսին ջուր բերել ու լվանալ բոլորի ոտքերը: Հովհաննեսը աշակերտներից ամենաերիտասարդն էր: Պետրոսին զայրացնում էր այն, որ նա ամեն անգամ ձգտում էր խույս տալ իր պարտականությունից: Իսկ Հովհաննեսը, ուները բոթովելով, մտածում էր. «Ինչքան է մատնացույց անում: Չէ՞ որ Հակոբոսն էլ կարող էր ոտքերը լվանալու համար ջուր բերել»: Իսկ Հակոբոսը մտածում է, որ դա իր գործը չէ, ու քանի որ Հովհաննեսը Հիսուսի ամենապիղի աշակերտն է, բոլ ինքն էլ բերի: Այդ պահին բոլորը լարված վիճակում էին, որովհետեւ բոլորն էլ խույս էին տալիս իրենց պարտականություններից: Ուղի է կանգնում Հիսուսը: Աշակերտները զարմանում են. մի՞թե Նա գնում է ջուր բերելու: Հիսուսը վերցնում է սրբիչը, ջուրը լցնում լվացարանի մեջ ու լվանում բոլորի ոտքերը՝ Հուդայի, Հովհաննեսի, Պետրոսի, Հակոբոսի, Մատթեոսի... Քիչ էր մնում ասելի. նստե՛լ իմ...:

Ահա, այդպիսին է Հիսուսը: Նորա մեջ է Աստված: Նա սիրեց մեզ՝ բոլորիս: Իսկ մեջ եւ Հիսուսին պատկերացնում եմ խաչի վրա գանձված, քանի որ այդպես Նա ինձ համար բանկ է ամեն ինչից: Այնքան շատ կոզեմասի այդ օրը, ձեզ հետ միասին, ներկա լինել այնտեղ՝ Երուսաղեմի դարպասներից դուրս, բլրի վրա, որտեղ աղմկում է գազազած անդրիլը, որտեղ նիզակները ձեռքներին՝ շարված են հռոմեական զինվորները, իսկ նրանց գլխավերնում երեք խաչեր են կանգնեցված: Ես, ինարկեի, ի նկատի ունեմ մեջտեղի խաչը: Նրան, ով փշեպսակ ունի գլխին, ես ուզում եմ ձեզ ներկայացնել:

Բարեկամներ, Նա այնտեղ ձեզ համար է մեռնում, որպեսզի դուք դուրս գաք այս անելանելի թվացող իրավիճակից: Նա ուզում է ձեզ վերջապես հաշտեցնել Հայր Աստծու հետ: Եթե դուք ուզում եք, որ ձեր եւ Աստծու միջեւ վերականգնվի համերաշխությունը, գնացե՛ք Հիսուսի խաչի մոտ:

Այն Հիսուսը, որ մեռել ու հարություն է առել ձեզ համար, Աստծո ուղարկված միջնորդն է: Թողե՛ք ձեր բոլոր կասկածները ու մտտեցե՛ք ձեզ համար՝ Իր ձեռքերը խաչին փռած Հիսուսին: Նրա ոտքերի առաջ դրե՛ք ձեր անցյալի մեղքերն ու սովորությունները: Դուք դա կարող եք անել, եթե լքե՛ք վերաբերե՛ք Հիսուսի խաչին: Ձեռքներդ պարզե՛ք Նրան ու ասե՛ք. «Ես ուզում եմ Քեզ պատկանել»: Դա կլինի Աստծո հետ հաշտություն գտնելու համար արված ձեր առաջին քայլը:

Պողոս Առաքյալը հռոմեացիներին հասցեագրված թղթում գրում է. «Եվ այսպես, հավատով արդարանալով՝ մենք Աստծու հետ խաղաղություն գտանք մեր Տեր Հիսուս Քրիստոսի միջոցով»: Հիսուսին Աստված էր աշխարհ ուղարկել: Ընդունե՛ք Նրան: Յավալի է, որ շատ-շատերը այդ մասին լսել են, սակայն Աստծու հետ հաշտության չեն հասել: Դա սարսափելի է: Ես կոզենալի մեղքի եմ բոլոր ոմեղք ձեր սրտերի, ձեր հոգիների համար, որպեսզի ընդունե՛ք Աստծով աշխարհ Ուղարկվածին:

Այսօր ես գրույց ունեցա մի քանի լրագրողների հետ: Խոսք բացվեց այն մասին, թե ինչը կարելի է ներկա ժամանակում լքորեն ընդունել: Ես նրանց պատասխանեցի, որ երկու պատերազմներին մասնակցելուց ես նաեւ զին տեսնելուց հետո չգիտեմ, թե ինչը կարելի է լքորեն ընդունել: Արդյո՞ք այն ճառերը, որ մեզ առաջարկում են համաշխարհային քաղաքական գործիչները: Ոչ: Նրանք էլ դա լքորեն չեն ընդունում, ես՝ նույնպես: Ես չգիտեմ, թե երկնքի եւ երկրի միջեւ ինչին կարելի է լքություն վերաբերվել՝ բացի Աստծով ուղարկված Հիսուսից: Միայն Նրան կարող եմ լքորեն ընդունել: Եվ եթե այստեղ կան երիտասարդներ ու ծերեր, որոնք կասեն, թե ոչ մի բանի լքություն չեն վերաբերվում, ապա Ավետարանը հենց ձեզ համար է ասում, որ Աստված յուրահատուկ ձեռով է վերաբերվում ձեզ՝ Հիսուսի մեջ: Հիմա դուք նույնպես լքորեն ընդունե՛ք Աստծու առաջարկված խաղաղությունը Հիսուսի մեջ: Տեսնո՞ւ եք, թե ինչպես է նորից Հիսուսը մեզ միացնում Աստծուն: Ձեր դժբախտությունը, միգրացիան, այն է, որ դուք ձեզ քրիստոնյա եք անվանում, եկեղեցուն ինչ-որ հարկեր եք տալիս, սակայն Աստծու հետ խաղաղություն չունեք: Ես ասում եմ, որ Հիսուսը ձեզ համար է մեռել՝ Իր վրա վերցնելով ձեր մեղքերը, որ-

պեսզի դուք հիմա դիմե՛ք Իրեն ու կարողանաք ասել. «Տե՛ր իմ, Քեզ մոտ է գալիս մի մեռած մեղավոր: Հիմա արդեն ես Քեզ հավատում եմ: Ես Քեզ ընդունում եմ»: Դա ձեզ նորից կյանք կտա ու կհաշտեցնի Աստծու հետ:

բ) Հիսուսը խաղաղեցնում է քո ու շրջապատող մարդկանց հարաբերությունները:

Այնտեղ, որտեղ Հիսուսը հանդես է գալիս որպես միջնորդ, հաշտություն է կնքվում ոչ միայն Աստծու, այլև մարդկանց միջեւ, ու, որ ավելի ուրախալի է, վերջ է տրվում բոլոր զայրույթներին:

Իսկ իրնա, ուշադրություն. ձեր շարքերում հրաշալի քրիստոնյաներ կան, բայց եթե դուք շարունակում եք զայրանալ, ուրեմն, վաղ է ամեն ինչ կարգին համարել: Հիմա շատերը կասե՛ք. «Ա՛խ, եթե Դուք ճանաչեիք իմ հարեւանուհուն, այդպես չէիք ասի»: Իսկ ես ձեզ ասում եմ. «Մի՛նչեւ դուք նրան չկարողանաք սիրել, ձեզ մոտ կարք ու կանոն չի լինի»: Եթե Հիսուսը բախանցում է մեր կյանք, զայրույթը, ում նկատմամբ էլ լինի, խաղաղ վերանում է: Ինչպես տեսնում եմք, ով Հիսուսին ընդունել է, նա խաղաղություն է գտել ոչ միայն Աստծու, այլև նրա հետ, ով առաջնորդում զայրացնում էր իրեն: Եթե կան մարդիկ, ովքեր զայրացնում են ձեզ, ուրեմն, դուք Հիսուսի կարիքն ունեք: Ուրիշ ոչ մեկ չի կարող ձեզ օգնել: Ձեր նյարդերը այդպիսի կյանքին չեն դիմանա: Դուք կդառնաք Հիսուսի սեփականությունը, եւ Նա ձեզ կհաշտեցնի Աստծու հետ, ու այն ժամանակ մարդկանց կյանքում ամեն ինչ բարեհաջող կընթանա:

Ես մի լավ ընկեր ունեմ: Նա մի շքեղ բնակարան է վարձել, որի տերը, սակայն, ժլատ ու ստոր մեկն է: Եվ ահա, վերջերս այդ տան տերը մի նամակ էր գրել ընկերոջս՝ ինչ-ինչ բաներ իր հաշվին վերանորոգելու մասին: Ընկերս պատմում էր. «Նյարդերս իրար էին խառնվել: Նստեցի սեղանի մոտ, որպեսզի պատասխանեմ նամակին, ու հանկարծ իմ առջև երևաց Հիսուսի կերպարը, Որը մեռել է թե՛ իմ, թե՛ տան տիրոջ համար: Ես չկարողացա սառնորեն պատասխանել նամակին, այլ գնացի նրա մոտ ու ասացի. «Լսե՛ք, մի՞թե մենք պետք է շարունակենք զայրացնել միմյանց: Զե՞ որ մենք կարգապահ մարդիկ ենք: Եկե՛ք ավելի ամփոփ լինենք, եւ քանի որ ես, իրականում, հարգում եմ

Ձեզ, պետք չէ ինձ հետ այդպես վարվել»։ Տանտեղը իրեն պարտված է զգում ու այլևս չի փիճաբանում։ Հիմա նրանք մոտ բարեկամներ են։ Երկուսն էլ փոխել են իրենց բնավորությունը ու դարձել Հիսուսի հետևորդներից։

Թույլ տվեք ես մի պատմություն պատմեմ. ես ճանաչում եմ Դավիթցոյ ահուհու մի մարդու, որը ֆրանսիացի ակնտարանի է։ Համալսարանացման ճանքարում նա վնասեց ձեռքը ու հիմա մորմորդի է հիշում այդ պատմությունը։ Ճաշի ժամին նրան կանչում է ճանքարի պետը։ Նա պատմում է, որ իրեն տանում են մի սեմյակ, որտեղ սեղանի վրա մի սպասք կար դրված։ «Ես գայի պես քաղցած էի։ Միակ ճանքարի պետը, նստեց սեղանի մոտ, ու նրա համար բերեցին տարբեր տեսակի համեղ կերակուրներ։ Իսկ ես, թուքս կուլ տալով, պիտի կանգնած նայեի, քե ինչպես է նա ուտում։ Ես տղից մեռնում էի, իսկ նրա դեմքի արտահայտությունը, բերանի չփչիոցից երևում էր, քե ինչ համեղ բաներ էր ուտում։ Վերջում տուրճ մատուցեցին, իսկ նա դարձավ ինձ ու ասաց. «Քո կինը Փարիզից թիվածք է ողորկել քեզ համար»։ Ես գիտեի, որ ընտանիքս բարիք վիճակում չի ապրում, ու մտածեցի՝ ինչպե՞ս է կինս կարողացել տնտեսել թիվածքի համար։ Եվ ահա, ճանքարի պետը նստած՝ լսվում է այդ թիվածքը։ Ես նրան ասացի. «Դո՛ւնե մի կտորը ինձ տվեք, ես չեմ ուտի, այլ կպահեմ՝ որպես հիշատակ»։ Նու, քննիծալ տարով, կերակվ մինչև վերջին պատառը։ Դա այնպիսի մի պահ էր, երբ մարդու զայրույթը հասնում է ամենաբարձր գագաթնակետին՝ ատելության։ Դավիթցոյն շարունակում է. «Այդ պահին ինձ համար պարզ դարձավ, քե ինչ է նշանակում. «... Աստված սիրով է լցրել մեր սրտերը»։ Ես կարող էի սիրել այդ մարդուն ու մտածեցի. «Ի՜նչո՞ւ մարդ, մեկը չկա, որ քեզ սիրի, բոլորը քեզ ատում են։ Ի՛նչքան լավ է, որ ես Աստծու երեխան եմ»։ Դուք հասկանո՞ւ՞մ եք, Դավիթցոյն դեռ խղճում էր նրան։ Ճանքարի պետը իր աստիճան դաստիարակ չէր կարողանում զայրացնել նրան։ Դավիթցոյի պահվածքը հապանակով պետը տեղից վեր է ցատկում ու դուրս նետվում սեմյակից։ Պատերազմից հետո Դավիթցոյն այցելում է նրան...։ Տեսնելով Դավիթցոյին՝ նա խիստ գունատվում է ու ասում. «Վրե՞ժ եք ուզում լուծել»։ Դավիթցոյն հանգիստ պատասխանում է. «Այո՛, փեժ եմ ուզում լուծել, ուզում եմ Ձեզ մոտ մի բաժակ տուրճ ընկել։ Ես հետո մի

տուրք եմ բերել, որպեսզի կիսվեմ Ձեզ հետ, նստենք, ուտենք միասին»։ Այստեղ այս մարդը համկարճ գլխի է ընկնում, որ Հիսուսի իշխանության տակ գտնվող մարդը երբեք ատել չի կարող, նա ազատված է բռնկվելուց, զայրամայու ակտից, քանի որ սիրող Աստծու սիրով է լցված։

Ես մեծ քաղաքի հոգեւոր հովիվ եմ ու շատ հաճախ եմ լսել այսպիսի խոսքեր. «Ես անչափ միայնակ եմ, ու ոչ ոք ինձ չի սիրում»։ Հիմա նման բաներ այլևս չեմ կարողանում լսել ու պարզապես ուզում եմ ասել. «Իսկ ո՞ր ես դու, ով մարդ, որ մի օր էլ կարողանաս ասել. «Աստված ինձ հայտնեց Իդ սեղը»։ Երբ մարդիկ անընդհատ գանգատվում են, քե աշխարհում սեր գոյություն չունի, ես դա տգիտություն եմ համարում, մանավանդ, երբ այդ աստիճանը սառցաբեկորների պես սառն են լինում (կենդիվ են Ռուրի մարզից եմ, եւ այնտեղ համար, քանի որ ծննդով ես Ռուրի մարզից եմ, եւ այնտեղ մարդիկ հաճախ են կուլիտ արտահայտվում)։ Երբ ես այդ ամենը հասկացա, որոշեցի բոլորի նկատմամբ սեր ցուցաբերել։ Մակայն հասկացա նաեւ, որ մե՞ք ի վիճակի չե՞նք կատարյալ սեր ցուցաբերել, որովհետեւ աննպարագելի եսանքներ ենք։ Այսինքն՝ գոյություն ունեն այնպիսի մարդիկ, որոնց կարելի է սիրել, որովհետեւ համակարգում ենք նրանց։ Իսկ ովքեր ազգում են մեր նյարդերի վրա...»։

Ես հիշում եմ իմ գրույցը մի շարքային կոնցրետի հետ, որը պարծենալով ասում էր. «Ես մասնակցել եմ նույնիսկ Շահախ Կուլի միտինգին...»։ Ես հարցրեցի. «Դա, իհարկե, հրաշալի է, իսկ հարեւանի հետ ինչպե՞ս եմ Ձեր հարաբերությունները»։ «Եթե ես նրան տեսնեմ, պիտի...»,- դուրս բռավ նրա բերանից։ Հիմա դուք ինձ հապանա՞ւ՞մ եք։ Մեզ հետ չառնչվող մարդուն սիրելը այնքան էլ դժվար չէ, իսկ ու՞մ հետ հաճախ ենք ընդհարվում, նրան սիրելը հեշտ չէ։

Եվ այսպես, ես գտնում եմ, որ մենք արմատապես կատրոնք փոխվել միայն այն ժամանակ, երբ կարողանանք սիրել մեր կրկնաշար հարեւանին, ինչքան էլ նա ծանր ու անտանելի բնավորություն ունենա։ Այդ կարողությունը Աստծուց է սրվում։

Բարեկամներ, ես գիտեմ, որ դա այդքան էլ ինչ տ չէ, սակայն եթե մեր մեջ բնակվում է Հիսուսը ու մեզ խաղաղություն է տալիս Աստծու հետ, ապա ինչպե՞ք, որ Նա այդ նույն խաղաղությունը տալիս է նաեւ մեզ շրջակա տղ

մարդկանց: Մի կողմից դա նույնիսկ ցավալի է, քանզի դրանով Հիտլարը ցույց է տալիս, որ մենք ուրիշներին ավելի շատ ենք զայրացնում, քան նրանք մեզ, և որ ուրիշներին տանել չենք կարողանում: Այն օրվանից, ինչ ես ճանաչում եմ Հիտլարին, Նա ցույց է տալիս իմ զանգացմքները մարդկանց նկատմամբ, և այդ ժամանակ պարզվում է, որ Փրկիչը, մեռնելով խաչի վրա, բողոքյուն է տալիս մեր մեղքերին, դուք դա հասկանո՞ւ՞մ եք: Ուրեմն, աշխարհի ամենամեծ հեղափոխությունը կատարում է Հիտլարը, և Նրան է հարկափոր ընդունել: Դրա համար էլ ես խնդում եմ, որ դուք ոչ միայն լսեք, այլ ամբողջ սրտով ընդունեք Հիտլարին: Ես շատ կցանկանայի լսել ձեզանից. «Ես գտա Հիտլարին, Հիտլարն էլ ինձ գտավ»:

ԼՍԵՆ ԻՆՉ ՊԻՏԻ ՓՈԽՎԻ, ՔԱՅՅ ԻՆՉՊԵՄ

Իմ պատանեկության տարիներին շատերն էին հաճախում կարթուն Մաքս Էլքի վեպերը, որոնք այսօր արդեն մոռացվել են: Մասնագիտությամբ նա ինժեներ էր և իր քեմաները վերցնում էր տեխնիկայի դարի աղբյուրներից: Վեպերից մեկը կոչվում էր. «Ողբերգության հալածում»: Այնտեղ ներկայացվում է մի երիտասարդ ինժեներ, որը անտիդոս հանգամանքներում մի մեծ պատասխանատու հանձնարարություն է ստանում: Նա պիտի կանոնադրաբար պահպանի մի գետի վտայով, որն ավելի շատ ծովախոշի էր նմանվում: Դա շատ բարդ առաջադրանք է, որովհետև այդպիսի կանոնադրանքի վրա ներգործում են ծովային մակընթացություններն ու տեղատվությունները: Դարձակցին չկային այն միջոցները, որոնք գոյություն ունեն այսօր: Այնուամենայնիվ, երիտասարդը մի վիթխարի կանոնից է կառուցում: Երբ արդեն կանոնը պատրաստ էր, երաժշտությամբ, դրոշներով և լրացողների մասնակցությամբ կազմակերպվում է շահագործման հանձնելու արդարությունը: Բոլոր քերթերը գրեցին այդ երիտասարդի մասին: Հիմա նա արդեն հասարակության մեջ մեծ մարդ է համարվում: Լոնդոնում բացում է մի մեծ ճարտարապետական գրասենյակ և ամուսնանում մի հայրուստ կնոջ հետ: Մի խոսքով, նա ուներ այն ամենը, ինչ կարող էր երազել, մինչդեռ ուղեորն կար մի տարօրինակ, մռայլ գաղտնիք, որի մասին գիտեր միայն նրա կինը, ամեն տարի, աշնանամուտին, նա գնում էր իր կառուցած կամրջի մոտ: Գիշերները, երբ ուժեղ քամի ու անձրև էր տեղում, անձրևանոցով փաթաթված, կանգնում էր կամրջին ու ակից դուրս: Կարծես քեզ գտնվում էր փոքրիկ ուժը, որը կարող էր փել կամրջի հենակները: Նա նորից ու նորից է հաշվարկներ անում, արդյո՞ք ճիշտ է հաշվել քամու ուժը, որն ազդում է հենակների վրա: Երբ փոքրիկներն ավարտվում էին, նա նորից Անգլիա էր վերադառնում: Միայն այդ ժամանակ էր նա իրեն պատկավոր ու հարգարժան քաղաքացի համարում, չնայած ոչ ոք չէր նկատում նրա ներքին վախը: «Արդյո՞ք ճիշտ է կառուցվել կամուրջը, կղիմանա՞մ հաջորդ փոքրիկին»: Այդ տանջալի հարցերը

դարձել էին նրա կյանքի մշայլ գաղտնիքները: Մաքս Էյքոլը հրաշալի է նկարագրում ինճեններին, որը հերթական փոքրիկ ժամանակ կանգնել ու անով նայում էր իր կամիջին: Նա տեսնում է, որ կամիջի վրայով գնացք է գալիս: Դեռ երեսուն էին վերջին վագոնների լույսերը, որոնք մոեզման փոքրիկ պատճառով անսպասելիորեն մաքում են: Նա իսկույն մտածում է, թե կամորջը մեջտեղից փլկել է, և գնացքը վթարի է եցթարիկել: Երբ դեռ երիտասարդ էի, կարդացի այս պատմվածքը, և իմ գլխում մի միտք ծագեց. «Մի՞թե սա մեր մասին չէ»: Մենք՝ բոլորս, ստեղծում ենք մեր կյանքի կամորջները, իսկ եթե երբեմն անքուն գիշերներ ենք ունենում կամ ինչ-որ բան մեզ հանգիստ չի տալիս, մեզանից անկախ՝ սկսում ենք վախենալ: «Արդյո՞ք ճիշտ են կառուցել իմ կյանքի կամորջը, կոլիմանա՞՞ այն ապագայում ապավելիք փոքրիկներին»:

Այսբանից հետո համոզվում ենք, որ մեր կյանքում ամեն ինչ չէ, որ կարգին է, ու կամորջը, որ կառուցել ենք, այնքան էլ դիմացվում չէ:

1. Անեն ինչ չէ, որ կարգին է

Լինելով մեծ քաղաքի հոգեադ հովիվ՝ ես այս թեման շատ են շոշափել եւ հաճախ են հարցրել. «Ասացե՛ք, Ձեր կյանքում ամեն բան կարգի՞ն է»: Ինձ դեռ չի հանդիպել մեկը, որ խոստովանի, թե իր կյանքում ամեն ինչ կարգին է: Ո՛չ: Շատ բան այլ կերպ պիտի լիներ: Ես, իհարկե, չեմ կարող ասել, թե մեր կյանքի կամիջի որ մասն է խաղիկվել, բայց ինքներդ էլ գիտեք, որ շատ բաներ այլ կերպ պիտի լինեին: Այսպիսի իրավիճակներում շտապում ենք որոշումներ ընդունել. «Ես պետք է փոխվեմ դեպի լավը»: Դուք իսկապես հավատա՞՞մ եք, որ մարդը կարող է փոխվել: Ո՛չ, Էոբայան մարդ երբեք չի փոխվում: Աստվածաշունչը այդ հարցին այսպես է պատասխանում. «Կարո՞ղ է եթովպացին փոխել իր մաշկը, իսկ հովազը՝ հետքը: Այդպես էլ դուք, մի՞թե կարող եք բարիք գործել, երբ միշտ չարիք եք գործել»: Աշխարհը լի է բարոյական լուրնգներով ու ճառերով, սակայն ոչ ոք ինքն իրեն չի կարողանում փոխել: Ես հաճախ եմ հանդիպում մարդկանց, որոնց կյանքի կամորջները

շատ հեռու են կարգին լինելուց: Երբեմն ինձ հարցնում են. «Ի՞նչ կարելի է անել, չէ՞ որ մենք չենք կարող մեզ փոխել»: Այո, դա այդպես է: Անառակ մարդը չի կարող մաքրել իր սիրտը: Խաբեբաները չեն կարող արդար լինել: Եսասեր մարդը սիրո համար երբեք իրեն չի գոհաբերի, թեպես կարող է ձեռացնել, թե ցանկացած պահի պատրաստ է գոհաբերության: Այլ, միայն իմանալի, թե ձեր կյանքի կամիջի որ մասն է խաղիտը: Բայց, դժբախտաբար, չգիտեմ, իսկ Աստված կարող է ձեզ մատնացույց անել, և դա մի գարնանալի ճշմարտություն է: Ես իմ սեփական կարծիքները չեմ հարորդում, այլ հայտնում եմ ձեզ Աստծու Խորքը, Որը ասում է, որ Աստված աշխարհ ողորկեց Ավետաբերին, Ով կարող է փոխել ձեր կյանքը: Եվ դա Իդ Որդին է՝ մեր Տեր Հիսուս Քրիստոսը:

2. Անեն ինչ կարող է փոխվել

Քարեկամներ, մի՞թե եկեղեցին մեղավոր է, երբ մարդիկ քրիստոնեությունը ձանձրալի են համարում: Ես գտնում եմ, ամենակարեւորը լորն է այն մասին, որ մեզ փրկելու համար Աստված Իդ Որդուն մեր աշխարհի է ողորկել: Հիսուսը գարնանալի խոքեր է ասում. «Անեն բան նոր եղավ»: Նա եւ միայն Նա կարող է փոխել մարդկանց:

Ես հանդիպել եմ հարբեցողների, որոնք կարողացել են ընդմիշտ բողնել խնեղ: Ինքնատեր պառավները հանկարծ փոխվել ու սկսել են նկատել նաեւ ուրիշներին: Կեղտով պատված բազմաթիվ տղամարդիկ Հիսուսով մաքրվել են: Հիսուսը գալիս է ու ամեն ինչ նորում, ձեռափոխում է: Սա հեքիաթ չէ, ես կարող եմ շատ օրինակներ բերել: Քաջ գիտակցելով, որ մեր կյանքի կամորջը կարգին չէ, մենք փրկվելու կարիք ենք զգում: Իսկ փրկվելու համար մեզ անհրաժեշտ է ոչ միայն քրիստոնեությունը, այլ Ինքը՝ Տեր Հիսուս Քրիստոսը: Շատ կարեւոր է, որ դուք այստեղ ինձ ճիշտ հասկանաք. մեզ ոչ թե կրոնն է հարկավոր կամ հոգեւորականությունը, այլ՝ կենդանի Փրկիչը: Նա այստեղ է, դուք այսօր եմք կարող եք Նրան կանչել ու պատմել ձեր աղետալի վիճակի մասին: Հենց սա է այն ամենահարաշալի լուրը, որ հայտնում եմ ձեզ:

Թույլ տվեք սակածը բացատրել օրինակով: Վերջերս մի շաբաթով մեկնել էի Մյունխեն: Այստեղի հրաշալի փայրերից մեկը «Անգլիական» փոչիկը այգին է: Իմ հյուրանոցը հեռու չէր գրասպասից, և ես ամեն առավոտ գրասնուն էի այնտեղ: Մուտքի մոտ մի փայտե, փոքր կամիջակ կար, որի ձախ կողմից գեղի ջուրը բալիկում էր անբարտալի մեջ: Մի անգամ ես նկատեցի, որ այնտեղ, որտեղ բալիկում է ջուրը, մի մեծ փայտի կտոր է պտտվում: Այդ օրը ժամանակ շատ ումեի եւ սկսեցի հետեւել փայտի կտորին: Հաճախ այնպես էր թվում, թե ուր որ է հիմա այն դուրս կգա ջրապտույտից ու կշարժվի ջրի հոսանքով, սակայն փայտակտորը դարձյալ նույն տեղում էր: Օրերով ես գալիս կանգնում էի նույն տեղում ու նայում այդ բնական խաղին:

Այսպիսին է նաեւ մարդկանց մեծ մասի կյանքը, ամեն ինչը նույն շրջանում է պտտվում նույն մեղքերը, նույն կարիքները, սրտի խոդքում նույն հուսահատությունը եւ նույն ծանձրալի օրերը: Բայց ոչ հեռվում մի հոսանք կա, որ գալիս է Աստծու Որդուց՝ Հիսուսից: Այդ Հիսուսը մեզ համար է մեռել խաչի վրա: Ի՞նչ եք կարծում, եթե Աստված թույլ է տալիս, որ Իր Որդին տանջալից ցավերով մեռնի խաչի վրա, մի՞թե դա յուրահատուկ նշան չէ, թե՞ այդ մասին դուք մի՞նչեւ հիմա չեք էլ մտածել: Մտափ բարձրացրեք ձեր հայացքը դեպի Նա ու իրավիճակը ճիշտ հասկանալու համար կենտրոնացրեք ձեր բոլոր ուժերը: Հիսուսից է գալիս ազատության հույսը, իսկ մենք այն փայտի կտորի պես պտտվում ենք նույն շրջանում: Մենք փայտի կտորներ չենք, եւ հիմ շրջանի այդ հավերժական պտույտից դուրս գալու համար մեզ հարկավոր է միայն մի քայլ ամել: Դեպի փրկության հոսանքը արվող քայլը, որն առաջանում է Աստծու Որդուց, մենք ինքներս պիտի սկսենք: Իսկ հետո մենք կհամոզվենք, որ Աստված Ինքն է մեզ դուրս բերել: Ես հիմա ձեզ ասում եմ. «Այդ քայլը դուք ինքներդ պիտի անեք»: Կան մարդիկ, ովքեր հաստատ համոզված են, որ Աստված ուզում է իրենց դուրս բերել հավերժական ջրապտույտից, որպեսզի առաջին քայլը անենք դեպի փրկություն, իսկ փրկությունը, ինչպես գիտեք, արվում է Հիսուսով:

3. Այսպես թե՛ այնպես

Ես կցանկանայի այս բեման պարզաբանել Աստվածաշնչի մի բանի պատմությունների միջոցով: Պողոս առաքյալին, որպես բռնակոր, բերել էին Կեսարիա, որտեղ գտնվում էին հռոմեացի դեպիկարները: Մի անգամ հռոմեացի կուսակալ Փեստոսին այցի է գալիս նրեական արքա Ագրիպպայալ իր կնոջը՝ Բերենիկեի հետ: Նրանք ցանկացել էին լսել բռնակոր Պողոսին: Նվ, ահա, երբ Փեստոսը, Ագրիպպան ու կնոջը՝ փառավոր հանդերձով, քաղաքի պատվավոր մարդկանց եւ հազարապետների հետ առյալն են մտնում ու զբաղեցնում իրենց տները, Փեստոսը հրամայում է բերել Պողոսին: Մի քանի րոպեից պատկերը փոխվում է, այսինքն, արդեն ոչ թե Պողոսն է մեղադրվում, այլ՝ նրան շրջապատող հասարակությունը: Պողոսը նրանք քարոզում է Ավետարանի մասին եւ լսողներին ներկայացնում է Հիսուսին: Այս անգամ նա խոսում է ոչ թե ներկաների մեղքերի մասին, այլ նրանց հոգեւոր հայացքը դարձնում է դեպի Հիսուսի խոսքը. «Ով հիմա ծարավ է, թող գա Ինձ մոտ եւ խմի կենցաղի ջուրը»: «Իսկ դուք, որ ասքում եք չբավարարված կյանքով ու ծանրաբեռնված խղճով, որ վախենում եք մեռնելուց, ինչու ծարավ ու քաղց եք զգում անընդհատ, Աստծու գիրքին եք ձգտում, լսեք. Հիսուսը նաեւ ձեզ է ձեռք մեկնում՝ առելով. «Ինձ մոտեցեք բոլոր հոգևածներդ ու ծանրաբեռնվածներդ»: Պողոսը քարոզեց եւ բոլորին ներկայացրեց Հիսուսի մեծությունը, Որդ անձամբ իրեն էր նրեացել: Քարոզը վերջացնելուց հետո Փեստոս կուսակալն ասում է. «Ցնորվում ես, Պողոս, քո մեծ հնտությունը քեզ խեղացնոթւթյան է տանում»: Փեստոսը այդպես էլ ոչինչ չի չհասկանում: Աստվածաշունչն ասում է, որ մարդկանցից շատերի սրտերն են քարացած: Այդ՝ այդպես պատահում է, այդպիսի սրտերը շատ բան չեն ընդունում: Հնարավոր է, որ ձեր մեջ էլ քարացած սրտերով մարդիկ լինեն: Այդպիսին էր նաեւ Փեստոսը, մինչդեռ Ագրիպպա աղքատ, հոգեպես ցնցվելով, ասում է. «Պողոս, քիչ է մնում ինձ էլ համոզես, որ քրիստոնյա դարձնամ»: Ու այդ «քիչ է մնում»-ը անցնում է՝ ամեն բան բողեւով նույնը, ինչպես անգլիական այգու փայտի կտորը, որը պտտվում է նույն ջրահոսքում հին, միօրինակ կյանքի օրերի պես՝ մինչեւ մահ ողբարկվելով ուղիղ դժոխք. ահա մեղքի ու

արդարացան մախին երզը (Կարդա՝ Գործք 25 և 26 գլուխները)։

Ձեզ մե՞տ էլ ամեն բան առաջվա նման է։ Այդ դեպքում Հիսուսը իզուր է ձեզ համար մեռել։ Ուրեմն, ձեզ ներում չկա, չկա ազատում, և դուք խաղաղություն չունեք Աստծու հետ։ Միայն մի բայ է պակասում. «Քիչ է մնում, որ ես էլ քրիստոնյա դառնամ»։ Չարմանալիս այն է, որ մարդիկ իրենք իրենց քրիստոնյա են անվանում, բայց Աստծու երեխաներ չեն։ Քրիստոնյա կոչվող մարդը գնում է դեպի կործանում։ Քրիստոնյա անվանվող մարդիկ չեն ուզում հաշտվել Աստծու հետ։

Իսկ իրմա ես ուզում եմ ցույց տալ հակառակը։ Մի անգամ Պողոս առաքյալը այցելում է եվրոպական Փիլիպյե քաղաքը, որտեղ գործում էին զվարճանքի բոլոր այն վայրերը, որ կային ժամանակի շատ զարգացած քաղաքներում։ Ինչպես բոլոր քաղաքներում, այստեղ նաև բանտ կար։ Բանտապետը հռոմեացի մախին սպա էր, որ ստացել էր այդ հանգիստ պաշտոնը, հնարավոր է, ինչ-որ հին փրկարկածության արդյունքում։ Մի անգամ այս բանտապետի մոտ են բերում երկու հանցագործի, ինչպիսիք մա երբեք չէր տեսել։ Բանտարկյալները Պողոս առաքյալն և նրա ողեկիցը՝ Շիղան էին։ Քանի որ ժողովուրդը բոլորքված էր այս քաղաքներից, գողագլուխները նրանցում են նրանց ծեծել ու բանտարկել։ Եվ այսպես, Պողոսն և Շիղան հանձնվում են բանտապետի ձեռքը, որպեսզի մինչևիս հաջորդ օրը մնան հսկողության տակ։ Բանտապետը կատարել էր իրեն տրված նրանանը՝ նրանց մեռելով բանտ եւ ուղքերը անդացներով կոճղելի մեջ։

Եթե ինձ հարցնեին, թե բանտապետը ինչ կրոն էր դասվանում, կպատասխանեի. «Այն կրոնը, որ դավանում են ձեզից շատերը։ Նա հավատում էր Աստծուն կամ մի քանի աստվածների»։ Այն օրերին մարդիկ Հռոմում այնպիսի կրոններ էին դավանում, որոնք իրենք էլ լրջորեն չէին ընդունում, բայց անտիոք մի դեպք է տեղի ունենում, որը հնարավոր չէ բացատրել։ Կենսվիշերին Պողոսը սկսում է երգել և փառաբանել Հիսուսին։ Ես կարծում եմ, որ նրանք միմյանակ էր հարկավոր, որպեսզի կարողանային հաշտվել այն մարդկանց հետ, ովքեր անգործն գանահարել ու

բանտ էին մեռել իրենց։ Հետո նրանց զվտում մի միտք է ծագում. «Չէ՞ որ Հիսուսը՝ Աստծու Որդին, մեզ համար վճարել է Իր արյունով, չէ՞ որ մենք հաշտված ենք Աստծու հետ։ Այստեղ բանտում էլ մենք Նրա ձեռքերի մեջ ենք»։ Նրանք սկսում են հիմներ երգել։ Հրաշալի պատկեր է։ Եվ այդ երգերը լսում են նաև մյուս բանտարկյալները։ Այդպիսի մեղերի նրանք երբեք չէին լսել։ Լիճելով բանտարկյալ՝ ես լավ ծանոթ եմ բանտային կյանքին։ Այստեղ բազմակիցում են վայնատոմս ու ամեծքները, խուսահատությունն ու պահպանելի գոռոցը։ Երբ ես մի անգամ ուզում էի երգելով փառաբանել Աստծուն, ինձ անմիջապես արգելեցին։ Հավանաբար, ժամանակակից բանտային պահակները հասկանում են, որ Աստծուն փառաբանելու մեջ ինչ-որ գաղտնիք կա պահված։ Բայց հին ժամանակներում դա չէին հասկանում, և առաքյալները ազատ կարող էին երգել։ Դա, ինտրիկ, գարնացում է պահակներից։ Նրանք երեւի ականջ էին դնում, թե ինչի մասին են երգում Պողոսն ու Շիղան։ Նրանք իրենք էր հիմներ էին երգում։ Մի՞թե մարդիկ այդքան լրջորեն են ընդունում իրենց Աստծուն, այն էլ, մանավանդ, բանտում։ Թվում է, թե բանտում պիտի վատ տրամադրություն տիրեր, բայց նրանք շարունակում են գովելով Աստծուն։ Այդ ընթացքում բանտապետը իրենց է ու պաշտում ընդուն, բայց հանկարծ Աստծու կամքով մի ասրապիեի երկրաշարժ է տեղի ունենում։ Բանտի դռները բացվում են, բանտարկյալների կոճղերը՝ թուլանում։ Բանտապետը ուժեղ երկրաժարշից վախեցած՝ ցատկում է մահճակալից և վազում դեպի բանտ։ Տեսներով, որ բանտի դռները բաց են ու կարծելով, թե բանտարկյալները փախել են, փորձում է ինքնապաշտ լինել, բայց Պողոսը բարձր ձայնով ասում է. «Դու քեզ վնաս մի՞ հասցրո, մենք բոլորս էլ այստեղ ենք»։ Աստվածաշունչը մանրամասն չի նկարագրում նրա ներքին ահն ու ասրապիլը, բայց վերջինիս համար հանկարծ սարք է դառնում, որ գոյություն ունի կենդանի Աստված, Որը պաշտպանում է Իր հետևորդներին։ Կա մի կենդանի Աստված, Որին մա հայտնի էր և անտեսել էր։ Կա կենդանի Աստված, Որին հայտնի են նրա բոլոր մեղքերը և կեղտոտ արարքները։ Կա կենդանի Աստված, Որի առաջ ինքը ընդամենը մի մեռած մեղավոր է։ Նա հեռավոր մտնում է առաքյալների խցիկը ու ասում. «Տխրեք ինձ, ի՞նչ պիտի անեմ, որ փրկվեմ»։ Գուցե Նա

չեն ունեցել կենդանի Աստծու մասին, Որը Հիսուսի միջոցով մեզ մոտ էր եկել ու ամեն ինչ արել էր մեզ համար:

Եվ այսպես, լրջորեն ընդունեք Հիսուսին եւ Նրա կանչը: Հիսուսը մի անգամ այսպիսի մի առակ պատմեց. «Մի բազմաթիւ իր որդւո հարսանիքին մեծ սեղան է բացում: Նա ուղարկում է իր ծառաներին՝ կանչելու հրապիւրկածներին. «Եկեք, արդեն ամեն ինչ պատրաստ է»: Բայց բոլորը սկսում են արդարանալ: Մեկը ասում է. «Ես հաճուքով կգա-յի, բայց շատ գործ ունեմ, հիմա զբաղված եմ, չեմ կարող»: Պատկերացնո՞ւմ եք. ինձ էլ են շատերն այսպիսի բաներ ասում. «Դուք հոգեւոր հովիւի եք, ժամանակ շատ ունեք, իսկ բիզնեսմենները ժամանակ չեն ունենում ընդհանրապես »:

Հրապիւրկածներից մեկ ուրիշն ասում է. «Ես շատ շնոր-հակալ եմ, բայց նոր եմ ամուսնացել, ու հիմա մեղրամիւսի մեջ եմք, ճիշտ հասկացեք: Ժամանակ չունեմ»: Եվ այս-պես, հրապիւրկածներից ոչ մեկը չի գալիս: Ես բազմիցս փորձել եմ պատկերացնել, թե ինչ են նրանք հետո մտածել. «Ես կուզեի մասնակցել բազմաթիւ որդւո հարսանքին, բայց իրաւիճակը թույլ չտվեց»: Ձեզանից շատերն են այս-պես մտածում. «Ընդհանրապես, ես ուզում եմ Աստծու երե-խան դառնալ, բայց առայժմ դա ժամանակը չունեմ»: Ես խնդրում եմ ձեզ՝ միայն հապկատով ընդունեք Հիսուսին: Ըս-տեղն ասում են, որ իրենք էլ հապկա ունեն: Ինչի՞ն ասեա, որ գերմանացիները չեն հապկատացել երդորդ ռէյխի ժամանա-կաշրջանում՝ Ֆյուրերին, Գերմանիայի վերջնական հաղ-թանակին, հրաշքներ գործող գեներլն...: Մենք արդեն ամեն բանի հապկատացել ենք, բայց դա դեռ բաւական չէ, որ ես ինչ-որ հապկա ունենամ: Ես պիտի խաղաղություն գտնեմ Աստծու հետ, իսկ դրան կարելի է հասնել Հիսուսի միջոցով:

Հիմա ես ուզում եմ ձեզ պատմել, թե ինչ բան է հապկադը: Բացատրեմ մի քանի օրինակով. դեռ երիտասարդ հոգեա-րական էի, երբ վտանգավոր մի շրջանում տներ էի այցե-լում: Ում տում էլ փորձում էի մտնել, իմ առաջ փակում էին դռները՝ ասելով. «Մենք ոչինչ չենք ուզում գնել»: Ես, սա-կայն, հասցնում էի ոտքս դռան արանքին դնել ու ասել. «Ես առեւտրական չեմ, պարզապես ուզում եմ մի կարեւոր բան նվիրել ձեզ: Ես պատվելի եմ»: «Մեզ պատվելի հարկավոր չէ», - պատասխանում էին նրանք:

Մի անգամ էլ, բացելով մուտքի դուռը, խփույն հայտնվե-

ցի խոհանոցում: Մի երիտասարդ բարկացած ետ ու առաջ էր քայլում սեւեւակում: «Բարի՛ օր», - ասացի ես: Նա ինչ-որ բան փնջեցաք, իսկ ես շարունակեցի. «Ես ավետարանիչ եմ»: Նա կանգ առավ ու գոռալով դարձավ ինձ. «Ի՞նչ: Ակե-տարանի՞չ: Այդ էր միայն ինձ պակասում: Դու՛րս եկեք իս-կայն: Ես այնեւ ոչ մի բանի չեմ հապկատում, ես կորցրել եմ իմ հապկադ մարդկանց նկատմամբ»: Երեւում էր, որ նա ծակը ապրումների մեջ է: Ես պատասխանեցի. «Երիտա-սալո, արի գրիեմք իրար, ես էլ եմ հապկատ կորցրել մարդ-կանց նկատմամբ: Մենք լավ էլ իրար գտել ենք»: «Ինչպե՞ս, -զարմացավ նա, -չէ՞ որ Դուք հոգեւոր հովիւի եք եւ պարտա-վոր եք հապկա եղբայրել մարդկանց»: «Մի՞թե, -հարցրի ես, - շատ ափսոս, բայց ես կորցրել եմ իմ հապկադը: Ես մաս-նակցել եմ պատերազմին եւ երբ հիշում եմ բոլոր անարդա-րությունները ու անմարդկայնությունները, զգում եմ, թե ինչ-պես է մահաւում հապկատ մարդկանց նկատմամբ»: «Այո՛, -խոստովանեց նա, -այդ դեպքում ես չեմ հասկանում, թե ին-չո՞ւ եք Դուք ավետարանիչ»: «Օ, -ասացի ես, -եւ ստացել եմ մի նոր հապկա, որը երբեք չի կորչում»: Երիտասարդը քնծիծաղ տվեց. «Կուզենայի իմանալ, թե ի՞նչ հապկա է դա»: Ես նրան պատմեցի Ավետարանի մասին: «Հապկա-տալ, նշանակում է վստահել Հիսուս Բրիտանոյին եւ ընդո-նել, որ Նա աշխարհ է եկել որպէս միակ ֓րիկարար»: «Հի-տո՞ւ է: -զարմացավ երիտասարդը, -չէ՞ որ դա քրիստոնեո-թյուն է: Ես կարծում եմ, թե դրան վերջ է տրվել»: «Ընդիա-կառակը, -ասացի, -այդ հապկադ սկսվում է այն ժամանակ, երբ մարդու մեջ կործանվում են բոլոր մյուս հապկաւոները»: Ինչքան կցանկանայի, որ դուք էլ թողնեիք ամեն մի հապկա եւ վստահություն գտնեիք Հիսուսի մոտ:

Պատերազմից անմիջապէս հետո ես մի հին մեքենա ձեռք բերեցի, որովհետեւ որոշել էիմք ճանիորդել: Երբ առաջին անգամ դռըացնելով բշտում էի մեքենան, ընկերնե-րիցս մեկը բացականեց. «Դեկին պատվելին է, հիմա անհ-րաժեշտ է բոլոր ծառերին փակուի շտեր փաթաթել»: «Ի՞նչ է, կարծում ես, թե ես չե՞մ կարող մեքենա փարել», - մեղացած հարցրի ես: «Իհարկե, կարող ես, չէ՞ որ դու նույ-նիսկ վարորդական իրաւունք ունես»: «Դե՛, որ այդպէս է, նստիի, գնանք», - առաջարկեցի ես: «Զէ՛, չէ՛, շնորհակալ եմ, ես դեռ իմ ունեցվածքը չեմ կտակել», -առարկեց ընկերս:

Այդ պահին մեզ մոտեցավ կինս: «Նստի՛ր, գնացի՛նք»,- դիմեցի կնոջս: Նա առանց վարանելու նստեց, և մինչև օրս էլ կենդանի է: Այն պահին, երբ կինս նստեց մեքենա, ինձ վստահեց իր կյանքը: Այդպես էլ դուք պիտի վարվեք Հիսուսի հետ: Վստահե՛ք Նրան ձեր ամբողջ կյանքը:

Վերջերս մի հետաքրքիր հոդված կարդացի երկրորդ համաշխարհային պատերազմի մասին: Երբ Մտալինգուա-դի «կաթսան» բոլոր կողմերից շրջապատված էր կարմիր բանակով, գերմանական մի ինքնաթիռի հաջողվել էր «թափանցել» քաղաք: Ինքնաթիռը լցրել էին վիրավորներով: Ահա ինքնաթիռն են մոտենում թեթև վիրավորներ և ցրտահարված զինվորներ, որոնք նույնպես ցանկանում էին հայրենիք վերադառնալ, բայց արդեն տեղ ու դարպար չկար: Նրանք բռնվում են ինքնաթիռի ամրվներից, դռների բռնակներից... և ինքնաթիռը օդ է բարձրանում, իսկ երբ վայրէջք է կատարում, այդ զինվորներից ոչ մեկն այնքա չի լինում, քանի՜ն նրանք բշտն, տանում է: Փրկվել էին միայն նրանք, ովքեր գտնվում էին ինքնաթիռի ներսում: Այս հոդվածը կարդալուց հետո ակամա մտածեցի Աստծու Որդու՝ Հիսուսի մասին, Որը մեզ համար մեռել ու հաղթություն է առել այդ փրկարար ինքնաթիռի նման: Այդ ինքնաթիռով կարելի է կործանի՝ «կաթսայի» միջից դուրս պլոծել: Այնտեղ բոլորի համար էլ տեղ կգտնվի: Բայց ինչքան շատ են այնպիսիները, որոնք դեռ ներս չեն մտել, այլ կախված են դռների բռնակներից, այսինքն, եկեղեցի են հաճախում միայն Սուրբ Ծննդին կամ Զատիկին: Կնքված են, բայց հավատում են ամեն մի հիմնարկության, իսկ երբ մեռնում են, սգո արարողության ժամանակ քահանան պիտի հաստատի, որ նրանք քարի ու կարգապահ մարդիկ են եղել:

Դուք հասկանո՞ւ՞մ եք, թե ինչ են ուզում ասել: Շատերը միայն ինքնաթիռի ամրվներից են կախված: Համոզված եղե՛ք, որ նրանց բոլորին էլ քանին կըշի, կտանի: Կզիջվի միայն նա, ով ներսում է:

Դուք ներսո՞ւ՞մ եք:

Դժոխքը պիտի լցվի այնպիսի մարդկանցով, ովքեր իմացել են Հիսուսի մասին, բայց չեն մտել Նրա ներսը: Հասկանո՞ւ՞մ եք: Հիսուսին հավատալ՝ նշանակում է մտնել Նրա մեջ: Նա այն միակն է, Որին դուք առանց երկնանելու կարող եք վստահել ձեր կյանքը: Վերջ ի վերջո, ես ուզում եմ

եսս մեկ անգամ ձեր ուշադրությունը հրավիրել Հիսուսի խաչի վրա: Ե՛կեք մտքով գնանք Գողգոթա՝ Նրուստերնի դարպասներից ոչ հեռու գտնվող այն բլուրը, որտեղ խաչին է գամված Աստծու Որդին: Աշխարհում դա միակ տեղն է, որտեղ մարդը մեղքերի ներում կարող է ստանալ, և որտեղ ամեն բան կարող է փոխվել:

Լյուբեք քաղաքում մի հին եկեղեցի կա, որը կոչվում է «Լյուբեքի Մայր տաճար»: Տաճարի ներսը պատին պատկերված է Հիսուսի խաչելության պատկեր, որը 15-րդ դարում նկարել է նշանավոր նկարիչ Հանս Մեյնինգը: 1942 թվականին եկեղեցին հրդեհվում է ռմբակոծությունից: Այդ ժամանակ մի զինվոր, սեփական կյանքը վտանգի տակ դեղով, մտել էր այրվող եկեղեցին ու փրկել պատմական նկարը: Պատերազմից հետո, երբ ես դասախոսություն էի կարդում Լյուբեքում, տեղի արվեստի թանգարանի տնօրենն ինձ ասաց. «Թանգարանի նկարում պատկերված է նկարիչ Մեյնինգի հրաշալի նկարը: Եթե կուզեք, ես հաճույքով կառնեմ ինձ ինչ-որ մեկին: Ես, իհարկե, այդպիսի հնարավորությունից հրաժարվել չեի կարող: Եվ մենք իջանց նկար՝ նկարը տեսնելու: Դա մի հիմնական ստեղծագործություն էր: Հռոմեական զինվորները մի՛հաս էին գցում, իսկ շուրջ կորմոն պատկերված էր խառնիճադրանց ամբողջ՝ լացող կանայք ու քնծիծաղ տիկո փայրանքներ: Այդ ամենի դիմաց երեք խաչ էր նկարված: Եվ, համկարծ, ես այնտեղ մի գարմանակի բան են նկատում: Հիսուսի խաչի տակ պարզ երևում էր խոտածածկոցի մի բիծ, այսինքն, ազատ տեղ: Հետաքրքիր է, թե նկարիչը դրանով ի՞նչ է ուզեցել ասել: Միջնադարյան նկարիչները իրենց գործերում միշտ գաղտնագրի գնան մի բան են ունեցել: Ինձ բացատրեցին այդ ազատ տեղի իմաստը. «Այստեղ, Հիսուսի խաչի տակ, մահը կորցնում է իր խայթոցի իմաստը, այսինքն, Բրիտանիայի վերջերի մեջ մարդ տեսնում է իր փրկությունը: Նրա ձեռքերը, որոնք պարզված են մեզ, աշխարհին ազատություն ու փրկություն են բերում...»:

Այո՛, ես ուրախ եմ, որ Աստծու Որդու՝ Հիսուս Բրիտանիայի խաչի տակ ինձ համար մի տեղ կա պահված: Այդ տեղը նաեւ ձեզ համար է:

Մի՞թե դուք կարող եք ընդմիջտ թափուր բողմել այդ տեղը:

Յուրաքանչյուր ժամանակաշրջան իրեն հատուկ ասույթն ու ասացվածքն է ստեղծում, որոնք գործածվում են բոլոր իրադրություններում՝ հարմար կամ անհարմար առիթներով: Մեզանում այդօրինակ տարածում ունի «առանց ինձ» կապակցությունը: Ասելով ընդամենը այս երկու բառը՝ ամեն բան շուտ ենք տալիս ուրիշների վրա՝ ապանելով ինքներս մեզ: Այդ «առանց ինձ»ը դարձել է մեր կյանքի ամենավատագրավոր խոսքերից մեկը, քեպետ այն ունի մաեւ որոշ դրական կողմեր: Եվեք միասին ըննարկենք դրանք:

1. Այդ մասին շատ քիչ ենք արտահայտվում, մինչդեռ պիտի հակառակը լիներ

Աստվածաշունչը ներկայացնում է մի հին պատմություն, որն այսօր էլ չի կորցրել իր իմաստն ու նշանակությունը: Դուք, հավանաբար, լսել եք Աբրահամի մասին: Աստվածաշունչը մեզ պատմում է. «Աբրահամը հավատաց Աստծուն, եւ այդ հավատը իր համար արդարություն համարվեց» (Ծն. 15:6): Աբրահամը գիտակցեց իր մեղքերը Աստծու առաջ, խոստովանեց ու հավատարով՝ ներում ստացավ:

Մի անգամ մա իր եղբորորդու՝ Դովտի հետ միասին հայտնվում է դժվար իրավիճակում: Աստվածաշունչը մեզ ասում է, որ Աբրահամը մեծաթիվ անատոմներ ուներ, իսկ Դովտը՝ ոչ, ու այս պատճառով նրանց հովիվների միջև վիճարկություն է ծագում: Վեճն այնքան է քեժանում, որ քիում է, ուր որ է՝ կվերածվի ծեծկռուտի ու կռվի: Նրանք ավելի հաճախ էին վագում իրենց տեղերի մոտ ու բոլորքոված պատմում կատարի վեճերի մասին: Դրությունը գնալով ավելի էր սրվում:

Բարեկամներ, եթե դուք Աբրահամի տեղը լինեիք (մա տարիքով բավական մեծ էր Դովտից), ինչպե՞ս կվարվեիք այդ իրավիճակում: Ես, անձամբ, նրա փոխարեն Դովտին

կասեի. «Ինչո՞ւ են քո հովիվները վիճարկում իմ հովիվների հետ, կորի՞ր աչքիցս»: Դովտը, գուցե, ինձ պատասխաներ. «Ոչ մի դեպքում: Ես պահանջում եմ այն, ինչը օրենքով է ինձ հասնում, ի՞նքը կորի՞ր»: Այս վեճը կարող էր անվերջ շարունակվել ու հետո, բնականաբար, պիտի դառնար արեւո ու դժբախտություն: Մակայն, ահա, բարեպաշտ Աբրահամը կանգնում է Աստծու առաջ, նայում իր եղբորորդուն ու մտածում. «Վիճարկություն, բշնամություն: Ո՛չ, ո՛չ, առանց ինձ, ո՛չ ինձ հետ»: Հետո մա ձեռքը դնում է Դովտի ուսին ու ասում. «Թանկագինս, թող մեր միջեւ վիճարկություններ չլինեն, քանի որ մեզք հարազատներ եմք»: Նա Դովտին առաջարկում է խաղաղությամբ դուրս գալ այդ դժվար իրավիճակից եւ մնալ բարեկամներ՝ քեկուզ որոշ վնասներ կրելով: Համոզված եմ՝ երեւ են պահել, երբ ուրիշների պատճառով դուք էլ եք սկսել վիճել ու արվել: Բայց պատասխանեք, իմոքեմ, այդ պահին մտածե՞լ եք. «Վիճարկե՞մ: Ո՛չ: Միայն քե առանց ինձ»: Վարվե՞լ եք այնպես, ինչպես ժամանակին Աբրահամը վարվեց: Դժվար քե: Հավանաբար, դուք հաճուքով կվիճարկեիք կամ էլ դեռ մտքում վիճարկում եք, ասենք, տիկին Շույցի ու նրա հարեւանի հետ: Իսկ նկատո՞ւմ եք, քե որքան հաճախ ենք գործածում այս բառերը. «Վիսյն քե առանց ինձ»: Տեղ Հիտուդ ասել է. «Երանի խաղաղարարներին, որովհետեւ նրանք Աստծու որդիներ պիտի կոչվեն» (Մատթ. 5:9): Մեր օրերում, քրիստոնեություն, որպես հավատք, այնքան է հեղինակագրիվել, որ հարկ եղած դեպքում չի կարողանում մեզ ետ պահել վիճարկությունից: Այդպիսի պահերին կրում ենք ցավալի պարտություն:

Ուզում եմ անդրադառնալ աստվածաշնչյան ես մի պատմության, որը շատ եմ սիրում: Հեղուղ Հովսեփ անունով մի երիտասարդ է, որին եղբայրները վաճառել էին եգիպտացի առեւտրականներին: Դարեր առաջ՝ Եգիպտոսը ժամանակի ամենագարգացած երկիրն էր, որտեղ ապրում էին հարուստ ու գործունյա մարդիկ: Հովսեփին գնել էր Պետափրես անունով այդպիսի հարուստ մեկը: Նա ուներ բազմաթիվ ստրուկներ ու մեծ տներ: Հովսեփը, դեռեւս պատանեկության տարիներից պաշտում էր Աստծուն: Այդ, այդպես էլ է պատահում: Պատանին Աստծուն խոստացել էր. «Ես Քեզ եմ պատկանելու»: Եվ ահա մա Եգիպտոսում բողոքիմն մեմակ է: Հովսեփը տեսնում է, քե ինչպես են

մյուս ծառաները գողանում ու ստում, իսկ ինքը շարունակում է ծառայել հավատարմորեն: Դրա համար նրան, ինչպիսի, ծաղրում էին, սակայն տիրոջ տանը Հովսեփին սիրում էին ու վստահում:

Այդպես է նաև ժամանակակից կյանքում. քրիստոնյաներին հաճախ են ծաղրում, բայց, միևնույն ժամանակ, նրանց վստահում են, որովհետև մարդիկ համոզված են, որ իսկական քրիստոնյաները ոչ գողանում են, ոչ էլ ստում: Շատ շատով Պետափրեայը Հովսեփին է համեմատվում իր տնտեսության ղեկավարումը: Նշենք նաև, որ մա գեղեցիկ էր եւ կազմվածքով, եւ դեմքով, այդ պատճառով էլ արժանացավ Պետափրեայի կնոջ ուշադրությանը: Վերջինս անբարոյական ու վտրի մի կին էր եւ իր տրամադրության տակ բազմաթիվ ստրկուհիներ ուներ: Այստեղ տեղին է հիշել հետեւյալ առաջվածքը. «Անբանությունը արատների մայրն է»: Տեսնելով Հովսեփին՝ կինը փորձում է գայթակեցնել նրան, բայց Հովսեփը ցույց է տալիս, թե ոչինչ չի նկատում: Այնուամենայնիվ, կատարվում է անսպասելի. միայնակ մնալով Հովսեփի հետ՝ Պետափրեայի կինը նրան ստիպում է կենսակցել, սակայն Հովսեփը դուրս է պրծնում՝ կնոջ ձեռքում բռնկելով իր շապիկը: «Շնորհակալ: Միայն թե առանց ինձ: Միայն թե ես մեղք չգործեմ»: Նրանք, ովքեր գրել են Աստվածաշունչը, ավելի հրաշալի բառերով են նկարագրում այս պահը. «Ինչպե՞ս կարող եմ անել այդ չար եւ սուկալի բանը եւ մեղանշել Աստծու առաջ» (Ծն. 39.9): Հենց սա է «միայն թե առանց ինձ»-ի նշանակությունը:

Մեծահասակների շրջանում դժվար թե գտնվի մեկը, որը թեկուզ մի անգամ հայտնված չլինի նման իրավիճակում, այլ բան է, որ նրանք չեն ուզում դա որպես մեղք ընդունել: Դուք ինքներդ եղե՞լ եք նման իրավիճակներում: Եթե այո, անկեղծորեն ասե՞ք՝ քանի՞ անգամ եք մտածել, «Աստված տեսնում է ինձ: Միայն թե առանց ինձ»: Ի՞նչ եք զգում Հովսեփի այս պատմությունը լսելիս: Մեներ, գուցե, նույնիսկ չստեղծեք. «Միայն թե առանց ինձ», որովհետև հաճախ ենք մոռանում Աստծու պատվերն այն մասին, որ պետք է հեռու մնալ պոռնիկությունից եւ բոլոր պիղծ բաներից՝ թե՛ խոսքով, թե՛ գործով: Նման իրավիճակներում շատ հազվադեպ ենք մտաբերում այս հրաշալի խոսքերը՝ «Միայն թե առանց ինձ»: Հավատացե՛ք, որ դրանք շատ կարեւոր են հատկապես

պես փորձության ժամին: Երբ խախտում ենք Աստծու որդեկե պատվիրան, հիշենք այս խոսքերն ու մտածենք դրանց մասին: Ես պետք է ձեզ ասեմ, որ Աստված չի մոռանում մեր ամենօրյա մեղքերը: Այսօրվա ժամանակները անցյալից տարբերվում են նրանով, որ մենք ավելի հաճախ ենք խախտում Աստծու պատվիրանները:

Մի անգամ Հանովիերի հոգևոր հովիվների առաջ գեկուցում կարդալու առիթ ունեցա: Թեման բավական հետաքրքիր էր. «Ի՞նչ է պետք մեզ՝ հոգևոր հովիվներիս եւ մեր եկեղեցիներին»: Չեկույցում ասվում էր. «Կասեմ միայն, որ մեզ՝ բողոքիս պապատմ է վախի զգացումը: Մենք կարող ենք դժոխքի բաժին դառնալ, որովհետև Աստված, իրականում, խստապահանջ է եւ չի մոռանում Բո տված պատվիրանները»:

Երբ զգում ենք, որ մարդ արարածի հոգին ոտնահարում է Աստծու պատվիրանները, պետք է ուժ ունենանք եւ համարձակորեն ասենք. «Միայն թե առանց ինձ»:

Աստվածաշնչում մի այսպիսի հուզիչ պատմություն կա. Աստծու Որդին կանգնած է լեռան վրա, իսկ Նրա կողքին՝ սատանան, որը ցույց է տալիս Տիրոջ աշխարհի բոլոր երկրները եւ ասում. «Այս բոլորը քեզ կտամ, եթե գետին ընկներով ինձ պաշտես» (Մատթ. 4.9): Աստծու Որդին նրան պատասխանում է. «Միայն թե առանց ինձ: Անբողք աշխարհը կարող է խոնարհվել քո առաջ, բայց ոչ Ես»: Ես այս միտքը ձեռնակրպեցի մեր բառերով, իսկ Աստվածաշնչում կարդում ենք. «Ետե՛ս գնա, սատանա՛, որովհետև գրված է՝ պիտի երկրպագես քո տեր Աստծուն եւ միայն նրան պիտի պաշտես» (Մատթ. 4.10):

Այն, եթե կարողանայինք բոլոր անհրաժեշտ դեպքերում հիշենք այս «Միայն թե առանց ինձ» նախադասությունը: Այդ դեպքում մեզ համար շատ ավելի լավ կլինե՛ր: Իսկ ի՞նչ է կատարվում իրականում. անհավի կարեւոր այս միտքը արտասանում ենք այնպիսի պահերի, երբ դրա կարիքը չկա ընդհանրապես:

2. Մենք արտահայտվում ենք այն դեպքում, երբ դրա կարիքը չկա

Միդելի՝ բարեկամներ, մեզանից շատերը «Միայն առանց ինձ» արտահայտությունը շատ հաճախ անտեղի են գործածում: Ինձ ծանոթ մի երիտասարդի մի անգամ ասացի. «Լսիր, դու կյանքում ավելի շատ բանի կիսաների, եթե նվիրաբերվելիք կենդանի Աստծուն»: Նա առարկեց. «Չէ, չէ, միայն թե առանց ինձ»:

Մենք Աստծոն վերաբերվում ենք այնպես, ինչպես հին բազմոցին: Այս համեմատությունը հիշեցի ինձ հետ կապված մի պատմություն:

Տարիներ առաջ առողջությունս վերականգնելու համար բժիշկը ինձ ամենօրյա զբոսանքներ էր նշանակել: Սովորական մի օր, քայլելիս, տեսա փողոց մետված մի հին բազմոց: Հասկանալի էր, այն այլևս մարդկանց հարկավոր չէր, եւ, հավանաբար, ուշ երեկոյան տները համել ու դրել էին աղքատիկի մոտ: Մտովի պատկերացրի այդ բազմոցի պատմությունը: Հավանաբար բազմոցը ժառանգություն էին ստացել տատիկից, որը վերջերս էր մահացել: Նրա բռնեղը ժամանակակից երիտասարդներ էին, ունեին նոր բնակարան ու կահույք եւ, գուցե, մտածել են. «Ինչեքերի՞ս է պետք այս հին բազմոցը: Այն մեր կահույքին բոլորովին չի սպասում, բացի այդ, ո՞վ գիտի, թե ինչ միջատներ կան ներսում, ավելի լավ է դուրս շարտենք»: Ճիշտ այդպես էլ մարդիկ վարվում են կենդանի Աստծու հետ: Աստված ուղղակի չի սպասում ժամանակակից կյանքին, Նա տեղ չունի մեթոդյա հասարակության մեջ: Ի՞նչ պետք է անենք Աստծու հետ, եկեղեցում դենք այդ «հին բազմոցը»: Միեւնոյնն է, եկեղեցին շարքավա մեջ ընդամենը մեկ անգամ է բաց լինում:

Բայց, սիրելի՛ բարեկամներ, Աստված հին բազմոց չէ, դուք հասկանում եք: Կենդանի Աստված հին կահույք չէ՝ մեր կամքով այն դուրս շարտելու իրավունք չունենք, հետևաբար, սխալ է կարծել, թե Նա դուրս է եկել մողալից: Պատկերացնո՞ւ եք, թե ինչ է Իդենից ներկայացնում Աստված: Գուցե եկեղեցի՞ն է մեղավոր, որ Աստված մեր օրերում դարձել է անհասկանալի մի բարդ խնդիր: Աստծու անունը տալիս՝ մեր մարմնով պետք է սպրտառ անցնի: Աստծու նկատմամբ մեր թեթևամիտ վերաբերմունքը արտահայտ-

վում է այսպես. «Ախ, միայն թե առանց ինձ»:

Իսկ հիմա ես կուզեի ավելի առաջ անցնել: Ամենօրեք խոսվում է, որ մեզ մոտ՝ արեւմտյան երկրներում համաճարակի պես տարածված են ոչ միայն ֆիզիկական հիվանդությունները, ինչպես օրինակ, ինֆարկտը կամ քաղցկեղը, այլեւ հոգեկան խանգարումները: Ու գիտե՞ք, արտաբերվում այն է, որ մենք բոլորս հոգեկան հիվանդներ ենք: Գլխե՛ք, որ այդ չարագուշակ հիվանդությամբ տառապողների թիվը օր-օրի աճում է: Մեր երկրի խելացի մարդիկ ուզում են հասկանալ, թե իմնականում ինչի՞ց են առաջ գալիս հոգեկան աղետները: Եվեյցարացի մի բժիշկ այդ առիթով մի շատ խելացի կարծիք է հայտնել. «Ժամանակակից աշխարհը հիվանդ է անաստվածությամբ»: Ուշադրություն դարձրեք, սրանից դեռ մի դար առաջ մարդիկ Աստծոն հաշիվ էին տալիս: Այս մասին են վկայում մեր եկեղեցիները: Իսկ հետո որոշեցին տեխնիկական անաստվածացման ճանապարհով ազատվել Աստծուց: Որպեսզի ապացուցեին, որ Աստված, իբր թե, գոյություն չունի, գիտնականները այդքան շատ էին գրում այդ մասին, որ մատները կոշտացել էին: Անբոխն աղաղակում է. «Կրոնը ժողովրդի համար թնրանյութ է»: Նույնիսկ ամիսեք երեխաները հարցնում են. «Արտե՞ղ է Աստված, ես Նորան դեռ չեմ տեսել, ուրեմն, չկա», եւ շարունակում են ծծել փոքրիկ մատիկները: Մարդիկ բազմաթիվ փորձեր են կատարել, որպեսզի ազատվեն Աստծուց, սակայն մինչեւ հիմա դեռ ոչ մեկի դա չի հաջողվել: Ժամանակակից ափսոսմատիկայի նշանավոր հիմնադիր Մաքս Պլանկը մտածակից առաջ «Կրոնը եւ բնագիտությունը» վերնագրով մի գրքույկ էր հրատարակել: Այստեղ նա գրում է. «Բնագիտական փորձարարներին համար ինքնընտանդյան պարզ է, որ մեզ շրջապատող ամեն մարդին կարող է ճիշտ հիմք ունենալ, եթե ունի Մտեղծող»: Տեսնո՞ւ եք, մենք ոչ մի կերպ չենք կարող ազատվել Աստծուց:

Վերջերս լեռնային մի փոքր քաղաքում դասախոսություն էի կարդում: Երբ երեկոյան դուրս եկա եկեղեցուց, տեսա պատի տակ կանգնած մի քանի տղաների: Փողոճեցի ճշտել, թե ինչո՞ւ եկեղեցի չեն մտնում: Պատասխանի փոխարեն նրանք ինչ-որ բան փնթփնթացին: «Դա պատասխան չէ»,՝ ասում են,՝ «Ի՞նչ եք կարծում, Աստված կենդանու՞մ է թե՞ ոչ»: Նրանք թոթովեցին մատերը, իսկ ես շարունա-

կեցի. «Լսե՞ք, եթե Աստված կենդանի է, ապա դուք Նրան պիտի պատկանեք, իսկ եթե կենդանի չէ, ապա կարող եք եկեղեցու ամրամասնությունը չհամարել»։ Հետո դիմեցի նրանցից մի-սյան մեկին. «Դուք ի՞նչ եք կարծում, Աստված կենդանի է»։ Նա պատասխանեց. «Այո, ես հավատում եմ»։ «Իսկ Նրա պատկերները պահո՞ւմ եք»։ «Ոչ»։ Ահա այսպիսի գրույց ունեցա տղաների հետ։ Նրանցից ոչ մեկը չէր հերքում Աստծուն, բայց եւ չկար մեկը, ով լքորեն ցանկանալ պատկանել Նրան։ Նույն վիճակն է ամենուր։

Ես շատ ընտանիքների եմ այցելում, եւ տղաներից ինձ հաճախ են ասում. «Աստծուն ես հավատում եմ, բայց եկեղեցի բող հաճախեմ ուրիշները»։ Այսինքն, ոչ հրաժարվում են Աստծուց, ոչ էլ ուզում են պատկանել Նրան։

Աստծու հարցը շատերի համար է ամուրշ։ Հետո այդ շրջոված խնդիրները աստիճանաբար կուտակվում են, վերածվում իրական իրավիճակի, իսկ վերջում կործանում մարդկանց։ Մենք կործանվում ենք, որովհետեւ չենք կարողանում հարթել մեր հարաբերությունները Աստծու հետ։ Եկեղեցի հաճախողներից տալը կին են եւ միայն մեկը՝ տղաները։ Իսկ ո՞ր են տղաները։ Ես հավատացնում եմ, որ նրանք կործանվելու են մինչեւ դժոխք ընկնելը, որովհետեւ չեն համարձակվում պատկանել Աստծուն կամ ազատվել Նրանից։

Այսպիսի ահապիտ իրավիճակում ենք գտնվում մենք՝ քրիստոնյա կոչվածներս, ու այս այն դեպքում, երբ գոյություն ունի իրաշալի լուրը այն մասին, որ Աստված, ճեղքելով մեզ իրարից բաժանող պատը, Հիսուսի միջոցով երկիր է իջել։ Աստված՝ Փրկիչը, ոչ միայն մեր աշխարհն էր եկել, այլ մեր փոխարեն գամվել խաչափայտին։ Դրանից ավելի ի՞նչ պետք է ամեր Աստված մարդու համար։ Հետո Նա Իր գործընթացը քանդեց մահի կապանքները՝ ճանապարհ բացելով դեպի հավիտենական կյանք։ Իսկ մենք կանգնել ու ասում ենք. «Այդ ամենը իրաշալի է, բայց ես դա հետ էլ կարող եմ լսել», մինչդեռ վերջը գալիս է շատ անսպասելիորեն եւ համարձակ։

Երբ երիտասարդ պատվելի էի, իմ շրջանում մի աշխատավոր մարդ միշտ դեմ էր խոսում ինձ, նույնիսկ մեկ-մեկ էլ ծիծաղում էր վրաս, երբ խոսում էի Հիսուսի մասին։ Իմ այն հարցին, թե ինչպե՞ս եք պատրաստվում մեռնել, նա պատասխանեց. «Դուք՝ ինքնուրույններ, միշտ էլ մահով եք

մարդկանց վախեցնում»։ Եվ, ահա, մի օր էլ հասավ նրա մեռնելու ժամը, եւ նրա կինը գիշերով գանգախարեց ինձ։ Ես խլույն գնացի նրանց տուն ու ասացի. «Մոռեցի է ժամը, երբ Հիսուսը վերջին անգամ է քեզ կանչում»։ Նա ուզեց աղոթել, բայց չկարողացավ։ Ես Աստվածաշնչից մեջբերումներ էի կարդում, շնորհի խաղեր ասում, սակայն նա այլևս չէր կարողանում ընթրանել։ Նա հրաժարվում էր Աստծուց։ Հիմա էլ Աստված էր հրաժարվել նրանից, եւ այդպես, դառն հուսալքման սարսափով, Նա կորածի տիեզյանքին՝ չհաշտվելով Աստծու հետ։

Ես խնդրում եմ լրջորեն ընդունել այդ իրաշալի լուրը, որ ընդգրկում է մեր ինքնությունը. «Քանի որ աստված այնպես սիրեց աշխարհը, որ մինչեւ իսկ իր միածին Որդուն տվեց, որպեսզի, ով Նրան հավատում է, չկորչի, այլ ընդունի հավիտենական կյանքը» (Հովհ. 3.16)։ Հիսուսը դեռ ավելին է անում, Նա տալիս է ասում է. «Ահապիտի ես դրան առաջ եմ եւ բախում եմ...» (Հայտ. 3. 20)։

Քարեկանների, գոյություն ունեն տարբեր քրիստոնյաներ։ Կան այնպիսիները, որոնք միայն եկեղեցու հարկերը վճարողներ են։ Դա շատ սիրալիր է եւ, միաժամանակ, ահապիտ առկալի։ Կան քրիստոնյաներ, որոնք միայն Սուրբ Ծննդի օրն են եկեղեցի հաճախում։ Կան քրիստոնյաներ, որ կանանց բոլոր են տալիս գնալ եկեղեցի, իսկ իրենք մնում են տանը։ Կան քրիստոնյաներ, որ ասում են, թե կնքված են։ Դա նույնպես իրաշալի է, բայց կնքված լինելը շատ քիչ է։ Կան քրիստոնյաներ, որ լսել են Տիրոջ խոսքը. «Ահապիտի, ես դրան առաջ եմ եւ բախում եմ. եթե մեկը ակամեց դնի իմ ձայնին եւ քաջի դուռը, կստանա նրա մոտ եւ կընթրեմ նրա հետ, եւ նա՝ ինձ հետ» (Հայտ. 3.20), իսկ նրան ժխտական պատասխան են տալիս. «Տեր Հիսուս, քրիստոնեությունը, կարծես թե, լավ բան է, սակայն Քեզ հետ լինելուն մենք չենք հավատում, այնպես որ, ավելի լավ է՝ «առանց մեզ»։ Այսպիսով, մենք՝ Միայն թե առանց ինձ» արտահայտությունը շատ հաճախ ենք անտեղի գործածում։

Եթե քրիստոնեությունը ձեզ չհետաքրքրեր, դուք այս գիրքը ձեռք ձեռքը չէիք վերցնի։ Բայց լսե՛ք, Հիսուսի մեծությունը դուք կարող եք ընկալել միայն այն դեպքում, երբ ոչ-սպորտային դարձնեք ձեր սրտի դռան թափոցին, բացեք ու ընդունեք Նրան՝ որպես ձեր Տեր ու Փրկիչ։

3. Միայն Մեկը իրավունք ունի ասել «Առանց Ինձ», բայց չի սատար

Այդ Մեկը Տեր Հիսուսն է։ Իրոք, Նա կարող էր ասել, «Միայն թե առանց ինձ», սակայն, փառք Աստծու, որ այդպես չի սատար։

Թո՛ւյլ տվեք այս առիթով ձեզ մի բան պատմել։ Դավիթ-ցի բանաստեղծ Յակոբսոնը մի շատ հետաքրքիր նովել է գրել, որը կոչվում է «Բերգամի ժանտախտը»։ Բերգամոն մի փոքր քաղաք է, որը գտնվում է Ռավեն լեռան ստորոտում։ Յակոբսոնը գրում է, որ քսաներորդ դարի կեսերին այնտեղ զարհուրելի ժանտախտ էր տարածվել։ Գլխեր-ցի-րենի դողանքում էին եկեղեցու զանգերը։ Մարդիկ ձեռքները վեր էին բարձրացրել և Աստծուց օգնություն էին աղերսում, սակայն ապարդյուն։ Ժանտախտը ժամ առ ժամ ավելի էր տարածվում։ Հուսալքված՝ նրանք՝ նախ սկսում են աղա-րակել, «Աստված չկա», հետո էլ նկուղներից դուրս են գլու-րում գինու տակառները, ու սկսվում է հալբերցողությունը։ Գլխով հարքած՝ օրեր շարունակ նրանք տրվում են սեռա-կան հաճույքների։ Հենց պարահրապարակում մարդիկ ընկնում էին ու մեռնում։ Նրանք այդպես ընկած էլ մնում էին։ Այդ մարդիկ միայն մի նշանաբան ունեին. «Ուտենք, խմենք, քանի որ վաղը պիտի մեռնենք»։ Մի օր էլ նրանք հնախիչ մի երգ են լսում։ Միտենում են քաղաքի դարպասնե-րին ու տեսնում մի խումբ հավատացյալների, որոնք, իոգե-րը երգել շրթներին, լեռնային արահետով վերել են բարձրա-նում. ««Գթա՛, Տե՛ր Աստված, գթա՛»։ Առջեից փայտե, սեւ խաչը՝ ձեռքին՝ գնում էր երիտասարդ քահանան։ Նրանք անցնում են քաղաքի դարպասների, իսկ քաղաքի բնակիչ-ները ծաղրում ու աղաղակում են. «Է՛յ, դո՛ւք, ապուշներ, դարդարեցրե՛ք ձեր անմիտ քայլերդը։ Ավելի լավ է՝ եկեք ու-տենք, խմենք, քանի որ վաղը բոլորս էլ պիտի մեռնենք»։ Խումբը սակայն քահանայի առաջնորդությամբ շարունա-կում էր քայլերդը՝ տանելով փայտե սեւ խաչը։ Նրանք գնում են եկեղեցի, բաց դռնով մտնում ներս՝ իրենց ետե-ից տանելով կիսախեղագայ, մափի հետ հաշտված անդր-խին։ Այդուհանդիպե՛ք աչքերով մտազդուծը բարձրանում է սեղանին ու ոսկե գավաթը ձեռքին՝ աղաղակում. «Խմե՛ք, քե՛ֆ արեք, Աստված չկա»։ Եվ, ահա, ամբիոնին է մոտենում

քահանան. «Ուզում եմ ասել, որ այն ժամանակ էլ ամբողջ ծաղրում էր խաչին գանձված Աստծու Որդուն։ Նրա վրա ծի-ծաղրում էին նույնիսկ երկու կողմերում կախված ավազակե-րը։ Այդ ժամանակ Աստծու Որդին մտածում էր. «Եվ այս մարդկանց համար, որոնք արժանի չեն, Ես մեռնում եմ»։ Հե-տո Նա որոշում է. «Միայն թե առանց ինձ»։ Աստվածային ուժով Հիսուսը ազատվում է սերիերից, իջնում խաչից ու Իրեն խաչորների զգեստները այնպես է պատառատում, որ նույ-նիսկ վիճակ զցողների գառերը զլորվում են Գողթբայի բլու-րից։ Նա վերցնում է Իր շորերը, համբարձվում երկից ու սատար. «Միայն առանց Ինձ»։ Եվ խաչը պարպալ է մնում։ Այդ պատճառով էլ հիմա ոչ փրկություն կա եւ ոչ էլ գթո-բյուն. մեզ մնացել են միայն մահն ու դժոխքը»։ Սրանով քա-հանան ավարտում է իր քարոզը, իսկ եկեղեցում քար լռու-բյուն է տիրում։ Մտազդուծ վաղուց արդեն իջել էր սեղանից ու կանգնել ամբիոնից քիչ հեռու։ Հանկարծ նա երեք քայլ առաջ է գալիս, ձեռքը մեկնում դեպի քահանան ու խոսքոտ ձայնով գոռում. «Է՛յ, դո՛ւ, լսո՞ւ ես, Փրկչին նորից գանձիր խաչին, նորից գանձիր»։

Միտելի բարեկամներ, ինչպիսի, այստեղ քահանան միտալ է քարոզում Փրկչի պատմությունը։ Սակայն ամենաազդե-ցիկն այն է, որ Աստծու Որդին չի սատար. «Միայն թե առանց Ինձ»։ Մինչեւ հիմա էլ Նա ցավում է մեզ համար, չնայած մարդիկ սատար են. «Այս կյանքի զվարճությունները մեզ հա-մար ավելի կարեւոր են, քան իոգու փրկությունը»։ Նա, Ով հիմա էլ ուզում է մեզ փրկել, իրափունք ունի ասելու. «Այնք, ինչ ուզում եք, միայն թե առանց Ինձ»։ Եթե ես Հիսուսի տեղը լինեի, կթողնեի, որ ամբողջ աշխարհը կործանվեր։ Սակայն Հիսուսը՝ Աստծու Որդին չի ասել. «Միայն առանց Ինձ»։ Նա համբերատարությամբ փնտրում է մեզ։ Վերջապես, ե՛րբ են բացվելու ձեր աչքերը, որ տեսնեք, թե ինչպես է Փրկիչը ուզում ձեզ Իր սեփականությունը դարձնել, եւ կարողանաք ամբողջ սրտով ասել. «Ի՛նչ Փրկիչ, ի՛նչ Տե՛ր»։

4. «Առանց Ինձ՝ ոչինչ անել չեք կարող»

Ուշադրությո՛ւն դարձրե՛ք. մենք երբեմն բացակայանելով ենք սատար «առանց ինձ», բայց մի անգամ Հիսուսը առանց

բացակայանչելու եւ շատ հստակորեն է ասել այդ «առանց ինձ»-ը, իսկ հետո շարունակել է. «Առանց ինձ ոչինչ անել չեք կարող» (Հովհ. 15:5): Կարող եք համոզված լինել. այն ամենը, ինչը անում եք առանց Հիսուսի՝ հավիտենականության մեջ ոչ մի արժեք չունի:

Վերջերս փողոցում մի քանի կռիվող տղաներ տեսա: Նրանց մեջ կար փոքրիկ մեկը, որին երեւի ամենաշատ հարկածներն էին բաժին ընկել: Նա արցունքներն աչքերին հազվի դուրս պրծավ կռվի միջից, մի հինգ քայլ հեռու վազեց ու շրջվելով դեպի տղաները՝ սպառնալով բացական չեց. «Սպասե՛ք, հիմա ես կգնամ ու կկանչեմ ավագ եղբորս»: Նա մի ավագ եղբայր ուներ, որին կարող էր ամեն ինչ պատմել ու օգնության կանչել: Այդ ժամանակ ես մտածեցի. «Փոքրիկս, ինչքան լավ է, որ դու քեզանից մեծ եղբայր ունես»: Ես խնայեմ ուրախացա, որ ի դեմս Հիսուսի՝ ես էլ ավագ Եղբայր ունեմ, ու Նա միշտ կարող է օգնության հասնել ինձ: Ինչ հրաշալի է, որ իմ ավագ Եղբայրը պաշտպանում է յուրախներդին եւ նույնիսկ ատում. «Առանց ինձ ոչինչ անել չեք կարող»:

Բանաստեղծ Հակերգալը գրել է. «Տե՛ր իմ Հիսուս, վերցրո՛ւ կյանքս, ես այն Քեզ եմ նվիրում, վերցրո՛ւ օրերս, քեկո՛ւժ՝ ժամերս եւ լսի՛ր Քեզ անվերջ գովաբանող երգերս...»: Ես ուզում եմ, որ դուք այսպես դիմե՛ք Փրկչին. «Տե՛ր իմ Հիսուս, ես առանց Քեզ՝ ոչինչ անել չեմ կարող»:

ԿԱՐՈՂ ԵՆՔ ՊԱՐԶԵՑՆԵԼ ԿՐՈՆԱԿԱՆ ՀԱՐՑՅՈՒՆ

Միանգամից պատասխանեմ՝ ո՛չ: Կրոն՝ նշանակում է անկեղծ դրոճել Աստծուն, եւ դա մարդուն զցում է տազնապալի իրավիճակների մեջ: Միևնրեւ Ավետարանը մեզ հապառակն է ասում. «Աստված փնտրում է մեզ»: Հեռուաբար, ավելի լավ կլինե՛ր հարցը դնել այսպես. «Գոյություն ունի՞, արդյոք, փրկություն՝ քրիստոնեական հավատքի մեջ»:

1. Մեր եւ Աստծու հարաբերություններում որոշակի-ություն չկա

Սկզբից եւեթ պետք է ասեմ, որ մենք՝ ժամանակակից մարդիկ, չափազանց ծիծաղելի էակներ ենք: Եթե մարդ մի փոքր հիվանդանում է, խնայեմ բժշկի մոտ է վազում. «Պա-րոն բժիշկ, սա ի՞նչ բան է, ահալոր ցավեր ունեմ»: Այս-սինքն, մենք ուզում ենք իմանալ, քե մեզ հետ ի՞նչ է կատար-վում: Կամ մի ուրիշ օրինակ. ասենք՝ մի ընտանիք արվելին է փնտրում եւ, ահա, գտնում է: Տանդրոսին նրան ցույց է տալիս իր սենյակը, որտեղ կա տաք եւ սառը ջուր, հեռու-տացույց, եւ բացատրում է, որ շաքաթվա մի օրը կարող է հանգստանալ: Աղախինն ասում է. «Դա շատ լավ է, բայց ես կուզեի իմանալ իմ աշխատավարձի չափը»: Տանդրո-սին պատասխանում է. «Այդ մասին մենք դեռ կպայմանա-վորվենք, ակզբում ես կուզեի տեսնել, քե ինչպես եք կատա-րում ձեր պարտականությունները»: Աղախինն առաջիկում է. «Ո՛չ, ո՛չ, ես այդպես համաձայն չեմ, ես կուզեի առաջին հերթին իմանալ, քե ինչքա՞ն եք դուք ինձ վճարելու»:

Ի՞նչ եք կարծում, ճիշտ է, արդյոք, արվելինը: Իհարկե՛, ճիշտ է: Երբ մենք ընդունվում ենք աշխատանքի, առաջին հերթին մեզ հետաքրքրում է մեր աշխատավարձի չափը: Մենք չենք ուզում այս հարցում անորոշություն լինի: Վատն այն է, որ այդ անորոշության մեջ համակերպվում ենք Աստ-ծու հետ մեր հարաբերություններում նույնպես:

Տարիներ առաջ Աուգբուրդ քաղաքի հրապարակի վրաններից մեկում ես մասնակցում էի մի ժողովի: Կազմա-

կերպիչների գլխում մի հիսնալի միտք էր ծագել. քանի որ շաբաթ երեկոյան քաղաքի բոլոր ռեստորաններում աշխուժությամբ է տիրում, իսկաքայքը կազմակերպել էին Կեզգիշերի: Այդ մասին նախօրոք չէր հայտարարվել, որովհետև կարող էին ներկայանալ նաև հետաքրքրավոր քրիստոնյաները, ում ներկայությունը, Բեռնա, ցանկալի չէր լինի: Իսկ ընկերները, ավտոմեքենաներով շրջելով քաղաքի փողոցներով, իսկաքայքում էին գիշերային զվարճանքներին, մատուցողներին, բարոյագուրդ աղջիկներին, որոնք բռն զվարճությունները ինքուր վերադառնում էին իրենց տները: Շատերը ակնհայտ ազդեցության տակ էին: Նրանցից մեկը, որը մի հասարակ տղամարդ էր, նստել էր իմ դիմաց, գլխարկը գլխին, ծխախոտը՝ բերանին: Ես սկսեցի իմ ճաշը: Երբ առաջին անգամ տվեցի Աստծու անունը, այդ հասարակը բացականչեց. «Բայց չէ՞ որ Աստված գոյություն չունի»: Բոլորը ծիծաղեցին: Ես, դառնալով նրան, հարցրի. «Իսկ որքան համոզված եք դրանում»: Նա այնպես քրեց ծոծրակը, որ գլխարկն ընկավ աչքերին, և վերջապես պատասխանեց. «Այդ մասին ոչ մեկը հաստատ չգիտի»: Նայելով ուղիղ հասարակի աչքերին՝ ես ծիծաղելով ասացի. «Այնուամենայնիվ, ես ստույգ գիտեմ»: Նա դարձյալ առարկեց. «Որտեղի՞ց գիտեք, որ Աստված գոյություն ունի»: Բացատրեցի, որ իմացել եմ Հիսուսի միջոցով: Հավաքվածները լռեցին: Ես հարցա ուղղեցի քրիստոնյաներին. «Հավատո՞ւմ եք Աստծու գոյությանը: Համոզված եք, որ ձեր մեղքերը ներված են: Տեղի երբեմնից նորից կհիշի՞ ձեր մեղքերի մասին Բե՞ր դրանց համար բարձր գին է վճարված»: Եվ ի՞նչ են ինձ պատասխանում. «Այո՛, ես հուսով եմ»: Խնդրում եմ՝ ինձ ճիշտ հասկացե՛ք, չէ՞ որ ծիծաղելի է, երբ քրիստոնյաները հեքսանմեղի են նման բավարարվում են անորոշությամբ ու չեն ուզում հստակեցնել իրենց հարաբերությունները Աստծու հետ: Եթե ես հիմա փողոցով քայլող ցանկացած անցորդի հարցնեմ. «Հավատո՞ւմ եք Աստծու գոյությանը», նա ինձ կպատասխանի. «Այո՛, Աստված, երեկ, գոյություն ունի»: Իսկ եթե ես շարունակեմ. «Դուք պատկանո՞ւմ ես Աստծուն»: Նրանք, իսկանաբար, ինձ կպատասխանեն. «Չգիտեմ»: Ողջս էլ զարմանալի է՝ անորոշության մեջ են նույնիսկ պատկառելի ու պատկառման մարդիկ:

Ահա Թե վերջերս ինչ անախտոժությունների մեջ ընկավ

իմ ընկերներից մեկը: Նա ուսանող էր ևս դրան էր վստահությամբ արձակարդներին շինարարության վրա աշխատելով: Աշխատանքային ընկերները իմացել էին, որ նա ավետարանելու համար ինչ-որ գումար է տրամադրել, և սկսել էին ծաղրել ու նախատել. «Է՛յ, դու է՛լ ես պատկելի Բուշի երիտասարդները»: «Այո՛»: «Եվ կիրակի օրերին եկեղեցի՞ ես հաճախում»: «Իհարկե՛»: «Անեն կիրակի՞, ի՞նչ է, խեղդ բացրե՛լ ես»: «Ո՛չ, դեռ շաբաթվա կեսերին էլ Աստվածաշունչն եմ ուսումնասիրում»: «Այո, դու, իրոք, խեղդ բացրած մարդ ես»: Անեն կողմից նրան ծաղրել էին՝ ասելով, որ իռեկտորականները հիմարացնում են մարդկանց, որ քրիստոնեությունը, երկու հազար տարվա պատմություն ունենալով հանդերձ, իրեն չի արդարացնում, որ Աստվածաշունչը տուտ է ևս այլև: Մակայն, ինչպես ասում եմ, նա փոխ կաշի ուներ ու համբերությամբ տարել էր անբոլոր ծաղր ու ծանաղը: Երբ տղաները մի քիչ արդեն «փափկել» էին, նա ասել էր. «Այո, եթե դուք քրիստոնեության մասին այդ կարծիքն եք, ուրեմն, ձեզանից ոչ մեկը եկեղեցու անդամ չէ»: Հանկարծ շուրջ բոլորը լռություն է տիրել: Հետո մի մեծահասակ մարդ առարկել է. «Դրանով ի՞նչ ես ուզում ասել: Ես նույնպես իսկաքայք եմ Տեր Աստծուն: Նարծում ես, Թե միայն դու՞ ես քրիստոնյա: Ես էլ եմ քրիստոնյա, ես էլ եմ Աստծուն հավատում»: Հետո մյուսներն են սկսել այդ տոնով խոսել. «Եվ, ընդհանրապես, այդ ի՞նչ բնավորություն ունես, ինչո՞ւ ես քեզ մեզանից ավելի բարձր դասում: Մենք էլ ենք քրիստոնյա, մենք էլ ենք Աստծուն հավատում»: Բոլորը կտրուկ փոխել էին խոսելու տոնը ու միաձայն բացականչում էին. «Մենք էլ ենք Աստծուն հավատում, մենք էլ ենք քրիստոնյա»: Նրանց խաղաղվելուց հետո ընկերս հարցրել է. «Ուրեմն, ինչո՞ւ էիք ինձ ծաղրում»: Պատասխանել են. «Ա՛յդ, դու մեզ հիմար դրության մեջ ես գցում, քեզ հետ անհմար է խոսել»:

Հավանո՞ւմ եք, պատկառելի շինարարները, որոնք քրոնաջան աշխատանքից հետո կարող են առանց դժվարության մի քանի շիշ գարեջուր ընկել, սկզբից մեծ աղմուկով ծաղրում են քրիստոնեությունը, հետո անմիջապես փոխում իրենց մտածելակերպը. «Հապա, ապամի՛ր, բայց չէ՞ որ մենք էլ ենք քրիստոնյաներ»: Եվ մի՞ Թե ապշեցուցիչ չէ, որ մարդիկ այսպիսի անորոշ վերաբերմունք ունեն Աստծու

նկատմամբ: Բաճից պարզվում է, որ մենք եւ՝ հեթանոսներ ենք, եւ՝ քրիստոնյաներ: Մի՞թե ես ճիշտ չեմ: Ես համոզված եմ, որ ձեզանից շատերը նույնպես գտնվում են այս անորոշ փճակում:

2. Աստվածաշունչը խոսում է լուսավալյա համոզվածության մասին

Հնարավոր է՝ դուք հիմա զարմացած իարցնեք ինձ. «Պատվեի՛ր Բուշ, մի՞թե քրիստոնեական հավատը որեւէ ընդհանուր բան ունի համոզվածության հետ: Չէ՞ որ նրա մեջ որոշակի ոչինչ չկա, այլ ամեն բան տրվում է միայն հավատով»:

Վերջերս ինձ եւս մեկ անգամ մի աքսիոնա հիշեցրին, որը շատ հաճախ եմ լսել իմ կյանքում. «Այն, որ երկու անգամ երկու հավասար է չորսի, մենք դա ստույգ գիտենք, իսկ քրիստոնեության մեջ, միեւնոյն է, ստույգ ոչինչ չես կարող իմանալ, քանի որ ամեն ինչ հիմնվում է հավատի վրա»: Ի վերջո, մենք համզում ենք այն եզրակացության, որ քրիստոնեական ճշմարտության նկատմամբ ունեցած մեր բանականությունը պետք դնենք ճանաչողի մեջ, պահենք պահպանում ու ուղեկցվենք անհավատության սկզբունքով: Շատերն են այսպես մտածում: Երբեմն ինձ ասում են. «Դուք, քրիստոնյաներդ, նույնիսկ ներքին միաբանություն չունեք, ձեր մեջ կան կարողիկներ, ավետարանականներ եւ այլն: Իսկ ավետարանականների մեջ կան լյութերականներ, բարենորոգիչներ...: Ո՞րն է դրանցից ճշմարիտը»:

Բարեկամներ, դա մեծ շփոթություն է: Պատասխան այն հարցի, թե քրիստոնեությունը իրենից ի՞նչ է ներկայացնում, մենք կարող ենք իմանալ միայն Նոր Կտակարանից, որտեղ ամեն մի տողը գրված է լուսավալյա համոզվածությամբ: Ապացուցե՛ք ինձ, որ դա այդպես չէ:

Այս է պատճառը, որ ինձ համար անհավանալի է, թե ինչո՞ւ են քրիստոնյաները այսքան տարբերվում իրարից: Այստեղ բանը քրիստոնեության մեջ չէ: Ոչ: Ողջ Նոր Կտակարանը լի է լուսավալյա համոզվածությամբ: Ես հիմա ձեզ համառատակի կպարզաբանեմ. Նոր Կտակարանը լիովին հաստատում է, որ Աստված կենդանի է: Ո՛չ թե բարձրյալ մի

արարած, ոչ թե ինչ-որ տեսիլք, ոչ թե ճակատագիր, այլ Աստված՝ Հիսուս Քրիստոսի Հայրը, կենդանի է: Որտեղի՞ց մենք դա գիտենք: Նա բացահայտվել է Հիսուսի մեջ եւ հիմա մեզ ամեն ինչ պարզ է: Բացե՛ք Աստվածաշունչի ցանկացած էջ եւ կտեսնեք, որ այնտեղ ամենեւին էլ կրոնական խնդիրներ չեն լուծվում, այլ հաստատվում է, որ Աստված կենդանի է, եւ որ Նա բացահայտվել է Հիսուսի մեջ: Իսկ առանց Աստծու ապրող մարդը՝ ապրում է անմտորեն, թյուրիմացությամբ ու ոչ ճիշտ կյանքով:

Այնտեղ նաեւ հստակ ասվում է, որ Աստված, Որը կալով է ժողովուրդներ ոչնչացնել եւ Որը պետք է դատի մարդկանց, անասնման սիրով սիրում է ինձ: Այդ մասին գրված է Հռոմեացիների թղթի ութերորդ գլխում. «... Ես վստահ եմ», - ուշադրություն դարձրե՛ք՝ «վստահ եմ, թե ոչ մահը, ոչ կյանքը... չի կարող մեզ բաժանել Աստծու այդ սիրուց, որ կա մեր Տեր Քրիստոս Հիսուսով» (Հռոմ. 8:38): Աստծու սերը մեզ հայտնվել է Հիսուսի մեջ, մենք դա ոչ թե ենթադրում, այլ տեսնում ենք: Ինչպե՞ս է բացահայտվում Աստծու սերը: Աստված մեզ սիրել է Հիսուսի մեջ: Հիսուսի աշակերտները երգում են. «Փառք Աստծու տուր սիրուն, որ Քրիստոսով մեզ սիրեց»: Իսկ դուք որեւէ պատկերացում ունե՞ք այդ սիրո մասին:

Աստվածաշունչը մեզ հայտնում է նաեւ այն մարդկանց մասին, ովքեր համոզված են եղել, որ պատկանում են Աստծուն: 48-րդ սաղմոսում Դավիթն ասում է. «Աստված իմ անձը կիրկի գերեզմանի ձեռքից, որովհետեւ Նա ընդունում է ինձ»: Այնտեղ գրված չէ, թե իույտով եմ, որ Աստված կիրկի, այլ համոզվածությամբ ասվում է. «Աստված իմ անձը կիրկի...»: Կամ՝ «Աստված մեզ ազատեց խափարի իշխանությունից, եւ տարավ Իր սիրելի Որդու Թագավորությունը»: Հիսուսի աշակերտները վերափոխել էին իրենց անձը, նրանք վերածնվել էին Հիսուսով, դրա համար էլ համոզված ասում էին. «Մենք գիտենք, որ մասից կյանք ենք անցել»: Իսկ դուք կարո՞ղ եք այդպես ասել: Կամ՝ «Նրա Հոգին վկայում է մեզ, որ մենք համարվում ենք Աստծու երեխաները»: Այդպես էլ գրված է՝ «համարվում ենք»:

Աստվածաշունչում ամեն ինչ պարզ է: Եվ որտեղի՞ց եմ մեր ժողովրդի մեջ հայտնվել այդ անմիտ խոսքերը. «Քրիստոնեության մեջ որոշակի ոչինչ չկա, այլ ամեն ինչ հիմն-

փում է հավատի վրա»։ Այն, որ եղիտ անգամ երկու հավատար է չորսի, եւ էլ գիտեմ, սակայն ստույգ գիտեմ նաեւ, որ Աստիված կենդանի է։ Իսկ այն մարդիկ, ովքեր ապաշխարել են, հաստատ գիտեն, որ իրենք Աստծու երեխաներ են։

Իսկ ինձն եւս ձեզ հարցնում եմ. «Ասացե՛ք խնդրեմ, ժամանակակից քրիստոնեության մեջ որտե՞ղ կարելի է համոզիվել այդպիսի լուսավիայի համոզվածություն։ Որտե՞ղ։ Սա նշանակում է, որ մենք զգալիորեն հեռացել ենք Աստվածաշնչից, եւ մեզ անորմա՛ն է նորից մոտենալ Նրան։ Եւ ձեզ կոչ եմ անում չքակարարվել քրիստոնեության մասնիկների, քանի որ դա ոչ մի նշանակություն չունի։ Իմաստուն մի այն մաքուր աստվածաշնչյան քրիստոնեությունը։ Միայն Աստվածաշնչի քրիստոնեությունը իսկական գին ունի։ Համոզված լինել, որ Աստված կենդանի է, որ Նա ինձ շատ է սիրում, որ եւ կարող եմ պատկանել Նրան. ահա թե ինչն է արժեքավորը։ Մնացած բաները կարեւոր չեն։

Այդ լուսավիայի համոզվածության իոգեւոր երգերից մեկում ասվում է. «Աստված մեր վաճառն է ու մեր ապալեմը, մեր ժայռն ու մեր ամրոցը։ Նա արդար է, Նա մեզ խաղաղություն է տվել։ Նա ներել է մեր մեղքերն ու անօրինությունները»։ Կամ՝ «Ես գիտեմ, այո՛, եւ գիտեմ, որ կենդանի է իմ Փրկիչը, որ Նա ինձ հավերժական կյանք է նվիրում»։ Կամ՝ «Ես գիտեմ, թե Ում եմ հավատում, ինձ ոչ մի բան չի կարող բաժանել Բրիստոսից։ Երբ Նա նորից կգա, այն օրը ինձ փրկություն կտա»։

Թույլ տվե՛ք դա ձեզ բացատրել մի այլ տեսանկյունից։ «Բրիստոնեական համոզվածություն»՝ նշանակում է ստույգ իմանալ, որ Աստված կենդանի է, եւ որ Հիստի մեջ Նրա բացահայտվելը ճշմարտություն է։ Եթե նույնիսկ ամբողջ աշխարհը չընդունի, որ Հիստը մեզ հաշտեցնելու համար մեռավ եւ հարություն առավ, եւ Նրա նպատակը մեղավորների փրկելն էր, միեւնոյն է, ոչինչ դրանից չի փոխվում։ «Բրիստոնեական համոզվածություն»՝ նշանակում է, որ վերետու՛ ապվածը ընդունում եմ ամուր հավատով։

Եվ եթե նույնիսկ 10.000 պրոֆեսորներ փորձեն ինձ համոզել, որ Հիստը հարություն չի առել, եւ նրանց այսպես կատապոլանեն. «Հարգելիներո՛ւ, եւ ստույգ գիտեմ, որ իմ Փրկիչը կենդանի է։ Եթե անգամ ամբողջ աշխարհը դա ժխտի, իմ հավատը պիտի կանգուն մնա։ «Ես գիտեմ, թե

Ում եմ հավատում»։ Եվ եթե դուք իմ առջեւ դնե՛ք գիտական հերքումների մի ամբողջ կույտ, եւ, միեւնոյնն է, այսպես կասեն. «Ես այդ մասին ավելի լավ գիտեմ, եւ համոզված եմ»։

Մի երեւի՛ բարեկամներ, ահա թե որքանով է որոշակի այն քրիստոնեական հավատը, որը մենք ստանում ենք Աստվածաշնչից։

3. Իսկ դուք դրանում համոզվա՞ծ եք

Իսկ ինձն եւս ձեզ հարց եմ տալիս. «Դուք վերջնականապես համոզվե՞լ եք թե՞ դեռ ոչ»։ Եթե ինձն դուք ասեք. «Ես ինձ համարում եմ քրիստոնյա, բայց դեռ քրիստոնյա չեմ, քանի որ շատ բաներ ինձ անհասկանալի են մնում», ապա եւս կիմանամ, որ իմ ճառերը անտեղի չէ։

Մի ժամանակ Հոլանդիայում, երբ դասախոսությունից հետո հանգստանում էի իմ առանձնասենյակում, գիշերվա ժամը երկուսին բախեցին դռաւ։ Երբ դռաը բացեցի, տեսա ննջազգեստների լանգեմած մի խումբ երիտասարդների։ «Ի՞նչ եք ուզում»,- հարցրի նրանց։ Մեկը պատասխանեց. «Մենք մեզ քրիստոնյա էինք համարում, սակայն հանկարծ նկատեցինք, որ դեռ դրան չենք հասել»։ Եվ դա նրանց մեջ մի այնպիսի տագնապ էր առաջացրել, որ որոշել էին գիշերվա ժամը երկուսին պարզաբանել՝ չալսածով լուսաբացին։ Անշափ գնահատելի է, երբ մենք գիտակցում ենք, որ մեր քրիստոնեական իրավիճակը դեռեւս շատ հեռու է այն ճշմարտությունից, որը մեզ ներկայացնում է Աստվածաշունչը։

Անգլիացի նշանավոր ավետարանիչ Սպեյրսենը այդ մասին այսպես է ասել. «Հավատը մարդու վիցեբորդ զգայաբանն է»։ Գիտե՞ք, որ, բնականում, մենք միայն ինձեզ կարող զգայաբաններ ունենք. տեսողություն, լսողություն, զգացողություն, համ, խոտառություն։ Այս ինձեզ զգայաբանների շնորհիվ մենք կարող ենք ճանաչել մեզ շրջապատող աշխարհը։ Այն մարդը, ով ապրում է միայն զգայաբանների օգնությամբ, ինքնուրունի կարգում է. «Իսկ ո՞րք է Աստված, եւ Նրան չեմ տեսնում։ Ես Հիստին էլ չեմ տեսնում։ Ես Նրանց չեմ հավատում»։ Սակայն, երբ Աստված մեզ լուսավորում է Սուրբ Հոգով, մենք ստանում ենք մեր վեր-

ցերեղոյ զգայալարանը: Այդ ժամանակ մենք կարողանում ենք ոչ միայն տեսնել, լսել, զգալ, ճանաչել հասն ու հոտը, այլևս սկսում ենք ճանաչել մի նոր աշխարհ: Աստվածաշունչն ասում է. «Կյանքը հավիտենական է, եթե մարդիկ ճանաչում են Քեզ՝ միակ ճշմարիտ Աստծուն եւ Նրան, Ուժ Դու ուղարկել ես՝ Տեր Հիսուս Քրիստոսին»: Նրանց հնարավոր է ճանաչել միայն վեցերորդ զգայարանով:

Վերջերս Էստեն քաղաքում մի խոշոր ձեռնարկության գլխավոր տնօրենի մոտ էի գնացել: Նրա նստավայրը գտնվում էր մի բարձրահարկ շենքի ամենավերևի հարկում, որտեղից կարելի էր տեսնել քաղաքի կեսը: Անցնելով մի քանի ընդունարանների միջով՝ վերջապես հասա նրան: Միա նստած եմ նրան դեմ դիմաց: Արագ ավարտելով ձեռքի կիսատ գործը՝ նա դարձավ դեպի ինձ. «Ինձ համար շատ հետաքրքիր է ընդունել իոգեհոր իովկի: Պատերազմից հետո երբեմն ես էլ եմ հաճախել կրոնական դասերի, բայց իմ մեջ այնպիսի տպավորություն է ստեղծվել...»: «Շարունակե՛ք, շարունակե՛ք», - փորձեցի օգնել նրան, «Ես ամուր ցյարդեր ունեմ»: Նա շարունակեց, «Իմ մեջ այնպիսի տպավորություն է ստեղծվել, որ քրիստոնեությունը այնքան էլ պարզ բան չէ: Մեզ համար դասախոսություններ էին կարդում «Քրիստոնյան եւ էկոնոմիկան», «Քրիստոնյան եւ զինուժը», «Քրիստոնյան եւ զինաթափումը», «Քրիստոնյան եւ փողը», «Քրիստոնյան եւ նրա եկեղեցին»: Սակայն դեռ ոչ մեկը ինձ չի պատմել, քե, այնուամենայնիվ, ի՞նչ է իրենից է ներկայացնում քրիստոնյան: Դրա պատասխանը, հավանաբար, իրենք՝ քրիստոնյաներն էլ չգիտեն: Դուք չէիք կարող պատասխանել այս հարցին»: Եվ, ահա, ես նստած եմ այդ շքեղ առանձնասենյակում ու հանգիստ ընդունում եմ գլխավոր տնօրենի մարտահրավերը: «Այո՛, կստող եմ, պատասխանեցի, - ես կփորձեմ պարզ ու համառոտ պատասխանել Ձեր հարցին, այստեղ ամհավանալի ոչին չկա»: Նա բարձր ծիծաղելով՝ ասաց, «Մեկն ասում է՝ քրիստոնյան նա է, ով ուստիկանության հետ գործ չի ունենում, մյուսներն ասում են, քե քրիստոնյան նա է, ում կնքում եւ մեռնելուց հետո բարդում են եկեղեցում...»: Ես այստեղ չդիմացա, «Պարոն գլխավոր տնօրեն, ես ձեզ կպատմեմ, քե ով է իսկական քրիստոնյան, միայն քե Դուք արքային ամուր նստեք: Իսկական քրիստոնյան այն մարդն է, ով անբողջ

սրտով կարող է սանել. «Ես հավատում եմ, որ Հիսուս Քրիստոսը ճշմարիտ Աստված է, որ Նա ծնվել է հավիտենականության Հորից, որ Նա կատարյալ (ճշմարիտ) Մարդ է՝ կրյա Մարիամից ծնված, որ Նա է իմ միակ Փրկիչը, Տերը, Որը ինձ համար արյան գին է վճարել, որպեսզի ես փրկվեմ մահից, Որը ինձ՝ մեռած մեղավորիս համար չի խնայել Իրեն: Պարոն գլխավոր տնօրեն, Ձեզ՝ մեռած մեղավորի համար նույնպես»: Հաստատելով իմ ասածը՝ նա գլխով համաձայնության նշան արեց: Ես շարունակեցի. «Պարոն գլխավոր տնօրեն, ոչ քե ոսկով ու արծաթով, այլ Իր սուրբ, բանկազին արյամով, Իր բազմաթիվ տանջանքներից եւ մահով, որպեսզի ես Նրան պատկանեմ: Լսո՞ւ՞մ եք: Նա, ով կարող է սանել, «Ես պատկանում եմ Հիսուսին, Նա Իր արյամբ ինձ գնել է մեղքից, մահից, դժոխքից, եւ ես դրանում համոզված եմ», նա էլ համարվում է իսկական քրիստոնյա, պարոն գլխավոր տնօրեն»: Մի պահ առանձնասենյակում լռություն տիրեց, հետո նա հարցրեց. «Ինչպե՞ս կարող եմ դրան հասնել, ի՞նչ պետք է անել դրա համար»: Ես պատասխանեցի. «Լսե՛ք, ես հենց նոր Ձեր քարոզարարուհուց իմացա, որ Դուք պատրաստվում եք արձակուրդ գնալ: Այսօր եւեթ ճաշից հետո ես Ձեզ համար Նոր Կտակարան կուղարկեմ: Այն կվերցնեք Ձեզ հետ եւ ամեն օր Հոգիանձնայի Ավետարանից մի հատված կկարդաք: Աղոթելով՝ Դուք կստող եք հասնել դրան»:

Խնդրում եմ՝ ինձ ճիշտ հասկանաք: Քրիստոնեությունը (ինչպես ներկայացված է Նոր Կտակարանում), հաստատ համոզված է, որ անաչառ ճշմարտությունները իրականում ճշմարիտ են համարվում, եւ ես կարող եմ փրկություն ստանալ միայն անսասան հավատի միջոցով: Դուք հավատո՞ւ՞մ եք: Օրինակ, ես չեի կարող սարել, եթե համոզված չլինեի, որ Հիսուսը ընդունել է ինձ:

Մի անգամ մի երիտասարդի հարցրի. «Դու սիրո՞ւ՞մ ես Հիսուսին»: «Այո՞», - պատասխանեց նա: «Իսկ դու համոզված ես, որ Նա ընդունել է թեզ: Դու հավատա՞ւ՞մ ես, որ Նրա սեփականությունն ես»: «Ես դրանում համոզված չեմ, դրա համար դեռ շատ պիտի պայքարեմ»,- ասաց նա: «Լսի՛ր, - ասում եմ, - ես այդպես չեի կարող սարել, ես պետք է անհապաղ ինձնայի՝ արդյո՞ք Տերը ինձ ընդունել է թե՞ ոչ»: Ախ, որք, կսակածամիտ քրիստոնյաներ, դուք, որ

շատ լավ գիտեք ձեր ֆինանսական իրավիճակը, Աստծու մասին ոչինչ չգիտեք: Դուք ամենին էլ քրիստոնյաներ չեք: Նոր Կտակարանի համաձայն՝ քրիստոնյաներ համարվում են նրանք, ովքեր կարողանում են ասել. «Ես հավատում եմ, որ Հօգիտությամբ դարձել եմ Տերը»:

Այս բեմադրված ուգուտ եմ սի կարճ պատմություն պատմել, որը, միգուցե, ձեզ ծանոթ է: Գեներալ Ֆոն Ֆիքսանը պատմել է, որ զորաշարժի ժամանակ, ձիու վրա նստած անտառով անցնելիս՝ ծառի ճյուղը պատռել է զինվորական համազգեստը: Գեներալի համար այդպես անայն անվայել բան էր, եւ դեռ գյուղ չհասած, հանդիպելով մի քանի զինվորների՝ նա կանգնեցրել է ձին ու հարցրել. «Ձեր մեջ դերձակ կա՞»: Նրանցից մեկը մոտ է վազել ու գեհուցել. «Ճիշտ այդպես, պարոն գեներալ, ես եմ Դերձակը»: Գեներալը նրան հրամայում է. «Դե որ այդպես է, եկեք իմ բնակարանը եւ կարեք իմ համազգեստը»: Սակայն, զինվորը պատահաբանում է. «Ես չեմ կարող կատարել ձեր հրամանը»: Գեներալը բարկանում է. «Ինչո՞ւ, չէ՞ որ դերձակ եք»: Ձինվորը պատահաբանում է. «Ներեցե՞ք, պարոն գեներալ, իմ ազգանունն է Դերձակ, սակայն ինքս դերձակ չեմ»: Այս պատմությունը վերջացնելուց հետո՝ գեներալ Ֆոն Ֆիքսանը ժպտալով շարունակում է. «Ճիշտ այդպես էլ կարելի է ասել շատ քրիստոնյաների մասին: Հարցաթերթիկներում «կրոն» բառի տակ հաճախ կարելի է կարդալ «քրիստոնյա, ավետարանիչ»: Իսկ ավելի ճիշտ չէ՞ր լինի այսպես գրել. «Հօգիտոնյա եմ անվանվում, բայց քրիստոնյա չեմ»: Այն, ինչքան վտանգավոր ու խոճալի տեսարան է դա: Ի վերջո՝ սա վկայությունն է այն բանի, որ մարդը փրկված չէ:

4. Ինչպե՞ս հասնել համոզվածության

Եթե այս հարցը ուղղեք ինձ, ես կպատասխանեմ. «Այդ մասին շատ բան կարելի է ասել, սակայն ավելի լավ է՝ դիմել Աստծուն: Մկներ անդերիստ Աստվածաշունչ կարդալ, գրեմ՝ օրական քառորդ ժամ: Բայց այստեղ ես մի կարեւոր բան պիտի ասեմ. հավատքի համոզվածության ճանապարհը անցնում է ոչ թե բանականության, այլ խղճի միջով»:

Երբ մարդկանց հետ գրուցում եմ քրիստոնեության թե-

մայով, հաճախ եմ լսում. «Այնուամենայնիվ, պատվելի, ես չեմ կարողանում հավատալ, Աստվածաշունչում այնքան իրար հակառակ բաներ կան: Օրինակ, գրված է, որ Ադամն ու Եվան երկու տղա են ունեցել՝ Կայենն ու Լքելը: Կայենն Լքելին սպանել է, գնացել այլ երկիր եւ այնտեղ իր համար կին գտել: Եթե նրանք առաջին մարդկանցից էին, ապա ինչպե՞ս Կայենին հաջորդեց գտնել իր երկրորդ կեանքին»: Այս պատմության միջոցով մեր գերմանացիները փորձում են խուսափել Աստծուց: Ես գարնանյով պատասխանում եմ. «Ի՞նչ հավատություն, ի՞նչ բան, հետաքրքիր պատմություններ եք պատմում: Ահա ձեզ Աստվածաշունչը: Յուր թիվը՝ դուրե՞ղ է գրված, թե Կայենը գնաց մի այլ երկիր եւ այնտեղ իր համար կին գտավ»: Մոկորաբար նրանք կարծիքում են, իսկ ես շարունակում եմ. «Եթե դուք հերքում եք Աստվածաշունչը, Որի շնորհիվ հազարավոր մարդիկ հավատքի են եկել, դուք ձեզ համարում եք խելացի մարդ, որը իբր ավելի լավ է ուսումնասիրել Աստվածաշունչը, ցույց տվեք, խնդրում եմ, այդ տեղը»: Նրանք ոչինչ չեն կարողանում պատասխանել: Հետո ես վերցնում եմ գիրքը, բացում այդ էջը, իսկ այնտեղ բոլորովին այլ բան է գրված. «Կայենը հետաքրքիր Աստծու մոտից եւ բնակիկեց Նայիր երկրում՝ Եդենի դռնաց: Կայենը պարկեց իր կնոջ հետ, սա իդիացավ ու ծնեց Ենոքին» (Ծն. 4.16-17): Նա գնաց ուրիշ երկիր կնոջ հետ միասին: Ո՞վ է եղել նրա կինը: Մրանց մի քիչ առաջ գրված է, որ Ադամն ու Եվան ունեցել են շատ որդիներ եւ դուստրեր: Նշանակում է նա եղել է Կայենի բույրերից մեկը: Աստվածաշունչում կարում ենք նաեւ, որ Աստծու կամքով մարդկության բոլոր ժառանգները ծագել են մեկ սերունդից: Այդ պատճառով էլ առաջներում ամուսնությունները եղել են ցեղեր-տանկան, ինչը, սակայն, ավելի ուշ Աստված արգելել է: Այստեղ պա՞րզ է ամեն ինչ: Կարծում եմ ապացուցելի, որ այսպիսի հարցերը բոլորովին անիմաստ են եւ անտեղի:

Ի՞նչ եք կարծում, հավատա՞ց այդ մարդը: Ոչ: Այդ մասին խոսք անգամ լինել չի կարող: Ընդհակառակը, նա իսկույն մի նոր հարց տվեց. «Պատվելի, դե՛, ասե՛ք, խնդրե՛մ...»: Եւ այդպես շարունակ: Պարզվում է, որ եթե ես նրա բոլոր հարցերին էլ պատասխանեմ, նա, այնուամենայնիվ, պիտի մնար նույն անհավատը: Այսպիսով, հավատի համոզվածության հանգում եմ ոչ թե բանականության, այլ սեփական խղճի միջոցով:

Էստեճում ինձանց առաջ աշխատել է իղճերը իղիլի եւ ավետարանիչ Յովիան Դաննանը: Մի անգամ նրան է մոտենում մի երիտասարդ ու դարձյալ հարցնում Կայենի եւ նրա կնոջ մասին: Դաննանը նրան պատասխանում է. «Երիտասարդ, Հիտու Քրիստոսը այսպիսի բանասրկու հարցերի համար չ'է, որ աշխարհ է եկել: Նա մեկ նպատակ ունի՝ փրկել մեղավորներին: Այնպես որ, երբ զգաք, որ մեղավոր եք Աստծու առաջ, նորից համեցեք ինձ մոտ»: Այն մարդը, ում տանջում է սեփական խիղճը, հասկանում է, որ իրեն Փրկիչ է հարկապող, նա կարող է Հիտուսին հավատալ: Ազելի ուշ անպայման երեսան կզան նաեւ գիտելիքները:

Մի անգամ ինձ հետ մի դեպք պատահեց, որի մասին հիմա կպատմեմ: Ես այցելել էի մի հիվանդատեղյակ, որտեղ վեց տղամարդ էին պառկած: Ինձ տեսնելով՝ նրանք ուրախ բացականչեցին. «Ախ, պատվելի, ի՞նչ լավ է, որ եկաք: Մենք այնքան հարցեր ունենք Ձեզ տալու»: Ես հասկացա, որ նրանք ինձ համար բազմաթիվ պատրաստել: Նրանցից մեկը հարցրեց. «Ասացեք խնդրեմ, Դուք հավատա՞մ եք, որ Աստված ամենակարող է»: «Այո, իհարկե», - պատասխանեցի ես: «Այդ ժամանակ հարց է ծագում. կարո՞ղ է Նա այնպիսի մի ծանր քար ստեղծել, որ Ինքն էլ չ'կարողանա քարծրացնել»: Դուք հասկանա՞մ եք այս հարցի իմաստը: Եթե ես պատասխանեի «այո» կամ «ոչ», ապա երկու դեպքում էլ Աստված ամենակարող չ'էր լինելու: Մի պահ մտածեցի՝ պարզաբանե՞լ նրա հարցի իմաստը թե՞ ոչ: Սակայն այդ երիտասարդը, ինձ համալսարու համար բավական տգետ թվաց ինձ, եւ ես իմ հերթին հարցրի. «Երիտասարդ, թո՛ւլ տվեք Ձեզ հարցնել. Ձեր տված հարցի պատճառով եղբերիցե անքնություն ունեցե՞լ եք»: «Անքնություն: Ո՛չ»: Ես ասացի. «Այ, տեսնո՞ւ եք, ես պետք է խնայեմ իմ ուժերը եւ պատասխանեմ միայն այն հարցերին, որոնց պատճառով մարդիկ անքնություն են ունենում: Իսկ հիմա բարի եղեք ու ճիշտն ասացեք, ի՞նչն է Ձեր անքնության բուն պատճառը»: Նա պատասխանեց. «Ընկերոհիս: Նա իղի է, իսկ մենք դեռ չենք կարող ամուսնանալ»: «Ահա թե ինչու եք Դուք անքնությամբ տառապում, դե, եկեք, ուրեմն, այդ մասին ել խոսենք»,- ասացի նրան: «Իսկ մի՞թե այդ հարցը ինչ-որ կապ ունի քրիստոնեության հետ», - զարմացավ նա: «Այո, իհարկե: Այն ծանր քարը, իրոք, քրիստոնեության

հետ ոչ մի կապ չունի, իսկ Ձեր ընկերոհու գործը աննիշատեան կապ ունի: Տեսնո՞ւ եք՝ այդ աղջկան խաբելով՝ Դուք մեղավնչել եք. խախտել եք Աստծու պատվիրակը, եւ հիմա մտածում եք, թե ինչպես դուրս գաք այդ իրավիճակից: Ձեզ կարելի է օգնել միայն այն ժամանակ, երբ Դուք դիմեք կենդանի Աստծուն ու խոստովանեք Ձեր մեղքերը: Այն ժամանակ Փրկիչը կօգնի Ձեզ»: Երիտասարդը սկզբից ուշադիր լսում էր ինձ ու համկարծ հասկացավ, որ Հիտուը հետաքրքրվում է իր խոճով: Հիտուը նրան կարող է օգնել, Նա մեր կյանքի բոլոր դժվար վիճակները հարթում է:

Դուք ինձ ճիշտ եք հասկանում: Այն, ինչի նա ձգտում էր հասնել իր խնդրով, անմիտ գրույցի վերածվեց, իսկ երբ արդեն հարցը վերաբերվում էր խոճին, այստեղ հանկարծ նա լուսավորվեց, հասկանա՞մ եք: Մենք գալիս ենք փրկության համոզվածության այն աստիճանին, որ լսելով մեր սեփական խոճի ձայնը՝ խոստովանում ենք մեր մեղքերը: Մենք կարող ենք տեսնել Հիտուսին Գողգթթայի խաչին գանձված եւ նույնիսկ լսել Նրա խոսքերը. «Քեզ ներվում են քո մեղքերը»: Իսկ հետո համոզվում ենք, որ Նա ընդունել է մեզ: Այս ճանապարհը անցնում ենք ոչ թե մեր բանականության, այլ մեր սեփական խոճի շնորհիվ:

Եվ այսպես, եթե ուզում ես համոզված լինել փրկության մեջ, հարկավոր է, այսպես ասած, դիպի դիմել: Շատ եկեղեցիներում պատուհանների ապակիները գույնզգույն են ներկված: Եթե մենք նայում ենք դրսի կողմից, թվում է՝ դրանք սև են, եւ հազիվ են նշմարվում գույները: Սակայն երբ մտնում ենք եկեղեցի, ներսից տեսնում ենք նրանց վառ գույները: Ծիշտ այսպիսին է քրիստոնեությունը. երբ մենք կողքից դիտում ենք, ոչինչ չենք հասկանում, ամեն ինչ խավար է թվում: Իսկ երբ դիպի ենք դիմում, ծանոթանում ենք Հիտուսի հետ, ապա ամեն ինչ պարզ երևում է: Մենք պետք է վստահենք Հիտուսին, որպեսզի ամեն ինչ պարզ դառնա մեզ համար: Որպեսզի քրիստոնեությունը իր ողջ ծավալով մեզ հասկանալի լինի, հարկավոր է միայն մի քայլ անել:

Մի անգամ, երբ Տեր Հիտուը քարոզում էր իսկապարհոր մարդկանց, միանգամայն անսպասելի հետեւյալ խոսքերն ասաց. «Այնպիսին, ինչպիսին դուք կաք, Աստծու Թագավորություն չ'էք կարող մտնել: Դուք պետք է վերադառնա՞մ եմ նրան առնալ: Ձեր բնությունը նույնիսկ ամենալավը պիտանի չ'է

Աստծու Թագավորության համար»։ Այս խոսքերից հետո մի քանի տրամադրյալ հեռանում են՝ Հիսուսի ճաշը չսպիից ավելի դժամ համարելով։ Նրանց հետևում են նաև կսմայք, եղիտասարդները, և այդպես ողջ ամբողջ ցրվում է։ Նրանք չէին ուզում լսել Հիսուսին։ Մնում են միայն Հիսուսի տասներկու հավատարիմ աշակերտները։ Ես դա շատ լավ եմ պատկերացնում։ Ես նույնպես շատ վատ կզգայի, եթե իմ քարոզելու ժամանակ ունկնդիրները լքեն դահլիճը։ Եթե ես Տեղ Հիսուսը լինեի, աշակերտներիս կասեի. «Ախ, գոնե դուք մնացեք ինձ հետ, չէ՞ որ դուք իմ ընկերներն եք, մի լքեք ինձ»։ Սակայն Հիսուսը այդպես չի վարվում։ Գիտե՞ք, թե ինչ է ասում Նա Իր աշակերտներին։ «Եթե ցանկանում եք, որք էլ կարող եք գնալ»։ Որովհետև Աստծու Թագավորությունը այն եզրակի Թագավորությունն է, որտեղ ուսողիկաններ գոյություն չունեն, և ոչ ոք ոչ մեկի ոչինչ չի ստիպում։ Այն համարվում է բոլոր Թագավորություններից ամենահամարվողը։ «Դուք էլ կարող եք գնալ, խնդրեմ», ասել է Հիսուսը Իր աշակերտներին։ Եվ աշակերտներն էլ կարող էին գնալ։ Նրանք ուզում էին գնալ։ Եթե հեռացել էր մոտ վեց հազար մարդ, նրանք էլ կարող էին գնալու ցանկություն ունենալ, մանավանդ երբ Հիսուսը Ինքն էր ասել. «Դուք էլ կարող եք գնալ, խնդրեմ»։ Նա աշակերտներին ընտրելու ազատություն էր տվել. «Խնդրեմ, դուք նույնպես կարող եք դեպի կործանում գնալ, արե՞ք, ինչպես ինքներդ եք ցանկանում»։ Սակայն այստեղ Պետրոս առաջալքվում ասածում է. «Ու՞ր, ու՞ր գնալ, ապրել մեղքերի ու կեղտերի մեջ եւ ի վերջո հայտնվել դժոխքի դռների առջևու՞մ։ Չէ, իմաստ չունի այստեղից հեռանալը»։ Համկարծ նրա հայացքը կանգ է առնում Հիսուսի աչքերին, և սլաք է դառնում, որ իմաստ կա միայն մեկ եզրակի կյանքի մեջ՝ ապրել Հիսուսի հետ։ Նա ասում է. «Տե՛ր, ո՞ւմ մոտ պիտի գնանք։ Դու հավիտենական կյանքի խոսքեր ունես։ Եվ մենք հավատացինք և ճանաչեցինք, որ դու ես Քրիստոսը՝ Աստծու Որդին» (Հովի. 6. 69-70)։

Միդելի՝ քարեկաններ, անա աշխատե՛ն հասնում համոզվածությամբ։ Փորձարկելով մեր կյանքի բազմաթիվ ճանապարհները, մենք հանգում ենք այն եզրակացության, որ Հիսուսը մեր փրկության միակ Աղբյուրն է։ Ես այնքան շատ կցանկանայի, որ դուք նույնպես գայիք այդ եզրակացու-

թյան. «Մենք ճանաչեցինք ու համոզվեցինք, որ Քրիստոսը կենդանի Աստծու Որդին է»։

Վերջում ես կուզեի մի քանի խոսք ասել նրանց, ովքեր հավատի առաջին քայլերն են անում։ Նրանց, ովքեր իրենց սիրող Հիսուսին են հանձնել, բայց, այնուամենայնիվ, փրկության մեջ համոզված չեն և չգիտեն, թե ինչպես հասնել դրան, քանի որ նախկինում գործած իրենց մեղքերը անթիվ ու անհամար են։ Այդ հոգիների, որոնք լքյորեն ընդունել են փրկության լույսը, ես կուզեի ասել. «Մի՛ թե դուք կարծում եք, թե փրկության մեջ կարելի է համոզված լինել միայն կատարյալ անմեղ լինելու դեպքում։ Հիսուս Քրիստոսի անմեղ արյունը միմյան մեր վերջին օրը, նույնիսկ վերջին շունչը հարկավոր է մեզ՝ մեր մեղքերին թողություն տալու համար»։

Անառակ որդու պատանդությունը ճեզ արդեն ծանոթ է։ Տուն վերադառնալով՝ որդին ասաց. «Հայր, ես մեղավոր եմ»։ Եվ հայրը գոհությամբ ընդունեց նրան։ Իսկ պատկերացրե՞ք, թե այդ նույն անառակ որդին հաջորդ առափոտյան պատահաբար ապակե բաժակը ձեռքից վայր գցե՞ր ու ջարդե՞ր։ Դե՛, գոցե՛ք, թե նա իր խոզերի մոտ հետ էր վարժվել տնական կյանքից։ Ասենք թե բաժակը ջարդելու պահին նա, իրենից անկախ, հայտնում է. Ի՞նչ եք կարծում, արդո՞ք հայրը որդուն դուրս կվիճե՞ր տնից՝ գռալով. «Հեռացի՛ր, կորի՛ր աչքիցս, նորից վերադարձի՛ր քո խոզերի մոտ»։ Ի՞նչ եք կարծում, կարո՞ղ էր հայրը այդպես վարվել։ Ընդհակառակը, նա կասեր. «Ով ընդունված է, նա ընդունված է»։ Եվ հետո կբացատրեր. «Որդի՛ս, աշխատիր այլևս նման բաներ չանել։ Նրանից հետո բաժակների հետ զգույշ կլինես, չիսյ-հոյես ևս ընդհանրապես կանաց-կանաց ընտելացիր մեր տան ափսոսանքներին»։ Նա ոչ մի դեպքում որդուն չէր վիճե՞ր հայրական տնից։

Իսկ հիմա, ուշադրություն. երբ մարդը հավատով ընդունում է Հիսուսին, շատ շուտ համոզվում է, որ իր հին քնությունը դեռևս գործում է իր մեջ։ Դեռևս պարտություններ են նկատվում։ Նման դեպքերում հուսահատության մի՛ մատնվե՞ք, այլ ծնկի եկե՞ք ու աշխատե՛ք արթնք. «Տե՛ր իմ, շնորհակալ եմ Բեզսահման, որ դեռևս Բեզ եմ պատկանում»։

Դուք հասկանո՞ւ եք ինձ։ Փրկված լինելու հանգիստություն ունենալու դեպքում ես ստույգ գիտեմ, որ տուն եմ վերադարձել՝ ոչ թե որպես տնիկ, այլ որպես իննական

քնակիչ եւ պայքարում եմ օրհնության համար։ Երբ քարոզում եմ, թե իբր ամեն օր կարելի է փրկություն ձեռք բերել, ուղղակի սպրտափելի է։ Իմ երեխաները ամեն առավոտ ինձ չափտի հարցնեն. «Հայրիկ, կարելի՞ է այսօր նույնպես քո երեխան լինել»։ Նրանք միշտ էլ իմ երեխաներն են։ Իսկ ով դարձել է Աստծու երեխան, նա այդպիսին է համարվում միշտ եւ, որպես Աստծու երեխա, ձգտում է հասնելու սրբության։

Այսպիսով, ես ձեզ ամբողջ սրտով ցանկանում եմ Աստծու երեխաների համոզվածությունն ունենալ։

ՔՐԻՍՏՈՆԵՈՒԹՅՈՒՆԸ ԱՆՃՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾ Է

Հաճախ կարելի է լսել. «Կրոնը մարդու անճնական գործն է»։ Ի՞նչ էք կարծում՝ սա ճիշտ է։ Այնքան լավ կլիներ հարցն այսպես դնել. «Արդյո՞ք անճնական գործ է համարվում քրիստոնեությունը»։

Այս հարցին ճիշտ պատասխանելու համար՝ պատկերացնենք իրենց մարկանոց մետաղադրամը։ Ի՞նչ է այնտեղ պատկերված՝ 5 թե՞ արծիվ։ Տրիսան էլ, քանի որ մետաղադրամը երկու կողմ ունի։ Ճիշտ այսպիսին է նաև մեր գլխավոր հարցի պատասխանը՝ քրիստոնեությունը եւ՝ անճնական գործ է, եւ ոչ։

Կենդանի, ճշմարիտ քրիստոնեությունը երկկողմանի է՝ անճնական եւ հասարակական։ Եթե այս երկու կողմերից որեւէ մեկը չի բավարարում, ուրեմն, ինչ-որ բան կարգին չէ։ Եւս կուզեի ձեզ ներկայացնել ճշմարիտ քրիստոնեության այդ երկու կողմերը, որոնց Ստեղծողը Սուրբ Հոգին է։

1. Քրիստոնեության գուտ անճնական կողմը

Որպեսզի ձեզ համար ամեն ինչ պարզ լինի, նախ պետք է մի պատմություն պատմեն։ Մի անգամ մարդիկ ինձ «ասանուքո՞ր» անվանեցին։ Ի պատասխան՝ ես ասացի. «Իսկ մի՞ թե դա ամոք է։ Համ էլ ես միշտ վախեցել եմ, որ մարդիկ եկեղեցում կարող են քնել, եւ ժամանակ առ ժամանակ պատմություններ են պատմում, որպեսզի նրանք չննջեն»։ Բացի այդ՝ մեր ամբողջ կյանքն էլ կազմված է պատմություններից եւ ոչ թե տեսություններից։

Անցյալ դարում սպրում էր մի հրաշալի քարոզիչ՝ Հենրիխ Ֆորքենինգը։ Նրա քարոզների շնորհիվ Բիթլեհեյի համալսարանը մարզը, քաղիս բուն իմաստով, վերածնվել էր։ Եվ ահա մի անգամ նրան հրավիրում են մի հարուստ գյուղատնտեսի տուն, որը մի ազնիվ ու աշխատասեր մարդ էր՝ բարձրահասակ եւ արտասովոր փայլուն աչքերով։ Այս մարդը, սակայն, իր հոգու խորքում ստում էր քարոզները,

քանի որ ինքն իրեն մեղավոր չէր համարում: Նրան հարկավոր չէր խաչի վրա մեռած Փրիկիչը: Նա ասում էր. «Ես արդար եմ եւ ոչ մեկից չեմ վախենում»: Մի անգամ, երբ մահը բախում է նրա դուռը, ու նա ուզում էր, որ Աստված մերի իր մեղքերը, կանչում է Ֆոքենցինգին: Եվ այսպես, պատվելին մոտենում է հիվանդի մահճակալին, երկար ու լուռ նայում նրա աչքերին, ասում. «Հեմի, ես շատ ափսոսում եմ Ձեզ, եթե Ձեր գործերը այսպես շարունակվեն, ճանապարհը Ձեզ ոչ բե դրախտ, այլ դժոխք կտանի»: Այս ատերով՝ նա շրջվում է ու հեռանում է: Հարուստ գյուղատնտեսը բարկությունը չի կարողանում գալել. «Մրան տեսեք, սա էլ հոգեւոր հովիվ է կոչվում, որտե՞ղ էր սրա քրիստոնեական սերը»: Անբողջ գիշեր ծանր հիվանդը չի բժնում: Նրան տանցում է խնդճը, իսկ ականջներում հնչում է. «Ծանապարհը ոչ բե դեպի դրախտ, այլ դեպի դժոխք է տանում...»: «Իսկ եթե դա ճիշտ է»: Նա սկսում է վերհիշել անցյալի իր բոլոր մեղքերը եւ հասկանում է, որ կյանքում երբեք Աստծուն հաշիվ չի առել: Օգտագործել է բոլոր հարմար պահերը մարդկանց խորամանկորեն խաբելու: Նրա մեղքերին հաշիվ չկար: Օր-օրի աստիճանաբար նրան ավելի է համակում ասրապիղ: Տեսնելով, որ ինքը Աստծուն չի պատկանում, նա ձգտում է վերափոխվել ու կնոջը դարձյալ ուղարկում է Ֆոքենցինգի մոտ: Պատվելին նորից է այցելում հիվանդին: Հիվանդն ասում է. «Պատվելի, ես կարծում եմ ինձ վերափոխվել է հարկավոր»: «Այո», ասում է պատվելին, «Դուք ինձ կանչում եք, երբ արդեն մահվան շեմին եք, կարիքի մեջ: Սակայն ստիպողական ապաշխարությունը արդեն մեռած ապաշխարություն է, Ձեզ հարկավոր է այլ կերպ վարվել»: Ասում է, նորից շրջվում, ու նորից հեռանում: Հարուստ գյուղատնտեսի մոտ այս անգամ անգուսպ գայլույթ է արթնանում: Դուք էլ նրա տեղը լինե՞ք, կբարկանալի՞ք պատվելու վրա, այդպես չէ՞: Այնուամենայնիվ, պատվելին իրեն շատ ավելի լավ կզգար, եթե հարուստ գյուղատնտեսի հետ սիրավոր վերաբերվեր: Զե՞ր մարդը արդեն մահվան շեմին էր: Սակայն Ֆոքենցինգը Աստծու մարդ էր ու լավ գիտեր իր գործը:

Երեք օրից գյուղատնտեսի վիճակը վատթարանում է: Նա արդեն գիտեր, որ սիրտի մեռնի եւ մտածում էր միայն, թե ինչու՞ է անբողջ կյանքում ատել Փրիկիչին, Որդ խաչի վրա մեռել է իր համար: Նա ինքն իրեն տեսնում էր դժոխքի

շեմին ու բոլորովին հուսալքվում: Նորից է դիմում կնոջը. «Գնա՛, կանչի՛ պատվելիին, բե չէ ես դժոխք եմ գնում»: Կրկնը առարկում է. «Ես այլևս չեմ գնա նրա ետեւից: Միեւնույն է, նա քեզ չի կարող օգնել»: Մի քանի անգամ խնդրելուց հետո կիկը, այնուամենայնիվ, գնում է պատվելու ետեւից: Այս անգամ Ֆոքենցինգը արող մոտեցնում է հիվանդին մահճակալին, նստում ու հարցնում. «Ծանապարհը Ձեզ դեպի դժոխք է տանում»: «Այո, դա ճիշտ է», անբողջով ասում է հիվանդը: Այստեղ Ֆոքենցինգը սկսում է սիրավոր ու բնշշորեն պատմել, բե ինչպես է Հիսուսը փրկում մեղավորներին. «Հեմի, արի գնա՛ք Գողգոթայի խաչի մոտ, այնտեղ, որտեղ Հիսուսը մեռել է նաեւ քեզ համար: Պետք է միայն, որ մեզ մեղավոր ճանաչենք եւ մեր ուղեղից ջնջենք այդ չարաբաստիկ միտքը. «Ես արդար եմ ու ոչ մի բանից չեմ վախենում»: Հարկավոր է հիմնավորվել ճշմարտության վրա, այն ժամանակ Հիսուսը կարող է փրկվել: Հանկարծ հիվանդը, ասես խոր քնից, արթնանում է. «Հիսուսը խաչի վրա ինձ համար է մեռել: Նա այնտեղ մաքրել է իմ մեղքերը: Միայն Հիսուսը կարող է ինձ տալ արդարությունը, որը այդքան բանկ է Աստծու համար»: Եվ կյանքում առաջին անգամ հիվանդը անկեղծորեն արթում է «Տե՛ր Աստված, գրա ինձ, մեղավորիս: Տե՛ր Հիսուս, փրկի՛ր ինձ դժոխքի գիտանելից»: Պատվելին կանաց-կանաց հեռանում է հիվանդի մոտից: Հիվանդը կանչում էր Աստծուն: Ֆոքենցինգը բավարարված էր, դրոփեալու, Աստվածաշնչում երեք անգամ գրված է. «Ով որ կանչի Հիսուսի անունը՝ կփրկվի»: Հաջորդ օրը պատվելին նորից է այցելում հիվանդին, որը արդեն հաշտվել էր Աստծու հետ, եւ հարցնում է «Հեմի, ինչպես եմ գործերը»: Հեմիկը գոհունակությամբ պատասխանում է. «Տեղը հաճույքով ինձ լնորոնեց...»: Այսինքն, որաշք տեղի ունեցավ:

Տեսնու՞մ եք, թե գոռոզ մարդիկ ինչպես են վերածնվում: Իսկ հիմա ուշացությունք լսեք: Մի գիշեր Տեղ Հիսուսին է մոտենում մի գիտուն մարդ ու ասում. «Տե՛ր Հիսուս, ես ուզում եմ Քեզ հետ խոսել կրոնի թեմայով»: Հիսուսը նրան ասում է. «Խոսելու բան չկա: «Ծննդդիս, ճշմարիտ եմ ասում քեզ, եթե մեկը վերստին չձնվի, չի կարող Աստծու արքայությունը տեսնել»: «Ինչպե՞ս, ասում է մարդը, -մի՞թե ես կարող եմ նորից փոքրիկ երեխա դառնալ, նորից նսնել իմ մոր ար-

գաճողի մեջ ու նորից ծնվել»։ Հիսուսը մնում է Իդ խոսքին. «Ճշմարիտ, ճշմարիտ եմ ասում քեզ, եթե մեկը ջրից ու հոգուց չծնվի, չի կարող Աստծու արքայությունը մտնել»։ Այսպիսով, իննց սա էլ համարվում է քրիստոնեության գոտա անճանաչված կողմը, երբ մարդը անցնում է մեղ դռների միջով ու գնում դեպի կյանք։ Աստծու իրաշքով մա պետք է վերստին ծնունդ առնի (Կարդա՛ Հովհ. 3-րդ գլուխը)։

Ես ձեզ պատմում եմ ոչ քե անկարելի ինչ-որ աստվածաբանական Բաղնեղի, այլ փրկություն տանող ճանապարհի մասին։ Դե, ապացուցեք, որ ես ճիշտ չեմ։ Հնարավոր է, որ երբ որոշ արդեն մահվան շեմին լինեք, ձեզ մոտ ոչ մի ծաղրանք չգտնվի։ Լաու՞մ եք, վերստին ծնվելու համար անպայման հարկավոր է ճանաչել Աստծու ճշմարտությունը, գիտակցել, որ որոշ մեռած մեղավորներ եք, և ձեր իղիքները վերանորոգման կարիք են գգում։ Վերստին ծնունդ տաճալ նշանակում է հանճնվել աշխարհի միակ Փրկչին և Հիսուսի առաջ անկեղծորեն խոստովանել, «Ես մեղավոր եմ երկբեր և Քո առաջ»։ Վերստին ծնվել՝ նշանակում է հավատալ, որ Հիսուսի արյունը մեզ մաքրում է ամեն մի մեղքից, և որ Նա մեզ համար քանի գին է վճարել ու տվել է մի այնպիսի արդարություն, որը շատ քանի է գնահատվում Աստծու կողմից։ Վերստին ծնվել՝ նշանակում է լիովին պատկանել Տեր Հիսուսին, և Սուրբ Հոգին Ինքը ձեզ կկրկնի, որ որոշ արդեն ընդունված եք (Աստվածաշունչը դա անվանում է «ընդունված»)։ Առանց վերստին ծնվելու՝ դուք Աստծու քաղաքություն չեք մտնի, բայց ով Աստծու երևալան է դառնում, մա այլևս չի կապվածում։ Բարեկամներ, եթե ես խեղդվում էի, և ինչ-որ մեկը ինձ համել է ջրից, եթե պառկած եմ ափին ու հանգիստ շունչ եմ քաշում, ուրեմն փրկված եմ։

Դուք ինձ հասկանա՞մ եք, դա քրիստոնեության գոտա անճանաչված կողմն է։ Մահից դեպի կյանք անցումը բոլորս պետք է գգանք։ Հիշելով իմ վերածնունդը՝ ես խոստովանում եմ, որ դա մի իրաշք էր։ Աստծուց շատ հեռու գտնվելով՝ ես ապրում էի մեղքերի մեջ։ Եվ, ահա, Հիսուսը մտավ իմ կյանք, և ես Նրան եմ պատկանում։ Ես ուզում եմ իմ կյանքը նվիրվաբերել Նրա գործին, որպեսզի մարդկանց նախազգուշացնեմ դեպի հավերժական կողմանում տանող ճանապարհից և Տեր Հիսուսով քարոզեմ դեպի հավերժա-

կյան կյանք տանող ճանապարհի մասին։ Ես ձեզ կոչ եմ անում հանգիստ չննալ այնքան, մինչև վերստին չծնվեք ու չհամոզվեք, որ որոշ արդեն պատկանում եք Տեր Հիսուսին, իսկ Նա ձեր Տերն է։

Վերածնունդը, սակայն, գոտա անճանաչված քրիստոնեության վերջին փուլը չէ, այլ միայն սկիզբն է։ Դրանից հետո քրիստոնեության անճանաչված կողմը դեր շարունակվում է։

Ես ուզում եմ վկայել, որ իմ վերստին ծնվելու ժամանակ ես եկել եմ այն համոզման, որ ամեն օր անպատճառ պետք է լսեմ իմ Ընկերոջ ձայնը։ Ես սկսեցի կարդալ Աստվածաշունչը։ Իմ տմից ոչ հեռու կա մի սրբակ։ Ամեն առախիտ ես գնում եմ այնտեղ հատուկ Աստվածաշունչ կարդալու։ Պարակի շրջակայքի բնակիչները միշտ կարող են ինձ տեսնել այնտեղ։ Վերջերս նրանցից մեկն ինձ ասաց, «Ես տեսնում եմ, քե Դուք ինչպես եք կարդում արթագիրքը»։ Իրականում, արթագիրքը կարդում եմ կաթոլի եկեղեցու քահանաները։ Նա նույնիսկ չէր էլ պատկերացնում, որ ես մի այնպիսի Գիրք եմ կարդում, Որը կարող էր կարդալ երկրագնդի յուրաքանչյուր բնակիչ։

Երբ Էստենի իմ երիտասարդների հետ ինչ-որ տեղ արշավի էինք մեկնում, ամեն օր նախաճաշից առաջ, մեկը մի քառորդ ժամ հավաքվում էինք միասին ու երգում. «Ինչպես բնից նոր արթնացած, իմ Արարիչ, ես կանգնում եմ Քո առաջ...»։ Հետո Աստվածաշնչի մի գրուի էինք կարդում։ Յուրաքանչյուրն իր Աստվածաշնչի հետ առանձնանում էր՝ տվյալ հատվածը անձամբ կարդալու, ճիշտ ըմբռնելու համար։ Բոլոր նրանք, ովքեր լրջորեն հավատացել էին և սկսել էին ապրել Հիսուսի հետ, նույնը անում էին նաև տանը, որովհետև առանց Բարի Հովհի ձայն լսելու նրանք այլևս չէին կարողանում ապրել։

Իսկ հիմա ես ձեզ ուղղակի խնդրում եմ, սկսեք ուշադրությամբ կարդալ Նոր Կտակարանը ու կենդանացրեք ձեր անճանաչված քրիստոնեական կյանքը՝ առաքիտյան կամ երեկոյան հառկացնելով դրան գրեմ ձեզ քառորդ ժամ։

Վերջում, փախելով Ավետարանը, այսպես արդեք, «Տեր իմ Հիսուս, իսկ հիմա ես ուզում եմ խոսել Քեզ հետ։ Այսօր ես քաղնաբիվ գործեր ունեմ։ Օգնի՛ր ինձ։ Իմ սիրելի, մեղքերից ես պակիր ինձ։ Ընդդի տուր, որպեսզի կարողանամ սիրել իմ շրջապատի մարդկանց։ Տո՛ր ինձ Սուրբ Հո-

գին»։ Աղոթե՛ք։ Խոսե՛ք Հիսուսի հետ։ Նա այստեղ է։ Նա ձեզ լսում է։ Քրիստոնյայի արդարք առ Աստված՝ քրիստոնեական կյանքի անճնական դրսևորում է։

Վերջերս ես դիմեցի նորարարած մի պարոմի. «Դուք պետք է ամեն օր, գոնե մեկ քառորդ ժամ գրուցեք Աստծու հետ»։ Նա առաջիկեց. «Լսե՛ք, ես պատկերի չեմ, որ այդքան ազատ ժամանակ ունեամ։ Ես շատ զբաղված եմ»։ «Ուրեմն, Ձեր ժամանակը չի՞ բավարարում»,՝ հարցրի ես։ Նա գլխով արեց, իսկ ես շարունակեցի. «Որովհետև Դուք դեռ չեք սովորել գրուցել Հիսուսի հետ, այլպես ամեն առավոտ Ավետարանը կարդալու եւ արդենու ժամանակ կգտնեիք։ Այդ դեպքում կհասցնեիք իաջողությամբ կատարել նաեւ Ձեր մնացած բոլոր գործերը։ Ինչքան շատ գործ ունեաք, այնքան ավելի շատ պիտի զգաք այդ քառորդ ժամկա կարիքը։ Ավելի ուշ, երբ նկատեք, որ գործերը լավ են ընթանում, այդ քառորդ ժամը կդառնա կես ժամ»։ Ես դա իմ սեփական փորձից գիտեմ։ Հաճախ ինձ հետ էլ է այդպես պատահում. դեռ չեմ հասցնում քնից արթնանալ, զանգում է հեռախոսը։ Հետո օրվա քերթերին եմ ծանոթանում, հետո՝ նորից հեռախոս։ Հետո ինչ-որ մեկը հյուր է գալիս։ Եւ այսպես շարունակ։ Ու համկարծ եղջում եմ. այսօր Հիսուսի հետ չեմ գրուցել, ինչպե՞ս կարող էր օրը բարեիաջող ընթանալ։

Հասկանա՞մ եք, Հիսուսի հետ մեմ-մեմակ գրուցելը գուտ անճնական քրիստոնեության նշանաբան է։ Բացի դա՝ գուտ անճնական քրիստոնեական կյանքին է վերաբերվում նաեւ այն, որ ամեն օր մեմք մեր մարմինները գամում ենք խաչին։ Իմ կյանքում ես շատ մարդկանց հետ եմ գրուցել ու հավատացել եմ, որ իոգու խորքում ամեն մարդ ինչ-որ մի բանից դժգոհ է։ Կամայք բողոքել են իրենց ամուսիններից, ամուսինների՝ կանանցից։ Երեխաները բողոքել են ծնողներից, ծնողները՝ երեխաներից։ Եվ ամեն մեկը ձգտել է իր դժբախտության համար մեղադրել մյուսին։ Սակայն հավատացե՛ք. եթե դուք ամեն օր քառորդ ժամ հատկացնեք Հիսուսի հետ գրուցել, կբացահայտեք, որ շատ հաճախ ձեր դժբախտ միներու պատճառը հենց դուք ինքներդ եք։ Եթե ձեր ընտանեկան անդրդը խանգարված է, կամ աշխատանքի վնասում ինչ-որ բան կարգին չէ, նշանակում է՝ դուք Աստծու կարգադրությամբ չեք ապրում։ Քրիստոնյաները պետք է սովորեն ամեն օր ինքնական հանճնվել խաչին։

Վերջերս Լսանեմ քաղաքի իմ երիտասարդների հետ ութօրյա արշավի էինք գնացել։ Բոլորս էլ անմկարագրելի եղանակի ու օրինակած էինք զգում մեզ։ Սակայն երբ վերջին երեկոյան ընթրիքի էինք նստել, սկսեցինք միայնակից մեղորթյուն խմորել։ Ես էլ մոտեցա երեք երիտասարդների ու մեղորթյուն խմորեցի, որ վերջերս նրանց նկատմամբ կուպիտ եմ եղել։ Նրանք ինձ առարկում էին՝ ասելով, որ ես ճիշտ եմ վարվել, բայց ես շարունակում էի մեղորթյուն խմորել։ Հասկանա՞մ եք. ինձ համար այնքան էլ հեշտ չէր քսանակյա երիտասարդների առաջ, սակայն եթե մեղորթյուն չիմորեի, չէի կարող իսնգստանալ։

Երբ դուք սկսեք մեմ-մեմակ, լուրջան մեջ գրուցել Հիսուսի հետ, կսովորեք ամեն օր ձեր մարմինները գամել խաչին։ Այն ժամանակ կզգաք, թե ինչպես են քերեւանում ձեր իոգիները։ Դա վերաբերվում է ձեր քրիստոնեական կյանքի գուտ անճնական կողմին։ Սակայն եթե դեռ ծանոթ չեք դրան, մի՛ դադարեք ինքներդ ձեզ քրիստոնյա անվանելուց։

Հաճախ փողոցով քայլելիս ես ինքս ինձ միտք եմ անում. «Ինձ հանդիպող բոլոր մարդիկ իրենց քրիստոնյա են անվանում, ու համարյա բոլորը եկեղեցական հարկեր են վճարում»։ Մինչդեռ, եթե նրանցից որեւէ մեկին կանգնեցնեի ու հարցնեի. «Ներորթյուն դու քրիստոնյա՞ ես»։ Ինձ կպատահաներ. «Իհարկե, չէ՞ որ մանեղական չեմ»։ Իսկ եթե հարցնեի. «Լսի՛ր, դու, որպես քրիստոնյա, որպախորթոնից անքուն գիշերներ ունեցե՞լ ես»։ Հանձված եմ, որ այս հարցերից հետո ինձ խենթի տեղ պիտի դնեին։ Չարմանալի է, որ քրիստոնյա մարդը ուրախություն չի ունենում։ Նրանք դժգոհում են եկեղեցական հարկեր վճարելու համար, եւ ուրախության ոչ մի հետք։ Բայց եթե վերադառնեմ ծնվեք, դուք կհավանաք այս խոսքերի իմաստը. «Միշտ ուրախ եղեք Տիրոջ, դարձյալ եմ ասում՝ ուրախ եղեք» (Փիլիպ. 4:4)։

Միտելի՛ բարեկամներ, վերջերս իմ պատանիների հետ կարդում էի Աստվածաշնչի այս հրաշալի տողերը. «Բայց ձեզ՝ իմ անուոնից երկյուղ կորոներդի համար արդարության արեգակը պիտի ծագի (որն է Հիսուս Քրիստոս), բժշկություն պիտի լինի նրա շողերի մեջ, եւ դուք պիտի եմեք ու խայտաբ ինչպես կապից արձակված իոթեր»։ Ես շատ քիչ եմ հանդիպում քրիստոնյաների, ովքեր Հիսուսով ուրախ՝ կշտացած իոթուկների պես բռնկուտում են։ Ի՞նչն է

պատճառը, ինչու՞ մենք չենք կարողանում ուրախ լինել: Բանն այն է, որ մենք իսկական քրիստոնյաներ չենք: Ես հիշում եմ իմ սիրելի մորը, որը միշտ ուրախ էր Հիսուսով: Հիշում եմ նաև այլ քրիստոնյաների, որոնք միշտ հրճվում էին Հիսուսով: Ուրբան ծեղանում եմ, այնքան ավելի շատ եմ ձգտում ցնծալ Հիսուսով: Դրա համար հարկավոր է լքողեն ընդունել ճշմարիտ քրիստոնեությունը և ոչ թե քավարար-վել մահերեսային քրիստոնեությունը ճանաչելով:

Եվ այսպես, մենք բննարկեցինք քրիստոնեության մեկ կողմը: Կարելի՞ է քրիստոնեությունը անճանաչան գործ հա-մարել: Այո, իհարկե:

Իսկ հիմնա նկեր քննարկենք հինգ մարկանոց մետաղա-րամի մյուս կողմը: Հիրավի, կենդանի քրիստոնեությունը նաև այլ կողմ ունի, ու դա նույնպես աննկատելի չէ:

2. Քրիստոնեությունը՝ հասարակական գործ

Քրիստոնեության հասարակական կողմը դրսևորվում է շատ պարզ. քրիստոնյաները միանում են հասարակու-թյանը: Այն, ինչ ես հիմնա կասեմ, շատ կարեւոր է. ճշմարիտ քրիստոնյաները միանում են նրանց, ովքեր նույնպես ուզում են փրկված լինել:

Ամեն կիրակի եկեղեցում պաշտամունք է կատարվում: «Իսկ դուք ինչու՞ չեք մասնակցում»: «Մենք պաշտամունք-ների ռադիկալ լինելու» - պատասխանում եք դուք: Ես հի-վանդների մասին չեմ ասում, բոլոր նրանք պաշտամունքը ռա-դիկալ լսեն: Բայց եթե ձեզ՝ առողջներին չի հետաքրքրում քրիստոնյաների հավաքատեղը, ապա ձեր իրավունքները ուղղակի խոցված է:

Քրիստոսի ծնունդից հետո, երբորդ դարի վերջում, Հռո-մի կայսրը մի տարօրինակ ու զարմանալի մարդ է եղել, անունը՝ Դիոկղետիանոս: Մի ժամանակ նա ստորոկ էր, իսկ հետո ազատություն էր ստացել ու դարձել Հռոմի կայսր: Այն օրերին արդեն քրիստոնեությունը լայնորեն տարածվել էր: Կայսր Դիոկղետիանոսը լավ գիտեր, որ իր նախորդնե-րը հալածել են քրիստոնյաներին: Բայց ինքը խելացի մարդ էր ու չէր հալածում մարդկանց: Թող ինչին կուզեն՝ հավա-տան: Դա կայսրի կողմից հարգանքի արժանի դիրքորոշում

էր, որովհետև ընդհանրապես մեծամեծները ցանկանում են ղեկավարել նաև ժողովրդի համոզմունքները: Սակայն կայսր Դիոկղետիանոսը մի Գալերիուս անունով տեղակալ ունեւ, որը դեմ էր քրիստոնյաներին: Մի անգամ նա կայս-րին ասում է. «Եթե այս քրիստոնյաները շարունակեն այս-պես առաջ գնալ, մեծ խառնաշփոթ կառաջանա, քանի որ նրանք անընդհատ խոսում են իրենց Թագավոր Հիսուսի մասին: Մենք պետք է ճնշենք դրանց»: «Այլ, - պատասխա-նում է կայսրը, - իմանալով, որ քրիստոնյաները տարի-ներ շարունակ ինտապնդել են դրանց և ոչ մի արդյունքի չեն հասել: Ես էլ եմ անգոր դրանց դեմ»: Նա շատ խելացի պատասխան է տալիս, սակայն Գալերիուսը շարունակում է նրան ճանճրացնել. «Բայց քրիստոնյաները առանձնա-հատուկ ժողովուրդ են, նրանք պնդում են, թե այնպիսի Սուրբ Հոգի ունեն, որ ուրիշները չունեն: Նրանք համոզված են, թե միայն իրենք են սուրբ: Ինքնահավան են այդ քրիս-տոնյաները, ու պետք է նրանց դեմ ինչ-որ բան ձեռնար-կես»: Սակայն կայսր Դիոկղետիանոսը նորից է հե տաճարն քրիստոնյաների հալածանքը: Գալերիուսը անընդհատ ճանճի պես բզգոյում էր նրա ականջին, մինչև վերջապես հա-սավ իր նպատակին, և կայսրը համոզվելով, ասաց. «Լավ, մենք առաջած կարգերենք միայն նրանց ժողովները»: Եվ այսպես, իրանանը պատրաստ էր. «Յուրաքանչյուր ցանկա-ցող կարող է քրիստոնյա լինել, սակայն քրիստոնյաներին խստիվ արգելվում է հավաքույթներ կազմակերպել: Օրինքը խախտողը կենթարկվի մահապատժի»: Այսինքն, ամեն մարդ ինքն իր համար կարող էր քրիստոնյա մնալ, դա անձ-նական գործ էր համարվում, բայց մի տեղ հավաքվելն ար-գելված էր: Այն ժամանակ քրիստոնյաների ավագները հա-վաքվեցին խորհուրդ անելու. «Ի՞նչ անենք: Գուցե արժե հնազանդվել՝ կայսրին: Չէ՞ որ տանը կարող ենք ամեն այն, ինչ ուզում ենք: Տանը մեզ ոչինչ չի սպառնում»: Եվ, ահա, հետաքրքիրն այն է, որ հալածանքների ժամանակներում սպորտ քրիստոնյաները այսպիսի որոշում էին կայացրել. «Միասին հավաքվել միայն արդթի, երգելու, Աստու խոս-քը լսելու և նվիրատվության համար: Մյուսը ուղղակի քրիստոնեությանը բնորոշ երևույթներ են, և մենք չենք կա-րող միասին չհավաքվել»: Նրանք շարունակում էին խուս-խուսը հավաքվել: Գալերիուսը զայրացած դիմում է կայսր

Դիոկղետիանոսին. «Տեսնո՞ւ՞ ես, նրանք պետական համ-
ցագործներ են: Նրանք ուղղակի չեն հնազանդվում կայս-
րին»: Եվ սկսվում է քրիստոնյաների հալածանքների դա-
ժան մի շրջան: Բազմաթիվ քրիստոնյաներ մոռնում էին
իրենց կյանքը փրկելու մասին՝ ասելով. «Կարելի է մահել հա-
վաքաբաներին չնստմակցել, բայց տանը քրիստոնյա մնալ»:
Այսպես մոռանում էին, հավաքներին մասնակցողները,
«պառակտվածներ» անվանեցին. «Ով քրիստոնեական հա-
վաքաբաներին չի մասնակցում, մա պառակտված է»:

Այսօր այդ մույնը կարելի է ասել ժամանակակից քրիս-
տոնյաներին: Նրանց միջև հիմա էլ բազմաթիվ պառակտ-
վածներ կան: Ճիշտ էին վարվում այն քրիստոնյաները,
ովքեր չէին ենթարկվում կայսերի հրամանին: Աստվածա-
շունչը մեզ ասում է. «Մի՛ բորեք ձեր հավաքաբաները, ինչ-
պես ուրիշների մոտ դա տփրոթյուն է դարձել»: Եվ դրա
համար էլ ձեզ, ովքեր ցանկանում եմ փրկություն ստանալ,
ես խնդրում եմ. «Միացե՛ք բոլոր նրանց, ովքեր լրջորեն
ձգտում են իսկական քրիստոնյա դառնալ»: Այդպիսի հնա-
րավորություն այսօր գոյություն ունի ամենուրեք: Գոյու-
թյուն ունեն եկեղեցական հավաքներ, Աստվածաշունչն
ուսումնասիրող խմբակներ, հասարակական-քրիստոնեա-
կան շարժումներ: Ես ձեզ խնդրում եմ՝ փնտրե՛ք եւ կգտնե՛ք:

Մի անգամ մի շրջանիացի ինձ ասաց. «Շատերը հա-
րինգն են հաճույքով ուտում, շատերն էլ մույնքան հաճույքով
եկեղեցի են հաճախում»: Սակայն այստեղ գործը ավելի
լուրջ բնույթ ունի՝ շատերը դժոխք են գնում, շատերն էլ հա-
ճույքով միանում են քրիստոնյաներին: Իսկ եթե դուք լրջորեն
ցանկանում եք Հիսուսին հետեւել, պետք է հետաքրքրվե՛ք, թե
դուք ո՞ր կարող եք ավելի շատ լսել Նորա Խոսքը եւ առանց
հապարելու շտապեք այնտեղ: Անեն տեղ կան մարդիկ, ով-
քեր սիրում են Տեր Հիսուսին: Նրանք կարող են սակավաթիվ
լինել եւ մույնիսկ՝ շատ տարօրինակ: Սակայն ձեր քրիստո-
նեական վիճակը մեռած կլինի, եթե դուք չշփվեք քրիստո-
նյաների հետ: Ծննդաբխ քրիստոնյաների հավաքությունն բնո-
րոշ է հետեւյալը. առաջինը՝ երգել, երկրորդը՝ լսել Աստծու
Խոսքը, երրորդը՝ արդիւթել, եւ չորրորդը՝ նվիրաբերել: Այս
ամենը վերաբերվում է քրիստոնեական հավաքաբաններին:
Ճիշտ այսպես են վարվել մահա առաջին դարի քրիստոնյա-
ները, քանի որ դա Աստծուց տրված կյանքի դրոնեղություն է:

Ծննդաբխ քրիստոնեությունը այնտեղ է, որտեղ քրիս-
տոնյաների միջև սերտ կապվածություն կա: Աստվա-
ծաշնչում գրված է. «Մենք գիտենք, որ մահից դեպի կյանք
ենք անցել, քանի որ սիրում ենք եղբայրներին»: Իսկ դա
նշանակում է, որ ով սերտ կապերի մեջ չէ քրիստոնյաների
հետ, մա դեռեւս հոգեպես մեռած վիճակում է:

Ես միմեյն հիմա չեմ մոռանում իմ ծառայության սկզբնա-
կան ժամանակաշրջանը Բիլեֆելդ քաղաքում, որտեղ քա-
րոզնի օգնական էի: Ընդհանրապես, սակավաթիվ մարդիկ
էին հաճախում մեր եկեղեցի: Եվ, անու, Աստծու կամքով
միմեյն ուշ գիշեր ես մի բանվորական ավտոբոս քաղաքում
հմարավորություն ունեցա: Գիշերվա ժամը մեկին ակուսքի
տնօրենը մեզ քուրս փնդեց ակուսքից, իսկ փողոցում հոր-
դառա աւնճրել եր տեղում: Մենք կանգնեցինք մի լսատների
տակ: Ինձ կյանքում առաջին անգամ իմ շուրջն էին հավաք-
վել մոտ հարյուր հոգի: Նրանք հարցեր էին տալիս, իսկ ես
պատասխանում էի: Ես նրանց պատմում էի Հիսուսի մա-
սին՝ ասելով, որ Նա մի ուրիշ աշխարհից էր եկել մեզ մոտ:
Մենք խոսում էինք Աստծու մասին եւ մեզ անհրաժեշտ էր
Մեկը, որպեւզի հաշտեցնի Աստծու հետ: Նրանք հավա-
տում էին, որ գոյություն ունի հավիտենականություն եւ
Աստծու դատաստան: Վերջում ես ասացի, որ արդեն ժամը
երկուսն է, ու ես տուն եմ գնում, քանի որ վաղը առափոխյան
եկեղեցում պաշտամունք եմ անցկացնելու. «Ես գիտեմ, որ
դուք հաճույքով կգալիք, եթե միմեյնից չփախեճալիք»,-
ասացի նրանց: Իմ առջեւում կանգնած էր մի իսկական
վեստաֆալցի, մոտ 35 տարեկան: Նա ինքնավստահ ասաց.

«Մի՞թե ես կարող եմ որեւէ մեկից վախենալ, այդ մասին
խոսք լինել չի կարող»: Ես առարկեցի. «Հանգստացի՛ր, ըն-
կե՛ր, եթե դու կիրակի օրը համարձակվես եկեղեցի գալ, եր-
կուշաբքի օրը աշխատանքային ընկերներդ քեզ ծաղր ու
ծանակի կենթարկեն, ա՛յ դրանից դու կարող ես վախենալ»:

«Չեմ վախենա»,- առարկեց մա: Եվ իսկապես, հաջորդ
առափոխյան, եկեղեցական երգարանը ձեռքին՝ վեստաֆալ-
ցին եկեղեցի էր գալիս: Իսկ արդեն երկուշաբքի երեկոյան
մա մտավ ինձ մոտ ու ասաց. «Դուք ճիշտ էիք ասում: Բոլոր
աշխատանքային ընկերներս եկեղեցի գալու համար այսօր
ինձ վրա ծիծաղում էին: Հիմա եմ ես միայն հասկանում, թե
ինչ անափոր ճնշում է գործադրվում մեզ վրա: Մենք խոսում

ենք մարդու ազատության մասին, բայց ինքնեքս համար-
վում ենք շրջապատի ստրուկներ: Ես, սակայն, մնում եմ իմ
խոսքին եւ խնդրում ինձ ավելի շատ պատմեք Հիտուսի մա-
սին»։ Նա դարձավ անկեղծորեն ապաշխարած իմ առա-
ջին այցելուն:

Հասկանալով՝ եք, նրա առաջին քայլը եղավ մի փոքր
քրիստոնեական խմբակին անդամագրվելը: Նրան տեսնե-
լով՝ սկսեցին հաճախել նաեւ ուրիշները: Արգելքն այդքան
հաղթահարված էր: Հետո Աստված օրհնեց էլի շատերին, եւ
ինձ համար պարզ դարձավ, որ նրանց կամքի ուժ էր հար-
կավոր, որպեսզի միանային մեզ՝ քրիստոնյաներիս:

Ես ճեզ ուղղակի խնդրում եմ. հաճում ձեր հոգիների
փրկության՝ միացե՛ք քրիստոնեական հավաքներին: Ես
եկեղեցու կամ կրեթականների պրոպագանդիստ չեմ. խոս-
քը առաջին հերթին ձեր հոգիների փրկության մասին է:

Եվ երկրորդը, ինչ վերաբերում է ճշմարիտ քրիստոնեու-
թյան հասարակական կողմին, մենք պետք է Հիտուս-Քրիս-
տոսին դավանենք մեր բերանով:

Եթե մենք եկեղեցական հարկեր վճարելով, կարծում
ենք, թե Ավետարանի տարածման գործը թողնում ենք իռ-
գետոր հովվին, ու մեզ այլեւս ոչինչ չի մնում, չարաչար
սխալվում ենք: Հաճախ այնպես եմ ուզում ասել, ընդհան-
րապես վերացվե՞ն այդ եկեղեցական հարկերը, որպեսզի
քրիստոնյաները (Քրիստոսի աշակերտները) իմանան, որ
Ավետարանը տարածելը ոչ միայն հոգևոր հովվի գործն է,
այլ՝ բոլոր քրիստոնյաների, որ ամենուրեք՝ որտեղ էլ լինի
(դպրոց, արտադրություն, թե կազմակերպություն), մարդիկ
իմանան Հիտուսի մասին: Երբեմեք վկայե՞լ եք, որ Հիտուսը
կենդանի է, որ պղծախոսությունը մեղք է համարվում, որ
հայեցողանքով անկերտող Աստծու առաջ խայտառակու-
թյուն է: Երբեմեք վկայե՞լ եք, որ դուք պատկանում եք
Հիտուսին, չէ՞ որ լսելով այդ՝ մարդիկ անպայման կզգաս-
տանային: Ես պետք է ասեմ, որ քանի դեռ մեր համարա-
կությունը բոլոր չի տալիս մեզ խոստովանել մեր Փրկչին,
ճշմարիտ քրիստոնյաներ համարվել չենք կարող:

Ուշադիր լսեք. Հիտուն ասում է. «Ով որ ինձ խոստովա-
նի մարդկանց առաջ, ես էլ կխոստովանեմ նրան իմ Հոր
առաջ, որ երկնքում է: Եվ ով ինձ կորսանա մարդկանց
առաջ, ես էլ նրան կորսանամ իմ Հոր առաջ, որ երկնքում է»:

(Մատթ. 10.32-33): Ինչքան ծանր կլինի, եթե մի անգամ դա-
տաստանի օրը իրենց քրիստոնյա անկախությունը կանգնեն
ու ասեն. «Տե՛ր Հիտուս, ես էլ եմ ձեզ հավատացել»: Իսկ
Հիտուսը Հորը պիտի ասի. «Ես դրանց չեմ ճանաչում», կամ
«Տե՛ր Հիտուս, չէ՞ որ...»: «Ես քեզ չեմ ճանաչում: Քո հարե-
անը ինչու՞ չգիտեի, որ դոկիւքի ճանապարհով է գնում: Զե՞՞
որ դու գիտեիր կյանք տանող ճանապարհի մասին, ինչո՞ւ
չես նրան ես նախազգուշացրել: Երբ անհրաժեշտ էր, որ
դու վկայեիր քո Փրկչի մասին, դու լռում էիր մարդկանց
առաջ»:

Աշխատելով արդարանալ՝ հետո միգուցե դուք առար-
կեք. «Այո, բայց ես ինքս էլ էի շատ բանից անտեղյակ»:
Այնժամ Տե՛րը կպատասխանի. «Դու պետք է քո ինչպե՞ս
քիչը հավատքով քեզանից բոլոր մարդկանց առաջ դավանե-
իր: Թույլ հավատն էլ ունի նույն Փրկիչը: Ի միջի այլոց դու
կարող էիր ոչ թե քո հավատը դավանել, այլ՝ Ինձ: Ես քեզ
չեմ ճանաչում: «Ովքեր դավանում են Ինձ՝ մարդկանց
առաջ, նրանց էլ Ես եմ դավանում Իմ Երկնային Հոր առաջ,
իսկ ով մարդկանց առաջ ուրանում է Ինձ, Ես էլ նրան եմ
ուրանում Իմ Երկնային Հոր առաջ»: Սա ասել է Հիտուսը:
Եվ Նա չի ստում: Ե՞րբ պետք է մեր մեջ համարձակություն
գտնեք, որպեսզի կարողանանք առանց դիմել պատճառի
դավանեք մեր Տիրոջը: Ես պետք է ես մի պատմություն
պատմեմ ձեզ: Մրանից մի քանի շաբաթ առաջ ես քարոզում
էի Բոլոր քաղաքում: Հավաքույթի կազմակերպիչը իմ ընկեր
Գուստավն էր: Մասնագիտությամբ նա ավտոմոբիլիստ էր,
բայց որովհետեւ վճռական պահին կարողացել էր դավանել
Հիտուսին, դարձել էր Հիտուսի լիազոր վկան ու հետևողը:
Առաջներում, երկուշաբթի օրերին, կոնգրաները հավաքվել
են արհեստանոցում ու պատնել, նույնպիսի արվածների մա-
սին: Օրինակ, մեկը պատնել է, թե ինչպես է հանգստյան
օրերին հարբել, մեկ ուրիշը՝ քեթարաբադ արջիկների մա-
սին, եւ վերջապես հերթը հասնում է Գուստավին, որը այն
ժամանակ ավտոմեքենաների արհեստանոցում դեռ աշա-
կերտ էր. «Իսկ դու ինչո՞ւ ես զբաղվել հանգստյան օրե-
րին»: Նա սկսում է. «Առափույան պաշտամունքների էի գնա-
ցել, իսկ ճաշից հետո այցելել եմ պատվելի Բուշի երիտա-
սարդական խմբակը»: Եվ ամեն կողմից այնպեսի ծաղր ու
ծանախ է սկսվում, որ խեղճ տղան շփոթվում է եւ նույն պա-

ինն էլ մտածում. «Ինչո՞ք քրիստոնյա կոչված երիտասարդների շրջանում մոլորակի պատմություններ պատմեցը ավելի հաճելի է, քան Փրիչին դավանեցը»: Եվ սկսած այդ պահից՝ նա որոնում է այնպիսի կոլեկցիաներ, ովքեր կարող էին դավանել Հիսուսին: Նա սկսում է կոլեկցիաներին բացատրել, որ իրենք ուղիղ դեպի դժոխք են գնում, և նրանց իրավիքում է քրիստոնեական մի խմբակ՝ լսելու Հիսուսի մասին: Ավարտական քննություններից հետո նա վարպետ է դառնում, ու արհեստանոցը բոլորովին այլ կերպարան է ստանում: Բոլոր աշակերտները մասնակցում էին քրիստոնեական-երիտասարդական հավաքին, արհեստանոցում ոչ մեկը չէր համարձակվում մոլորակի պատմություններ կամ անհերքումներ պատմել: Եթե որեւէ մոլորեկ փորձում էր ինչ-որ կեղտոտ պատմություն պատմել, խնդրյալն նրան սաստում էին. «Բեքանդ փակիր, Գոստավը գալիս է»: Նրանից բոլորը անսշտուն էին: Հիմա նա մի մեծ արհեստանոցում բարձր պաշտոն է զբաղեցնում: Ահա թե ինչպես նա շնորհ գտավ Աստծու առաջ:

Եւ մոլորեց եւն հարցնում. «Ու՞ր են վերջապես այն քրիստոնյաները, ովքեր կարող են դավանել Հիսուսին»: Ինչ չափով մենք դա անում ենք, այդ չափով էլ ինքնապես աճում ենք: Համարվո՞ւմ է քրիստոնեությունը անճանաչական գործ: Ոչ: Մենք պետք է Հիսուսի մասին վկայենք ամբողջ աշխարհին: Դատարենք լռելուց, թե չէ վերջին օրը Հիսուսն էլ ձեզ վկայելու համար կլռի:

Երբորդ ռեյսի ժամանակ, երբ իմ խմբի երիտասարդներն զինակոչվում էին, ես ամեն մեկին մի Աստվածաշունչ էի նվիրում ու ասում. «Ուշադիր եղեք, երբ սկսեք ծառայությունը, ամեն երեւոյ Աստվածաշունչը դրեք սեղանին, բացեք ու բոլորի ներկայությամբ կարդացեք: Առաջին օրը դա զայրույթի պատճառ կլինի: Սակայն երկրորդ օրը անպայման կհաղթեք: Եթե առաջին օրը դա չանեք, երբեք հաղթանակի չեք հասնի: Տղաները այդպես էլ արել էին: Առաջին իսկ օրը նրանք սեղանին էին դրել Աստվածաշունչը ու կարդացել: Կողքից հարցրել էին. «Այդ ի՞նչ եք կարդում»: «Աստվածաշունչը»,- պատասխանել էին իմ երիտասարդները: Քսանի որ գերմանացիները կարդում էին ամեն մի հիմնարկություն, բացի Աստվածաշունչից, երիտասարդի պատասխանը գալույթ է առաջացնում: Ինչ ընկեր Պատիլ (որը գոհվեց),

մի օր բացում է զինվորական պահարանը ու տեսնում, որ Աստվածաշունչը տեղում չէ: Երբ ի՞նչ է նայում, բոլորը ընծիծարում են: «Ո՞վ է գողացել իմ Աստվածաշունչը»: Զինվորներից մեկը ասում է. «Օրեր-ֆելդբեյտները»: Երեկոյան նա առանձնանում է ու արթնում. «Տե՛ղ Հիսուս, ես այստեղ մեռալ եմ: Ես ընդամենը 17 տարեկան եմ: Խնդրում եմ քեզ, մի թող ինձ, թո՛ւյլ տուր, որ ես այստեղ վկայեմ Քո մասին»: Աղոթքից հետո նա գնում է օրեր-ֆելդբեյտների մոտ ու թխկացնում դուռը: «Ստե՛ք»,- լսվում է ներսից: Նա նստել էր սեղանի մոտ, իսկ սեղանին դրված էր Պատիլ Աստվածաշունչը: «Ի՞նչ ես ուզում»: «Պարոն օրեր-ֆելդբեյտներ, խնդրում եմ ինձ վերադարձնեք իմ Աստվածաշունչը»: Թերթելով Աստվածաշունչը՝ նա պատասխանում է. «Ուրեմն, սա քո՞նք է: Մի՞թե դու չգիտես, որ սա շատ վտանգավոր Գիրք է»: «Ծիշտ այդպես, պարոն օրեր-ֆելդբեյտներ, ես դա գիտեմ: Աստվածաշունչը վտանգավոր է մույնիսկ այն ժամանակ, երբ պահպանում է դրված»: Այդ ժամանակ օրեր-ֆելդբեյտները տեղից վեր է կենում. «Հասկա, նստիր»: Եվ նա սկսում է իր խոստովանությունը. «Մի ժամանակ ես ուզում էի աստվածաբանություն ուսումնասիրել»: «Ուրեմն դուք շեղվե՞լ եք իսկապես», - իարցնում է Պատիլը: Հետո մի հիմնական գրույց է ծախվել, և 40-ամյա օրեր-ֆելդբեյտները Պատիլին պատմում է որ ինքը մի դժբախտ մարդ է դարձել, սակայն ոչինչ վերադարձնել չի կարող, քանի որ շատ ավելի կարևոր բան է կորցրել: Պատիլը, նրան խղճարով, ասում է. «Բայց Հիսուսը արժանի է ամեն մի գոհաբերության...»: Վերջում օրեր-ֆելդբեյտները Պատիլին ասում է. «Դու երջանիկ մարդ ես, Պատիլ»: «Ծիշտ այդպես, պարոն օրեր-ֆելդբեյտներ», - պատասխանում է Պատիլը ու Աստվածաշունչը ձեռքին դուրս է գալիս: Այդ պահից հետո զինվորներից այլևս ոչ-որ նրան ոչինչ չի ասում:

Այն, ու՞ր են այն քրիստոնյաները, ովքեր ունեն համարձակություն եւ կարողանում են պահել իրենց խոսքը:

Կարելի՞ է քրիստոնեությունը անճանաչական գործ համարել: Այո: Վերածնունդը եւ կյանքը հավատով են արտացոլվում սրտի իռադանատյանի էջերում:

Արդո՞ք քրիստոնեությունը անճանաչական գործ է: Ոչ: Քրիստոնյաները պաշտամունքի են հավաքվում, միանում են Աստվածաշունչ ուսումնասիրող տարբեր հավաքների ու

խմբերի: Քրիստոնյաները ամենուրեք համարձակությամբ դավանում են Տիրոջը: Աշխարհը պետք է իմանա, որ Աստված Հիտտի միջոցով անմար կրակ է փառել:

Ե՞ՐԵ ԿՎԵՐԱՆԱ ԱՇԽԱՐՀԸ

Վերջերս գրույց ոմեցա մի ձեռնարկության տնօրենի հետ: Ուսիս բփթիացնելով՝ նա ասաց. « Պատվելի՛, երիտասարդությանը դեպի բարին կոչ անելով՝ Դուք իրաշալի գործ եք անում»: Ես պատասխանեցի. « Ճիշտն ասած, ես մեծ հույսեր չեմ տածում, քանի որ Աստվածաշունչը ասում է, որ հենց պատանի հասակից մարդու սիրտը փչացած է, եւ այդ պատճառով էլ ես կարծում եմ, որ իմ կոչը ոչ մի օգուտ չի բերի: Ես կցանկանայի, որ մեր երիտասարդները Տեր Հիտտի երեխաները դառնային ինչպես երկրում ապրելիս, այնպես էլ հավիտենականության մեջ»: Նա սկսեց ինձ առարկել. « Այն, պատվելի՛, այդ ի՞նչ եք ասում, մենք ուզում ենք, որ մեր ժառանգները աննոր հիմք ունենան»: Լավ խոսքեր են, այդպես չէ՞: Բարձրաձայն ծիծաղելով՝ ես հարցրեցի. « Ի՞նչպիսի հիմք եք ուզում ունենալ իրականում, քանկազին պարոն տնօրեն: Մի՞թե Դուք չեք նկատել, որ մեր ուղբերի տակ գտնվող հենարանը վարդոց ի վեր տատանվում է»: Ես գտնում եմ, որ պարտադիր չէ ինչ-որ ձեռնարկության տնօրեն լինել՝ նկատելու համար մեր ուղբերի տակի անհուսալի հենարանը: Ողջ մարդկությունը ահ ու սարսափի մեջ է: Բոլորը անվտանգություն են փնտրում, ու չեն գտնում: Շատերը Շվեյցարիայի բանկում հաշիվներ են բացում, մյուսները Բոլիվիայում ռաբապատարաններ են կառուցում, սակայն բոլորն էլ գալիս են այն եզրակացության, որ ոչ մի տեղ էլ անվտանգ չէ: Եվ, բնականաբար, նորից հարց է ծագում. « Ի՞նչ է լինելու մեր աշխարհի հետ, ե՞րբ է վերանալու աշխարհը »:

Մյուսնից մի քանի տարի առաջ բեմադրվեց Չվեցարացի հայտնի գրող Դյուրեննաթի « Ֆիզիկոսները » ներկայացումը: Այն վերջանում է ֆիզիկոսներից մեկի ողբեգական կամխատենանամբ. « Մարդկությունը մի օր ատոմային ռումբով պիտի ինքն իրեն վերացնի, իսկ ռադիոակտիվ երկրագունդը անմպատակ պետք է 2 արոմասի պտտվել իր առանցքի շուրջը »: Այնպես որ, արդեն մտովի պատկերացում ես մեռած-վերացած երկիրը, որը անմպատակ

պատուում է տիեզերքում: Ուշադրության է արժանի նաև այն, որ ժամանակակից բանաստեղծը այդքան դաժան է պատկերացում աշխարհի վախճանը: Ես, սակայն, չեմ կարծում, թե կարող է այնպես լինել, որ ռադիոակտիվ երկիրը շարունակի իր պտույտը տիեզերքի ինչ-որ տեղամասում: Եթե ես իմ այս կարծիքը հայտնեի գոյո՞ղ Դյուրենմա՞թին, ապա մա կհարցնեի. «Ինչո՞ւ եք այդպես կարծում, չե՞ որ այժմ ամեն ինչ այդպես է ընթանում»: Ես նրան կամեի. «Քանի որ Աստվածաշնչում այլ կերպ է գրված: Տեղ Հիսուսը ասել է, որ մարդկային տոհմը չի դարպարելու գոյություն ունենալուց: Եվ ուրեմն, եթե այսօր նույնիսկ երկիրն այսպիսի վախճան է սպասվում, ապա չի լինելու այնպես, ինչպես Դիուք եք կարծում»: Քննականաբար հարց է ծագում. «Ու՞՞՞ գուշակությանը հավատանք»: Որպես ապագայի կանխատեսում՝ գոյություն ունենալու ապագայի երկու ամիսն մեթոդներ: Դիսկոցից մեկը հստակորեն «կանխագուշակել» էր Յոզեֆ Գեբեկը, որը ես շատ լավ եմ հիշում. «Հիմք տալուց հետո գերմանական քաղաքները ավերի գեղեցիկ են լինելու, քան՝ երբեիցե»: Այս գուշակության արդյունքում ցամաքի նկարները գծագրվում են մառախուղի մեջ, որտեղ թաքնվում է ճշմարիտ ապագան: Այսօր այդպիսի կանխատեսումների վարպետներ են համարվում այսպես կոչված՝ «Եփոսայի վկաները»: 1925 թվականին, բոլոր խաչմերուկներում այսպիսի ցուցանակներ էին կախված. «Ներկայումս ապրող միլիոնավոր մարդիկ չեն մեռնելու»: Այդ գաղափարի հեղինակները այսպես կոչված՝ «Աստվածաշունչը Լոթրեն» հետազոտողներն էին: Այնուամենայնիվ, մարդիկ այնքան էին մեռնում, որքան չէին մեռել ամբողջ փոխնալուծության պատմության ընթացքում: Ավերի ուշ նրանք փոխնալուծին անվանումը՝ դառնալով «Եփոսայի վկաներ»: Հիմա էլ նրանք երեւի մեկ այլ բան են հորինում: Երկրորդ ամիսն մեթոդը գուշակների կանխատեսումներն են: Այդ ոգեմաս-յությունների, հորումպայի, խաղաթղթերի գուշակությունն երի մասին ես ոչինչ չգիտեմ եւ չեմ էլ ուզում իմանալ: Անեմ, թե ինչու: Ին Աստվածաշնչում մի քանի անգամ ասվում է. «Այսպես է ասում Տեղը. ով որ դիմում է գուշակներին եւ ասու վարդապետներին, մա որդւս պետք է շարտի Ին քաղաքից»: Քանի որ ինձ համար շատ կարեւոր է պատկանել Աստծու ժողովրդին, ես խուսափում եմ նման պարագանե-

րից եւ, հանուն ձեր հոգիների փրկության, խնդրում եմ. «Հետո մնացեք դրանցից եւ կանչե՛ք Հիսուսին, խոստովանե՛ք Նրան ձեր մեղքերը ու ապաշխարե՛ք:

Ես լիովին վստահում եմ Աստծու Խոյքին՝ Աստվածաշնչին, որը առաջին հերթին լուսավորում է մեզ: Նրա մեջ ճշմարտության կնիք է դրված: Անփրճելի ես մեկ իրողություն. «Այսպես է ասում Տեղը» խոսքի պարբերական հիշեցումն է: Հետեւաբար, գոյություն ունի ապագան կանխագուշակելու միայն մեկ ճանապարհ՝ ապագայի մասին մեզ կարող է հայտնել միայն Աստվածաշունչը:

Երբ վերջին համաշխարհային պատերազմը հասավ իրեն գազաբնակեռին, գաղտնի ոստիկանությունը մեզ արգելեց քարոզել: Ինձ արգելված էր շքազայե ու գույցների ունենալ: Ժուլյատրում էին քարոզել միայն Էստեմոն, որտեղ ռմբակատարաններում եւ աստվածաշնչյան դասեր էի տալիս: Բացի դրանից, նաև ժամանակ էի գտնում խորակալ ուսումնասիրել Հովիհաննեսի Հայտնությունը, որը Աստվածաշնչի վերջին գիրքն է: Ինձ հայտնի դարձավ, որ այդ Գիրքը չափազանց արդիական է, եւ հիմա ես ձեզ կպատմեմ, թե Աստվածաշունչը ի՞նչ է ասում ապագայի մասին:

1. Հիսուսը նորից պիտի գա

Աստվածաշունչը այս մասին մեզ շատ պարզ տեղեկացնում է. Քրիստոնյաներին սպասվելիք բոլոր իրադարձությունների կենտրոնում է գտնվում Հիսուս Քրիստոսի երկրորդ գալուստն իր փառքով:

Հիսուսի համբարձման ժամանակ աշակերտները նախում էին, թե ինչպես էր Նա դեպի երկինք բարձրանում: «Եվ ամպը կլանեց Նրան», - ասվում է աղյուստ: Համկարծ աշակերտների առաջ կանգնում է Աստծու համադարձը եւ ասում. «Այս Հիսուսը, ինչպես որ հիմա երկինք համբարձվեց, նույն ձեռով պիտի վերադառնա»:

Հիսուսը նորից պիտի գա: Դա քրիստոնյաների մեծագույն հույսն է:

Իսկ հիմա ես ուզում եմ ձեզ պատմել թե ինչպես դա հայտնի դարձավ ինձ: Մրանից 35 տարի առաջ, երբ դեռ

երիտասարդ էի, իմ ծառայությունը Լսենքի համըսպիրմեն-րից շատ քնքրիմ էր հետաքրքրում: Քնարաքի մի անկյունում ինձ հասկացված տնակում Աստվածաշնչի սերտորություն էի անցկացնում: Շատ ողբախալի էր, որ ունեցողիքների թիվը կամաց-կամաց աճում էր՝ համըսպիրմեն, կոնոմիստներ, երիտասարդներ, ազատախոհներ, որոնք ուղղակի ուզում էին լսել, թե ինչ է ասում այդ հոգևորականը: Վերջ ի վերջու մեր այդ փոքր խումբը զայրացրեց մարզի բոլոր բնակիչներին ու նրանք կամաց-կամաց սկսեցին խանգարել մեզ: Մի անգամ ջարդեցին տան ապակիները: Ապակիների փոխարեն ծածկոցակները դրեցին, սակայն սկսեցին քարիծել դրանց եւս: Դառն մուտքի առաջ պահածոների տուփերով ֆուտբոլ էին խաղում այնպես, որ ներսում մոյցնիսկ սեփական ձայներս չէինք լսում: Հաճախ մեր տնակի առաջ ցույցեր էին կազմակերպում, ու բացակայում: «Ոչ մեկը մեզ չի փրկելու՝ ոչ Աստված, ոչ թագավորը, ոչ էլ հեթանոսները: Մենք մեր սեփական ուժերով պիտի հասնե՞նք ազատության»: Իսկ մենք՝ ներսում նստածներս, այսպես էինք երգում: «Աստված մեր է, որքան ողբախալի է դա...»:

Մի անգամ դրությունը այնքան սոսիս դարձավ, որ ասեն սատանան արձակվել էր շղթաներից, եւ դա երբեք չէ՛ն մոռանա: Հանկարծ ինչ-որ ծանր առաքիլայով հարվածեցին մեր մուտքի դռանը ու տագնապահար փախուստի դիմեցին: Կարծեցինք, թե նման է, եւ անից բոլորս լուռ կծկվեցինք: Դրսում խոր լռություն տիրեց: Եւ բաժնով բացեցի դուռը եւ տեսա ինձ արդեն ծանր կաթոլիկների եկեղեցու երկաթյա խաչը, որի վրա ձուլված էր Հիսուսի խաչեկոթյունը: «Ահա ձեզ ձեր Քրիստոսը...: Գցե՛ք այն կեղտոտ ջրափոսի մեջ...»: Նոյեմբերյան մի մութ երեկո էր: Անճղեւում էր, իսկ Փրիչի խաչը ընկած էր ջրափոսի մեջ: Եւ ակամա մտածեցի. «Աստված կարող էր հիմնովին հրաժարվել այս անբժյալ աշխարհից, սակայն դրա փոխարեն Նա աշխարհ է ողբարկում Իդ Ռոբուն: Եվ այդ Ռոբին չլսված բաներ է անում: Նա Իդ վրա է վերցնում աշխարհի մեղքերը, եւ թույլ տալիս, որ Իրեն խաչին գամեն: Իսկ մարդ արարածը խոնարհվելու եւ արդեւոր փոխարեն Նրա կերպարը շարտում է ջրափոսը: Այսպիսով, մարդը բքում է Աստծու մեկնած ձեռքերի մեջ: Եվ ահա թե ինչն է սարսափելի. «Եթե Հիսուսի աշխարհ եկած ժամանակ մարդիկ միայն ասում էին

Նրան, ապա մեր ժամանակակիցիները ավելի վատ են վերաբերվում՝ Նրա խաչը շարտելով ջրափոսը»:

Միտոս կծկվում էր ցավից, եւ եւ միայն մտածում եմ. «Աստված ի՞նչ կամի հիմա: Հափանաբար, երկնքից կրակ կթափի»: Սակայն ոչ մի կրակ էլ երկնքից չթափվեց: Հեռվից դեռ լսվում էին ինձ ուղղված ծաղրն ու հայիտյանքները: Այդ պահին եւս հանկարծ հիշեցի. «Թող անմարգված չլինի Աստծու Ռոբին, Որը մեռավ ողջ աշխարհի համար»: Նա առայժմ թաքցնում է Իդ իշխանությունն ու փառքը, բայց կգա մի օր, երբ ասեն բան իր տեղում կլինի, եւ այն ժամանակ ամբողջ աշխարհը, որ երբեմն արհամարհել է Նրան, կտեսնի, որ փրկության միակ Իշխանը Հիսուսն է: Երկրորդ անգամ Նա պիտի գա Իդ փառքով: Այն անճրեռտ երեկոյան, երբ կանգնած էի իմ քրիստոնյա խնթախի ու ջրափոսի մեջ շարտված խաչի միջև, առաջին անգամ ինձ երջանիկ զգացի՝ Հիսուսի երկրորդ գալստյան մասին մտածելով: Եվ վերադառնալով՝ տնայակ, եւս կանգնեցի ամբիոնի առաջ, բացեցի Սատթեսի 24-րդ գլուխը ու սկսեցի կարդալ. «Եվ ապա երկնքի վրա մարդու Ռոբու նշանը պիտի երևա, ու այդ ժամանակ երկրի բոլոր ազգերը լացուկո՞ծ պիտի անեն եւ պիտի տեսնեն մարդու Ռոբուն, որ գալիս է երկնքի անպերի վրայով՝ գործությամբ եւ բազում փառքով» (Մատթ. 24:30): Եվ մինչեւ հիմա էլ եւս երջանիկ եմ դրանով:

Գիտե՞ք, երբ տեսնում եմ, թե ինչպես են մարդիկ արիամարում իմ Փրիչին, Որը բոլորին փրկում է հափառեմական կործանումից, ներսում է մեղքերը, երջանկություն է բերում, ուրախանում եմ, որ պիտի գա այն օրը, երբ Հիսուսը փառքով կիջնի մեր երկիրը՝ վրայից վայր նետելով մարդկանց արհամարանքների պատմունքները:

Էստեմոս, երբ եւս առաջին անգամ մտա երիտասարդների ակումբ, իմ ուշադրությունը գրավեց պատից կախված միայն մեկ նկար, որտեղ պատկերված էր Հիսուսի երկրորդ գալուստը: Հիսուսը՝ Թագավորը, ձեռքը բարձրացրած (այն ձեռքը, որ մի ժամանակ մեխել են խաչին), ափսոսակ ճիւղ վրա նստած, իջնում է անպերի վրայով: Իսկ ներքեում երևում էր քաղաքը: Նայելով այդ նկարին՝ դիմեցի իմ նախնին աշխատակից պատվելի Բայգլին. «Այս եզակի նկարը խորհրդավոր չի՞ թվում ակումբի երիտասարդությանը: Եւ դրա տեղը մեկ ուրիշ նկար կկախեն»: Նա պարզաբանեց. «Թանկագին եր-

քայլը Բուշ, ամբողջ օրը մեր երիտասարդները շրջում են դպրոցներում, գործարաններում ու համբերում: Նրանք այնտեղ վկայում են Հիտլերի մասին եւ հաճախ ծաղր ու ծանախի են ենթերցելու: Իսկ երբ հրաժարվում են ուղիշների հետ մեղք գործելուց, նրանց անպատիվում ու հայեցում են: Այդ դեպքում երիտասարդները փնտրում ու հուսալքվում են, իսկ հետո կանգնելով այս նկարի առջև՝ նորից հիշում, որ միայն Հիտլերն է հաղթանակը, եւ կապիված չկա, որ այս աշխարհի իշխանը պիտի լինի միայն Հիտլերը»:

Այն, որ այսպիսի հույս ունենալը ուղղակի հրաշք է, ես գիտեմ իմ կյանքի փորձից: Երբորդ ռեյխի ժամանակ ինձ ձերբակալել էին, որովհետեւ Դարձնալ քաղաքում քաղաքացի էի Հիտլերի մասին: Մեքենայում, կողքիս նստած էր Խեֆ-սական կոմիսարը, իսկ մեքենան շրջապատված էր մարդկանցով, ովքեր քիչ առաջ լսել էին իմ քարոզը: Կոմիսարը վարորդին հրամայեց շարժվել, սակայն մեքենայի շարժիչը գործի չէր ընկնում: «Շարժվիր», -գոռում էր կոմիսարը: Սակայն շարժիչը դարձյալ չէր աշխատում: Այդ պահին եկեղեցու աստիճաններից մի երիտասարդ սկսեց աղաղակել. «Հաղթանակը Հիտլերին է, այդ մասին կապիված լինել չի կարող: Նա պետք է ղեկավարի աշխարհը: Նա կարողացել է հաղթել մահի կապալները եւ նստած է Հայր Աստծու աջ կողմում ու միայն Նա՝ է արժանի իշխել մեզ վրա: Այդ, Հիտլերին է հաղթանակը»: Երիտասարդը անհետացավ անբոխի մեջ, ու վերջապես շարժիչը գործի անցավ: Մենք շարժվեցինք, եւ ես դիմեցի կոմիսարին. «Դուք ողորմելի մարդ եք: Չե՞ք տեսնում, որ հաղթանակը իմ կողմն է»: Նա հագիվ լսելի ձայնով պատասխանեց. «Մի ժամանակ ես էլ էի մասնակցում քրիստոնեական հավաքությունների»: «Ճիշտ ե՞ք ասում, - զարմացած հարցրի ես, -իսկ հիմա սկսել եք հալածել՝ լ քրիստոնյաներին: Խեղճ մարդ, ես չեի ցանկանա Ձեր տեղը լինել»:

Մեքենան ինձ բանտ էր տանում, իսկ ես խորիմում էի Հիտլերի գալատյան մասին. «Ինչքան աշխարհը մոռացվում է, այնքան ավելի կարեւոր է դառնում Հիտլերի գալուստը»:

Իննսուներորդ, որ Հիտլերը երբորդ անգամ է հայտնվելու հոգեւոր աշխարհում: Առաջին անգամ Նա եկել է մարդու կերպարանով՝ ծնունդ առնելով կույս Մարիամից: Այդ իրադարձությունը մենք տոնում ենք Սուրբ Ծննդյան օրը, երբ հասկանում

ենք, որ Աստծու Որդին մարդ էր դարձել, որպեսզի դառնա մեզ Եղբայր, իսկ մենք՝ Աստծու երեխաները:

Երկրորդ հոգեւոր գալուստը կատարվում է մեր ժամանակներում: Հիտլերն ասել է. «Ահալսելի ես դառն առաջ եմ եւ բախում եմ: Եթե մեկը ակամեց դնի իմ ձայնին, եւ բաց անի դուռը, կմտնեմ նրա մոտ...» (Հայտն. 3. 20) :

Գիտե՞ք, թե ինչու է քարոզվում Ավետարանը: Մենք ուզում ենք օգնել Հիտլերին, որպեսզի նա կարողանա մտնել ձեր մեջ: Աստվածաշնչում գրված է. «Իսկ ովքեր նրան ընդունեցին, նրանց իշխանություն տվեց լինելու Աստծու որդիներ...» (Հովհ. 1. 12): Դուք պետք է բացեք ձեր սրտերը:

Երբորդ անգամ Նա փառքով է մեր աշխարհը գալու: Տեսնո՞ւ՞մ եք, թե ինչ հաջողության ուղի է: Այն ժամանակ մենք կհաշակենք ճշմարիտ իշխանության հասնել, իսկ մեր ժամանակների բոլոր իշխանությունները անպետք կհամարվեն: Այն ժամանակ իմ Թագավորը՝ Տեր Հիտլեր, պիտի ապացուցի, թե ի՞նչ է ճշմարիտ ղեկավարությունը:

2. Ի՞նչ է նախորդելու Հիտլերի երկրորդ գալուստին

Աստվածաշունչը պատմում է, որ աշխարհի պատմությունը կատարելագործվել է դարերի ընթացքում, սակայն անցյալների կգա մի ժամանակ, երբ այդ պատմությունը կհասնի իր վաղեմանին: Այդ ժամանակաշրջանը եկեք անվանենք «վերջին ժամանակներ»:

Աստվածաշունչն ասում է, որ կգա համընդհանուր հուսահատության ժամանակ ու մարդկությունը կկանգնի դժվար խնդիրների առաջ: Այդ վերջին ժամանակներում մարդիկ շփոթված ու անօգնական կլինեն: Ինչը՝ Հիտլերը, վերջին ժամանակների չորս նախաճշան է անվանել: Նա ասում է, որ վերջին ժամանակները քաղաքական քառափ են բնութագրվելու: Գրված է այսպես. «Ազգ ազգի դեմ պիտի ելնի, եւ քաղաքակրթություն՝ քաղաքակրթության դեմ» (Մատթ. 24. 7): Պատմության մեջ դեռ երբեք այդքան կոնֆերանսներ չեն անցկացվել, որքան մեր օրերում: Առաջնորդում սպառազինության համար երբեք այսքան մեծ գումարներ չեն ծախսվել: Այն միջոցներով, որոնք ներդրվում են սպառազինության մեջ, կարելի էր կառուցել խոշոր քա-

ղաքներ եւ ապստիւիլ բոլոր նրանց, ովքեր բնակաւորանի կարիք ունեն: Այսօր մուկիսի ամենափոքր պետություններն են ձգտում ատոմային ռումբ ունենալ: Միեւնույն ժամանակ՝ ժողովուրդը դեռ երբեք խաղաղության այսպիսի մեծ կարիք չի զգացել: Մենք խաղաղություն ենք ուզում: Ոչ մի մարդ պատերազմ չի ուզում, սակայն բոլորն էլ մոլեգորբեն ապառազվելու են: Հենց սա էլ համարվում է մեր ժամանակի քաղաքական քառի մախակշանը: Երկրորդը, որը նշում է Հիտլերը, տնտեսության մեջ գոյություն ունեցող անօգնական վիճակն է: Հիտլերն ասում է. «Մոկ ու համաճարակ պիտի լինի»: Հողը մեզ այնպիսի առատ բաղիքներ է տալիս, որ բավական է ողջ աշխարհի մարդկությանը: Այսօր շատ տնտեսագետներ մարդկության պատմության մեջ դեռ երբեք չեն եղել, սակայն այսօրվա նման բարդ տնտեսություն երբեք չենք ունեցել: Եվ չնայած դրան՝ մարդկության կես մասը գտնվում է կիսաքաղց վիճակում: Մի՞թե այսօրվա զարգացած հասարակությունը հնարավորություն անգամ չունի կերակրելու բոլորին: Չի էլ ունենա, որովհետեւ տնտեսության անօգնական վիճակը խորանում է եւ քայքայում: Վերջին ժամանակների երրորդ մախակշանը համարվում է կրոնական քաղաք, երբ մարդկությունը կանգնում է իրզուր խնդիրների առաջ: Հիտլերը այսպես է ասել. «Այն ժամանակ եթե մեկը ձեզ ասի՝ ասիս՝ Քրիստոսը այստեղ է կան ալետո, չհավատաք նրան...» (Մատթ. 24, 23):

Վերջերս մի երիտասարդ հարցրեց ինձ. «Ինչի՞ն հավատան, երբ այսօր գոյություն ունեն բազմաթիվ կրոններ՝ կաթոլիկ, ուղղափառ, մեթոդիստ, բողոքական, եհովական, լյութերական, հիսունական, մկրտական եւ այլն: Որի՞ն հավատան»: Ես ծիծաղելով պատասխանեցի. «Երիտասարդ, մի՛ ընկճվեք, Աստվածաշնչում գրված է, որ դրանից ավելի վատ է լինելու»: Դրանք վերջին ժամանակների մախակշաններն են: Մատանան շփոթեցնում է մարդկանց, որպեսզի նրանք չհասկանան, թե որն է Աստծու ճշմարիտ խոսքը: Եվ Աստված թույլ է տալիս դա. «Քրիստոսը այստեղ է կան ալետո»: Մարտափելի բան է կրոնական մոլորությունը: Ես սահմանելու եմ՝ տեսնելով, թե ինչպես են մեծ քաղաքներում մարդիկ մի խմբից մյուսը վազվզում: Եվ, ի միջիայաց, պետք է ասեմ, որ ոչ մի ավետարանիչ չի կարող ձեզ փրկել, եթե դուք ինքներդ չգաք Փրկչի մոտ:

Գոյություն ունի նաեւ վերջին ժամանակների չորրորդ մախակշանը: Իսրայելի ժողովուրդը, որը ցրված է աշխարհով մեկ, մորից պետք է հավաքվի Պաղեստինում: Անհնազարմանալին այն է, որ ընդհանրապես դեռ գոյություն ունի այդ պետությունը: Շատերը Իսրայելի գոյությունը դեռ վերջին ժամանակների մախակշան չեն համարում: Հայրս պատմում էր, որ 1899 թվականին իդեաներին առաջարկում էին իդեաց պետությունը կիսնաղբիկ Մարագասկարում, սակայն նրանք իրաժարվեցին՝ ասելով. «Ոչ: Մենք միայն մեկ ավետայաց երկիր ունենք՝ մեր հայրերի հողը»: Իսկ ողջ աշխարհը այն կարծիքին էր, որ դա երբեք չի իրագործվի: Այնուամենայնիվ, ներկայումս Իսրայելը գոյություն ունի: Եվ այսպես, վերջին ժամանակները բնութագրվում են մարդկության անօգնական վիճակով եւ բազմաթիվ դժվարություններով: Մարդկության անօգնականությունը բացահայտված է: Աստվածաշունչը մեզ չի հայտնում ստույգ տարեթիվը, բայց զգուշացնում է. «Աբրոն կացեք»: Պողոս առաքյալը ասում է. «Մենք նրանցից չենք, ովքեր քնած են, մենք լույսի որդիներ ենք, պետք է արթուն մնանք եւ արթնենք (Կորնթ. Ա. ԹԵԱ. 5, 1-12)»:

Սակայն, երբ մարդկության իուսահատությունը կհասնի գագաթնակետին, մինչեւ Հիտլերի երկրորդ գալուստը սկսվելու է հակաքրիստոսի ժամանակաշրջանը: Ես դա կանգնալի անհավերջին ժամանակաշրջան: Վերջին ժամանակի անօգնական դրությունը մենք արդեն գտն ենք: Մեզ ամիսածեշտ է ուժեղ ղեկավար: Անբուրջ աշխարհը այսօր գտն է նրա կարիքը: Երբ այլեւս եղջ չի լինի, երեսան կգա մի մեծ եւ ուժեղ ղեկավար, որը ինքն իրեն աշխարհի փրկիչ կանգնալի: Սակայն դա ոչ թե Քրիստոսն է լինելու, այլ՝ հակաքրիստոսը:

Աստվածաշունչը ասում է, որ մարդկային ծովից դուրս է գալու մի մեծ ղեկավար, որը պետք է իր ձեռքը վերցնի ողջ աշխարհի իշխանությունը: Դա կլինի աշխարհի ինքնափրկման վերջին փորձը՝ քաղաքական եւ տնտեսական ծրագրերի միջոցով: Աստվածաշունչը Հովհաննես առաքյալի օգնությամբ ներկայացնում է մեզ վերջին ղեկավարին: Որպեսզի մենք դա ճիշտ հասկանանք, պետք է խնդրենք Մուրք Հոգուն լուսավորել մեզ: «Եվ տեսա, որ ծովից մի գազան եր եկնույ. նա ուներ յոթը գլուխ եւ տասը եղջյուր:

(Հայտն. 13. 1) Նրա լայնարձակ բերանը հայտնյուն էր Աստծուն»։ Ինչպե՞ս ընկալել այդ վսեմ կերպարանքը։ Ծովը մարդկությանն է։ Ով երբեմնե եղել է ծովափին, գիտի, որ այն երբեք հանգիստ չի վնճում։ Այդպես, ահա, մարդկությունը շարունակ ակնդծության մեջ է։ Մարդկության խորքերից դուրս է գալու աշխարհի վերջին «փրկիչը»։ Վերջին տասնամյակներում բազմաթիվ քաղաքական գործիչներ են հանդես եկել աշխարհի փրկիչի դերում։ Նրանք բոլորն էլ ժողովրդական ծագում են ունեցել, ինչպես կոթիկացի Նապոլեոնը, եփրեյտոր Ադոլֆ Հիտլերը եւ այլք։ Նրանք համարվում են հակաքրիստոսի նախակարգաւորները, ու մարդիկ նրանցից յուրաքանչյուրի համար ասում էին. «Նա մեր շարքերից է»։ Իսկ Փրկիչը, սակայն, Հիսուս Քրիստոսը ոչ թե ժողովրդի շարքերից էր, այլ Աստծու աշխարհից։ Նա կենդանի Աստծու Ողորդ է։

Հակաքրիստոսը գազան է։ Ի՞նչ է սա նշանակում։ Մարդու մասին Աստվածաշնչում գրված է. «Եվ Աստված մարդուն ստեղծեց Իր պատկերով» (Ծն. 1. 27)։ Ինչքան ես մոտենում եմ Աստծուն, ավելի մարդկային եմ դառնում։ Ինչքան մարդը արհամարհում է Աստծուն, այնքան գազանանում է։ Քրիստոնեության ոլորտին բշնամի Նիցեյն ասել է. «Անճանաչելի մարդը շիկաներ սատանան է»։ Նա հասկանում էր, որ հակաքրիստոսը պետք է հերքի Աստծուն ու դրա համար էլ միանգամայն արդարացիորեն պետք է գազան կոչվի։

Ի՞նչ է նշանակում բազմազվաթիվ գազան։ Դա նշանակում է, որ նա հիմնար չէ, «աշխարհի բերան» ունի ու կարող է պրոպագանդել ամբողջ աշխարհում։ Այս ամենի մասին մենք լսել ենք ամենատարբեր ամբիոններից։ Ես արդեն պատկերացում եմ, թե հակաքրիստոսի հայտնությամբ ինչպես է աշխարհը լցվում ամենիս պրոպագանդայով։ Հակաքրիստոսը հաջորդություն պետք է ունենա, իսկ մարդը մի վերջին անգամ պիտի փորձի փրկել աշխարհը առանց ճշմարիտ Փրկչի՝ Հիսուս Քրիստոսի։ Պետք է փորձեն մարդուն փրկել առանց մեղքերին բոլորություն տալու եւ առանց սպաշխարության։

Հակաքրիստոսը կառուցելու է համաշխարհային միասնություն պետություն եւ լուծելու է քաղաքական բոլոր պրոբլեմները։ Յուրաքանչյուր անձ կստանա մեծերային կտրոն։

Պիտի լուծվեն նաեւ կրոնի պրոբլեմները, ու հակաքրիստոսը պետք է ասի. «Երկրպագե՛ք ինձ, ես եմ աշխարհի փրկիչը»։ Մեր ժամանակը շտապում է այսպիսի վերջաբանի, ու սա ասակոր է։ Այդ շրջանում ամբողջ աշխարհը պիտի պատկանի հակաքրիստոսին, բացի ճշմարիտ քրիստոնյաներից, որոնք պետք է բացակայեն. «Մենք բեզ չենք երկրպագի, մենք երկրպագելու ենք միակ Փրկչին՝ Հիսուս Քրիստոսին»։ Եվ կսկսվեն ասակոր հալածանքները։

Մրամից 150 տարի առաջ նշանակոր մեկնաբան Աուրելենը գրել է. «Այս ամենը դեռ մեզ հասկանալի չէ, սակայն կգա մի ժամանակ, երբ ամեն ինչ պարզ կլինի»։ Իսկ մեզ արդեն հասկանալի է։ Արդեն կան պետություններ, որտեղ մարդիկ ոչ բնակվելու տեղ ունեն, ոչ հացի կտրոններ եւ ոչ էլ աշխատանքային գրքույկներ։ Նրանք բոլ հավատան՝ ուն կուգեն, միայն թե ոչ հայրենիք պիտի ունենան, ոչ էլ իրավունքներ։

Երբ ես այսպիսի բաներ եմ լսում, ողորակի ցնցվում եմ՝ մտածելով, որ դեռ կան մարդիկ, ովքեր կարծում են, թե Աստվածաշունչը հնացել է։ Ոչ թե Աստվածաշունչն է հնացել, այլ մեր աշխարհայացքը։ Իսկ Աստվածաշունչը մնում է մեր ապագայի ողբերգյցը։

Հակաքրիստոսը կարող է մարդկանց ամեն բան բոլլատորեն, բացի ճշմարիտ Փրկչին՝ Հիսուս Քրիստոսին երկրպագելուց։ Այդ պատճառով քրիստոնյաների հալածանքները ավելի լայն տարածում են գտնելու։

Երբ ես մի անգամ այս ամենը պատմեցի իմ երեխաներին, փոքրիկ արջիկս լացալիւնած դիմեց ինձ. «Մի՞թե դա կարող է կատարվել ամեն օր»։ Ես պատասխանեցի. «Այո՛, կարող է»։ Արջիկս, ինքզինքով, ասաց. «Իսկ եթե ես չկարողանամ հավատարիմ մնալ իմ Փրկչին, Ի՞նչ կլինի»։ Ես նրան ասացի. «Դա սարսափելի կլինի։ Քեզ հարկավոր է հենց այսօրվանից հաստատվել հավատի մեջ»։ Եթե դա համկարծ տեղի ունենա վաղը, ապա դուք այնխա չեք կարող գտնել Հիսուսին։ Այն ժամանակ պաշտամունքներ չեն լինի, իսկ եկեղեցիների գանձերը կճուրեն՝ հակաքրիստոսին արձաններ կանգնեցնելու նպատակով։ Եկեղեցիները կվերածվեն բանգարանների, որոնց պատերին կհիսկցվեն հակաքրիստոսի մանկության նկարները։ Մարդիկ միևիրարվելու ծայրափով են տառապելու, սակայն միևիրարող չպիտի

լինի, քանի որ նրանք արիամարիել են եգպի Մխիթարի- շին՝ Տեր Հիսուս Քրիստոսին:

Երեմիա մարգարեն հետեւյալ միտքն է արտահայտում. «Քանի որ դուք Ինձ արհամարհեցիք, -ասում է Տերը, -ձեզ Մխիթարիչ չսխալեք: Այն ժամանակ չմխիթարեցիք մարդը պետք է միայն մարդուց կախկած լինի: Ես գտնում եմ, որ քրիստոնյաները երջանիկ են նույնիսկ մահական ժա- մանակ, որովհետեւ Մխիթարիչ ունեն:

Հովիաննես առաքյալի Հայտնության մեջ ասվում է, որ հակաքրիստոսը պետք է երաժշտական արվճե գործիքնե- րով ու դրոշմերով լցնի աշխարհը: Ես առաջին անգամ կար- դացի այս մասին, մտածեցի՝ ինչպե՞ս է դա լինելու: Մի կող- մից խոսվում է վախի ու սպառնանքների մասին, մյուս կող- մից՝ ինչեցիկո՞ւմ գորավոր արժանիքները: Սակայն սկսած 1933 թվականից՝ ես գիտեմ, որ աշխարհը լցված է արվճե գործիքների երաժշտությամբ, դրոշմերով, նշաննե- րով եւ, միաժամանակ, վախով ու սպառնանքով:

Երբ հակաքրիստոսը հասնի իր փառքի գագաթնակե- տին ու կտրվի, թե հարթել է Հիսուսին, իրադարձություննե- րին միջամտելու է Հայր Աստվածը, եւ Հիսուսը հայտնվելու է իր ողջ գործությամբ ու փառքով: Հակաքրիստոսը հավիտ- յան վերանալու է աշխարհից:

Ողբան մռայլվում է ժամանակը, այնքան ավելի բացա- հայտ են դառնում անօգնական դրությունն ու հակաքրիս- տոսի կառավարությունը: Իսկ Աստվածաշունչը կարդացող մարդիկ, ծանոթանալով Աստծու խոսքին, ամիսներ սպա- տան են Հիսուսի գալուն:

3. Ի՞նչ է տեղի ունենալու Հիսուսի գալուց հետո

Աստվածաշնչում նկարագրվում են եւս մի քանի խոշոր իրադարձություններ: Նախ հայտնվում է, որ Հիսուսը պիտի հազար տարի բազմադրի մեր երկրում: Դա, հավանաբար, նշանակում է, որ Հիսուսի իշխանությունը շատ երկար է տևելու: Իրադարձությունների հաջորդականությունը այս- պիսին է. սկզբում մարդկությունը հայտնվելու է ծայրաստի- ճան անօգնական վիճակում: Հետո մարդն իր համառու- թյամբ պիտի վերջին անգամ փորձի փրկել աշխարհը, որից

հետո կգա իմ Թագավորը: Նա կարողանում է ղեկավարել: Խորհուրդ եմ տալիս ձեզ այցելել այնպիսի ընտանիքների, որոնց ղեկավարում է Հիսուսը: Այո, հենց հիմա էլ կան այն- պիսի տներ, որտեղ ղեկավարը Հիսուսն է: Բավական է՝ ոտ- քը շնչից ճեղս դնել, եւ խնդրյալ կզգաք, թե ինչպիսի մթնո- լորտ է տիրում այդ տներում:

Մի ծանոթ ամուսնական զույգ ունեն: Մի օր ամուսինը եկավ ինձ մոտ ու ասաց. «Ես անճառադու եմ լինում Աստ- ծուն: Մի ժամանակ իրապարակայնորեն հեղքում ու արիա- մարտ էի Նրան, բայց այժեւ չեմ կարողանում այսպես ասլել»: Պարզվեց, որ եղբորսապր ամուսինների ընտա- նիքում մեծ աղետ է եղել: Նա պատմում էր. «Ես ուզում էի ասքորը աշխարհիւն ասպուցել, որ ընտանիքում երջանիկ ասլել կարելի է նաեւ առանց Աստծու»: Հետո ամեն բան շուտ է գալիս: Ամուսինները կրվում են իրենց առաջին երե- խսի ղեկավ մոտ: Նա խոստովանում էր. «Ես հասկացա, որ Աստված դեմ է մեզ, ու ասլիտալ դրոշ եմ բարձրացնում»:

Երեխայի բաղումը, որիւն ես նույնպես մասնակցում էի, բա- վական հուզումնալից էր: Կենտրոնում դազալըն էր, դիմա- ցը՝ ջանել, գեղեցկալեն եւ չափից դուրս նյարդացած կիւնը՝ իր համախոհների հետ միասին: Ծնողները բաժանվել էին երկու բանակի, իսկ կենտրոնում մեռած երեխան էր: Մի- տափորապես մեկ տարի հետո կիւնը նույնպես հավատաց Տեր Հիսուսին: Ես երբեք չեմ մոռանա, թե ինչպես մի ան- գամ, Ջատկի տոնի առափուտյան, այդ կնոջից մի բացիկ ստացա, որտեղ գրված էր. «Նա հարություն է առել նաեւ իմ սրտում»: Դրանից հետո նրանք նորից ամուսնացան եւ նոր կյանք սկսեցին: Դարձել էին վերին աստիճանի խելացի եւ ինքնուրույն մարդիկ: Մի օր էլ ամուսինը ինձ ասաց. «Առաջ մեր համատեղ կյանքում ոչինչ չէր ստացվում»: «Իսկ ինչ- պե՞ս եղավ, որ ամեն բան միանգամից հարթվեց»: Նա ուրախացած պատասխանեց. «Որովհետեւ հիմա մեզ մոտ Հիսուսն է Թագավորում, եւ կինս այժեւ ինձանից չի պա- հանջում կատարել իր կամքը: Ես էլ իմ հեղքին չեմ պնդում, թե ինձ է իշխանության իրավունքը: Հիմա մենք հարցը այս- պես ենք դնում. «Իսկ ինչպե՞ս է հաճելի Հիսուսին», եւ ամեն ինչ հարթվում է»: Այս գրույցից հետո ես հասկացա, որ եթե Հիսուսը այդքան լավ է ղեկավարում տները, որքան ավելի որաշալի է լինելու կյանքը, եթե Նա ղեկավարի ամբողջ աշ-

խարիւ: Հագարամյա Թագավորությունը հրաշալի պիտի լինի: Պատկերացրե՛ք Հիտալը մեր Թագավորն է: «Եղջանիկ օր, որտե՞ղ է քո Արեւը՝ Հիտալը»:

Հիտաի բազավորությունից հետո եղջանիկ մարդկությունը մեկ անգամ եւս պետք է փորձվի, որպեսզի պարզ դառնա՝ վերածնվել են մարդկանց սրտերը թե՞ ոչ: Սատանան ժամանակավոր ազատություն պետք է ստանա ու պիտի պարզվի, որ էությունը մարդիկ չեն փոխվել, եւ մարդկությունը նույնն է մնացել: Աստվածաշնչյան մշկած է, որ դա լինելու է մարդու վերջին խաղիությունը Աստծու դեմ, եւ որից հետո գալու է աշխարհի վերջը: Արեգակնային համակարգը կպայթի, իսկ երկինքն ու երկիրը կվերանան: «Եվ տեսա մեռելներ, մեծ ու փոքր, որոնք կանգնել էին գահի առաջ, եւ բաց արվեցին գրքեր, բացվեց նաեւ մի այլ գիրք՝ կյանքի գիրքը: Եվ մեռելները դատվեցին ըստ գրվածքների՝ իրենց գործերի համաձայն» (Հայտն. 20.12):

Մի անգամ ինձ հարցրին. «Իսկ որտե՞ղ է լինելու գահը, եթե ամեն ինչ պիտի վերանա»: Ես պատասխանեցի. «Ալեկի լավ կլինե՛ր՝ մտածե՛ք այն մասին, թե ի՞նչ վիճակում եք կանգնելու գահի առաջ»: Չե՞ որ կարելի է կործանվել: Ես կուզեի, որ այդ ահավոր ճշմարտության մասին Աստվածաշնչյան ընդհանրապես գրված չլինե՛ր: Այնուամենայնիվ, այդ փտանգը գոյություն ունի՝ մենք կարող ենք հավիտյան կործանվել:

Այս առիթով ուզում եմ մի պատմություն պատմել: Շոտլանդական ապստամբներից մեկուն բազմություն էր հավաքվել: Վառփող բոլիսարու շուրջը բազմած՝ նրանք խոտան էին քրիստոնեության թեմայով: Եվ ահա պենագեղ մի պարոն դիմում է տանտիրուհուն. «Ձեր խոսքերից ես հասկացա, որ քրիստոնյա եք: Ասացե՛ք խնդրեմ, Դուք, իրո՞ք հավատում եք այն ամենին, ինչ գրված է Աստվածաշնչյուն»:

«Այո՞», - պատասխանում է տանտիրուհին: Իսկ պատմողը շարունակում է. «Եվ բոլոր նրանք, ուն անունը գրված չէ կյանքի գրքում, դժո՞խք պիտի ուղարկվեն»:

«Այո՛, ես հավատում եմ դրան»:

Պարոնը տեղից վեր է կենում եւ քայլում դեպի դիմացի պատից կախված վանդակը: Նա վանդակից դուրս է հանում մի բութակ, բերում մոտեցնում բութակը թե՛ կրակին եւ ձեւացնում, թե, իբր, ուզում է գցել կրակը: Տանտիրուհին իսկույն տեղից վեր է զատկում եւ

բռնում պարոնի ձեռքը. «Ի՛նչ խեղճ թոշնակ: Այդ ի՞նչ եք անում»: Պարոնը, ծիծաղելով, ասում է. «Այ, տեսնո՞ւ՞մ եք, Դուք խղճում եք այս թոշնակին: Իսկ Ձեր, այսպես կոչված, սիրո Աստվածը միլիոնավոր մարդկանց այսպես կրակն է շարտում: Ողբան ծիծաղելի է Ձեր սիրո Աստվածը»: Մի պահ լռություն է տիրում, հետո տանտիրուհին ասում է. «Դուք սխալվում եք: Աստված ոչ ոքի դժոխք չի նետում: Մե՛նք ինքներս ենք մեր կամքով այնտեղ շտապում: Աստված ուզում է, որ բոլոր մարդիկ փրկվեն»:

Աստվածաշունչը մեզ ներկայացնում է սարսափելի դատաստանի պատկերը: Մենք տեսնում ենք Աստծու դատաստանը. «... եւ տեսա մեռելներ, մեծ ու փոքր, որոնք կանգնել էին Աստծու գահի առաջ»: Իսկ մարդը հարձակվում է դատաստանի լուրի վրա. «Դա ճիշտ չէ»:

Իմ երիտասարդ ընկերներից մեկին գործարանում հարցրել էին. «Դու, իրո՞ք, հավատում ես սարսափելի դատաստանին»: «Այո, հավատում եմ»: Նրան սկսել էին ծաղրել. «Լսի՛ր, ինչքա՞ն մարդ է հիմա ապրում աշխարհում: Իսկ ինչքա՞ն է ապրել մինչեւ հիմա: Այժմ պատկերացրո՛ւ, թե յուրաքանչյուրին առանձին-առանձին դատի առաջ կանգնեցնեն, որքա՞ն ժամանակ է ամերսածեշտ դրա համար»: Երիտասարդը պատասխանել էր. «Երբ կգա այդ ժամանակը, բոլորին էլ ինքըք կհամեր, չե՞ որ այնեւ ուրիշ գբարձուրք չի լինելու»:

Այո՛, Աստված այդ օրերին նույնպես մեզ համար ժամանակ կգտնի: Եվ այն, որ Նա յուրաքանչյուր մարդու պետք է առանձին դատի, ցույց է տալիս, որ Աստված լրջորեն է տրամադրված մեր հանդեպ: Պատահական չէ, որ Նա Իր Որդուն մահվան մատնեց մեր փրկության համար: Եթե ձեր կյանքը անց եք կացնում մեռելի մեջ, Աստված ամենայն լրջությամբ է իրազդո՞նելու դատաստանը: Ապագայում իրազդո՞վելիք Աստվածաշնչի պատմությունը այսպես է վերջանում. «Ապա ես տեսա նոր երկինք ու նոր երկիր, որտեղ Թագավորում էր արքայությունը»: Աստվածաշունչը ներկայացնում է նոր աշխարհը, սակայն այդ ամբողջի մեջ ընդգծվում է գլխավոր իմաստը. այն, որ Աստված հասել է Իր նպատակին: Այդ նոր աշխարհում է կատարվելու այն ամենը, ինչ գրված է Կյանքի Գրքում: Դա այնպիսի մի աշխարհ պիտի լինի, որտեղ չկան ո՛չ ռատիկաններ, ո՛չ քան-

տեղ, ո՛չ դատաւարաններ, ո՛չ կրեշներ, ո՛չ պատերազմներ, ո՛չ ցավեր, ո՛չ մեղքեր, ո՛չ մահեր: Այս ամենը դուք կարող եք ինքնեղ կարող Հայտնության գրքում: Դրանք պարզ մկարներ են՝ մեր ուղեղների համար դեռիս անընթերցելի, որովհետեւ մեզ ծանոթ է միայն մեղքերի, տանջանքների ու մահերի աշխարհը: Ես կուզեմ յի ապրել Աստծու այդ նոր աշխարհում: Իսկ դու՞ք:

4. Կամ, կամ

Ես ուզում եմ ամբողջացնել իմ ասածը: Ինչպես տեսնում եք՝ ինչքան շատ եմ խորանում Աստվածաշնչի վերջում մկարագրված պատմությունների մեջ, այնքան շատ եմ համոզվում, որ, ի վերջո, գոյություն ունեն մարդկության երկու խմբեր՝ փրկվածներ և մեռածներ: Եվ եթե դուք ինձ ասեք, որ այս աշխարհում շատ քիչ մարդիկ են Հիսուսով հետաքրքրվում, ես միայն կսահեմ, որ մեռածների թիվը կսառլ է ավելի շատ լինել: Մեր հայրերը այսպես էին արդարւմ: «Եթե նույնիսկ ավելի են նրանք, որ Քեզ հետ չեն, բո՛լլ տուր ինձ քչերի հետ մտնեմ Քո տուն»:

Հիմա ես դիմում եմ մեռածներին: Իմ ընկեր Պաուլ Հում-բորգը մի անգամ, ահա, թե ինչ պատմեց ինձ. «Մի գիշեր երազում տեսա դատաւարանի օրդ եւ ես լսում էի, թե ինչպես էր Հիսուսը մեռածներին ասում. «Հեռացե՛ք ինձանից, անմոյսներ»»: Այսպես գրված է նաեւ Աստվածաշնչում: Ես տեսնում էի, որ նրանք, գլուխները կախ գցած, վախեցած ու հուսահատ՝ հեռանում են Տիրոջից: Հետո լսում էի, թե ինչպես էին հարցնում միմյանց. «Դու տեսա՞ր այն ձեռքը, որ խոցված էր: Այն խոցվել է նաեւ մեզ համար, բայց մենք դրան նշանակություն չենք տվել եւ հիմա արդեն կործանված մարդիկ ենք»: Ուշադրություն դարձրեք. Նա մեռել է անձամբ մեզ՝ յուրաքանչյուրիս համար: Նշանակություն չունի՝ մինչեւ հիմա հավատացե՛լ եք Նրան թե՞ ոչ: Դուք պետք է իմանաք, որ Հիսուսը ձեզ համար է մեռել: Ուրեմն, մոտեցե՛ք Տիրոջը: Իսկ եթե ձեզ մեղավոր եք համարում, ապա ես պետք է ասեմ, որ հենց մեղաւործներին էլ փնտրում է Հիսուսը, քանի որ անմեղ մարդ գոյություն չունի այս աշխարհում ընդհանրապես: Եթե որեւէ մեկը անմեղ է հա-

մարում իրեն, տուտ է, եւ նրա մեջ ճշմարտություն չկա: Այդպիսի մարդիկ չարաչար սխալվում են՝ չմկատելով իրենց մեռած վիճակը:

Իսկ հիմա ես դիմում եմ փրկվածներին: Ուշադրություն դարձրեք Աստվածաշնչի այն հատվածներին, որտեղ ապագայի մասին գրված է. Նոր Երուսաղեմը իր հիմքում տասներկու վիթխարի ու թանկարժեք քարեր ունի, որոնց վրա դաշկված են տասներկու առաքյալների անունները: Նրանք համարվում են Ավետարանի վկաներ: Ես դա այսպես եմ պատկերացնում: Քարերից մեկի վրա գրված է. «Հովհաննէս, Պետրոս, Հակոբոս»: Մյուսի վրա՝ «Մատթեոս»: Իսկ դուք գիտե՞ք, թե ով է եղել Մատթեոսը: Նա մի խարդախ առետրական էր, խաբերա ու գող: Մի անգամ, երբ գրաւված է եղել իր կեղտոտ գործերով, նրա մոտով անցել է Հիսուսը: Տեղը կանգ է առել ու դիմել նրան այսպես. «Հետևի՛ր Ինձ»: Սա էլ, բողբեղով իր բոլոր գործերը, հետեւել է Հիսուսին: Նա տեսել է, որ Փրկիչը մեռել է իր համար, հարություն առել եւ համբարձվելով անտեսանելի աշխարհ՝ երկիր ուղարկել Սուրբ Հոգուն: Ավելի ուշ՝ ընկերները նրան ասել են. «Դու այսքան ժանանակ ապրել ես Հիսուսի հետ, գրի՛ր այն ամենը, ինչ տեսել ես»: Եվ նա գրել է: Այդպես է ծնվել Ավետարանը ըստ Մատթեոսի, որը մենք այսօր կարդում ենք Աստվածաշնչում, եւ որի միջոցով միլիոնավոր մարդիկ գտել են Հիսուսին: Այնպես որ «Մատթեոս» անունը նոր աշխարհում նշանակող ու հեղինակային տեղ է գրանցում: Անցյալում նա ոչ պիտանի մեկն է եղել, ապա մի Հիսուսը փրկել է նրան: Այդքան մեծ է Հիսուս Քրիստոսի շնորհը, եւ այդպիսի փրկարար գորություն ունի Նա:

Այդ շնորհը կարող է արտահոսել նաեւ ձեզ վրա: Չհաւատակվե՛ք, քանի որ խաղը ձեր հափիտնական փրկութան մասին է:

ԻՆՉ ԵՆՔ ՎԱՍՏԱԿՈՒՄ՝ ՄԵՐ ԿՅՈՒՆՔԸ ԱՍՏՈՒՆ ՆՎԻՐԱԲԵՐԵԼՈՎ

Մա էր պատվելի Բուշի վերջին դատախաության քեման, որը անցկացվեց 1966 թվականի հունիսի 19-ին, Ռյուինեմ կղզու Ջամայկե քաղաքում: Այս ավետարանչական ծառայության հետդարձի ճանապարհին (որա հաջորդ օրը) Տերը մրան տուն կանչեց:

«Ի՞նչ եմք վատասկում՝ մեր կյանքը Աստծուն նվիրաբերելով», հարցը կարելի է դնել այսպես. «Արժե՞, արդյոք, քրիստոնյա լինել»: Պատասխանելու համար հարկավոր է կարող Նփեսացիներին հասցեագրված ուղերձը, որտեղ ասվում է. «Օրինյալ է Աստված եւ մեր Տեր Հիսուս Քրիստոսի Հայրը, որ օրհնեց մեզ ի Քրիստոս՝ ամենայն հոգեւոր օրհնությամբ, երկնային աշխարհում» (Եփես. 1.3): Այս տողերը իրաշափ կերպով վկայում են շնորհի հարստության մասին, որ քրիստոնյաները ունեն Հիսուսի մեջ:

1. Աստծուն նվիրված կյանքը երեսակայության արդյունք չէ

Այո, Աստծուն նվիրված կյանքը ներշնչանք կամ երեսակայության արդյունք չէ: Ես ուզում եմ պարզաբանել այս միտքը:

Մեծ քաղաքի հոգեւոր հովիվը մարդկանց հետ միշտ էլ հետաքրքիր հանդիպումներ է ունենում: Վերջերս մի երիտասարդի ասացի. «Լսի՛ր, դու կարող էիր ավելի մեծ քաների հասնել, եթե քո կյանքը պատկաներ Աստծուն»: Նա առաքիլեց. «Ա՛խ, պատվելի՛ Բուշ, ոտքերդ գետնից մի՛ կտրիր: Աստված ամենակին էլ գոյություն չունի»: Ես պատասխանեցի. «Այն, ինչ դու հիմա ասում ես, ինձ համար վերջին լուրերն են»: Նա շարունակեց. «Ուշադիր ինձ լսեք: Առաջնորդում մարդիկ իրենց անօգնական էին զգում բնության ուժերի դեմ եւ, հետեւաբար, հնարում էին այնպիսի գործը ուժեր, որոնք կկարողանային օգնել իրենց: Մեկին

անկանել են Ալլահ, մյուսին՝ Աստված, երրորդին՝ Եհովա, չորրորդին՝ Բուդդա եւ այդպես շարունակ: Այն ինչ պարզվեց, որ այդ բոլորը միայն ներշնչանք էր, եւ երկներս ընդամենը դատարկություն է»: Երբ երկուստարյալ վերջացրեց իր «դատախաությունը», եւ հարցրի. «Ա՛խ, թանկագինս, չե՞ որ դու չես ճանաչում Հիսուսին»: «Հիսուս՞», - գարմացավ նա, - ինչքան գիտեմ՝ նա էլ է կրոնի հիմնադիր»: «Ո՛հ, դա ճիշտ չէ՝ - բացատրեցի նրան, -դու մեծ շփոթության մեջ ես, պիղծիս: Ես քեզ իմնա կպատմեմ, թե ով է Հիսուսը: Այն օրվանից, երբ ես ճանաչեցի Հիսուսին, իմացա, որ գոյություն ունի կենդանի Աստված: Առանց Հիսուսի՝ մեք ոչինչ չէինք կարող իմանալ Աստծու մասին»: Հետո ես նրան Հիսուսից էլի բաներ պատմեցի:

Ո՞վ է Հիսուսը: Ես ուզում եմ դա ձեզ բացատրել իմ կյանքի օրինակով: Ինչպես արդեն իմացաք, կյանքում իմ գլխով շատ բան է անցել: Ի՞նձ բազմիցս բանտարկել են ոչ թե արծաթյա գրպաներ գողանալու, այլ իսկապես պատճառով: Երբորդ թեյիի ժամանակ նացիստները ինձ նման հոգեւոր հովիվներին տանել չէին կարողանում եւ այդ պատճառով էլ նստեցնում էին ամենամոկայի բանտերում: Մի անգամ փակեցին մի այնպիսի սարսափելի բանտում, որը կառուցված էր միայն բետոնից, իսկ պատերը այնքան բարակ էին, երբ մեկը առաջին հարկում քայլում էր, վերեւներում պարզ լսում էին: Ես, նստած իմ խցում, լսեցի, թե ինչպես հարեւան խոց բերեցին մի նորեկի, որին նույնպես ձերբակալել էր գետնապոլ: Այդ մարդը, դատելով ձայնից, գտնվում էր ծայրահեղ հուսահատության մեջ: Ես լսում էի, թե նա ինչպես է հեկեկալով լացում ու հեծկլում: Սարսափելի է, երբ լացում է տղամարդը: Յերենիք մեզ արգելված էր պատվել նառի վրա: Ես լսեցի, թե ինչպես է նա ետ ու առաջ քայլում՝ երկուս ու կես քայլ առաջ, երկուս ու կես քայլ ետ: Կարծես նոր վանդակած գազան լինեք: Երբեմն պարզ լսում էի նրա տոնքոցը: Իսկ իմ խցում Աստծու խաղաղություն էր, քանի որ Հիսուսը եկել էր ինձ մոտ: Երբ հասկացա, թե ինչ վիճակի մեջ է գտնվում հարեւանս, մտածեցի. «Ի՞նձ շտապ հարկավոր է խոսել նրա հետ: Վերջ ի վերջո՝ չե՞ որ հոգեւորական եմ»: Բանտապահին կանչեցի. «Լսե՛ք, իմ կողքի խցում նստած մարդը ծայրահեղ հուսալքության մեջ է: Ես պատվելի եմ, խնդրում եմ, թո՛ւյլ տվե՛ք ինձ մտնել նրա մոտ»: Նա

պատասխանեց. «Դա բացառվում է, չի կարելի»: Եվ այդպես էլ այդ մարդուն չկարողացա տեսնել, մինչդեռ նա այնքան մոտ էր ինձ: Ես չիմացա նրա տարիքը, բայց հասկացա, որ սարսափելի վիճակում է: Հաճախ մեզ բաժանող պատի մոտ կանգնած՝ մտածում էի. «Ախ, եթե ես կարողանայի քանդել այս պատը եւ անցնել նրա մոտ»: Բայց դա իմ ուժերից վեր էր:

Իսկ հիմա ուշադիր լսե՛ք: Այնպիսի իրավիճակում, որի մեջ ես էի գտնվում, ներկա էր կենդանի Աստված՝ երկնքի ու երկրի Արարիչը: Մենք տեղափոխված ենք տեսանելի եռաչափ աշխարհում: Աստված մեզ շատ մոտ է, սակայն մեր միջև գոյություն ունի մի այլ սահման: Աստված լսում է մեր երկրի բոլոր դժբախտությունների մասին: Նա լսում է անգութների հայտնաբերումը, մեղավորյալ մատնված արտերի հեծկությունը, դաժալի մոտ հավաքված մերձավորների վիշտը, անարդարությունից տանջվածների իրազեկումը: Այս ամենը թափանցում է Աստծու սիրտը այնպես, ինչպես ինձ էր հասնում հուսահատության մեջ գտնվող իմ հարևանի խցից: Սակայն Աստծուն հաջողվել է անել այն, ինչ ինձ չի հաջողվել: Աստված մի անգամ քանդել է մեր միջև եղած պատը եւ թափանցել մեր տեսանելի աշխարհը՝ Իր Որդի Հիսուս Քրիստոսի միջոցով: Այն օրվանից, երբ ես ճանաչեցի Հիսուսին, հասկացա, որ Աստված կենդանի է: Ընդհանրապես՝ ես այսպես եմ ասում. «Այն պահից, երբ Հիսուսը աշխարհ է եկել, Աստծուն ժխտելը անիմաստ է»:

Իսկ հիմա պետք է խոսեն Հիսուսի մասին: Իմ դասախոսություններում ես հաճույքով միայն Հիսուսի մասին կիտանի, բայց այդ դեպքում ժամանակը պարզապես չէր հերիքի՝ ուսումնասիրելու համար այդ հրաշալի կերպարը:

Եվ այսպես, Հիսուսը ծնվել է Բեթլեհեմում: Նա մեծանում էր ինչպես բոլոր մանուկները եւ արտաքինից աստվածային փառքի ոչ մի նշան չէր երևում: Այնուամենայնիվ, մարդիկ հետաքրքրվում էին Նրանով: Նրանք զգում էին, որ Հիսուսի մեջ ներդրված են Աստծու սերն ու շնորհը:

Քանանի երկիրը, որտեղ Հիսուսը ապրում էր որպես Իսրայելի ժողովրդի մի անդամ, նվաճել էին հռոմեական զավթիչները: Նրանք բազմաթիվ աստվածներ ունեին, բայց իրականում չէին հավատում ոչ մեկին: Մի անգամ մահացու իրկանդանում է Կապերնաում քաղաքի հռոմեացի հարյու-

րապետի քանդակն ծառան: Նա դիմում է տարբեր բժիշկների, սակայն ոչ ոք չի կարողանում օգնել: Երբ հասկանում է, որ ծառան շուտով կարող է մեռնել, հարյուրապետը նիշում է Հիսուսին: Այլ ելք չգտնելով՝ գնում է Հիսուսի մոտ ու խնդրում. «Տե՛ր Հիսուս, իմ ծառան հիվանդ է, խնդրում եմ՝ բժշկես նրան»: «Այո՛, -պատասխանում է Հիսուսը, -Ես կգամ քեզ հետ»: Սակայն գրքապետն ասում է. «Տե՛ր, ներություն մի՛ կրիք, որովհետեւ արժանի չեմ, որ իմ հարկի տակ մտնեմ, միայն խաբքով ասա՛, եւ իմ ծառան կբժշկվի»: Այլ բառերով՝ հռոմեացի հարյուրապետի միտքը կարելի է ձեռնակերպել այսպես. «Դու Աստծու մարմնացումն ես: Դու կալով ես անմեղսորդը ինսպակոր դարձնել»: Հիսուսը ետ է դառնում ու ասում. «Ճշմարիտ, ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, որ Իսրայելի մեջ անգամ այսպիսի հավատ չգտա»: Դա նշանակում է՝ «Այսպիսի հավատ, ինչպիսին այս արեւիստինն է, Ես չգտա ամբողջ եկեղեցում»: Ինչպես տեսնում ենք՝ հարյուրապետը գլխի էր ընկել, որ Աստված մեզ մոտ էր եկել Հիսուսով (Կարդա՛ Մատթ. 8. 5-13):

Դուք պետք է իմանաք Հիսուս Քրիստոսի պատմությունը: Ես խնդրում ու աղաչում եմ ձեզ՝ ձեռք բերել Նոր Կտակարանը եւ սկսել այն կարդալ Հովհաննեսի Ավետարանից: Հետո կարդացե՛ք Հիսուսի մասին գրված բոլոր հրաշալի պատմությունները: Ես չգիտեմ ուրիշ մի Գիրք, որտեղ այնքան պատկերազարդ պատմություններ լինեն, որքան Նոր Կտակարանում:

Հիսուս Քրիստոսը՝ Աստծու Որդին, աշխարհ էր եկել ոչ միայն ծառաներին բուժելու, այլեւ վկայելու եւ ապացուցելու, որ Աստված, իրոք, գոյություն ունի: Նա եկել էր, որպեսզի մարդկանց հաշտեցնի Աստծու հետ:

Բայց մենք պետք է տեսնենք, որ մեր եւ Աստծու միջև կանգնած է մեր իսկ մեղքերի պատը: Երբեմնից ասե՛լ եք: Այո՞: Դրանով արդեն մի քար եք ավելացրել ձեր եւ Աստծու միջև կանգնեցված պատին: Եթե դուք գտնե՛ք մեկ օր ապրել եք առանց Աստծու, առանց արդքի՝ ես մեկ քար: Անմաքոր լինելը, շնորթյունը, գործությունը, սուրբ կիրառված չպահելը եւ դրա նման հազար ու մի մանրություններ համարվում են Աստծու պատվիրանների խախտում, եւ ամեն անգամ միմի քար է ավելանում մեջտեղի պատին: Մենք բոլորս միասին ենք կառուցել այդ պատը, որպեսզի բաժանվենք Աստ-

ծույց, բայց Աստված Սուրբ է: Հասկանու՞մ եք, երբ մենք տալիս ենք «Աստծու» անունը, իսկույն հարց է ծագում մեր մեղքերի ու կատարած հանցանքների մասին, եւ այդ խնդիրը լուծում է պահանջում: Աստված ամենայն խստությամբ է վերաբերվում մեղքին: Եւ ճանաչում եմ մարդկանց, ովքեր գտնում եմ, որ իրենց հավատքի համար Աստված պետք է շատ ուրախ լինի:

Ի՞նչ պիտեիմք, դա դեռ բավական չէ: Սատանան նույնպես հավատում է Աստծուն: Նա ամենեւին էլ արեւիտ չէ եւ շատ լավ գիտի, որ Աստված կենդանի է, սակայն խաղաղություն չունի Աստծու հետ: Աստծու հետ խաղաղություն կարելի է ստանալ միայն այն ժամանակ, երբ հիմնովին քանդվի մեր մեղքերի պատը, որը մեզ բաժանում է նրանից: Հենց դրա համար էլ Հիսուսը եկել էր: Իր այրյունը բափներով խաչի վրա՝ Նա քանդեց մեր մեղքերի պատը: Նա գիտեր, որ մեկն ու մեկը՝ մարդը կամ Ինքը պետք է կրի մեղքերի պատիժը: Դուք լսո՞ւմ եք՝ կամ Վերինը Բուշը, կամ էլ Հիտուսը: Եվ Նա՝ Աստծու անմեղ Ողորհն, Իր վրա վերցրեց իմ մեղքը: Ինչպես նաեւ՝ ձերը:

Իսկ հիմա եւ ուզում եմ ձեր ուշադրությունը հրավիրել Հիսուս Քրիստոսի խաչված կերպարի վրա, որն ինձ համար ամենաբանկ դրոշմանկարն է: Եվ ահա խաչին գանձված է Նա, Ուն միջոցով Աստված քանդեց մեր մեղքերի պատը եւ եկավ մեր աշխարհ: Խաչին գանձված է Նա, Ուն մասին Աստվածաշնչում գրված է. «Աստված մեր բոլորի մեղքը դրեց Նրա ուտերին»: Գանձված է Նա, Որը մեր մեղքերի ծանր քանքը կրում է Իր ուտերին: Գանձված է Նա, Ով կատարում է այն, որ մեզանից ոչ մեկը կատարել չէր կարող: Դրանում կարող եք ինքնեղդ համոզվել՝ կարողալով Աստվածաշնչը: Այստեղ՝ խաչի վրա իրականանում է Հին Կտակարանի հետեւյալ մարգարեությունը. «Նա մեր մեղքերն էր վերցնում եւ մեզ համար չարչարվում...» (Ես. 53:4):

Թո՛ւյլ տվե՛ք դա այլ կերպ բացատրել: Եւ շվեցարացի մի լավ ընկեր ունեմ, որի հետ շատ ենք ճանաչիր: Երբ հերթական ճաշից հետո պետք էր լինում վճարել, եւ, իհարկե, կարող էի ասել. «Ընկե՛ր, այսօր վճարե՛լու քո հերթն է, դո՛ւ պետք է վճարե՛ս», բայց մենք վճարում էին առանց այդ մասին խոսելու, մենք վճարում էինք հերթով: Հասկանու՞մ եք, որեւէ մեկը պետք է անսկայան վճարի: Աստծու առաջ մեր

մեղքերի համար նույնպես անդրաճեղատ է վճարել: Կամ որք պետք է հավատաք, որ Հիսուսը վճարել է ձեր տեղը, կամ էլ սի՛ր օր ինքնեղդ պետք է վճարեք: Հարկավոր է վարձահատույց լինել ամեն մի մեղքի համար: Հիմա տեսնու՞մ եք, թե որքան բանկ է ինձ համար Հիսուսը: Եւ Նրան եմ վստահում իմ կյանքը, որովհետեւ գիտեմ, որ Նա իմ տեղը վարձահատույց է եղել իմ իսկ մեղքերի համար: Սակայն իմ Հիսուսը գերեզմանում չի մնացել: Ո՛չ: Եվ դա իրաշալի է: Հիսուսի մահից երեք օր անց՝ մի մարդ օր ու գիշեր Նրա մասին էր մտածում.. «Ի՞նչ կատարեց Հիսուսի հետ: Նա իմնա մեռած է: Եւ տեսել եմ, թե ինչպես Նրան դրեցին ժայռափոր գերեզմանի մեջ ու մի ահռելի քարով ծածկեցին մուտքը: Աստծու Ողորհ՞ն էր Նա թե՞ ոչ»: Այդ մարդը Թովմասն էր: Մի՞նչ նա մտորում էր կատարվածի մասին, մոտեցան ընկերները, եւ ուրախացած ասացին. «Լսի՛ր, Հիսուսը կենդանի է: Դու չպետք է այլեւս սուգ պահես: Նա ասքրում է»: «Չի կարող պատահել,- սրտներդած պատասխանում է Թովմասը»: «Ինչպե՞ս թե չի կարող պատահել,- իսմառաքեն պնդում են ընկերները,- կարող եմք նույնիսկ երդվել, որ հանդիպել ենք Նրան»: «Մի՞թե հնարավոր բան է, որ որեւէ մեկը հարություն առնի,- մտածում էր Թովմասը,- եթե ընկերներս չեն ստույ, ուրեմն, իրոք, Հիսուսը Աստծու Ողորհն է»: Թովմասը պատկանում էր այն մարդկանց թվին, ովքեր միջնա եւստիական աչքերով չեն տեսնում, չեն հավատում: Եվ նա դիմեց ընկերներին. «Եթե չտեսնեմ Նրա ձեռքերի վրայի մեխերի նշանը եւ իմ մատները մեխերի տեղը չդնեմ ու իմ ձեռքերը Նրա կողը չիւրեմ, չեմ հավատա»: Հիսուսի մյուս աշակերտները, ինչքան ասեւ, կարող էին համոզվել Թովմասին, սակայն, միեւնոյնն է, նա չէր հավատում: Ուր օր անց՝ նա կանգնած էր ընկերների հետ, երբ հայտնվեց Հիսուսը. «Խաղաղություն՝ ձեզ»: Դիմելով Թովմասին՝ ասաց. «Բե՛ր քո մատները եւ դի՛ր այստեղ ու տես իմ ձեռքերը. բե՛ր ձեռքդ ու մտցրո՛ւ իմ կողի մեջ, անուպատ մի՛ եղիր, այլ հավատաացյալ»: Այն ժամանակ Թովմասը ծնկի է գալիս ու բացականչում. «Տե՛ր իմ, Աստվա՛ծ իմ» (Կարդա՛ Հովհ. 20. 19-29): Հիմա արդեն ձեզ պետք է պարզ լինի իմ խոսքն այն մասին, որ Աստծուն նվիրված կյանքը երեսակայություն արդյունք չէ: Աստված անորոշություն չէ, ինչպես շատերն են կարծում. «Աստված ինչ-որ տեղ է, սակայն թե

ինչպիսի տեսք ունի Նա, ոչ որ չգիտի»։ Ոչ։ Դա բնավ այդպես չէ։ Աստծու հետ մենք կյանք ունենք հավիտենապես, որովհետև Աստծու Որդին աշխարհ եկավ, մեռավ ևս մեռելներից հաղորթյուն առավ մեզ համար։ Ահա քե ինչո՞ւ եմ ես համոզված Աստծու գոյության մեջ։ Այս քեման բացահայտելու համար առաջին հերթին պետք էր պարզաբանել, որ Աստծուն նվիրած կյանքը երևակայության կամ մեղմնչաճքի հետևանք չէ։ Իսկ ի՞նչն էս պետք է պատասխանեն երկրորդ հարցին.

2. Ինչպե՞ս կյանք ունենալ Աստծու հետ

Մարդիկ հաճախ են ինձ ասում. «Պատվելի՛ Բուշ, Դուք երջանիկ մարդ եք։ Դուք ունեք մի բան, ինչը մենք չունենք»։ Ես պատասխանում եմ. «Այդ նույնը կարող եք Դուք էլ ունենալ, քանի որ Հիսուսը կենդանի է մահւ Ձեզ համար»։ Հետևում է իաջորդ հարցը. «Իսկ ինչպե՞ս կարելի է կյանք ունենալ Աստծու հետ»։ Այս հարցին Աստվածաշունչը կարճ ու հստակ պատասխան է տալիս. «Հավատացե՛ք Հիսուս Քրիստոսին»։

Ախ, եթե ես կարողանայի ձեզ այդ հավատին բերել...։ Դրա համար սկզբից եկեք պարզաբանենք, քե, ընդհանրապես, ի՞նչ է նշանակում «հավատ»։ Շատերը անորոշ պատկերացում ունեն այս մասին։

Մի անգամ ինձ փճակվեց դասախոսություն կարդալ Նորվեգիայի մայրաքաղաք Օսլոյում։ Շաքաք առափոխյան ես պետք է ետ վերադառնայի, քանի որ կիրակի օրը քարոզելու էի Վուպերթալ քաղաքում։ Սակայն հենց սկզբից բախտս չբերեց։ Մատակոտրի պատճառով ինքնաթիռը մեկ ժամ ուշացավ, իսկ երբ ուղևորություն վերցրեց դեպի Կոպենհագեն, այստեղ, պարզվեց, պետք էր մեկ այլ ինքնաթիռ տեղափոխվել։ Երբ արդեն Կոպենհագենի երկնքում էինք, օդաչուն հանկարծ դեկը ֆեբեց և ուղղվեց դեպի Շվեյցարիա։ Ի վերջո մենք վայրէջք կատարեցինք Մալմյայի օդանավակայանում։ Ինձ բողոքովն էլ պետք չէր տեսնել Մալմա քաղաքը, առավել եւս, որ այնտեղ գործ էլ չունի։ Ես պետք է քռչեի Դյուսսելդորֆ, որովհետև ինձ սպասելու էին Վուպերթալում։ Մալմայում ողջ օդանավակայանը լեփ-լեցուն

էր ուղևորներով, իսկ ինքնաթիռները մեկը մյուսի հետևից վայրէջք էին կատարում։ Պարզվեց, որ միայն Մալմայի օդանավակայանում մառախուղ չկար։ Բոլոր ինքնաթիռները այստեղ էին իջնում, իսկ մարդկանց համար նույնիսկ մատելու տեղ չկար։ Ես ծանոթացա մի ավաղորդագի վաճառակահի հետ։ Մեզ երկուսիս էլ նույն հարցն էր հետաքրքրում. «Հետո ի՞նչ է լինելու»։ Հնարավոր էր միմեջի հաջորդ օրը ուղքի վրա մնալ։ Բոլորը հայտնային էին, քրքրնչում, դժգոհում՝ ինչպես միշտ լինում է նման դեպքերում։ Հանկարծ բարձրախոսով հայտարարեցին. «Հարավի ուղևորայինք մեկ ինքնաթիռ պատրաստվում է քոչիջքի։ Վայրէջքի ճշգրիտ տեղը դեռ հայտնի չէ՝ Համբուրգ, Դյուսսելդորֆ կամ Ֆրանկֆուրտ»։ Դա, փաստորեն, անորոշ հայտարարություն էր։ Մեզանից ոչ հեռու կանգնած մի կին արձագանքեց. «Ես այդ ինքնաթիռը չեմ նստելու։ Վախենում եմ»։ Ես նրան ասացի. «Տիկին, Դուք կարող եք չքռչել ու մնալ այստեղ»։ Իմ ծանոթ ավաղորդագին ավելացրեց. «Այո, այսպիսի եղանակին չարժե ռիսկի դնել, մասնավոր, երբ ճշգրիտ հայտնի չէ, քե որտեղ պետք է վայրէջք կատարես»։ Այն ժամանակամիջոցում, երբ ավաղորդագին ու այդ կինը իմ մեջ կանգնածներ էին առաջացնում, մեր մտավ անցավ կապույտ համագեղատու օդաչուն։ Ես նկատեցի, որ նա շատ լուրջ ու կենդանացված դեմք ունի։ Նրա ամբողջ կազմվածքը խոսում էր պատասխանատվության մասին։ Ես դարձա իմ ավաղորդագի ծանոթին. «Այս օդաչուին կարելի է վստահել, առ փեթևափնտ մարդ չէ, եկեք գնանք»։ Եվ մենք գնացինք։ Այն պահից, երբ մենք մտանք ինքնաթիռ, եւ ինքնաթիռը օդ բարձրացավ, մենք գտնվում էինք օդաչուի իշխանության տակ։ Մենք մեր կյանքը վստահեցինք նրան։ Վերջապես ինքնաթիռը վայրէջք կատարեց Ֆրանկֆուրտում, եւ ես կեսզիշերին տուն հասա։ Այսպիսով, ես հասա իմ նպատակին։ Ահա քե ինչ է նշանակում «հավատալ»։ Հավատալ նշանակում է վստահել։

Ի՞նչ է մեզ հարկավոր Աստծու հետ ապրելու համար. հավատալ Տեր Հիսուս Քրիստոսին։

Ես կամեի այսպես. «Մտի՛ր Հիսուսի մեջ»։ Դուք ինձ հասկանա՞ւ՞ եք։ Ինքնաթիռ մտնելիս՝ ես նկատեցի, որ ավաղորդագին շատ կուզենար մի ուղքով մնալ օդանավակայանում, մյուսով՝ մտնել ինքնաթիռ։ Սակայն այդպես լի-

նել չի կարող: Նա պետք է կամ օղանակայալանում մնար, կամ էլ իր կյանքը վստահե՛ր օղաշօին: Ճիշտ այսպես էլ Հիսուսի մեջ ապրելն է: Դաք չեք կարող մի ուրքով ապրել Հիսուսից դուրս, իսկ մյուսով՝ Հիսուսի մեջ: Դա ամենադժվարն է: Հավատալ Հիսուս Բերիստուին, ապրել, նվիրվել Աստծուն կարելի է միայն լիովին Նրան վստահելով: Ես պետք է այսպես դիմեմ Աստծուն. «Աստված իմ, վերցրո՛ւ իմ կյանքը, այն լիովին Քեզ է պատկանում»:

Թույլ տվեք հարցնել՝ բացի Աստծու Որդուց, ո՞ւմ կարող եմք վստահել մեր կյանքը: Այս աշխարհում ոչ մեկ ինձ համար այդքան բարություն չի արել, որքան Հիսուսը: Նա ինձ այնքան շատ է սիրել, որ նույնիսկ խաչ է բարձրացել: Նա հարություն է արել մեռելներից: Մի՞թե ես չեմ կարող կյանքս վստահել Նրան, Ով հարություն է արել մեռելներից: Ես մի ամիսնեք մարդ կլինեմ, եթե այդպես չկարկեմ: Այն պահից, երբ ես կյանքս Հիսուսին եմ հանձնում, սկսում եմ մի նոր կյանք Աստծու հետ: Ինձ համար շատ բանի արժեն հետևյալ տողերը. «Ի՞մ Թագավոր, էլ ում կարող եմ նվիրել ինձ տրված միակ կյանքը, եթե ոչ՝ Քեզ: Դու իմ մեղավորնս փոխարեն մեռար խաչի վրա, ես եմ Քո հայեցողության տակ եմ դնում իմ անձը: Ուզում եմ մինչև վերջ հավատարիմ մնալ Քեզ, քանի որ ես Քո գինիդ եմ ու ծառան»: Ա՛խ, եթե դուք նույնպես կարողանալիք այսպես ասել, ինչպիսի՞ կյանք կունենալիք:

Ես պետք է այստեղ մի բան ավելացնեմ: Լսե՛ք. եթե դուք որոշել եք ձեր կյանքը Հիսուսին հանձնել, ապա այդ մասին պետք է ասեք Նրան: Նա շատ մոտ է եւ լսում է ձեզ: Ասե՛ք. «Տե՛ր Հիսուս, Քեզ եմ հանձնում իմ կյանքը»: Երբ ես անատուված, մեռած մի երիտասարդ էի, Հիսուսին ընդունելով՝ դիմեցի Նրան այսպես. «Տե՛ր Հիսուս, ես հիմա իմ կյանքը Քեզ եմ հանձնում: Ես չեմ կարող Քեզ խոստանալ, որ այստեղեւոր բարի կլինեմ, դրա համար Դու պետք է ինձ մի նոր սիրտ տաս: Ես ամենքեք բնավորություն ունեմ, սակայն Քեզ մոտ եմ գալիս այնպես, ինչպես կամ: Դու ինչպե՞ս ես ուզում տեսնել ինձ, դարձրո՛ւ ինձ այդպիսին»: Դա այն պահն էր, երբ ես գուցե ուրքով մտա Հիսուսի մեջ եւ Նրան, Ով Իր արյամբ վճարել է ինձ համար, թույլ տվեցի ղեկավարել իմ անձը:

Բայց այդպիսի կյանքում հասակ առնելու համար ան-

հրաժեշտ է ի նկատի ունենալ երեք պարտադիր պայման՝ կարողալ Աստծու Խոսքը, արդրել եւ շփվել Աստծու երեխաների հետ:

Հավանա՞մ եք՝ Հիսուսի մասին ոչինչ չկարդալով եւ չլսելով՝ դուք Նրան պատկանել չեք կարող: Անե՛մ օր կենտրոնանալով արդրել մեջ գոնե մեկ քառորդ ժամ՝ կարդացե՛ք Աստվածաշունչը: Եթե ինչ-որ բան անհասկանալի լինի, մի՛ հուզվեք: Ինչքան շատ կարդաք, այնքան շատ հրաշալի ճշմարտություններ կբացվեն ձեզ համար: Միդոս միշտ ուրախությամբ է լցվում այն մտքից, որ ես պատկանում եմ իմ հրաշալի Փրկչին եւ կարողանում եմ ավետարանել Նրա մասին: Աստծուն նվիրվելով՝ կարելի է ոչ միայն կյանք ունենալ, այլ նաեւ ավետարանել Բարի Լուրը:

Հաջորդ անհրաժեշտ պայմանը արդքն է: Հիսուսը լսում է ձեզ: Կարիք չկա գեղեցիկ խոսքեր ասելու: Ուղղակի հարկավոր է արդրել այնպես, ինչպես մի տանտիրոսի էր արդքում. «Տե՛ր Հիսուս, այսօր ծանր օր է, ամառինս վատ տրամադրություն ունի, երեխաներս ինձ չեն եմբարկվում, այսօր նաեւ լվացքի օր է, եւ այս բոլորի հետ միասին՝ մեզ շատ անհրաժեշտ է տալը մարի: Տե՛ր Հիսուս, Քո ոտքերի տառչ եմ դնում իմ այսօրվա բոլոր իռզները, իմ այս խղճալի իրավիճակը: Ուրախությամբ լցրու իմ սիրտը, քանի որ կյանքս Քեզ եմ հանձնել: Տե՛ր իմ Հիսուս, շնորհակալ եմ, որ կարող եմ ամեն ինչ Քեզ վստահել»: Հավանա՞մ եք, ես Հիսուսին կարող եմ ասել այն ամենը, ինչ ունեմ իմ սրտում: Ես կարող եմ նույնիսկ այսպես խնդրել. «Տե՛ր Հիսուս, թույլ տո՛ւր ինձ ավելի լավ ճանաչել Քեզ, որպեսզի Քոնը լինեմ ամբողջովին»:

Երրորդ պայմանը՝ շփվել այնպիսի մարդկանց հետ, ովքեր պատկանում են Հիսուսին: Վերջերս մեկը բողոքում էր, թե չի կարողանում աճել հավատի մեջ: Ես նրան խորհուրդ տվեցի շփվել քրիստոնյաների հետ, սակայն նա ինձ առաջիկեց՝ ամենով, որ նրանք առհասարակ իրեն դուր չեն գալիս: Այդ ժամանակ ես պատասխանեցի. «Եթե Դուք չեք ուզում նրանց հետ միասին երկնքում ապրել, ապա ես ի՞նչ կարող եմ անել: Աստված Ձեզ դուր եկող հատուկ քրիստոնյաներ չի ստեղծելու»:

Երիտասարդ ժամանակ դրամադրվում աշխատող մի ծանոթ ունեի: Դա մի տարիքն առած պարոն էր, որը ինձ

շատ հաճախ էր պատմում իր երիտասարդ կյանքից: Երբ մա ավարտել էր միջնակարգ դպրոցը, հայրը գումար էր հատկացրել եւ թույլ էր տվել նրան ճանապարհորդել Եփրոսյայի բոլոր մայրաքաղաքներով: Պատկերացրեք՝ տասնութամյա երիտասարդի ուրախության չափը, որին այդպիսի հնարավորություն էր ընձեռնվել: Նրան ամեն մարդ կալույթ էր նախանձել: Եվ մա պատմում էր. «Ես գիտեի, որ այդպիսի խոշոր քաղաքներում շատ են գալթալիքություններն ու փորձությունները, այնպես որ կարող էի հեշտությանը ընկնել մեղքերի ճահիճը: Սակայն ցանկանում էի մնալ Հիտտայի հետ, եւ դրա համար էլ ինձ հետ վերցրի Նոր Կտակարանը: Ամեն անգամ հյուրանոցից դուրս գալիս՝ ես ուզում էի լսել Հիտտայի ձայնը եւ խոսել Նրա հետ: Որ քաղաքն էլ գնում էի, ամենուրեք փնտրում էի քրիստոնյաների ու ամեն տեղ գտնում էի Հիտտայի աշակերտներին՝ Լիսաբոնում, Մադրիդում, Լոնդոնում...: Միայն Փարիզում էր, որ բախտս այդքան չբերեց: Ես այնտեղ շատ փնտրեցի մեկին, ով կպատկաներ Հիտտային: Վերջապես ինձ պատմեցին մի կրշակաւարի մասին, որը Աստվածաշունչ էր կարդում: Երբ ես նրան գտա, հարցրեցի. «Դուք ճանաչո՞ւմ եք Հիտտային»: Պատասխանի փոխարեն՝ կրշակաւարի աչքերը սկսեցին փայլել, եւ ես շարունակեցի. «Կարեւի՞ր է ամեն առափոտ գալ Զեզ մոտ՝ միտսին տրոբելու»:

Որքան կարեւոր էր նրա համար երրորդ պայմանը. շփվել այնպիսի մարդկանց հետ, ովքեր, իրոք, ցանկանում էին ճշմարիտ քրիստոնյա լինել:

Այսպիսով, առաջին հերթին ես ցանկացա պարզաբանել, որ այն օրվանից, երբ Հիտտաը մեր աշխարհ եկավ, Աստծուն նվիրված կյանքը դարձավ իրականություն: Եվ երկրորդը՝ Աստծու հետ կյանք ձեռք բերելու համար անհրաժեշտ է հավատալ Տեր Հիտտա Բիստոսին: Եվ վերջապես, ես մոտենում եմ հիմնական հարցին:

3. Ի՞նչ ենք ստանում՝ Աստծու հետ ապրելով

Թանկացի՛ն բարեկամներ, եթե ես փորձեի պատմել այն ամենի մասին, ինչ մենք ստանում ենք Աստծու հետ ապրելով եւ Հիտտայի հետ հաղորդակցվելով, պարզապես

ծանաանակը չէր բավականացնի, քանի որ հարցը շատ ծավալուն է:

Ես երբեք չեմ մոռանաւ, թե ինչ ստաց իմ 53-ամյա հայրը՝ իր մահիկան շեմին. «Վիլիելմ, իմ բոլոր հարազատներին ու բարեկամներին կպատմեմ, թե որքան է ինձ երջանկացրել Հիտտաը՝ թե՛ կյանքում, թե՛ մահիկան ճիւղաններում»: Գիտե՛ք, երբ մարդը մեռնում է, մա չի ձգտում գեղեցիկ ճառեր արտասանել: Եվ եթե մա այդ պահին վկայում է, որ Հիտտաը իրեն երջանկացրել է՝ եւ կյանքում, եւ մահիկան ճիւղաններում, այդ բառերը թափանցում են հարազատների ուղեղն ու սիրտը:

Իսկ ինչպիսի՞ն է լինելու ձեր մահը:

Երբ ես դեռ երիտասարդ պատվելի էի, Բուրի մարգում մի հետաքրքիր դեպք պատահեց: Մի մեծ դահլիճում մի գիտնական մոտ երկու ժամ ապացուցում էր, որ Աստված գոյություն չունի: Դրա համար մա օգտագործում էր իր բոլոր գիտելիքները: Ամբողջ դահլիճը ծափահարում էր. «Ուստ, Աստված չկա, ինչ որ ուզեք, կարող եք անել»:

Երբ իռտողը ավարտեց ճառը, հավաքույթի նախագահը կանգնեց ամբոխի առաջ ու ասաց. «Իսկ հիմն եկեք սկսենք վիճաբանել: Ով ցանկանում է վիճաբանել, խնդրում եմ՝ ձեռք բարձրացնի»: Իհարկե, ոչ մեկը չէր ցանկանա վիճաբանել այդ գիտնականի հետ, թեպետ այդտեղ շատ շատերը նրա պես չէին մոտենում: Սակայն ո՞վ կհամարձակվեր ամբոխին մոտենալ, երբ հազարավոր մարդիկ նստած՝ ծափահարում էին գիտնականին: Համենայն դեպս՝ մեկը գտնվեց: Դահլիճի վերջում ձեռք էր բարձրացրել տարեց մի կին՝ սեւ գլխաշորը գլխին (որը հաստատում էր նրա իսկական ռուրեցի լինելը): Նախագահը դիմելով նրան՝ ասաց. «Տեսո՞ւի, Դուք ինչ-որ բա՞ն եք ուզում ասել»: Տարեց կինը գլխով դրական շարժում արեց, իսկ նախագահը շարունակեց. «Դե՛, ուրեմն, Դուք պետք է ամբոխին մոտենաք»: Կինը, առաջ գալով, ասաց. «Խնդրե՛ն, ես ոչ մի բանից չեմ վախենում»: Համարձակ կին էր: Դա, կարծեմ, 1925 թվականին էր: Մոտենալով ամբոխին՝ մա սկսեց. «Պարո՛ն գիտնական, հենց նոր Դուք երկու ժամ ճառեցիք Զեր անհավատության մասին: Թո՛ւյլ տվեք ինձ՝ հինգ լուպե պատմել իմ հավատի մասին: Ես ուզում եմ պատմել, թե ի՞նչ է արել Տեղը՝ իմ Երկնային Հայրը, ինձ համար: Երբ դեռ երիտասարդ

կին էի, ամուսինս հաճախում վթարի ենթարկվեց ու մահացավ: Ես մնացի մենակ՝ իմ երեք փոքրիկ երեխաների հետ միասին: Այն ժամանակ արցիապական հիմնարկությունները դեռ զարգացած չէին: Կանգնած ամուսնուս դազարի առջև՝ ես գտնվում էի հուսահատության շեմին: Սակայն Աստված ինձ այնպես մխրեցարեց, որ մարդկանցից ոչ մեկը դա չէր կարող անել: Այն ամենը, ինչ մարդիկ ասում էին ինձ, մի ավանգիստ միջով մտնում էր, մյուսով՝ դուրս գալիս: Սակայն կենդանի Աստված մխրեցարեց ինձ: Ես դիմեցի Նրան՝ անելով. «Տե՛ր իմ, հիմա Դու պետք է լինես իմ երեխաների Հայրը: Հաճախ ես չգիտեի, թե որտեղից փող ճարեմ, որպեսզի երեխաներիս համար կերակուր գտնեմ: Բոլոր աշխարհներով դիմում էի իմ Փրկչին. «Տե՛ր իմ, Դու գիտես, որ գտնվում եմ դժկարին կացության մեջ, օգնի՛ր ինձ»: Բոլորին ցնցեց տաքեց կնոջ պատմությունը, հատկապես, երբ դիմելով գիտնականին՝ ասաց. «Աստված երբեք ինձ չի թողել, երբեք: Երբեմն անտանձնելի ժամանակներ էին լինում, սակայն Նա ինձ մենակ չէր թողնում: Աստված ինձ համար ավելին է արել՝ Նա ուղարկել է Իդ սիրելի Ուրբոն՝ Տեր Հիսուս Զրիստոսին, Որը մեռավ իմ պատճառով՝ Իդ արյունով լվանալով իմ քոլը մեղքերից: Այո, ես հիմա պառավ կին եմ ու գիտեմ, որ շուտով պիտի մեռնեմ: Բայց լսե՛ք, Նա ինձ հավիտենական կյանքի անողորմող հույս է տվել, ես եթե մույճիսկ այստեղ փակվեմ իմ աչքերը, ես համոզված եմ, որ պիտի արթնանամ երկնքում, քանի որ պատկանում եմ Հիսուսին: Այո ամենը Աստված արել է ինձ համար: Իսկ հիմա ես Ձեզ հարցնում եմ՝ պարոն գիտնական, Ձեզ ի՞նչ է տվել Ձեր անուսականությունը»: Գիտնականը տալին ու ասաց. «Այսպիսի տարեց կնոջից մենք չենք վերցնի իր հավատը: Դա տարեց մարդկանց հաստի վիճակ է»: Երանի դուք տեսներեք, թե այդ պահին ինչպես կնճռաղկեց տարեց կնոջ դեմքը: Նա, կարծեք, հարձակվեց գիտնականի վրա. «Ո՛չ, ո՛չ, պարոն գիտնական, Դուք իմ ձեռքից ինձց այնպես չեք պրծնի: Ես Ձեզ հարց տվեցի, ես Դուք պարտափոր եք պատասխանել իմ հարցին: Ես պատմեցի, թե Աստված ինձ համար ինչ է արել: Իսկ հիմա, բարի եղե՛ք ես ասե՛ք, թե Ձեզ ի՞նչ է տվել Ձեր անուսականությունը»: Գիտնականը հայտնվելով անմարմար դրության մեջ՝ լռեց: Տատիկը նրանից խեղացի դուրս եկավ:

Եթե այսօր էլ ամեն կողմից մարդիկ կշտամբում են Ալեկտաբանը, ես էլ մույն հարցն եմ տալիս. «Ձեզ ի՞նչ է տվել Ձեր անուսականությունը»: Ամեն դեպքում՝ ես չեմ կարծում, թե դրանով ջերմանում են մարդկանց հոգիները, լցվում խաղաղությամբ, կամ էլ նրանք երջանկանում են: Ո՛չ, սիրելի՛ բարեկամներ:

Այնուամենայնիվ, ի՞նչ ենք ձեռք բերում մենք կյանքում՝ մեզ մվիրելով Հիսուսին: Ես կուզեի այս հարցին պատասխանել իմ սեփական փորձից ելնելով:

Իմ կյանքը անտանձնելի կլինեի, եթե ես Հիսուսի միջոցով խաղաղության չունենայի Աստծու հետ: Հաճախ այնպես էր պատահում, որ երբեմն քիչ էր մնում սիրտս ճեղքվել: Ասե՛ք՝ դժբախտ պատահար է եղել, ես երկու ընտանիք սուղ եմ ամուսնացել: Զե՛ք որ մեզ հետ էլ կարող է այդպիսի բան պատահել, ես այն ժամանակ մյուս բոլոր դատարկախոսությունները ավելորդ կդառնան, ու ձեռքներս վեր բարձրացնելով՝ կհչանք: «Մի՛թե չկա որեւէ մեկը, որ կարողանա ինձ օգնել»: Գիտե՛ք, կյանքի ծանր պահերին երեսան է գալիս այն, ինչ դու ունես Հիսուսի մեջ: Երբ ես ամուսնացա, կնոջս ասացի. «Սիրելիս, ես կուզեմայի վեց զավակ ունենալ, ու բոլորը կաթողանային նվագել երաժշտական փողային գործիքների վրա»: Ես մտածում էի, որ իրաշալի կլինեի, եթե իմ տանը փողային նվագախումբ ունենայինք»: Մենք վեց երեխա ունեցանք՝ չորս գեղեցիկ աղջիկ ես երկու տղա: Սակայն երկու որդիներին էլ Աստված՝ տարավ ինձնից, մախ՝ մեկին, հետո՝ մյուսին: Եվ մինչեւ հիմա ես կստարվածը չեմ կարողանում հավանալ: Իմ ամբողջ կյանքում ես աշխատել եմ որպես երիտասարդների իռեկտոր իռփիվ, իսկ իմ արյունակից որդիները...

Ես երբեք չեմ մոռանա, երկրորդ որդուս մահվան լուրը իմանալով՝ դեռտղեն էի նետվում մի այնպիսի գզգզորություն, կարծես սրտիս մեջ դանակ խրված լինեի: Մարդիկ գալիս ու մխրեցարության խոսքեր էին ասում, սակայն նրանց խոսքերը սրտիս չէին հասնում ես ոչ մի ազդեցություն չէիս բոլորում ինձ վրա: Բայց ես երիտասարդների առաջնորդ էի եւ գիտեի, որ երեկոյան երիտասարդական ակումբում ուրախությամբ պետք է Աստծու Խորաբը քարոզեմ, իսկ սրտովս սեւ արյուն էր հոսում...:

Այն ժամանակ ես փակվեցի իմ սենյակում ու ծնկի գա-

ով՝ սկսեցի արթնել. «Տե՛ր Հիսուս, չե՞ որ Դու կաս: Գթա՛ ինձ՝ ծեղ վարդապետիս»: Ես բացեցի իմ Նոր Կտակարանը ու սկսեցի կարդալ: «Հիսուսը ասաց. «Իմ խաղաղությունն եմ ձեզ տալիս...»: Ես համոզված էի, որ այն, ինչ Հիսուսը ասել է, անհապաղ պիտի կատարվի: Ես Նրան խնդրեցի. «Տե՛ր Հիսուս, ես հիմնա չեմ կարողանում հավանալ, քե ինչու՞ Դու դա թույլ տվեցիր, բայց տո՛ւր ինձ Քո խաղաղությունը, իմ սիրտը լցրո՛ւ Քո խաղաղությունը»: Եվ Նա հենց այդպես էլ արեց, ու ես հիմնա այստեղ վկայում եմ այդ մասին:

Դուք մի օր անպայման ունենալու եք Նրա կարիքը: Այդ ժամանակ մարդկանցից ոչ ոք չի ուզեցա միտիթարել ձեզ: Այլ, որքան հրաշալի է ճանաչել Հիսուսին, Որը մեր փրկություն համար վճարեց Իր արյունը ու հարություն առալ: Երբ չկարողանամք միտիթարել դիմեք Հիսուսին այսպես. «Տե՛ր իմ, տո՛ւր ինձ Քո խաղաղությունը»: Այն խաղաղությունը, որ տալիս է Տերը, ուժգին հեղեղով հոսում է մեր սրտերում: Իսկ դա կատարվում է մեր կյանքի ամենադժվարին պահերին, երբ մեզ է մոտենում մահը: Պատկերացնո՞ւմ եք ձեր մահը: Այդ ժամանակ մարդկանցից ոչ մեկը չի կարողանալու ձեզ փրկել: Նույնիսկ ձեր սիրելի ձեռքը ստիպված է լինելու ցած իջնել: Դուք պետք է հայտնվեք Աստծու առաջ: Մի՞թե կուզեիք ձեր մեղքերով ներկայանալ Աստծուն: Քանի դեռ չեք ուշացել, ամուր բռնեք Փրկչի Սուրբ ձեռքը ու ասե՛ք. «Դու ինձ գնեցիր Քո քանկագին արյունով ու ներեցիր իմ բոլոր մեղքերը»: Դրանից հետո միայն կարող ես համզված մեկնել դեպի հավիտենականություն: Այնուամենայնիվ, ի՞նչ ենք մենք ստանում՝ մեր կյանքը Աստծուն նվիրաբերելով: Ես ուզում եմ թվարկել՝ խաղաղություն Աստծու հետ, խաղաղություն սեփական հոգում, սեղ՝ Աստծու եւ մեր մերձավորի նկատմամբ այնքան, որ կարող ենք սիրել նաեւ մեր բշտամեներին եւ բոլոր նրանց, ովքեր ազդում են մեր նյարդերի վրա: Մեր դժբախտության պահին ստանում ենք այնպիսի մխիթարություն, որ թվում է՝ կարելի է տեսնել արեւի շողերի փայլը: Ստանում ենք հավիտենական կյանքի անմար հույս, Սուրբ Հոգի, մեղքերի բողոքում, հանքերություն...: ա՛խ, ես կարող եմ անվերջ շարունակել:

Ես քարոզս վերջացնում եմ բանաստեղծական տողերով, որոնք շատ բանի արժեն ինձ համար:

Արժե Քրիստոսի սեփականությունը լինել

Եվ Նրա կանչին «այո՛» ասել.

Չե՞ որ Դու իմն ես, Հիսուս, ու ես՝ քոնը,

Եվ առանց երկմտելու բացակայանչել՝

Քո՛ հետնորդն եմ, Քո՛ ծառան, Քո՛ նը, Քո՛ նը, Քո՛ նը...

Արժե Փրկչի սեփականությունը լինել: Ես ձեզ ցանկանում եմ այդպիսի հարստություն եւ այդպիսի երջանկություն: